

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
Національна бібліотека України для дітей
Національна секція ІВБУ

Українська асоціація працівників бібліотек для дітей

«**ВОЛЧ**»

КАНІКУЛИ

*Всеукраїнський дитячий
літературний конкурс*

2024

Київ — 2024

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
Національна бібліотека України для дітей
Національна секція Міжнародної ради з дитячої та юнацької книги ІВВУ
Українська асоціація працівників бібліотек для дітей

«ТВОРЧІ КАНІКУЛИ»

Всеукраїнський
дитячий літературний конкурс

Київ – 2024

УДК 027.625(477):[021.4:82-053.2

Т 28

**Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко.
Укладач Н.А. Хльобас.
Літературний редактор В.В. Зеленська.**

«Творчі канікули» : Всеукр. дит. літ. конкурс / Національна бібліотека України для дітей ; уклад. Н. А. Хльобас. — Київ : НБУ для дітей, 2024. — 300 с.

Збірник містить кращі роботи учасників Всеукраїнського дитячого літературного конкурсу «Творчі канікули — 2024», організованого та проведеного Національною бібліотекою України для дітей у червні-листопаді 2024 року.

© Національна бібліотека України для дітей

*Алла ГОРДІЄНКО,
голова журі,
генеральний директор
Національної бібліотеки України для дітей,
президент Української секції ІВВУ,
президент Української асоціації працівників
бібліотек для дітей,
заслужений працівник культури України,
кандидат культурології*

«Я маю право на життя», «Вибір за нами», «У кожного має бути своя скрипка» — це лише деякі з назв творів, які юні письменники надіслали на Всеукраїнський дитячий літературний конкурс «Творчі канікули-2024». У цих творах віддзеркалюється світогляд наших дітей, їхнє бажання жити повноцінним життям у вільній країні, самим обирати свій життєвий шлях і реалізовуватись, опираючись на свої здібності, принципи і потреби.

У цьогорічному конкурсі взяло участь 1417 дітей з усіх регіонів України. 218 найкращих робіт потрапило у фінал. І хоча за тематикою твори досить різні, через переважну більшість робіт червоною лінією проходить тема війни. Війна втручається у сім'ю, навчання, дружбу, любов...

Здається, не так легко знайти у дитячих душах затишні куточки, в яких збережено умови для таїнства творчості, а мозку — абстрагуватися від вирішення щоденних безпекових проблем. Але потенціал нашої юні наскільки потужний, що жоден агресор не здатен його знищити. Це доводить ваша літературна творчість.

Тішить та обнадіює ваше бачення своїх майбутніх професій: хтось хоче стати на захист України зі зброєю в руках, інші бачать себе у мирних професіях. Нині фах військового — один із головних для України. Професії вчителів, хліборобів, бібліотекарів, будівельників, про які ви пишете, затребувані й сьогодні, а ще більшої актуальності вони набудуть після нашої Перемоги, коли прийде час повоєнної відбудови країни. Важливо, що ви це розумієте. Час, коли майбутнє України залежатиме від вашого життєвого вибору, насправді, дуже близько.

У цьому році до оцінювання ваших робіт долучилася чудова плеяда — аж дев'ять знамих у країні літераторів, членів Національної спілки письменників України. Можливо, що серед вас сьогодні є ті, хто у недалекому майбутньому теж стануть знамими письменниками, тими, чий твори читатимуть в усьому світі. Творіть, реалізуйтеся, мрійте і досягайте!

Успіхів, натхнення і непереможного бажання зробити цей світ кращим!

Світлана ГРЕСЬ

ГРЕСЬ Світлана (псевдонім – **ШТАТСЬКА**) – українська письменниця, громадська діячка, член Національної спілки письменників України. Очолює Житомирську обласну організацію НСП України.

У власному доробку письменниця має 11 книг, з яких 9 – твори для дітей. Книга віршів для дітей «Ква-сонет» визнана кращою книгою 2013 року в обласному щорічному конкурсі «Краща книга року» (Житомир) у номінації «Світ дитинства», в 2014 році – книга «Запитайлик». Вірші Світлани Штатської покладені на музику, її твори виконують народна артистка України Ірина Шинкарук, гурт «Джерела».

Лауреатка літературно-мистецької премії ім. Лесі Українки Українського фонду культури, Всеукраїнського літературного конкурсу ім. Валентина Грабовського (2009), обласного літературного конкурсу «Гранослов» (2000), літературної премії «Дідусева Казка» (2015), літературної премії ім. Василя Земляка (2019), переможниця інших літературних конкурсів та фестивалів. Лауреатка премії Кабінету Міністрів України «За особливі досягнення молоді в розбудові України» в номінації «За творчі досягнення» (2009). Нагороджена державною відзнакою «Орден княгині Ольги» III ступеня (2019), медаллю «За сприяння Збройним силам України», міжнародною відзнакою «Культурна дипломатія» (2022).

Еліна ЗАРЖИЦЬКА

ЗАРЖИЦЬКА Еліна – українська письменниця, журналістка, громадська діячка, член Національної спілки письменників України, Національної спілки журналістів України. Член журі міжнародних та всеукраїнських літературних конкурсів.

Авторка та співавторка численних книжок. Пише казки, пригодницькі та історичні повісті для дітей дошкільного, молодшого та середнього шкільного віку. За мотивами творів Еліни Заржицької створено мультфільми, а казки перекладені декількома мовами.

Багаторазова переможниця численних конкурсів міжнародного, загальноукраїнського, обласного та міського рівнів – лауреатка Міжнародної літературно-мистецької премії ім. Пантелеймона Куліша (2015), лауреатка премії ім. Валер'яна Підмогильного (2016), Міжнародної літературної премії ім. Григорія Сковороди «Сад божественних пісень» (2017), Міжнародного літературного конкурсу «Коронація слова» (2018), Всеукраїнської літературної премії ім. Михайла Коцюбинського (2024) та ін. Має відзнаку «Золотий письменник України» (2021). Нагороджена міжнародною патріотичною медаллю Івана Мазепи (2017), міжнародною медаллю імені Олександра Довженка (2019), нагрудним знаком «За заслуги перед громадою» (2020, м. Дніпро).

Світлана КАСЬЯНЕНКО

КАСЬЯНЕНКО Світлана – українська письменниця, поет-пісняр, автор та виконавець, громадська діячка, очільниця мобільної концертної волонтерської групи «Вольниця». Заслужений діяч естрадного мистецтва України. Член Національної спілки письменників України, Української асоціації письменників художньо-соціальної літератури, Всеукраїнської екологічної ліги та літературно-мистецького об'єднання «Янталка». Член журі літературної премії в царині літератури для дітей імені Платона Воронька.

У доробку письменниці лірика, гумор, дитячі твори, романи, пісні для малечі, ансамблів та для хорових колективів. За час творчої діяльності поетеса подарувала українцям понад 200 пісенних творів, музичні альбоми «Озеро Любові», «У 5-му куті».

Лауреат літературно-мистецької премії ім. Івана Нечуя-Левицького, Міжнародної літературно-мистецької премії ім. Валентина Михайлюка, літературної премії ім. Миколи Томенка, Міжнародної літературно-мистецької премії «Культурна дипломатія», літературно-мистецької премії ім. Григорія Сковороди. Має чимало нагород: орден козацької слави II ступеня, золота медаль «Україна», медалі «Іван Богун», «За жертвовність і любов до України», «За відродження України», «Захиснику державності», відзнака «За заслуги».

Лариса НЕДІН

НЕДІН Лариса – голова Творчого об'єднання дитячих письменників Київської організації НСПУ (з 2024 р.), українська письменниця, актриса, театральний педагог, журналіст, громадська діячка. Заслужена артистка України, член Національної спілки письменників України, Національної спілки театральних діячів України, член правління ТС «Асоціація діячів естрадного мистецтва України».

Авторка 8 книжок для дітей, двох поетичних і прозової збірок.

Лауреатка літературної премії ім. Андрія Малишка (2003), літературно-мистецької премії ім. Михайла Старицького (2002), Міжнародної літературно-мистецької премії ім. Семена Гулака-Артемівського (2002), Міжнародної літературної премії ім. Миколи Гоголя «Тріумф» (2003). Нагороджена медаллю Українського фонду культури «За високий професіоналізм» та дипломом «Обличчя України» за Всеукраїнською програмою «Золотий фонд нації». Володарка нагороди «Жінка року – 2020» у номінації «Жінка-мисткиня».

Ольга ПОЛЕВІНА

ПОЛЕВІНА Ольга – українська поетеса, прозаїк, перекладач. Член Національної спілки письменників України та голова Кіровоградського літературного об'єднання «Степ» ім. Віктора Погрібного. Редакторка літературного альманаху «Степ». Член журі Обласної літературної премії ім. Євгена Маланюка, літературної премії ім. Юрія Яновського, міської літературної премії ім. Арсенія Тарковського.

З під пера авторки вийшло чимало художніх книг і збірок, десятки статей із питань літератури. Серед найвідоміших – збірка «Чи бачать небеса котів».

Лауреатка Обласної літературної премії ім. Євгена Маланюка (2008), Всеукраїнської премії ім. Максиміліана Кірієнка-Волошина (2016), літературної премії ім. Юрія Яновського (2017), літературно-мистецької премії ім. Пантелеймона Куліша (як голова літературного об'єднання «Степ» ім. Віктора Погрібного (2020), літературного конкурсу ім. Михайла Селезньова (2022). Фіналістка та переможниця низки міжнародних та всеукраїнських літературних конкурсів та фестивалів – Міжнародної літературної премії короткої прози ім. Василя Портяка (2020, 2021), Міжнародного конкурсу прозових україномовних видань «Дніпро-Бук-Фест» (2020), «Молода КороНація» (2020); Корнійчуківський фестиваль дитячої літератури (2022).

Леся ПРОНЬ

ПРОНЬ Леся – українська письменниця, член Національної спілки письменників України. Учасниця літературного об'єднання «Радосинь» при НСПУ.

Авторка пише для дорослих і дітей. У її доробку 4 поетичні збірки та 6 книжок для дітей («День усміхається», «На крилах року», «Подарунок сонечка», «Країна бджіл», «Чарівна пір'їнка», «Чути дзвоники святкові»). Співавторка багатьох дитячих книг. У співпраці з Миколою Ведмежерею створила понад два десятки пісень для дорослих і дітей.

Лауреатка Всеукраїнського літературного конкурсу ім. Леся Мартовича (2014), літературної премії ім. Платона Воронька (2019), літературної премії «Благовіст» (2019).

Світлана ТАЛАН

ТАЛАН Світлана – українська письменниця, член Національної спілки письменників України та Всеукраїнського товариства «Промісвіт» ім. Т. Шевченка, волонтерка. Працювала у складі журі Всеукраїнського конкурсу творчої молоді «Літературна надія Дніпра» (2013, 2015), літературного конкурсу «Золота лоза» (2020).

Авторка понад тридцяти книжок для дорослих та дітей. Її твори входять до багатьох збірників для дітей.

Лауреатка літературної премії ім. Олеся Гончара (2014), літературної премії ім. Василя Юхимовича (2015), Міжнародної літературно-мистецької премії ім. Пантелеймона Куліша (2019), конкурсу літературно-наукового фонду ім. Волянників-Швабінських від фундації Українського Вільного Університету у Нью-Йорку (2016), Міжнародного конкурсу «Невідома українська література» (Канада, 2018). Твори письменниці відзначені на Міжнародному конкурсі «Коронація слова» (2011, 2012, 2014, 2020). Має відзнаку «Золотий письменник України». Нагороджена медаллю «За жертвовність і любов до України» (2015), Міжнародною патріотичною медаллю Івана Мазепи (2019), відомчою відзнакою «Народний герой» (2016), медаллю «Почесна відзнака» від НСПУ» (2020).

Тетяна ЧЕРЕП-ПЕРОГАНИЧ

ЧЕРЕП-ПЕРОГАНИЧ Тетяна – українська поетеса, прозаїк і драматург, журналістка, перекладачка, громадська діячка. Член Національної спілки письменників України, Національної спілки краєзнавців України та Національної спілки журналістів України. Член журі літературної премії ім. Платона Воронька. Співзасновниця та головна редакторка мистецького вебпорталу «Жінка-українка» та новинного сайту «ЕЛІТА».

Авторка понад десяти книг, у т.ч. для дітей («Ідуть дощі», «Теплі мамині казки: вірші для дошкільного віку», «Назустріч сонечку», «Щасливі віршенята», «Коли приходиться любов, або Щастя після нещастя», «Мій янгол – Катерина Білокур») та двох збірок пісень на її вірші. Окремі твори письменниці внесені до шкільної програми й перекладені болгарською, англійською, іспанською, македонською, польською мовами.

Лауреатка низки міжнародних та національних літературних премій і конкурсів у т.ч. Міжнародної літературної премії ім. Івана Кошелівця (2012), Всеукраїнського літературного конкурсу ім. Леся Мартовича (2014), Міжнародної літературно-мистецької премії ім. Пантелеймона Куліша (2016), Міжнародної літературної премії ім. Миколи Гоголя «Тріумф» (2017), літературної премії ім. Василя Юхимовича (2018). Нагороджена медаллю «За жертвність і любов до України» (2024).

Олена ШВЕЦЬ-ВАСІНА

ШВЕЦЬ-ВАСІНА Олена – українська поетеса і композитор, авторка і виконавиця пісень. Член Національної спілки письменників України, Конгресу літераторів України та Асоціації композиторів Дніпропетровської обласної організації Національної всеукраїнської музичної спілки. Член редколегії міжнародного літературного альманаху «Форум» і оргкомітету Міжнародного фестивалю літературних видань «Рідкісний птах» (2013, 2015, 2017, 2019, 2021), журі дитячих обласних літературних конкурсів «Собори наших душ» і «Розповім про подвиг».

Авторка 7 книг поезій та книги смішинок синів «Спогадайлики Ігоря і Артема», співавторка колективних збірок для дітей та молоді. Авторка і виконавиця пісень. У її доробку десятки пісень на власні вірші, на вірші поетів України і української діаспори.

Лауреатка літературних премій ім. Олеся Гончара (2009), ім. Володимира Сосюри (2011), Міжнародної літературно-мистецької премії ім. Пантелеймона Куліша (2019), I Міжнародного фестивалю «Рідкісний птах – 2013», Міжнародного літературно-музичного фестивалю «Зірка Різдва» (2016), літературного конкурсу ім. Михайла Селезньова (2022), іменної мистецької премії у галузі літератури ім. Павла Кононенка (Дніпро, 2023).

«**ТВОРЧІ**
КАНІКУЛИ»

*Всеукраїнський дитячий
літературний конкурс*

2024

Знайтеся – це ми!

ЯЦЮК Дарина
11 років
м. Львів

*Віра створює дива. Люди чекають
дива та не бачать, що воно десь
поруч...у наших серцях...*

КУШНІР Христина
15 років
Чернівецька область

*... кажуть, війна – поєдинок волі.
Якщо ти не готовий усім пожертву-
вати, значить ти вже програв...*

Моя Україна. З вірою у Перемогу

СОЛОНЕНКО Софія
13 років
Кіровоградська область

Я завжди думала, що людина приходить у цей світ, щоб пізнати любов і гармонію... Аж раптом, в один день зрозуміла – місія людини бути потрібною, корисною іншим...

ТЕЩОВ Микола
15 років
м. Харків

Треба пам'ятати, що кожен на своєму місці може стати на захист рідної землі – на фронті, на окупованих територіях, у тилу чи задонатити на ЗСУ...

Природа – джерело натхнення та краси

ВЕРТИЛЕНКО Микола
13 років
Дніпропетровська область

*Вже відійшли холоди,
В марево білих просторів,
І на українській землі
Сяють замріяні зорі...*

ШАПОВАЛ Марія
16 років
Полтавська область

На зеленому покривалі трави, тягнучись до сонечка, розпускав свої пелюстки тюльпан. Гілочки яблуні сплелися в якомусь химерному танці з вітром...

І в кожному із нас уже живе філософ

КОВАЛЕВСЬКА Таїсія
12 років
м. Черкаси

Саме так, інколи вкрай важливі думки бувають дуже нав'язливими і жахливо докучають, навіть попри те, що ми повсякчас намагаємось відігнати їх подалі від нашої свідомості...

ГУДИМЕНКО Марія
14 років
Черкаська область

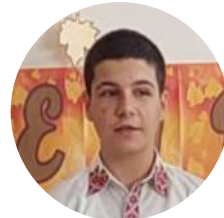
Того дня був сонячний тихий день. Маленькі білі хмаринки пропливали повз сад, мов елегантні балерини. Непохитні дерева оточили галяву...

Моя майбутня професія

ЧАСТАКОВА Маргарита
11 років
м. Кропивницький

...обкладинки книжок – це як людські обличчя... Вони з різним настроєм, з різною мімікою та макіяжем...

ЗАГОРОДНЮК Нікіта
15 років
Одеська область

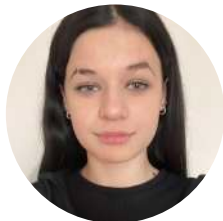
Люблю квітучі сади рідного села, шеліт вітру, шелест дощу, спів птахів і рожеві троянди за вікном. А найбільше — росяні світанки у полі...

Безмежний світ моєї уяви

ЧЕПІЖКО Поліна
12 років
Хмельницька область

«Завдання, які краще не вирішувати» – назва книги була багатообіцяючою. На обкладинці зображений космос та декілька планет...

ЯНУШАК Ірина
15 років
м. Луцьк

«Я знала, я вірила, він повернеться, він зможе...» – думки пурхали білими метеликами, а до неба знов линули її щирі молитви вдячності...

Далі буде? Ні, далі – вже є!

АКСЬОНОВА Марія
12 років
м. Херсон

Я часто думаю про різні речі, що навіть забуваю про час. Одного разу я зрозуміла, що, мабуть, з'явилася на світ для того, щоб давати людям радість своєю присутністю...

АФІМ'ІНА Іляна
15 років
Дніпропетровська область

Кожен думав, що вони друзі, яким усе під силу, що вони товариші, які завжди допоможуть один одному, врятують від біди...

ЗНАЙОМТЕСЯ – ЦЕ МИ!

Чого ми чекаємо від вас у цій номінації? А саме вас і чекаємо. Таких різних за характером, із різними уподобаннями, зі шкільними історіями. Ми хочемо подивитися на вас — сучасних дітей — очима ваших однолітків. Можливо, це допоможе дорослим краще зрозуміти ваші пріоритети, а можливо, читаючи ваші твори, ми згадаємо і своє дитинство?

**Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років**
Яцюк Дарина
11 років
м. Львів

ПЕРЕДРІЗДВЯНИЙ ВЕЧІР

Тихий передріздвяний вечір.

У каміні весело танцювали вогники полум'я. Кімнату наповнював запах свіжовипечених пампуків. Біля вікна красувалась вічнозелена ялинка. Запалені свічки зігрівали погляд самотніх сердець. Книги на полицях давньої бібліотеки в очікуванні вечірнього читання. За вікном лютувала непокірна хурделиця. Перехожі поспішали до рідних осель, щоб приготуватися до Святвечора. Все навкруги затамувало подих в очікуванні різдвяного дива.

Модест сидів у старому кріслі. Думки хлопчика були лише про батьків. «Чи приїдуть вони на Різдво?», — думав він. Батько хлопчика із початку війни в Україні пішов захищати свій рідний край, а мама стала волонтером. За ним доглядала бабуся Ольга Григорівна, добра та лагідна. У неї була найчарівніша професія — вчитель скрипки. Бабусі у своїй хатині за містом було дуже самотньо. Тому вона була рада приїхати на Різдво до свого онука. Дідусь Микола помер два роки тому, але Ольга Григорівна не здавалась і наполегливо продовжувала

займатись музичним ремеслом. Бабуся була щасливою, бо дуже любить Різдво, а ще вчора її ученицю зарахували в студентки консерваторії. Тому вона натхненно підспівувала від звуку колядки «Тиха ніч, свята ніч...». Бабуся навчила Модеста чарівній грі на скрипці. Вона була найвправнішою господинею, а страви на Святвечір у неї виходили чи не найкраще.

Поклавши інструмент, Ольга Григорівна сказала:

— Модесте, допоможи мені, будь ласка! Треба принести з комори картоплю і капусту — наліпимо вареників!

— Так, звісно! Вже йду! — відповів хлопчик, випроставшись із крісла.

— Дякую! — усміхнулась старенька.

Хлопчик побіг до комори і дістав усе необхідне та подався до кухні.

Кухня була світла і досить велика, у неї могли б вміститися всі знайомі — вчителі бабусі із музичного коледжу. Стіни кухні були розмальовані у жовтий колір із химерними червоно-зеленими візерунками. Мама Модеста розповідала, що це яворівський розпис. Пічка була розташована у кутку — це місце, де вона зберігала тепло. Шафи зі спеціями розмістилися на лівому боці від вікна, холодильник був навпроти печі. На дерев'яному столі вже було готове все, щоб замісити тісто для вареників.

— Бабусю! Ходіть сюди!

— Іду, йду... — почувся старечий голос Ольги Григорівни.

Її кроки відлунювалися по всьому коридору.

— Ось я приніс картоплю, капусту, як Ви казали! — сказав Модест.

— Молодець!

Ольга Григорівна взялася місити тісто. Хлопчик допомагав їй і вже за декілька хвилин вони почали робити начинку. Спершу бабуся поставила на плиту картоплю, а Модест тушкував капусту:

— Треба стушкувати багато капусти, ще салат зробимо. Коли начинка була готова, бабуся ліпила вареники, а хлопець ставив кип'ятити воду.

— Скоро усе буде готове! Пампухи є, вареники... — перелічувала бабуся, складуючи один за одним вареники у воду. — А точно! Модесте, будь ласка, вийми сухофрукти із тієї полицки — вона вказала на одну з них.

— Добре! — він побіг діставати яблука, груші, сливи..., які мама сушила, ще минулого літа — Ось! — він поклав пакетик біля бабусі.

— Спасибі! Ти не забув про нашу щорічну різдвяну традицію?!

— Ні! Звичайно ж не забув! То коли будемо починати? — запитав хлопець.

— Мабуть, коли докипить узвар — тоді і підемо.

Традиція у Модеста і його бабусі була досить незвичайна! Щорічно вони знаходили нужденних людей і віддавали їм часточку своєї святкової вечері.

— Що ж! — зітхнула бабуся — можеш, онуче, помаленьку, потихеньку збиратися! Поклади у мій кошик вареники, пампушки з маком, ружею, вишнею і ще каструльку з грибною юшкою та салат із тушкованої капусти, а я наллю у термос узвар і візьму паперові тарілки і стакани.

— Біжу! — промовив Модест.

Вони йшли тихими вулицями. У будинках палав вогонь від свічок. Було видно прикрашені ялинки. Люди сідали за стіл. На вечірньому небі мерехтіли зірки. Цікаво, про що вони думають? Із роздумів Модеста вивів голос бабусі:

— Ось ми і прийшли! Вітаю у притулку «На крилах Янгола»!

Будинок біля якого вони зупинилися не мав різдвяної атмосфери. Його стіни були сірі-сірі, жодних ялинок, жодних прикрас...

— Ой лишенько, що тут сталося — забідкалась бабуся.

— Як люди тут живуть!? Гаразд, ходімо в середину!
Всередині будинок здавався ще похмурішим ніж ззовні. Охоронці ніби привиди ходили довкола:

— Добрий вечір, пані! — привітався чоловік у чорному костюмі.

— Веселого Різдва!

— Що? Сьогодні вже Різдво? — здивувався охоронець.

— Яке нахабство! — буркнула Ольга Григорівна.

— Ви хочете віддати хлопчика до нашого притуку...

— Як Ви собі дозволяєте таке казати. Він мій онук, — перебила бабуся чоловіка.

— Я ж не знав, — розгубився охоронець — бо від старенької пані не очікувано таке почути! Так, бабуся Модеста ще той міцний горішок! — Чому ви прийшли?

— Я б хотіла пригостити людей із вашого притулку часткою моєї святкової вечері!

Охоронець на мить задумався:

— Ну що ж... Гаразд, проходите за мною!

— Дякую! — сказала Ольга до чоловіка в чорному костюмі, а до Модеста промовила — ходімо!

Вони йшли довжелезними сходами:

— Ми на місці — сказав охоронець і погукав людей — прямуйте коридором там побачите їх!

— Добре! Дякую! Ходімо, Модесте.

Вони пройшли коридором і побачили нужденних людей.

Здебільшого це були люди, які втратили свій дім через війну.

— Люди! Веселого Різдва! Ми хочемо пригостити вас часткою нашої святої вечері! Підходьте і беріть їжу! — сказала бабуся.

До неї по черзі ішли люди. Вони казали теплі слова вдячності, а бабуся просто кивала у відповідь.

Підійшла жінка, яка довго вдивлялася у бабусине обличчя. Раптом жінка вигукнула:

— Ольго! Як же ми давно не бачилися!

— Еммм..., — промимрила бабуся.

— Та це ж я! Ілона! Пам'ятаєш мене? — запитала дивна жінка.

— Ілоно! Де ти була?

— Я ... я ... я — Ілона схлипнула — я жила в ... в ... Херсоні ... і ... і ко ... ко ... ли ... коли почалась війна, до ... до... нашо ... го ... будинку ... прийшли во ... во ... рожі ... солдати. Мого чо... чо... ловіка... схопили, а я врятувалась і ...

Тут Ілона вже заридала.

— Ну чого ти? Все добре! — заспокоювала її бабуся Ольга.

— Може ти підеш до нас додому?

— Чудова ідея, але я вам не заважатиму?

— Ні!

Ілона зраділа.

Йшли вони мовчки. Ілона часто схлипувала, а бабуся тримала її за плече. Модест запитав, хто така Ілона, а бабуся відповіла, що це її знайома. Коли вони прийшли у домівку, то допомогли гості переодягтись. Посадили Ілону за стіл, вкривши пледом, та розпочали святкову трапезу.

Стіл був покритий скатертиною, вишитою червоними маками. Бабуся традиційно подала кутю, борщ з вушками, грибну юшку, вареники, голубці, маринований оселедець, мариновані гриби, заливну рибу, тушковану капусту, квасолу, узвар, пампушки.

Бабуся з Ілоною гомоніли довго про минуле і теперішнє, про батьків хлопчика, і не помітили, як швидко промайнув час.

— Дякую! Мені час іти! — сказала гостя.

— А де ти будеш сьогодні ночувати? — запитала бабуся.

— У мене є одна знайома у цьому місті! — усміхнулась Ілона, а хлопцеві сказала: — Тримай, це тобі. Можеш загадати будь-яке бажання і воно здійсниться. Від-

крити потрібно завтра як різдвяний подарунок — вона тицьнула йому в руки дерев'яну коробку і підморгнула.

— Ну, бувайте! Дякую!

Коли гостя пішла, бабуся вклала хлопчика спати. Проте він не міг заснути, все думав про дивну коробку. Хлопець повірив пані, мабуть, вона вміла переконувати. Модест притиснув коробку до себе і загадав бажання. Потрібно дочекатись завтра!

Настав ранок! Хлопчик прокинувся та подався до ялинки, де його чекали омріяні подарунки. Він був дуже вдячний бабусі, яка так дбає про нього. Хлопчик підготував подарунок для неї — сережки.

Раптом Модест згадав про диво-коробку гості. Побіг до кімнати та відкрив її. І... побачив усередині різдвяну кулю. Але вона була незвичайна. На червоному склі кульки відображався не він, там були його мама і тато. Батько наче підморгував йому. Хлопчик усміхнувся. До нього підійшла бабуся, взяла хлопця за плече і ніжно поцілувала. Це був найкращий різдвяний подарунок для нього.

Віра створює дива. Люди чекають дива та не бачать, що воно десь поруч... у наших серцях.

Одарчук Софія

12 років

Рівненська область

Мізоцька ТГ

селище Мізоч

Різними барвами виграє подвір'я нашої школи. Тут яскраві чорнобривці перешіптуються з пишними жоржинами та ранніми хризантемами. Величні стрункі туї зустрічають серйозних учителів та чекають своїх улюблених учнів. Пройдімося гамірливими коридорами нашої школи та прочинімо двері в один із класів. Ось він — мій 7-Б. Веселі й серйозні, творчі й

кумедні, мрійливі та вередливі — ось такі вони — мої однокласники.

Червень, 17

Духмяно цвітуть липи біля школи. У спекотний літній день навколо квітучих дерев гуде рій бджіл і «рій» моїх друзів. Злилися в одне ціле пахощі літа та неймовірне бажання зібрати цілющого цвіту для лікарського чаю воїнам. Година, друга — і в кожного повен пакет запашної липи. Ось такі вони помічники — мої однокласники.

Червень, 22

У Марійки, Юрка та Дмитра тати боронять Україну на складному Запорізькому напрямку. У їхню бригаду терміново потрібний автомобіль для виконання бойових завдань на передовій. У селищі оголосили збір коштів. Кожна сім'я намагалася долучитися до цієї акції. Дякуючи небайдужим, вдалося придбати авто. Наступного дня дівчата й хлопці вже плели в церкві маскувальну сітку для захисників, потім принесли смаколиків та виготовили листівки. Ось так волонтерять вони — мої однокласники.

Липень, 2

Усім відомо, що в нашому класі — найактивніші батьки. Цього вечора мами зібралися, щоб приготувати смачних домашніх страв пораненим воїнам у госпіталь. Відсутність електроенергії після нічної тривоги не стала на заваді. Дружно кипіла робота. Моя турботлива бабуся замішувала одну за одною порції тіста. Вареники з вишнями, сиром, картоплею, солені огірки та пухкі кекси — усе це з любов'ю зроблено руками наших батьків. Кожна мама хотіла зігріти своєю вдячністю пораненого захисника і нагадати йому рідну домівку. Ось такі вони — невгамовні матусі моїх однокласників.

Липень, 30

Наш клас дуже любить подорожувати. Хіба могли ми оминати величні Гурби, де відбувся найбільший бій в історії УПА. Це місце пам'яті, слави та відваги україн-

ського народу. Ми побували в криївці, де дізналися багато цікавого про події тих часів. Згодом відчули благодать Божого слова в чоловічому монастирі. Екскурсія закінчилася на крафтовій сироварні сімейної молочної ферми «Юнікасоль» у селі Буща. Безліч емоцій, смачні сири, неймовірні квіти у дворі запам'яталися кожному з нас. І насамкінець — дуже запашні шашлики під розлогими яблунями біля етнохати. Ось такі вони мандрівники — мої однокласники.

Серпень, 24

З Днем Незалежності, моя Україно! Сьогодні ми знову разом. Нас об'єднало свято та любов до народного танцю. У складі зразкового колективу «Надія» — десять моїх друзів. Упродовж літа ми брали активну участь у різноманітних благодійних акціях, ярмарках та концертах району та області, щоб своєю творчістю наблизити Перемогу. Ось такі вони патріоти рідної землі — мої однокласники.

Літо, дякую за друзів, канікули, Україно!

Бортіка Марія
11 років
Чернівецька область
м. Герца

ЗНАЙОМТЕСЯ — ЦЕ МИ!

Кожен із нас особливий. Ми відрізняємося характером, інтересами, вподобаннями. Комуś подобаються активні ігри, комуś мистецтво, іншим — проводити час на природі або подорожувати. Незважаючи на наші відмінності, ми можемо мати спільні інтереси.

Мене звати Марія, і однією з моїх найбільших пристрастей є книги. Вони не лише навчають, але й надихають на нові пригоди.

Однією з книг, яка справила на мене особливе враження, стала книга польської письменниці Агнешки

Мелех «Емі і Таємний Клуб Супердівчат». Ця історія не просто про пригоди, вона про справжню дружбу і підтримку. Я побачила себе та своїх подруг у персонажах цієї книги, а клуб Емі надихнув створити власний клуб. Це зробило моє шкільне життя набагато яскравішим, сповненим пригод. Яких саме, розповім згодом.

Емі та її супердівчата!

Хто ж головна героїня цих цікавих історій на сторінках різнобарвних книг? Це Емі — звичайна дівчинка, яка, як і я, обожноє пригоди. Разом зі своїми подругами вона створила таємний клуб, де кожна дівчинка мала свою особливу роль. Їхні історії наповнені цікавими випробуваннями, які вони долають разом, а їхня дружба лише міцніє з кожним новим викликом.

Що найбільше мені сподобалося в Емі, так це її лідерські якості та вміння підтримувати своїх друзів. Вона завжди знаходить спосіб розв'язати будь-яку проблему, і саме ця риса допомагає їхньому клубу залишатися успішним. Кожна з подруг Емі має свою особливість, а разом вони утворюють ідеальну команду, де кожен член важливий і необхідний.

Наш власний клуб

Прочитавши цю книгу, я зрозуміла, що я і мої подруги дуже схожі на команду Емі. Якось під час перерви, коли я читала книгу, до мене підійшли дівчата і запитали про неї. Згодом я їм усе розповіла, і вони, надихнувшись цією історією, запропонували створити наш власний клуб.

Ми вирішили назвати наш клуб «Суперкоманда», і кожна з нас була дуже рада стати його учасником. Ми обожноємо таємничі пригоди: у нашому класі їх було чимало.

Одного дня я знайшла у своїй шкільній шафці таємничий лист без підпису. У ньому були загадкові підказки, які вели до різних місць у школі. Ми вирішили розгадати цей ребус і дізнатися, хто стоїть за цим загадковим

посланням. У результаті пошуків наша «Суперкоманда» знайшла скриньку з солодощами та запискою від нової подруги, яка хотіла приєднатися до нашого клубу.

Пригоди не обмежуються лише нашим клубом. На день народження улюбленої вчительки ми вирішили усім класом організувати їй сюрприз: підготували саморобні прикраси для класу, розучили святкову пісню, замовили торт. Коли вчителька зайшла в клас, її зустріли обійми, пісні та подарунки. Вона була дуже зворушена і сказала, що це був найкращий день народження в її житті.

Ще однією з наших яскравих пригод був пікнік у парку, який ми влаштували одного суботнього дня. Щоб зробити його цікавішим, придумали кілька загадок і випробувань. Під час пікніка ми розгадували загадки, грали в ігри і розповідали смішні історії. Цей день став для нас незабутнім, і ми вирішили проводити такі пікніки частіше.

Цікаві пригоди та спільно проведений час із подругами не лише зробили шкільне життя прикольнішим, але й ще більше згуртували нашу «дівчачу команду». Ми зрозуміли, що разом можемо подолати будь-які труднощі, і я з нетерпінням чекаю нових пригод із моїми найкращими подругами.

Ми маємо спільне хобі — знімати фільми. Хоча їх у нас небагато і вони не дуже професійні, але кожен із них по-своєму смішний та цікавий. Ми знімали фільми у школі, на вулиці, у бібліотеці та навіть біля річки. Один із наших фільмів розповідає про новеньку дівчинку, яка прийшла до школи. А ще хочу поділитися з вами новиною — у нас буде новий, ще цікавіший фільм! Ми з нетерпінням чекаємо на початок зйомок і сподіваємось, що він стане нашим найкращим фільмом. Зйомки допомагають розвинути наші творчі та акторські таланти.

Уроки, винесені з книги

Книга «Емі і Таємний Клуб Супердівчат» навчила мене важливим речам, які я застосовую кожен день.

Я зрозуміла, що справжня дружба полягає не лише в спільних розвагах, але й у взаємній підтримці у важкі моменти. Емі і її подруги завжди допомагають одна одній, навіть, коли це нелегко.

Ця книга навчила мене, що немає нічого неможливого, якщо ти працюєш у команді. Разом ми здатні подолати будь-які труднощі, і це відчуття робить наше життя більш захопливим і осмисленим.

Мрії та плани на майбутнє

Зараз наш клуб лише на початку свого шляху, але у нас багато амбіцій. Ми плануємо зняти ще один фільм і навіть створити свій блог, де будемо ділитися ідеями. Я вірю, що наш клуб має потенціал стати чимось більшим, ніж просто група друзів.

Приклад Емі та її супердівчат надихає мене на нові звершення. Їхня історія показала, що дружба, взаємна підтримка і віра в себе можуть змінити світ навколо нас. І я впевнена, що разом із моїми подругами ми зможемо здійснити будь-яку мрію.

Гамоцька Ірина
12 років
м. Херсон

ЗБЕРІГАЄМО СВОЄ

Це сталося наприкінці квітня 2022 року. Родина Ганни — тато, мама, бабуся — виїздили з окупованого Херсону. З ними поїхав їхній улюбленець — хом'ячок Хрумка. Тваринка, до речі, усю дорогу спала, лише іноді прокидалася, щоб поїсти. Ганнуся не могла спати, хоча виїхали вони дуже рано — десь о четвертій годині ранку. Дівчинка хвилювалася, бо подорож була небезпечна. Вона сама не знала, чому надягла вишиванку під светр. Та ще зверху — куртку, бо квітень видався прохолодним. Коли до машини наблизилися ворожі солдати з перевіркою, Ганна навіть застігнула куртку.

Та ось вже український блок-пост. Знову перевіряють документи. Але ж це наші воїни ЗСУ! Аня бачила, як усміхаються мама й тато, а в бабусі навіть сльози на очах від глибоких емоцій. Вона швидко скинула куртку і светр — хотіла, щоб усі побачили її вбрання. Один із воїнів помітив вишиту сорочку, усміхнувся, спитав:

— Як тебе звуть, справжня україночко?

— Ганною, — відповіла дівчинка.

— Тримай, Ганнусю, смаколика! — він протягнув дівчинці круасан.

— Дякую, — відповіла вона і зашарілася.

Потім дівчинка дістала писанку, на якій був намальований маленький прапор України. Дерев'яне яйце було ретельно загорнуте та лежало глибоко у шкільному ранці дівчинки.

— Візьміть — воно з Херсону. Це вам на удачу і на Перемогу. До того ж скоро Великдень.

Молодий воїн знов усміхнувся і сказав:

— Ти молодець, Ганно! Нас не можна здолати, бо ми вільний народ і зберігаємо своє попри все!

Кушнір Дмитро
12 років

Кіровоградська область
м. Долинська

Всім привіт! Я — Дмитро! Для друзів — Дімон, для рідних — Дімулічка. Я перейшов до 7 класу. Навчатися люблю, а ще допомагати мамі, а ще зависати в ноуті. Моє захоплення: космічні дослідження «онлайн», зараз так модно, та читання пригодницьких книг і коміксів. «Космічні дослідження» — це моя уява, це мандрі за допомогою ноутбука інтернет-мережею та читанням книг про космос. Світ моєї уяви — це безмежний простір, де немає меж і кордонів. Це місце, де можна творити все, що заманеться, де фантазія стає реальністю.

Я завжди мріяв злітати на космічному кораблі до всіх об'єктів Сонячної системи. Іноді в цих фантазіях я був капітаном, а часом науковим офіцером, але завжди любив подумки мандрувати до цих дивовижних світів: планет, супутників, астероїдів, комет.

Включив свою уяву, заплющив очі й уявляю, що стою у сучасному мегакрутому скафандрі, скажімо, на Венері, ось мчуся над величезним Місяцем або пробираюсь крізь пояс астероїдів. На що це схоже? Що я відчуваю? Це — супер, мегакруто! Це — кльово!

Всесвіт схожий на пазл, частини якого розкидано небом, і чи є хтось, кому б не захотілося зібрати шматочки до купи? Космічні пазли ніколи не закінчуються. Що більше досліджую, то більше доводиться працювати над їхнім складанням.

Завдяки новітнім технологіям я пізнав, що астероїди можуть мати власні супутники або що всередині Урана утворилися алмази, що на Марсі знайдено висохлі русла річок, які свідчать, що в минулому на його поверхнею була вода.

У своїй уяві я вигадую, що зможу перевершити природу. Я всесильна людина! ... Але це зовсім непросто. Природа розумна... Та до її послуг уся наука. У неї були мільярди років і мільйон мільйонів місць для перевірки гіпотез. Зараз у нас важкі часи, у нас війна, але вона незабаром закінчиться нашою Перемогою. Щиро вірю, що Перемога зцілить нашу зранену країну і відродить її! Насправді, Сонячна система більш дивна, ніж я її собі уявляв. Ці відкриття фантастичні і зовсім не схожі на те, що я уявляв або на те, про що мріяв.

Чи вважаєте ви, що вивчати космічний простір нудно, адже він порожній і темний? Тоді пропоную вирушити разом зі мною в захопливу подорож Сонячною системою, та ще й у цікавій компанії добрих друзів та хатніх домашніх улюбленців. Мої пригоди ніколи не закінчуються, я вирушаю у подорож сторінками чудо-

вих книг про Космос! Отже, якщо ви любите комікси та марите подорожами на космічному кораблі, мерщій беріться за читання!

З повагою, Дмитро.

**Переможець номінації
у віковій категорії 14 – 18 років**

Кушнір Христина

15 років

Чернівецька область

Дністровський район

Кельменецька ТГ

с. Бабин

«Я б і життя віддав, ноги, то дурниці» – такими словами починалася розповідь про героя-захисника села Бабин Дністровського району Степана Чередарика у часопису «Молодий буковинець». Для когось – це просто слова, просто ім'я і прізвище невідомого чоловіка. Для мене – набагато більше: дорога мені людина, чоловік моєї сестри, яким захоплююсь і про якого хочу написати. Отож, присвячую тобі, дорогий Степане!

Трохи про себе. Мене звати Христина, мені – 15. І, здавалось, що я вже досить доросла та насправді в душі моїй живе та маленька дівчинка, яка має на сьогоднішній день повномасштабної війни великий страх. Завдяки нашим мужнім і відважним захисникам я не бачила на власні очі тих жахів бомбардувань, пожеж, крові, криків, вбивств, смертей, всього жахіття, що зараз відбувається на сході України та в інших окупованих областях країни. Мужні воїни не дали ворогові здійснити його жорстокі плани, поневолити всю країну і диктувати свої правила. Більше сотні односельчан змінили свої професії і взяли до рук зброю, щоб не допустити ворога до осель, захистити сон рідних і близьких, і наразі відвоюють кожен клаптик захопленої землі, поливаючи її власною кров'ю.

Але моя розповідь про Степана — одного з тих, хто пішов захищати рідних та Україну!

Родом із Івано-Франківщини. Сирота. Ріс і виховувався у хворої тітки. Познайомився з моєю сестрою в Чернівцях. Сподобались одне одному, закохались, одружились. Звичайна історія, яких тисячі. В місті проживати без матеріальної підтримки непросто, тому вирішили перебиратись у село, ближче до нашої з Лесею рідні. Допомогли і будинок придбати. Непогане господарство, та для завзятого Степана хотілося набагато більше для найдорощчих — дружини і підростаючої донечки Катрусі. Тому господар брався за всяку роботу і за межами області. Вже й доня пішла у перший клас. Така гарна картинка щасливої сім'ї, скажіть? Та є одне «але», прийшла війна, забрала все: спокій, радісне дитинство, чийсь життя... Багато життів...

Війна застала його в Києві, де на той час працював. Звернувся до військомату та отримав відмову, адже не мав місцевої прописки, щоб приєднатися до лав Збройних сил України та стати на захист держави. Недовго роздумуючи, Степан повертається в село і пішов до Дністровського РТЦК. Звідти і був мобілізований. Сльози розлуки, тривога, неспокій поселились у серцях дорогих мені людей. Ми з мамою часто допомагали Лесі.

Впродовж усього періоду, коли перебував на передовій на Харківському, Донецькому напрямках, під Бахмутом, неодноразово ризикував життям, завжди першим йшов у бій, прикриваючи своїх побратимів. Займав посаду командира гранатометного відділення і вважав, що немає більшої від цієї любові, як покласти душу і тіло за своїх побратимів, друзів, рідних, адже вдома залишилась при надії кохана Лєся. І хоч надто тривожно було на душі в обох та й усіх рідних, вирішили: будемо народжувати, і, якщо син, подумав тоді Степан, буде ще один Степанчик. На Різдвяні свята нашому воїну дали відпустку для знайомства з синочком. Яка то була ра-

дість для всіх! Вона вгамувала біль і тривогу від подій на фронті. Як і обіцяв Степан, з'явився документ на ім'я «Степан Степанович Чередарик».

І все було б добре, якби не та ніч 20 квітня, яка змінила життя воїна назавжди, на «до» і «після».

Степан не телефонував деякий час і сестра почала хвилюватись. Ми намагалися Лесю заспокоїти, говорили, що не завжди можна користуватись телефоном, а їй радили не хвилюватись зайвий раз. Сестра ніби заспокоїлась, але весь час прислухалась: чи не дзвонить телефон. І невдовзі він задзвонив: жіночий голос у слухавці повідомив, що вона медсестра госпіталю у Сумах, що Степан отримав поранення, що все вже добре і згодом зателефонує сам. Ми не знаходили собі місця. Які то довгі години. І нарешті дзвінок від Степана! Дещо слабким голосом він сказав, що все добре, правда позбувся кількох пальців на нозі, але то нічого. Пізніше він розповів, що не міг дозволити собі сказати все, як є, бо теж боявся стресу у Лесі і, не дай Боже, пропаде молоко для синочка. Саме така звістка облетіла все село і всі з полегшенням промовляли: «Ну, Слава Богу, що живий!».

Я досі пам'ятаю той день, коли прокинулась від надривного крику та плачу сестри.

— Чому ти так плачеш?

— Нема-а-а... Нема-а-а... Обидві ноги!

У той день сестра зателефонувала в лікарню і запитала, чи немає потреби в ліках?

— Ну, це той поранений, що лишився без пальців на нозі, Чередарик!

— Без пальців!? Та він без обох ніг залишився! — почувла у відповідь.

Тоді ніхто напевне ще не знав, що було насправді й що чекає нас попереду. Вже потім перетелефонували і сказали: «Моліть Бога, що чоловік ваш живий лишився». Сестра голосила, рвала на собі волосся, кричала так, як лиш могла її душа. То була неділя і я пішла до церкви

молитися: за Степана, за сестру, за їхніх дітей, моїх племінників дорогих...

Як все було, ми дізналися пізніше від Степана...

«Білопілля, Сумська область. Під час того, як я виконував своє чергове завдання, російські війська почали обстрілювати позиції українських захисників з артилерії. Я зміг втекти в інший бік, в менші окопи. Туди прилетів один снаряд, за ним інший, і так чотири рази. Я ліг на лівий бік, на п'ятий приліт навіть не зрозумів, як залишився без обох кінцівок», — згадував він.

Степана врятували побратими, наклали турнікети, винесли, хоч він втратив багато крові. Бог зберіг батька — діточкам, чоловіка — дружині. Головне, що він живий, що син України зміг повернутися до рідного дому. В той вечір я написала вірш, в якому вилила весь свій біль...

Наш любий воїне коханий

Ти так далеко, а ми тут...

Щоночі думаємо про тебе:

Ти як? Все добре? Не болить?

Наш любий воїне рідненький,

Ми молимо Бога: «Поможи,

Дай сили стать йому на ноги

І знов до хати рідної прийти».

Наш любий, щирий та привітний

Тут син чекає все тебе.

Так хоче тата, татка хоче син,

Та й донька кличе: «Тату, прийди»!

Наш любий, ми тебе чекаємо,

Удома, в нашій тишині

Щодня тебе лиш виглядаємо

А сльози річкою щодня.

Течуть та всіх вмивають..

Та Бог промовля:

«Не плачте, досить вже тужить, бо треба дякувати,

Що милий ваш, принаймні хоч живий».

Пишу і плачу... Пишу, а серце крає біль. Чому Степан?! Він ще такий молодий...

Тепер із сином у футбол не гратиме! Це ж ноги! Як без них?! Подумайте усі... Нам страшно це уявляти, а йому так жити...

Відтоді пройшло вже кілька місяців. Дякувати Богу, Степан зараз вдома. У своїй хаті, біля маленького сина, який у майбутньому теж буде захисником, адже має гарний приклад — свого татка, який дорого заплатив за спокій над нашими головами. Степан вчиться жити без ніг. Так, є протези. І це великий біль, через який він, вірю, пройде. Я це точно знаю, адже, як кажуть, війна — поєдинок волі. Якщо ти не готовий усім пожертвувати, значить ти вже програє. Степан виграв цю війну, він переступив себе, весь біль і всі свої страждання.

Ця війна є диким звіром, бо сам лихий стоїть за цим. Хіба не правда? Мені всього 15, і я — дитина війни. Чому я зараз так страждаю, чому я плачу, плачу, чому за кожного загиблого героя так переживаю? Де ділося моє тепле й світле співуче дитинство, яке було до війни? Відповідь однозначна: його вкрала росія! Його вбила росія! Моє село вже сьомий раз рідненьких воїнів втрачає, зустрічає на щиті.. Ось і сьогодні в останню путь усім селом ми проводжали молодого воїна. Мені так боляче писати про це, але треба гідно вистояти, бо ми — український народ, який буде жити вільно на своїй землі.

Я дякую всім Героям-Захисникам, що віддали у боях найцінніше — життя.

Дякую воїну Олегу, який першим на Буковині загинув боронячи рідний край, душу і тіло поклав за нашу волю і свободу.

Я дякую тобі, Вікторе, за донечку, мою подругу-одно-класницю, яку ти гідно виховував, за твій героїзм і наснагу.

Дякую тобі, Павле! Хоч ти і народився у росії, але рідною домівкою тобі стала Буковина, і своє життя віддав за нашу рідну Україну.

Вадиме! Ти наймолодший серед усіх! Ти наш Герой! Як шкода, що вже не будеш маланкувати в Чернівцях. Кельменцях, у рідному селі... Ти поповнив ряди небесного війська. Знай, ми пам'ятатимемо тебе завжди!

Сергію, а ти найстарший серед побратимів цього війська. Ти справжній патріот! Ти в моєму серці назавжди...

Дорогий Олександрє! Як важко твоїй молодій дружині та малим синочкам змиритися з тим, що і тебе немає... Ти ж був для них підтримкою і опорою, як їм рости без батьківського тепла?! Гордимось тобою, захиснику мужній!

І ти Сашку, останній, так рано пішов із цього життя! Не вагаючись, не ховаючись, пішов боронити небо над рідним краєм... Залишився навіки 29-річним... Доземний уклін тобі!

Я дякую за життя кожному Герою — пишу, ковтаючи сльози...

І знову вкотре дякую нашому Степану, дякую Богу і долі, що залишився живий. Повернувся «зі щитом» до рідних і має великі задуми, для подальшого життя. Ми переможемо це зло! Ми відбудуємось! Будемо жити вільно і щасливо! Це моя мрія, мрія Степана, мрія нашої родини і всієї України!

Слава Україні!

Героям слава!

Дяченко Ілона
15 років
Київська область
Броварський район
Баришівська ТГ
с. Перемога

В ОКУПАЦІЇ

Напередодні війни

Ще у листопаді 2021 року почала існувати думка, що Путін може почати наступ. Ажіотаж навколо ризиків

початку війни, напруга та тривога зростали. 22 лютого 2022 року біля українського кордону розпочалися спільні російсько-білоруські навчання. Поступово люди трохи більше готувалися до війни, але не ставилися до цього дуже серйозно. Ніхто не вірив, що може початися війна. Тим часом ворог стріляв по наших землях.

Перший день повномасштабного вторгнення

24 лютого 2022 року рано-вранці в усіх містах України пролунали вибухи. Росія почала повномасштабну війну проти України. О 9 годині 13 хвилин дванадцятирічну мене будить моя мама. Перша думка, після того як я глянула на годинник, — «Невже проспала в школу?». Я запитала у мами, чому вона мене не збудила раніше, а вона відповіла: «Почалась війна. Ніхто в школу не йде. У вас два тижні канікул». Я була шокована. Як і мої знайомі, я не очікувала, що у XXI столітті буде війна. У всіх нас з'явилися тривога, страх і думки про те, що робити? Ми читали і слухали новини, телефонували рідним, складали тривожні валізки, облаштували своє укриття, записували на листочок важливі номери телефонів.

Другий, третій та четвертий дні війни

Вороги вже дібралися на правому березі Дніпра до Бордянки та на лівому — до Басані, майже біля нас, біля с. Перемога. Наскільки мені відомо наших односельців поінформували, що росіяни мали пройти наше село по центральній дорозі, і на території між Перемогою та Русановом їх збираються знищити. Мій хрещений, що живе у центрі села, вирішив перевезти свою сім'ю в безпечніше місце. Цим місцем стала наша домівка, адже ми живемо в кінці села, і звідси легше утікати у Баришівку. Але 27 лютого хрещений приїхав із новиною, що росіяни будуть йти і через нас, адже живемо ми біля дороги. Вирішили перевести всіх нас подалі від дороги. Всі в паніці похапали свої речі й посідали в автомобілі. Мама зателефонувала моєму дядьку, щоб той з бабусею й дідусем теж кудись виїжджали. Дідусь був категорично

проти такої ідеї й нікуди не поїхав. А бабуся з дядьком приїхали туди, куди й ми.

У чужому погребі

Погріб, у якому ми перебували дві доби, був холодним, сирим, без світла. Ми (9 людей) сиділи на трьох тюках сіна. Замість вбиральні в нас було одне відро; з їжі були консерви, що взяли з дому та трохи води. Спали ми сидячи. Звідусіль дуло, ноги терпли, очі поступово звикли до темряви, їсти зовсім не хотілося. Коли минула друга доба, чули, як в'їжджали окупанти в наше село, чули вистріли, вибухи, як працює «Град». Стіни погребя тряслись... А ми обіймалися і прощалися. Моему дядьку один за одним телефонували його товариші, щоб обмінятися новинами. Він настільки розхвилювався, що втратив свідомість. Ми боялися, що він помре, адже в нього хворе серце. На щастя, у дружини хрещеного, тітки Маї, були ліки. Невдовзі дядьку стало краще, але переляку й напруги в повітрі залишилося чимало.

Самооборона односельців

Поки ми сиділи в погребі, тато з хрещеним були на одній із ферм із «коктейлями Молотова». Слава Богу, це було не на центральній трасі і вони роз'їхались. Схожа історія, але з іншим фіналом відбулася в центрі села. Чоловіки молодих і середніх літ засіли без зброї, а лише з «коктейлями Молотова» у приміщенні «Нової пошти». Вони вважали, що зможуть зупинити ворожу техніку, але це було наївно. Як наслідок безглуздою, але героїчною смертю загинуло шестеро людей...

Вигляд села

Першого березня, приблизно вдень, хтось відчинив двері погребя, у якому ми сиділи. Всі не на жарт злякалися. Промелькнула думка, що зараз нас розстріляють. Але ні! Це за родиною хрещеного прийшов їхній родич — дід Толік. Він не знав, що в погребі є й наша родина. Він не знав, але все ж забрав нас, за що я і кожен член моєї родини безмежно вдячні йому...

Ми швидко взяли свої речі й вийшли, залишивши частину речей у погребі. Йти та навіть стояти було важко, адже дві доби ми провели сидючи. У мене, малої та дурної, з'явилася думка, що війна вже закінчилась і перед нами стоять наші українські солдати-герої. Я навіть пожвавішала! Але, що це за червона стрічка в нього на нозі та на руці? Все зрозуміло, це — лише початок... Кілька солдатів повели нас додому до діда Толіка. Він також живе у центрі, але по інший бік дороги. Коли ми йшли, то бачили, який вигляд має наше село. Видовище було жалюгідне. На це не глянеш без суму й сліз: магазини розбиті, розграбовані, дорога побита, паркани поламані, продукти з магазинів валяються вулицями, по всьому селу стоїть ворожа техніка...

Про дванадцять днів життя у діда Толіка

У діда Толіка нас гостинно прийняли. У нього вдома окрім нас було ще четверо людей: його жінка, баба Оксана, її донька, тітка Наталя, зять Вітя та онука Кіра. Тепер нас було тринадцятеро. Ми відігрілися, зарядили телефони, поїли. Я, сестра, мама, бабуся, Аліна з донькою хрещеного, Ангеліна (донька Аліни), тітка Мая, Кіра та двоє батьків Кіри спали в невеликому погребі на картоплі й пінопласті, а хтось на стільчику. Було не зручно. Але, як кажуть: «В тісноті та не в обіді». Дід Толік, баба Оксана та дядько Віталік спали в будинку. Перші два дні світло ще було і ми всі грілися та гуляли в хаті. Але третього березня, як світло зникло, ми майже перестали виходити з погреба. Фактично ми там жили. Виходили тільки допомогти готувати їжу та поїсти, а коли починалися обстріли — їли в погребі. Годували нас переважно супами, вареною картоплею, інколи з консервованими овочами та смачним домашнім хлібом, який пекла баба Оксана. І досі пам'ятаю, який він був смачний м'який красивий та запашний! Моє день народження другого березня зустріла я також там. Було сумно святкувати своє тринадцятиріччя у чужій хатині, знаючи, що поча-

лася війна, будучи під обстрілами, спавши в своє свято в погребі, як безхатко й замість торта — млинці з ліхтариком зверху. Але могло бути й гірше! Я вдячна, що моя родина вижила, що нас приютити та ще й привітали мене млинцями. Дуже приємно було почути рідний голос дядька Грицька, який у перші дні війни пішов добровольцем. Він вранці зателефонував мені, хоч зв'язку майже не було, додзвонився і найголовніше не забув про мене навіть у такий нелегкий час. На превеликий жаль, влітку два роки тому, коли стояв на блок-посту, він помер. Справа в тому, що він був дуже хворий. Перебувати на сонці йому було заборонено, а він стояв на спеці по кілька годин, відбуваючи службу. В нього відірвався тромб. За те, що він пішов захищати Батьківщину, не дивлячись на проблеми зі здоров'ям, його посмертно нагородили званням «Герой України».

Дорога додому

Хоч у діда Толіка нас добре прийняли, нам все ж хотілося додому. Одного дня, домовившись з окупантами, ми швиденько зібрали свої речі й попрямували в бік свого дому, де нас чекали двоє солдатів. Але неочікувано розпочалися обстріли з боку Русанова і росіяни скомандували: «В погреб! В погреб!». Ми заховалися й так і залишилися в діда Толіка. Через день чи два по нас прийшов мій хрещений. Всі були йому раді, особливо його сім'я. Ми знову швидко зібрали речі, подякували добрим людям, що дали нам прихисток і пішли. Коли проходили повз центр села довелось знову побачити ту сумну картину... Чомусь ще запам'яталося, як молодий солдат посміхнувся і сказав: «Всьотаки вижелі!».

Родина хрещеного додому не поверталася, адже там оселилися окупанти. Вони пішли до сватів, що жили в іншому кутку села. Ми, що живемо в кінці села, йшли чітко додому. В один момент наші дороги розійшлися й далі вже йшли я, сестра, мама, бабуся й дядько. Я з мамою та сестрою йшли попереду, дядько з бабусею — позаду.

Мама пояснювала, що робити, якщо почнуться обстріли та в разі смерті дорослих. Далі ми просто йшли за руки, похиливши голови. Через якийсь час ми дійшли до будинку бабусі та дідуся, де народилися мама й дядько, де дядько живе й досі. На подвір'ї зустріли дідуся. Він не міг повірити, що бачить нас і заплакав. Довго обіймалися й плакали. Дід все казав, що боявся ніколи більше не побачити нас. Згодом усі заспокоїлись і продовжили свою дорогу додому. Доходячи до дому ми зустріли сусідку. Знову всі почали плакати та обійматися...

Вдома

Нарешті ми зайшли на своє рідне подвір'я. Зустріли нашого тата. Також на подвір'ї були наші односельчани, які втекли з центру й знайшли в нас удома прихисток на час, поки не зв'яжуться зі своїми родичами та не вирішать, куди їм їхати. Ці люди якраз грузили свої речі в багажне відділення автомобіля. Подякували тату за гостинний прийом і поїхали. Не передати словами те, що ми відчували, нарешті переступивши поріг рідної хати! Так добре, так затишно й спокійно там було...

Як ми виживали, коли в нас відключили світло й газ

Відтоді, як ми прийшли, ще два дні в нас було світло. За ці два дні ми швиденько прибрали будинок, попрали постільну білизну й одяг. Нарешті помилися й зателефонували рідним, що живуть в інших регіонах країни й хвилюються за нас. Але довго так раювати у нас не вдалося, бо на наш куток зайшли окупанти. Вони припаркували свою техніку біля будинків, де були цивільні люди, а там, звідки люди виїхали, солдати оселилися. Разом із їхньою появою зникло світло й електричне опалення відповідно. В нашій хаті стало холодно. На щастя, в літній кухні була груба. Ми перемістилися туди й жили там до кінця окупації. Правда, під час обстрілів та на ніч спускалися в погреб. Їли ми варені яйця, консервацію та все, що було в холодильниках та морозильних камерах, адже без світла продукти могли зіпсуватися.

Згадали мудрість прашурів про зберігання сала й скла-дали його в банки з сіллю, щоб хоч якось зберегти. Вісім днів по тому, як зникло світло, в нас зник і газ. Гріли воду й готували їжу ми вже на грубці посеред двору. Тепер ми раз і назавжди перестали дивуватися, як жили наші предки без електроенергії, газу й інтернету.

Дружність нашого кутка

Під час окупації ми дізналися, що в нас чудовий куток. Майже ніхто не полишив свого дому. Ті, хто виїжджали, віддавали їжу своїм сусідам. Сусіди годували сусідських собак. Молодші сусіди піклувалися про старших, носили їм їжу, воду й ліки. Всі ділилися усім, чим були багаті: ми — молоком, водою і картоплею, інші — цукерками й книгами, табаком, консервацією. Наше подвір'я стало центром цих дружніх обмінів. Віднести якусь річ сусідам — був ще й хороший привід поспілкуватися, обмінятися якоюсь інформацією або просто пожартувати. В такі моменти окупація ставала для нас не такою помітною.

Окремо про тварин

Хочу наголосити на темі тварин. Багато з них зазнало гіркої долі під час окупації, адже 98% людей, які виїжджали, не мали змоги їх забрати з собою. Господарям було важко прощатися і з собаками, і з котами, і з коровами. А тваринам було ще важче. Пощастило тим, за ким доглядали сусіди. Але в більшості випадків їх просто відпускали, залишивши доступною їжу, з надією, що тварина виживе. Деякі тварини вижили, а деякі або від переляку вмерли, або від зброї в руках окупантів, або підірвалися на мінах. Є тварини, які вижили завдяки тому, що прибігли до селян, що залишилися. До прикладу, під час окупації до нас прибіг алабай, який благополучно жив з нами деякий час, а зараз живе зі своїми господарями. Пощастило й нашим тваринам, адже завжди вдома був хоч один господар: ми врешті-решт нікуди не виїхали. Тато годував і доїв корову щодня. Со-

баки і коти отримували їжу і турботу. Війна, як бачимо не тільки для людей, окупанти принесли її і для тварин. Думаю, і за них теж доведеться окремо відповісти тим, хто розпалив цю війну, хто готував її й не зупинив.

Кульмінація окупації Перемоги

29 березня — передостанній день окупації. Ранок цього дня був спокійний. У нас гостював дідусь. Приблизно о 12:00 він збирався їхати додому. Мама пішла його проводити. Я з сестрою чомусь пішли в погреб. Тато щось робив під кухнею. Аж тут почалися обстріли. Біля мами та дідуса пролетіли уламки снаряду, які їх ледь не вбили. Всі швидко забігли в погреб, навіть собаки. Ми сиділи так кілька годин, аж поки не затихло. Дідусь швидко поїхав додому. Через кілька хвилин знову почалася стрілянина. Небо затягло темним димом. Ми бачили, як десь вдалині горять хати. Все затихло тільки ввечері. О дев'ятнадцятій годині до нас прибігли окупанти й сказали, що сусіду погано й потрібна татова допомога. Коли тато повернувся додому, розповів, що під час першого обстрілу в будинок наших сусідів влучив снаряд і він сильно розхвилювався, що стало причиною його інсульту.

Останній день окупації (30 березня)

Що окупанти вийшли з села першим дізнався тато, який прокинувся о 6:00, щоб порати господарство. Вдень до нас прилетів квадрокоптер, до якого була прикріплена записка з запитанням, чи є у нас кацапи? Ми жестами відповіли, що немає. Цього ж дня, але трохи пізніше ми побачили колону українських солдатів та саперів ЗСУ, що рухалися зі Баришівки. Ми були дуже раді їх бачити! Нарешті страшний сон завершився!

Трагедія по сусідству

Довго радіти нам не довелося. Другого квітня помер наш сусід дід Толік — добра, чесна, весела, талановита й працьовита людина. Його поважав увесь наш куток. Постала проблема похорону. Під час оку-

пації звичайною справою стало поховання людей у мішках для сміття у себе в саду чи на городі. Поховати людину у могилі на кладовищі стало справжньою розкішшю. Наш куток вважав, що дід Толік вартий такої розкоші... Баба Галя — жінка померлого, домовилася з саперами, щоб ті розмінували дорогу до кладовища. Тато з чоловіками нашого й сусіднього кутків викопали могилу. Знайшовся й чоловік у якого було авто. Наша сусідка прочитала кілька молитов за упокій душі померлого. Наш сусід-лікар зробив свідоцтво про смерть. Мама домовилась із волонтерами стосовно поминального обіду. Я з сестрою допомогли накрити стіл.

5 квітня всі спільними зусиллями гідно поховали сусіда.

Окупація вже позаду

Потроху життя в нашому селі почало налагоджуватися. Село розмінували, а заміноване воно було сильно. Все частіше стали приїжджати волонтери, які привозили потрібні речі та їжу. Почали повертатися жителі, що виїхали. Один за одним ми приймали гостей. Усі обіймалися, усміхалися, плакали від щастя, що окупація вже позаду, що ми живі й здорові. На душі стало так тепло, неначе нас обіймало ласкаве проміння сонечка, що вийшло після довгої й страшної бурі!

Короткий та поетичний підсумок

Окупація — одне слово, слово — вісім літер, а скільки ж болю, скільки лиха, сліз й страждань й смертей внаслідок цих восьми літер. Окупація — страшна й сувора вчителька, яка вчить цінувати життя в усіх його проявах.

Окупація — ще одна маленька часточка великої історії нашої багатостраждальної Батьківщини.

Окупація — страшний спомин, адже ми її пережили!

Я вірю в наші сили й думаю, що Україна переможе в цій війні!

Буняк Віталій
16 років
Донецька область
м. Слов'янськ
/м. Дніпро; м. Харків (місце навчання)/

ДІТИ КАРАНТИНУ І ВІЙНИ

Ми єдина родина, не дивлячись на те, що різні і з різних міст України. Але цінуємо наш навчальний заклад і любимо, не дивуйтеся, навчатися в ньому. Історія нашої дружної родини розпочалася ще в 2021 році, коли ми вступили до 7 класу Державної гімназії-інтернату з посиленою військово-фізичною підготовкою «Кадетський корпус» міста Харкова. І зараз продовжуємо навчання, незважаючи на те, що наш заклад був розбитий ще у перші дні війни. Ті кадети, які знаходяться за кордоном, навчаються онлайн. Ті, хто знаходиться в Харкові або Харківській області, раз на тиждень приїжджають на офлайн-консультації у нову будівлю, у яку наш заклад переїхав зовсім нещодавно. Згадувати перший рік навчання дуже приємно. Вступні іспити, хвилювання, мрії. І ось нарешті ми кадети. Тепер будемо жити в казармі до клятви кадета. Перше випробування виявляється дуже важким, адже ми не можемо до клятви покидати стіни навчального закладу. День наш розписаний відповідно до режиму: зарядка, сніданок, навчання, другий сніданок, навчання, обід, самопідготовка. А ввечері є трохи часу для перепочинку. Ось тут є місце розмовам про родину, про цікаві місця і заклади нашого міста, про оцінки і про все, що нас хвилювало. У кожного кадета залишилися свої враження від нашого чудового Харкова.

Микола Тесцов

Я народився в невеличкому затишному містечку Старобільськ Луганської області, розташованому на лівому березі річки Айдар. Саме тут народився усім відомий

український поет і письменник Сергій Жадан. Його твори переповнені згадками про рідне місто. Нині ж місто тимчасово окуповане російськими загарбниками. Але для мене став близьким і Харків. Знайомство моє з ним розпочалося з Холодної гори, де був розташований навчальний корпус Кадетського корпусу. І найбільше мені запам'яталася легенда, яку розповіла нам класний керівник, щоб ми зрозуміли, у якому чудовому місті опинилися. Цю легенду про виникнення Харкова описав Григорій Квітка-Основ'яненко у оповіданні «Заснування Харкова. Старовинний переказ». Письменник був представником одного з найстаріших козацьких родів Слобожанщини.

Першим поселенцем, який прийшов на землі сучасного Харкова, автор називає свого предка, а місцем з якого в середині XVII століття починалося місто — історичний район Основа, адже слобода Основа — родовий маєток Квіток. Згідно з версією Григорія Квітки-Основ'яненка на початку XVII століття хлопчик на ім'я Андрій, син московського боярина, який втік за кордон і там помер, потрапляє до Києва, де опиняється на вихованні у пана Яселковського. Його далекий прадід Андрій закохався в дочку воєводи, і закохані, заручившись підтримкою кількох вірних козаків, вирішуються на втечу з Києва. Молоді знайшли притулок на незаселених територіях, недалеко від Чугуєва, які потім отримали назву Основа. Потім Андрій Квітка займався залученням переселенців із Наддніпрянської України. Його увагу привернули території навколо хутора на березі річки Харків, у Білгородській криниці.

Збільшення числа селян призвело до вирішення побудувати укріплене місто на горі, по обидва боки якої проходили річки Харків і Лопань (сьогодні це Університетська гірка). На загальних зборах селян місто вирішили назвати Харків, за назвою річки, що тут протікає. Звичайно ж, історія переказана Григорієм Квіткою-Основ'яненком є міською легендою.

Ілля Шкуро

Я народився у Харкові. Для моєї родини — це любов на все життя. Це місто моїх далеких пращурів, а ще місто старовинних храмів, безлічі зелених парків, незвичайних пам'яток, театрів, музеїв, торговельних центрів і височених хмарочосів. Улюбленим місцем нашої родини є площа Конституції, яка є найстарішою в Харкові. На ній розташований Автотранспортний коледж, споруджений в 1899 році. А найстарішою будовою є 4-поверхова будівля «Східні солодощі», що датується 1849 р. Для мене унікальною та особливою є кожна вуличка мого рідного міста. Недаремно ж Харків називають першою столицею.

Данило Новиков

Я — харків'янин і дуже пишаюся цим. Для мене це найкраще місто. У кожній харківській родині є місця так чи інакше пов'язані з родиною. Ми любимо гуляти вулицями нашого міста. Це центральні вулиці. Вони затишні, наповнені особливою атмосферою, кав'ярнями та магазинами. Прикрашають ці вулиці старі будинки, в основному зведені на межі XIX–XX століть. Наприклад, особняк Олександра Довженка в будинку № 62. Тут відомий режисер жив у 1920-х. Приваблює око і Пряничний будиночок, так його називають за зовнішнє оформлення. Є доглянутий і облагороджений парк із дитячими і спортивними майданчиками... та злегка моторошним минулим. Колись на його території розташовувалося кладовище харківської інтелігенції.

Віталій Буняк

Я народився у місті Слов'янськ Донецької області, але зараз перебуваю у Дніпрі. На берегах річки Казенний Торець розташовано найбільш зелене і екологічно чисте курортне місто Слов'янськ, у якому, на жаль, зараз небезпечно перебувати. Мабуть, немає ні однієї людини в Україні, яка не знає, що в моєму рідному місті знаходяться унікальні лікувальні озера, а також легендарна

гора Карачун та ландшафтний парк Слов'янський курорт. Зовсім недалеко від міста в Слов'яногорську знаходиться головна святиня Донецької області – Святогірська лавра. Проте, ставши кадетом, більшу частину свого часу проводив у місті Харкові. Спочатку дуже сумував за домівкою, але потім зрозумів, що вдома чекаю тієї миті, коли повернуся у Харків. Одного разу вчителька української літератури розповіла про місця прогулянок Г. С. Сковороди – Бурсацький узвіз та набережну річки Лопань, які стали і моїми улюбленими місцями відпочинку. Ще з розповідей класного керівника мені запам'яталося, що мешкаючи в Харкові, філософ привертав до себе увагу своїми, часом дуже незвичними для загалу, думками, і своїм, певно, ще більш незвичним життям: він одягався зі смаком, але надто просто, їв тільки плоди чи молочні страви, та й то аж після заходу сонця, спав не більше чотирьох годин на добу, завжди ходив пішки, мав «набожність без марновірства, ученість без гордошів, гречність без лестошів». Звичайно, що ця локація стала моєю улюбленою. А ще й тут же знаходиться одне з визнаних романтичних місць – Неченська набережна і сквер «Стрілка» на берегах річок Лопань і Харків. Між двома берегами річки перекинутий міст, де закохані люблять залишати замочки на знак міцного кохання. Ми з батьками любили покататися на човні вздовж нічної набережної. Незабутні враження залишилися в пам'яті надовго.

Єгор Черніговцев

Я народився в місті Павлоград, яке розташоване між Запоріжжям, Дніпром, Харковом і Донецьком. Павлоград є центром вугільного басейну «Західний Донбас». Хто ж в Україні не чув про Спаський собор, Графський театр і про пам'ятник поручику Ржевському. Але я теж став прихильником Харкова. Моє знайомство з цим містом розпочалося з унікального парку, а точніше благодійного комплексу, створеного спеціально для ціни-

телів природи – «Фельдман Екопарк». Він допомагає тваринам і людям бути щасливішими. У парку дбають про братів наших менших, які в свою чергу виступають терапією для дорослих і дітей. Ми навіть допомагали прибирати цей парк, нас пригощали смачною кашею і чаєм, а потім була дивовижна екскурсія парком.

Марат Колотило

Я народився у Краматорську, але вже не уявляю себе поза межами міста Харкова. Ми всі із задоволенням пригадуємо перші найскладніші кроки у нашому чудовому навчальному закладі. Скільки сліз було пролито, як же хотілося додому, коли ми перші півтора місяці жили в казармі. Тоді нам здавалося, що гірше бути не може. Скільки нам приділялося уваги, щоб ми не сумували. Пам'ятаю екскурсію в тільки-но відремонтований зоопарк. Треба підкреслити, що це найстаріший зоопарк України. І знаходиться він по сусідству з Міським садом імені Шевченка. Саме тоді подивився і на зоопарк, і на парк Шевченка, і на місто по-іншому. І зрозумів, як сильно люблю не тільки своїх батьків, але і Харків.

Микита Губін

Я живу у селищі Тернове Чугуївського району Харківської області. Але Харків вважаю своїм рідним. Це місто, яким пишаються мільйони городян, бо воно яскраве, бурхливе та нестаріюче, і офіційно вважається студентською та молодіжною столицею. Говорять, що у ньому найбільша кількість лавочок і парків. І це справді так. Щастя харків'ян полягає у тому, що через велику кількість парків та скверів, вони можуть бачити неймовірні краєвиди кожної пори року. Восени це можуть бути золоті килими, а взимку – чарівні снігопади, навесні – чудові клумби. Мені подобалося в цьому мегаполісі абсолютно все: і трамвай, що бігав під вікнами нашого навчального закладу, і зоопарк, McDonald's, і друзі, з якими я познайомився в Кадетському корпусі. Це місто щодня вчило і вчить мене одночасно багатьох

речей: зберігати спокій у рутині днів, безмежно вірити в себе, жити на повну і сміливо відкривати серце. Але все змінилося 24 лютого 2024 року...

Кирило Мелеєв

Обожнюю Харків із самого дитинства, хоча народився в Пісочині, передмісті Харкова. Це неймовірне місто, яке є, як говорить моя мама, прогресивним, світлим та затишним. Тут завжди панувала така унікальна атмосфера, що захоплювала. Улюбленим місцем моєї родини є Павлове Поле, яке розташоване поблизу центральної частини та, звісно, сам центр Харкова. Улюблене місце сили – парк Саржин Яр. Там відбувалися найкращі фотосесії моєї родини, зустрічі з друзями, прогулянки біля річки. Як боляче говорити, що все це відбувалося до війни. Але зараз Харків став ще сильнішим і міцнішим містом, яке мужньо тримає оборону від рашистської навали. Харків став містом-героєм, перетворився на місто-залізобетон!

Данило Касян

Це моє місто. У Харкові я виріс і провів більшість свого життя. Люблю кожну травинку, клумбу, сквер, будинок і вулицю, обожною харків'ян. Тому для мене кожен обстріл мого неймовірного міста з величезною душею був майже смертельним. Я нікуди не виїжджав із міста і все бачив на власні очі. Місто не змогли знищити, як не намагалися. А Харків, неначе фенікс, відроджувався після кожного обстрілу. На ранок і сліду не залишалося від скла, уламків. Прибирали не тільки робітники, але і волонтери, небайдужі мешканці. Місто живе, його прикрашають усміхнені й сміливі люди, які люблять Харків і не збираються його покидати. Навіть зараз Харківський міський сад імені Тараса Шевченка, який розташувався між площею Свободи, вулицею Сумською і зоопарком, є місцем, де любить гуляти моя родина і багато мешканців Харкова. Цей історичний парк був розбитий на самому початку ХІХ століття. Крім пам'ятника Кобзарю, який за-

раз обкладений мішками з піском, у парку є й інші цікаві пам'ятки, серед них і відомий пам'ятник футбольному м'ячу, і ще один, не відразу зрозумілий — пам'ятник 50-й паралелі. Він означає, що Харків є найбільшим містом на 50-й паралелі північної широти і встановлений точно на лінії її проходження.

Роман Кір'янов

Я корінний харків'янин. Як тільки не називали моє місто: першою столицею, містом студентів, прабатьківщиною козацтва, індустріальним осередком, стовпом конструктивізму. А я люблю його за те, що воно цікаве і славне місто з видатною історією, місто, де народилися мої батьки, народився я, і, сподіваюся, народяться мої діти. Та рідним це місто є не тільки для тих, хто в ньому народився, а й для тих, хто хоч раз у ньому побував. Хочу розповісти про улюблене місце моєї родини та легенди, пов'язані з ним, які розповідав мені тато. Як же ми сумуємо за батьком і дуже хвилюємося за нього. Звичайно, хочеться повернутися зі Швеції додому. Нам дуже не вистачає тата і рідної домівки. А ось одна з легенд, яку колись розповідав він мені. Тихий і, на перший погляд, непримітний провулок Саммеровський у центрі Харкова зберігає в собі цікаві історії. У будинку, схожому на замок, колись жила піклувальниця жіночих гімназій Олександра Харіна. У гості до неї приїжджали окуліст Леонард Гіршман і оберпрокурор Анатолій Коні, який розслідував аварію поїзда з імператором Олександром III. Провулок оповитий легендами: сюди одного разу помилково заїхала Катерина II. На сусідньому провулку Кравцова жила актриса Людмила Гурченко, у колишньому будинку поета Григорія Поженяна діє школа іноземних мов...

Георгій Жуков

Харків — це моя родина, мій дім, мої близькі, мої друзі. Це місце особливої енергії, місто великих можливостей і гірких розчарувань. Не любити Харків неможли-

во. Мені все цікаво знати про нього. Брат мені розповідав скільки видатних людей народилося у ньому і прославило на весь світ. Це і В. Н. Каразін, Х. Д. Алчевська, О. М. Бекетов, Л. Ландау, В. Я. Данилевський, М. П. Барабашов, І. Ю. Репін, К. І. Шульженко, М. Хвильовий, Л. Гурченко, Л. Ф. Биков та багато інших. Я живу на вулиці Л. Ландау, тож одного разу почув цікаву оповідь про видатного вченого. Зараз більшість хлопчиків мріють стати програмістами, жити в Силіконовій долині. Виявляється, що в Харкові вона існувала. Силіконова долина 30-х років ХХ століття – інститут УФТІ (Харківський фізико-технічний інститут) прославив місто тим, що саме тут лауреат усіх немислимих премій, учень Нільса Бора Лев Ландау розщепив атом літію, поклавши початок епосі атомної енергетики. Про нього говорили, що у «величезній будівлі фізики ХХ століття для нього не було замкнених дверей». А ще моє місто можна вважати колискою української літератури. У Харкові починали свій творчий шлях П. Гулак-Артемівський, Г. Ф. Квітка-Основ'яненко, тут жив і творив видатний поет і філософ Г. С. Сковорода. Хіба можна не пишатися таким славним минулим. Як можна не брати приклад із таких особистостей!

Єгор Шабалдас

Я зараз знаходжуся в Німеччині і дуже сумую за своїм рідним містом. Воно для мене неповторне, чаруюче. Улюбленим місцем моєї родини була Харківська Ейфелева вежа, яка менша за оригінал у 10 разів, і служила оглядовим майданчиком. Її висота сягає 35 метрів. Вежа є частиною торговельно-розважального центру «Французький бульвар», що пояснює природу її появи в Харкові. У місті багато цікавих локацій.

З початком війни місто змінилося. Коли ми виїжджали, то на вулицях були розкидані дитячі іграшки, особисті речі, залишки одягу чи предметів побуту людей, які жили своє тихе мирне життя в цих будинках. Чор-

ні від вибухів панельні будинки, в яких немає вікон. І ось зовсім недавно вмовив маму приїхати на невеликий термін до рідного міста. І ми знову побачили потужне сильне місто, що кожного дня виборює не лише своє право на існування, а й можливість на розвиток та розквіт. Моя родина щаслива, що мій Харків живе! Є люди — вони живуть, вірять, відбудовують місто. Містянам є чим пишатися! І, звичайно, я з нетерпінням очікую на повернення до рідної домівки. Бо, як говорить моя мама, Харків — то любов, то місто з особливим вайбом.

Іван Погребняк

Харків для мене — це місто, де живуть мої щасливі спогади, це столиця мого серця й нескінченне джерело натхнення. Обожаю площу Свободи — коли я там, мені здається, що знаходжуся в самому серці Харкова. Там гостро відчуваю минуле цього міста: можу уявити, як починався день містян багато років тому, майже побачити та почути їх. Влітку люблю сидіти з друзями у сквері «Стрілка» — там завжди знайдеться хтось з гітарою, а це ідеальний акомпанемент для теплового вечора, заходу сонця та душевних розмов. Однозначно особливе для мене місце — будинок «Градусник», кожного разу проходячи повз Будинок із химерами, захоплююсь ним, немов уперше. Ми навчалися по суботах, як же ми очікували закінчення занять, щоб дорогою до метро «Холодна Гора» можна було забігти по каву у «Кулиничі». І картина, яка завжди стоятиме перед моїми очима, — Харків сильний і незламний. Цей спогад зовсім не сповнений теплом, у ньому досі живе той страх, що я відчував у перший день війни в казармі. Цей день був особливо сірим і похмурим, повз нас проїжджали танки, БТР, наші офіцери були вже зі зброєю в руках, бо готувалася до оборони. У мою пам'ять назавжди врізався образ свинцевих хмар, що нависли над монументом «Слава Гвардійцям-танкістам». Саме тоді я побачив стільки сили та свободи у Харкові, скільки не міг собі й уявити.

Наш взвод вирізняється від інших тим, що ми дружні, наполегливі, інколи бешкетні, інколи лінкуваті, інколи мрійливі і надзвичайно любимо свій заклад. Впевнені і цим пишаємося, що вихованців «Кадетського корпусу» легко відрізнити від ровесників з інших навчальних закладів. І не лише за військовою формою чи виправкою: ми вирізняємося особливою гідністю, з якою носимо своє звання, повагою до свого навчального закладу, до старших. А ще — стриманістю й вихованістю: кадети першими поступляться літній людині місцем у транспорті, від них не почувеш нецензурних слів тощо. І навіть маленький семикласник відчуває відповідальність, як кажуть, за честь свого мундира. А ще нас об'єднує любов до міста Харкова.

Рідний Харкове! Ми всі тебе любимо! Ти найкраще місто. Любов до тебе зростає, міцніє та перетворюється на тепле почуття, що огортає всю душу. Це наше місто, близьке за духом, енергетикою та атмосферою. З його площами та скверами, проспектами та провулками, спальними районами та історичними місцями. Хіба можна не любити Харків, нічний та тихий, денний та динамічний, що мирно спить у передсвітанкову годину і суворий у військовий час, але нездоланний, нескорений, залізобетонний. Він прекрасний у будь-який час, у всі пори року та найнесподіванішу погоду. До зустрічі, рідний Харкове!

Перед війною у нас було дуже багато мрій, але ця війна навчила нас мати тільки одну єдину мрію — перемога, а ще ми бажаємо українцям здоров'я, миру і Божого благословення нашій рідній Україні.

Петрик Любов
16 років
Полтавська область
м. Лубни

НЕТЛІННА ВИШИВКА РОДУ

Знайомтеся — це ми! Ми — ЛюбАня! ЛюбАня: я — Люба, та моя сестра — Аня. Це нас так мама називає, бо ми — завжди разом. Ні, ми не близнюки і навіть не двійнята. Анна молодша за мене на два роки. Просто у нас багато спільного: колись це були дитячі іграшки, одяг (моя сестричка жартує: «Доношувала після тебе все: повзунки, панчохи, сукні, черевички... Добре, що хоч не підгузки»), а зараз ми читаємо одні книжки, слухаємо однакову музику, маємо спільні захоплення...

Прізвище у нас, звичайно, теж однакове — Петрик. І воно дуже відоме! Я не маю на увазі Петрика із вірша Максима Рильського «Білі мухи», де є такі слова:

— Галю, Петрику, Кіндрате,
Годі, ледарі, вам спати! —
І побігли до санчат
Галя, Петрик і Кіндрат.

І, зрозуміло, що я не маю на увазі того Петрика, який чомусь постійно з'являвся у підручниках із математики для початкових класів. Коли ми на уроках розв'язували задачу на кшталт: «Мама дала Петрику 24 гривні. На них він купив 4 рогалики. Скільки коштує один рогалик?». Однокласники зиркали на мене, наче я всі ті рогалики поїла...

Якщо серйозно, то я впевнена — наше прізвище походить від гетьмана Ханської України Петра Іваненка (Петра Івановича Сулими) або просто Петрика — як його називали в народі. Адже коли мама почула від тата історію походження його прізвища, то відразу погодилася вийти за нього заміж! Звичайно, це жарт, а правда в тому, що наша сім'я дуже любляча та дружна.

Моє ім'я походить від слова «любити». Люблю хом'ячків та котенят, люблю вдягати гарні сукні (можливо, не зовсім сучасні, але стильні) люблю вранішній мамин цілунок, люблю сміятися із сестричкою до нестями й дивитися, як тато чаклує над бджолиним вуликом. А, знаєте, я їх, бджілок, зовсім не боюся. Жальне, ну той що? Трішки боляче, але зовсім не страшно... Страшно, коли звучить сирена повітряної тривоги... Хоча, вже не так, як раніше. І це ще більш моторошно, адже до цього звуку звикаєш...

Можливо, зараз це дивно прозвучить, але перше, що я подумала, почувши страшну звістку 24 лютого: «А як же школа? Я ж підготувала таке круте повідомлення про Шекспірівських Ромео та Джульєтту і мала б виступити з ним сьогодні на уроці зарубіжної. А контрольна з геометрії? Мені неодмінно потрібно написати її, щоб покращити бал за тему». Тоді ще не було в душі тривоги за життя своє та рідних, розуміння того, що війна несе руїни, біль, смерть. Усе це прийде згодом. Спочатку було лише гнівне запитання: «Чому я не можу йти до школи? Чому хтось відбирає в мене право навчатися?..».

Потім я плакала. Мені не соромно в цьому зізнатися. Плакала не від страху, а від нерозуміння того, що відбувається. «Як так? У XXI столітті? В центрі Європи?» — думала я і безліч разів ставила ці питання рідним. Мама обіймала, заспокоювала, але ті ж питання я бачила в її очах. Хотілося сховатися під улюбленою теплою ковдрою, заснути, а прокинутися від маминого: «Донечки, прокидаймося! Час до школи!». Як завжди, поніжитися в ліжку хвилин десять, а то й п'ятнадцять, доки мама не дорікала: «Дівчатка, спізнитесь!». А потім бігти наввипередки із сестрою до ванної кімнати...

Та реальність була іншою. Мама ніжно, але якимось винувато будила нас. Слова були іншими: «Дівчатка, прокидайтеся, тривога. Треба до підвалу...». Мені хотілося міцно обійняти маму, заспокоїти, а в підвалі трясло від холоду та тривоги...

Через тиждень до підвалу вже не ходили. Ми переїхали в село — до хатинки покійного дідуся. Там я вже майже не плакала, хіба, іноді бувало... Топили дровами грубу, мама варила смачний борщ. Це ж не на газовій плиті! Увечері закривали віконниці, не вмикали світла. Тато знайшов у комірчині керосинову лампу (дідуся тримав на всяк випадок). Дивилися новини — добре, що працював старенький телевізор. За тим почалося дистанційне навчання. Ходили до троюрідного братика Іванка — там був якісний інтернет. Згодом повернулися додому. Я вже не плакала, бо мала надію й силу.

...Ще на початку березня якимось одночасно прийшли звістки про двох двоюрідних братів, які пішли захищати країну. «Так ти ж не служив, чого тебе призывали?», — стурбовано питав тато у Володимира по телефону. «Та все нормально, я сам пішов», — відповів той. Юрій повернувся з-за кордону, де мав хорошу роботу. Вивіз сім'ю з Києва, влаштував у безпечному місці, а потім приєднався до своїх побратимів, з якими воював ще в чотирнадцятому... «Не переживай, бачиш, наші хлопці нас захищають», — сказав тато. Тоді мені справді стало легше... Нині Володимир проходить реабілітацію після лікування в шпиталі, Юрій — зник безвісти десь під Красною Горою на Донеччині. Його донька Яна здала аналіз на тест ДНК за... тиждень до свого дня народження, так і не дочекалась привітання від татка. Утім, вся наша родина вірить — наш ГЕРОЙ живий!..

Літні канікули добігають кінця... Треті літні канікули без миру... Цього навчального року я — випускниця. Радію, що маю змогу незабаром піти до школи, зустрітися з друзями та вчителями, а на час повітряних тривог перебути в укритті. А ще маю власний ютуб-канал, де публікую власні коротенькі відео про Україну, її минуле та сьогодні. Сподіваюся, понад чотириста моїх підписників (серед яких — українці, американці, інду-

си, білоруси, ізраїльтяни, литовці) ще більше дізнаються про нашу країну та нас — українців.

Моя сестра створює вироби з повітряного пластиліну. В її колекції вже понад чотириста п'ятдесят робіт та композицій. У свої тринадцять Анна має чимало перемог на творчих конкурсах, персональну виставку в Галереї мистецтв нашого міста та стипендію Лубенської міської ради у номінації «Досягнення в галузі культури та мистецтва».

А нещодавно мама дістала з шафи вишиті сорочки нашої прабабусі. Уявляєте, ми із сестричкою підраховували, що їм майже сто років. Це — справжній родинний скарб! Звичайно, не втрималися — одягли... Дивувалися, крутилися перед люстерком. У ту мить я відчула — наскільки дорога для мене ця річ. Цінна, як пам'ять і сила предків, яку неможливо знищити, зруйнувати чи вбити. Ось вона — історія моєї нації... Реальна... До неї можна доторкнутися. Це — наша суперсила! У нас її ніхто не відбере, бо ми — українки!

Векленко Катерина
16 років
Сумської області
Охтирський район
селище Кириківка

ДІДУСЬ

Особлива любов до дідуся

Село... Чисте повітря, ліс, річка, найрідніша людина поряд — це все, що потрібно Грицькові, щоб бути по-справжньому щасливим. Кожного літа хлопчик приїжджав до дідуся в гості з усмішкою на обличчі, а повертався в місто зі сльозами на очах, адже дід Тарас завжди був прикладом і найріднішою людиною.

Довгоочікувана поїздка

Цього року Грицько, ледь дочекавшись літа, швиденько зібрав рюкзак і вирушив у дорогу. Увечері хлопчик був у дідуся. Побілений будинок із маленькими фіраночками, низенькі чорнобривці під тинком, запах улюбленої запеченої картоплі так і манили Грицька швидше зайти до хати й міцно обійняти дідуся, подивитися в його стомлені, але такі рідні, очі.

— Дідусю, у вас гості, зустрічайте! — крикнув хлопчик і зайшов до хати.

— Грицю, ти? — запитав чоловік і підвівся зі стільця.

— Я, діду.

— Мій рідненький! Я так тебе чекав! Ти чому не попередив? — запитав Тарас.

— Я хотів зробити сюрприз. Сподіваюся, у мене вийшло.

— Звичайно! Іди мий руки й будемо вечеряти, я картоплю твою улюблену приготував, наче серце чуяло, що прийдеш!

Грицько швиденько зробив усі справи, зайшов до кухні й сів біля дідуся. За вечерею рідні розмовляли про все на світі. Сиділи б ще, але ніч постукала в двері й потрібно було лягати відпочивати, адже день завтра обіцяє бути насиченим...

Ярмарок

Перший півень проспівав, отже, потрібно вставати порати худобу й вирушати на базар. Господарства в дідуся небагато, а з допомогою Гриця впоралися раніше, тому відразу запрягли коня, на віз поклали молоко, сир і поїхали на ярмарок.

— Сьогодні людей багато, продамо швиденько, — мовив дідусь, сів на стільчика, закурив люльку й додав:

— Бачиш, собача сидить?

— А чие воно? — запитав Грицько.

— Не знаю, сидить на тому місці вже тиждень. Говорять, що чоловік з іншого села залишив його тут.

- Хіба так можна робити?
— Ні. Ми відповідальні за тих, кого приручили, за пам'ятай це!
— Діду, заберімо його собі?
Тарас подивився на онука, усміхнувся й мовив:
— Добра ти в мене душа! Іди, забирай!
Грицько зрадів і швидко побіг до улюбленця.
Собача було сіреньке, маленьке, із кучим хвостиком, засмученими, але гарними очима. Хлопчик узяв цуценя й поніс до дідуся, який уже встиг усе продати.
— Тепер я буду під охороною, коли ти поїдеш! — мовив Тарас, погладив собача й додав: — Як назвемо?
— Рекс! — сказав упевнено Гриць.
— Ну то нехай буде Рексом.
Грицько зрадів, сів у віз, і вони поїхали додому...

На риболовлі

Шоста ранку. Сонце підіймається й пестить землю теплом, нічний густий туман розсіюється над річкою, спадає холодна роса. Дідусь із Грицем уже на риболовлі. Тарас дуже любив цю справу й робив усе можливе, щоб це стало улюбленим заняттям онука. І йому це вдалося!

— Сьогодні гарний день, риба ловиться добре, — сказав Гриць і раптом додав: — Дідусю, розкажи про свою молодість.

Тарас не знав, із чого почати, подумав, надів черв'яка на крючок, закинув вудку, закурив люльку й мовив:

— Я в молодості був першим хлопцем на селі, але таким розбишакою. Завжди знаходив пригоди на свою голову. Нікого не слухав, робив усе, що хотів. Вудку тишенько візьму й побіжу рибу ловити, тоді вдома перепадало від батька. Корів, бувало, на мене залишали пасти, а я раків ловив. Батьки й домашній арешт улаштували, але я завжди вмудрявся втекти й побігти на вулицю з хлопцями в карти або футбол грати, чи до сусіда на дерево залізу і яблука, груші чи сливи рву. Робив бага-

то чого непотрібного, але усвідомлення цього прийшло тільки тоді, коли твоя мама з'явилася на світ.

— Оце й так! Я думав, що ти був спокійним, — здивовано сказав Грицько.

— Життя — цікава річ! Я прожив 67 років і тільки нещодавно це усвідомив. Та попри розбишацькі справи, я був щасливим.

— Так вас же батьки сварили, не випускали гуляти?

— Так, синку. Я жив для себе, а так і потрібно жити. Робити все тут і зараз. Не переносити щось на завтра. Тільки потрібно жити не так, як я, був розбишакою, а радіти життю, не відмовляти собі у якихось подорожах, доки молодий, бо в старості вже не буде можливості десь їхати. І завжди слухай своє серце, але й до старших прислухайся. Запам'ятай це.

Хлопчик намотав собі на вус усі настанови дідуся. І риби наловили, і урок засвоїли. Риболовля вдалася!

Любов до рідного села

Сьогодні Грицько з дідусем знову встали рано. Потрібно заготовляти сіно на зиму, тому швидко попорали господарство й поїхали у поле. Гриць уперше у своєму житті згрібав сіно й боявся, що зробить щось не так, але дідусь показав хлопцеві, як правильно складати копиці, і діло пішло.

— Очі бояться, а руки роблять, — мовив Тарас, дивлячись на онука, який швидко опанував роботу попри страх.

— Я думав, що це складно, але це простіше простого. Я роботи не боюся! — сказав хлопець, витираючи піт із лоба.

— Правильно! Роботи боятися не потрібно, нехай вона тебе боїться!

— Діду, а вам добре живеться в селі? — запитав Гриць.

— Звичайно. Я народився в селі, тут і помру. А ти чому питаєш?

— Та я подумав, що в селі багато роботи, а в місті легше прожити.

— Е ні, синку, хтось повинен працювати, а хтось — відпочивати. Мої батьки, прадіди й прабабусі прожили все життя в селі, тому і я так само.

— І вам жодного разу не хотілося переїхати у місто?

— Ні. У селі не так, як в місті: свіже повітря, овочі, фрукти з власного городу й саду, усе натуральне. Коли захотів, тоді й поїхав на риболовлю чи на полювання. Життя прекрасне й потрібно від нього брати все й сповна.

— Мабуть, це так і є, але в місті більше можливостей, ніж тут.

— У кожного своя думка, але село годує місто. Не забувай про це...

За розмовами час минув швидко. Не встигли помітити, як хутко склали сіно в копиці.

— Ну ось і все. На одну роботу стало менше, — мовив Грицько.

— Точно. Разом завжди швидше й веселіше! А зараз їдьмо, бо сонце пече й у тебе спина он як обгоріла. Приїдемо додому й помажемо сметаною.

— А як сметана може допомогти? — здивовано запитав Гриць.

— Це народна медицина. Моя бабуся мене так лікувала від опіків.

Приїхавши додому, дідусь намастив онуку спину сметаною. Зранку хлопець був бадьорий, як ніби нічого й не було. Ось тобі й лікування...

Хвороба

Цієї ночі була злива. Гриць вибігав на вулицю до Рекса, щоб забрати бідолаху до хати, адже він був маленький і йому самому в будці страшно.

На ранок у хлопця піднялася висока температура, він марив. Дідусь злякався, робив Грицькові компреси, давав тепле молоко з медом. День Тарас просидів біля онука, та

йому легше не ставало. Дід не знав, що робити, адже найближча лікарня знаходиться у трьох кілометрах від села. Аж тут Тарас згадав про знахарку Сюзанну й, не гаючи часу, побіг до неї за допомогою. На щастя, Сюзанна була вдома й погодилася допомогти Грицеві.

Прийшовши до хати, знахарка розтирала хлопця, давала настоянки з цілющих трав. Усю ніч Сюзанна з Тарасом просиділи біля Гриця. Тільки вранці хлопцю стало краще.

— Грицю, ти як? — запитала схвильовано знахарка.

— Жити буду. Дякую, — відповів хлопець.

— Нічого, день-два — і будеш здоровий!

Багато разів слова Сюзанни були правдивими й збувалися. Так сталося й цього разу. Хлопець одужав через два дні. Він знову сповнений життєвої енергії та чудового настрою.

Найгірший день

Це був теплий літній день. Дідусь із Грицьком поперали господарство й дивилися сімейний альбом. Тарас розповідав онуку цікаві історії й пишався, що прожив життя не дарма.

Після перегляду фото дідусь зняв із руки свого годинника й мовив:

— Ось і настав цей день. Тримай, Грицю. Це годинник твого прапрадідуся. У нас є сімейна традиція: передавати сину цей годинник із покоління в покоління. Та в мене немає сина, але є найкращий онук, тому передаю його тобі.

Дідусь одягнув годинника хлопцю на руку, міцно-міцно обійняв і мовив:

— Я пишаюся, що маю такого онука, як ти! Люблю тебе, Грицю!

Хлопчика розчулили слова дідуся, як ніколи, і він не зміг стримати сліз. Тарас швидко заспокоїв онука й, щасливі, разом пішли обідати.

Ніщо не віщувало біди. Аж раптом Тарас схопився за серце й промовив тільки одне слово:

— Погано.

Грицько відразу побіг за пігулками, а коли повернувся, то було пізно... Хлопчик не хотів вірити, що його найрідніша людина більше ніколи не обійме його, не розповість цікаві історії, не порибалить з онуком... Сльози покотилися по щоках.

У день поховання дідуся йшов дощ.

— Навіть погода плаче, — мовив Грицько й зі сльозами на очах додав: — Віддвіло життя дідуся, але він назавжди залишиться в серці найріднішою та найкращою людиною. Саме він давав мудрі настанови, навчив мене жити й любити життя... Мій найрідніший, мій дідусь...

Ковальова Єсенія
14 років
Чернігівська область
м. Остер

ЖИТТЯ В ТЕЛЕФОНІ...

Життя в телефоні... життя у планшеті...
Відносини, дружба — усе в інтернеті.
Тік-ток, інстаграм, у фейсбуці сторінка,
Де замість фото — весела картинка!

Статуси, лайки, коменти, чати —
Життя віртуальне цікаве й багате!
В цьому житті всі успішні й крутезні,
Всі там у темі, на стрімі, бомбезні...

І почуття — це позичені фрази!
Дезлайки маскують злість і образи...

Ми всі залежні від мережі вайфаю,
І жити по справжньому часу немає!

Реальність лякає, її ми не знаєм,
Тому в інтернет від життя ми тікаєм!

МОЯ УКРАЇНА. З ВІРОЮ У ПЕРЕМОГУ

Ніхто з нас не обирав війну. І тим паче діти, покоління яких уже виросло на сході країни під звуки вибухів і серед безкінечних руйнувань. Руйнувань будинків, життів, історії цілого народу. Діти у час війни, здається, автоматично стають дорослими. Проте навіть дорослі діти вміють мріяти, любити, бути допитливими, дружити, піклуватися і вірити. Зокрема, вірити у Перемогу.

Переможець номінації у віковій категорії 11 – 13 років

Солоненко Софія

13 років

Кіровоградська область

Кропивницький район

Кетрисанівська ТГ

с. Буховецьке

У кожної людини на цій землі є найбільше багатство — Батьківщина. Вона дається Богом людині раз і на все життя. Батьківщину не вибирають. Можливо, хтось думає по-іншому, але не я.

Я — українка! Я народилася в селі Буховецькому на Кіровоградщині. Мені 13 років, навчаюся в 7 класі і я знаю, що живу у вільній незалежній державі. Україна — країна смутку і краси, країна, де найбільше люблять волю. Ми маємо славу історію. Але ж тільки історією жити не можна, бо потрібно подумати про майбутнє.

З 24 лютого 2022 року в нашій країні воєнний стан, пов'язаний із повномасштабною війною, розв'язаною російською федерацією проти мирного населення України. Над головами всіх українців літають ракети, кожен день — сирени і вибухи. Війна в Україні стала для мене великою трагедією. Вона утворила в моїй душі

глибоку чорну вирву, в якій, ніби після вибуху, болить серце і хочеться кричати. Я відчуваю страх. Мій психічний стан дуже пригнічений. Я ненавиджу ворога так сильно, як лише може ненавидіти дитина, яка залишилася через нього без батька. Я маю на це право. Він відняв у мене найдорожче — життя татуса.

Пізно ввечері ми з мамою сиділи в кімнаті, надійшов дзвінок, що мій тато Андрій загинув. Я не повірила в це, точніше, не хотіла вірити, не могла повірити, не могла подумати, що в одну мить все може так змінитися. Я навіть не знаю, що я відчувала, чи відчувала щось взагалі. Це був найстрашніший день у моєму житті. Далі я не могла прийти до тями, не хотілося ні їсти, ні пити, не могла нормально мислити, я прокидалася посеред ночі зі страхом і бачила, що мама теж не спить. Вона починала говорити зі мною про плани на завтра або будь-що, щоб я заснула. Інколи мені здається, що все, що з нами трапилося — це страшний сон. Я прокинувся вранці і тато протягне мені соковите яблуко й усміхнеться.

Я завжди думала, що людина приходить у цей світ, щоб пізнати любов і гармонію... Народитися, ходити до школи, відкривати невідоме, обіймати батьків. Аж раптом, в один день, зрозуміла — місія людини бути потрібною, корисною іншим, мати усвідомлене бажання допомогти тим, хто цього потребує. Зараз моя підтримка та допомога потрібна матусі, а її ласкава усмішка надає мені сил та впевненості рухатися далі. І я їду, адже татусь загинув, щоб всі діти могли спокійно навчатися, ночами спати, вдень гратися. Він залишиться для мене Героєм назавжди.

Я вірю, що скоро війна закінчиться Перемогою, за якою настануть позитивні зміни для українців... Більше не будуть гинути ні в чому не винні мирні люди, військові, замовкнуть навіки ворожі «гради», артилерія, авіація. Скінчиться криваве пекло. Адже ми на своїй землі, ми витримаємо, я витримаю! Ворог сподівався, що війною роз'єднає Україну, але, навпаки, він її об'єднав. Вірю у

Перемогу, бо наші захисники і захисниці борються не тільки за свою землю, не тільки за міста і села, а за цінності, звільняють усі наші території та виганяють ворога із нашої землі, а ми маємо єднатися у квітучій Україні. Переконана, ми зможемо відбудувати нашу українську державу, доклавши до цього певних зусиль, розуму і уміння. Вірю, що Україна буде мирною і багатою країною. Мир для мене, це моє право жити, говорити українською мовою, читати українську літературу, співати українські пісні, це право знати історію української держави. Щодня я мрію про те, що скоро закінчиться війна і більше ніхто не плакатиме від втрати рідних. Батьки повернуться додому, і рясно зацвітуть яблуни.

Я прошу, щоб Всесильний Господь почув молитви українських дітей, споглянув у час важких випробувань на нашу державу — Україну. Прошу: благослови та зміцни воїнів наших, владу, та весь народ наш, які протистоять підступному російському агресору на землі, на морі та в повітрі. Правдолюбивий Господи, не дай ворогам знищити державу, народ та святині наші. Благаю тебе, даруй нам Перемогу.

Я переконана, що спільними зусиллями ми переможемо. Перемога буде за нами. Щоб ніхто і ніколи не зазіхав на нашу незалежність. Ми станемо гідними пам'яті наших предків. Настане час і український народ житиме в сильній безпечній мирній державі, яку всі поважають і надихаються нею. Мені віриться, що після нашої Перемоги матимемо іншу країну — оновлену, одухотворену, щасливу. Де всі будуть вільно дихати, говорити, вчитися, любити та мріяти. Але завжди пам'ятати тих, хто не повернувся додому.

Гімн України має історичні рядки: «Душу й тіло ми положим за нашу свободу...». Це дуже сильні слова, які розуміє кожен українець. Вони відповідають дійсності, адже наші батьки віддають свої життя, аби ми жили у вільній незалежній державі. І вона такою буде!

Шопіна Надія
13 років
Харківська область
м. Лозова

ЖИТТЯ ДО І ПІСЛЯ... МОЯ ІСТОРІЯ

Я звичайна українська дівчинка. Моє рідне місто Ізюм. Йому понад 340 років. Місто знаходиться по обох берегах річки Сіверський Донець, коло підніжжя найвищої в Харківській області гори Крем'янець. Навколо багато лісів.

Ізюм має свою історію, визначні пам'ятки. Однією з таких пам'яток була школа № 4, в якій я навчалася до початку війни. Але зараз вона зруйнована повністю.

До початку війни я була щасливою дитиною і мала все: друзів, рідний дім, захоплення, мрії, бажання. У мене було безтурботне дитинство, я жила і насолоджувалася життям, відчувала себе спокійною і захищеною.

А потім щасливе спокійне дитинство вкрала війна.

Вона застала мене і мою родину вдома. Вночі ми прокинулися від вибухів. Було дуже страшно, я плакала, не розуміла, що відбувається, адже до цього я ніколи не бачила війни і не знала, як діяти в такій ситуації. Батьки заспокоювали мене, хоча і самі були налякані, але намагалися не показувати свого хвилювання.

Наступного дня почалася справжня паніка. Люди залишали свої домівки, шукали притулку в безпечних місцях. Ті, хто залишилися, ховалися в підвалах, гаражах, льохах. Було дуже страшно...

Вдень, коли припинялися вибухи, дорослі розпалювали багаття й готували їжу. Так тривало, доки тато не відвіз нас до села Семенівка, що за 25 кілометрів від міста.

Спочатку нам дали притулок знайомі тата, які теж переховувалися в селі. Ми оселилися разом із ними в маленькій хатинці з пічним опаленням. Звідти ми бачили,

що відбувається з нашим містом, як воно горить, палає, руйнується, стогне і плаче... Моє серце розривалося від болю, жалю, страху...

Ніч із 7 на 8 березня 2022 року стала найжахливішою в моєму житті. Цієї ночі пролунав вибух поблизу нашого будинку. Від нього постраждав старенький будиночок: дах, вікна, двері... Дорослі й діти в паніці вибігли на вулицю — налякані, роздягненні. На диво, ніхто не постраждав.

До ранку ми залишалися у льоху під стрілянину і вибухи. Майже не спали.

На ранок наші батьки почали шукати нове, більш надійне, укриття. Вони зайшли недобудований двоповерховий будинок. Під ним було велике приміщення схоже на бункер, і ми відразу перебралися туди. Та нове сховище не було придатним для життя. Там не було нічого, окрім стін та підлоги.

До нас приєдналися мешканці села, і ми всі разом почали облаштовувати приміщення. Дорослі виклали піч, вона обігрівала нас та давала змогу готувати їжу; зробили освітлення від перетворювача, який був підключений до автівки; облаштували місце для сну.

І так почалося наше життя в бункері, де мешкало 25 людей: 19 дорослих, 6 дітей, кіт, собака і папуга.

Жінки готували їжу, чоловіки ходили по воду та дрова.

Ми майже не піднімалися нагору, тому що вибухи не припинялися, і постійно кружляли винищувачі.

Так ми прожили два тижні. А потім запаси їжі почали закінчуватися і взагалі перебувати там ставало все страшніше і небезпечніше.

А одного ранку, коли татусі ходили по воду, побачили сліди гусениць від танку, і це було останньою вирішальною краплею для переїзду в інше місце.

25 березня під страхом смерті, під обстріли ми поїхали подалі від війни...

Голодні, холодні, брудні, але живі ми дісталися села Тихопілля Лозівського району, де нас зустріли місцеві.

У Тихопіллі нашій величезній «родині» виділили будинок, де ми прожили понад два місяці.

Весь цей час нам допомагали селяни. Люди приносили харчі, їжу, одяг, засоби гігієни та багато іншого — найнеобхіднішого.

Нарешті я відчула спокій, не чула вибухів, стрілянини, перестала боятися. Життя почало налагоджуватися. Ми жили дружно: грали в різні ігри, ходили на риболовлю... Але навчатися я не могла, бо не було інтернету.

Тому батьки вирішили переїхати у Лозову, де я змогла дистанційно навчатися, знайшла нових друзів та нарешті продовжила займатися улюбленою справою — танцями.

Тепер про війну мені нагадують лише звуки сирени.

Мені добре в Лозовій, але дуже хочеться повернутися додому в рідне місто, яке пережило дуже багато за цей час — зруйновано майже 70% багатоповерхівок; воно перебувало в окупації 6 місяців!

Зараз по можливості місто відбудовується, і я маю надію, що війна закінчиться, запанує мир, і я нарешті повернуся додому!

Карпець Вікторія
11 років
Тернопільська область
Кременецький район
м. Ланівці

*Живи, Україно, живи для краси,
Для сили, для правди, для волі!..*
Олександр Олесь

Моя Україна... Ці два слова втілюють у собі так багато, адже Україна — моя Батьківщина, моя рідна земля, на якій я народилася і зростаю.

З давніх-давен Україна славилася своїми родючими землями, мальовничими краєвидами, видатними людьми. Лише погляньте, які в неї безмежні, красиві, неосяжні простори! Вийдеш в поле і затамуєш подих — жовто-колоса пшениця біжить за вітром, немов табун лисиць; і блищать на сонці хвилясті хребти; ячмінь хилиться і тче з тонких вусів зелений серпанок; червоні маки всіяли край польової стежини. А ще полем стелиться дивовижна музика, то пташки виспівують своїх красивих веселих дзвінких пісень; небо-дороговказ синіє так, наче там висіяно море волошок і дзвоників, і люпину. Здається, так би і йшла вічність цією стежиною, якби вона не кінчалася.

А які красиві у нас міста і села! Якось я з батьками їздила в Харків на Різдвяні свята. Ми були на майдані Свободи і можна з впевненістю сказати, що це серце Харкова — там відчувається неймовірна велич та енергетика. Майдан Свободи займає шосте місце за величиною у Європі та дванадцяте у світі. Там було просто казково — чотири ялинки переблискувалися різнокольоровими вогниками, каток, крижані скульптури, веселі заходи для дітей. Для мене маленької це все було незабутньо.

Нещодавно, разом із вихованцями недільної школи при храмі Покрови Пресвятої Богородиці я їздила у православний монастир Манявський скит. Він розташований неподалік містечка Манява Івано-Франківської області. Коли я там опинилась, у мене перехопило подих — надзвичайно красиве місце для умиротворення, для молитви, для душі. Там неймовірно гарні краєвиди, адже навколо монастиря здіймаються дивовижні Карпатські гори. А ще неподалік є Манявський водоспад — один із найвищих водоспадів Карпат. Не передати словами, яка там велична атмосфера.

Київ — столиця України та одне з найстаріших міст Європи, здатне здивувати будь-кого — від любителів природної краси, архітектури та визначних пам'яток

— до тих, хто віддає перевагу сучасним мегаполісам, з їхнім невпинним рухом і невичерпною енергією.

Київ побудовано на схилах живописної річки Дніпро, що дає можливість милуватися неповторними панорамами столиці. Поряд із численною кількістю сучасних хмарочосів, торговельно-розважальних та бізнес-центрів розташовані цікаві історичні будівлі, пам'ятки мистецтва й архітектури, тихі вузькі вулички зі своєю історією та неповторною атмосферою. Тут велика кількість зелених скверів, парків, фонтанів, музеїв, університетів, храмів, театрів, а також кафе та ресторанів на будь-який смак.

Моя подорож у Київ залишила незабутні враження. Про Андріївську церкву, безліч муралів, також я побувала на Андріївському узвозі та на Подолі. Тож можна сказати, місто Київ живе насиченим та бурхливим життям — розвивається, оновлюється, стає кращим. Сюди хочеться приїжджати ще і ще, адже відкриваєш кожного разу щось нове та цікаве.

А яка прекрасна наша рідна Тернопільщина! Замки, печери, каньйони, озера, музеї — все це обов'язково потрібно відвідати і побачити на власні очі.

Моя Україна надзвичайно мальовнича, красива, колоритна та водночас багатостраждальна. Бо постійно веде боротьбу за своє право на самостійне та незалежне існування, за свої родючі землі, за свій працелюбний народ. 24 лютого 2022 року я запитала маму, чому вона не збудила мене до школи, а сама не збирається на роботу. Мама посадила нас з сестрою біля себе і сказала, що розпочалася велика війна, ворогу мало захоплених раніше території і він чорною хмарою суне на наші землі. Сказала також, що ми повинні бути сильними і терплячими, і щоб ми молили Бога про мир в Україні. З повномасштабним вторгненням ворога на нашу землю весь світ побачив, які ми, українці, сильні та незламні. Адже всі, від великого до малого, взялися допомагати нашим захисникам. Кожен

долучався, як міг, щоб допомагати нашим захисникам. У нашому містечку закипіло, як в мурашнику — люди збирали старий одяг, щоб плести з нього маскувальні сітки, продукти харчування для людей у великі міста і для наших ЗСУ, збирали кошти, щоб купувати важливі речі для військових, зносили консервні баночки і віск для окопних свічок. У містечку утворився волонтерський центр, діти та молодь теж активно підтримували воїнів — торгували на базарі браслетиками, тістечками, картинами та іншим крамом (виготовленим здебільшого власними руками), віддаючи кошти на потреби війську, у школах і садочках протягом навчального року і зараз проводять благодійні ярмарки, концерти. Згодом у наших Ланівцях зібралося дві команди жіночок, які почали виготовляти сухі супи, борщі та іншу смакоту для військових. Вони працюють на Перемогу і зараз — переробляють величезну кількість овочів, зелені, м'яса. Мій дядько військовий казав, що сухі страви не один раз рятували їх, коли не було підвозу харчів. Коли почалися відключення електроенергії, мама приносила додому відра з сумішами для сухого супу і ми разом фасували все у пакетики. Довгими зимовими вечорами робили заготовки для окопних свічок, фасували домашній чай у пакетики. І все це при свічках. Така робота зближує людей — ми залюбки слухали історії з маминого дитинства, а також мріяли про те, яким буде життя після закінчення війни.

Так страшно щоразу чути звук, що супроводжує кортеж загиблого воїна, адже чиясь родина втратила тата, сина, брата, друга. Якось моя менша сестричка запитала: «Мамо, а якщо москалі вб'ють всіх наших захисників, що ж тоді буде?». Мама знову нам сказала, що потрібно щиро молити Бога про захист і всім, чим можемо, допомагати нашим воїнам, що допоки ми триматимемось разом — нас не перемогти.

Я щиро вірю, що Бог почує всі наші молитви і допоможе нам у цій боротьбі. Вірю, що Україна знову роз-

править свої могутні крила і всі ми будемо згадувати про ці жахіття, як про страшний сон. Україна сильна та незалежна. І так буде завжди!

Штефаньо Тетяна
12 років
Закарпатська область
Іршавська ТГ
с. Смологовиця

МОЯ УКРАЇНА

Є на світі найкраща країна,
Батьківщина моя, Україна!
Синьоока, уже сивочола,
В золотистих пшениці роздолах.

Є на світі єдина країна,
Ненька рідна моя, Україна!
Вся зелена, у вербах плакучих,
Чорнобривців розмаї пахучім!

Є на світі добра країна,
Чарівна моя Україна!

Солодар Соломія
11 років
Черкаська область
Чигиринська ТГ
с. Галаганівка

Росіяночко, привіт!
Де ти зараз гуляєш?
У кафешці чи в аквапарку?
А може в якимсь ТРЦ
Всією сім'єю ходите,

Їсте морозиво
і вибираєте сукню на перше вересня?
Бо ж свято.
А я лежу
У калюжі своєї крові.
Поряд зі мною вся моя сім'я.
Учора маленька сестра питала:
А наша сім'я сяє?
Сьогодні я б сказала їй: так.
Але вона вже не почує.
Її убив твій тато,
Завжди широко усміхнений на фотографіях.
І я скоро буду сяяти
Над ним, над тобою, над твоїми дітьми й онуками
до якого там коліна?

Аксьонова Марія
12 років
м. Херсон – Польща

ЛИСТ ДО ДІТЕЙ МАЙБУТНЬОЇ УКРАЇНИ

Любі діти майбутньої України!

Я щиро сподіваюся, що ви живете в мирній Україні. З досвіду знаю, що хоч би які були у кожного з вас життєві проблеми і труднощі, жодна не зрівняється з війною на рідній батьківщині. Повірте мені, дівчині, яка пережила окупацію рідного міста. Як кажуть, за все в житті потрібно платити, і за мир у майбутньому для вас, любі мої однолітки, ми, діти війни, заплатили велику ціну.

Маю надію, що там, у майбутньому, ви дивитесь на пташок у мирному небі, щоранку біжите чистими вуличками із задоволенням до школи, а після уроків гуляєте у двориках і сквериках рідного міста із друзями і вашої радості не бентежать ні сирени, ні ракети.

Знаєте, ми до війни теж були іншими, з іншими цінностями: цінували найбільше новий телефон для себе

або новеньку машину для родини. Але за час війни ми змінилися, ми відчули, що найцінніше — новий день, в якому ти прокинулася, нова мить із близькими.

Я сподіваюся, що ви взяли від нас приклад і цінуєте найважливіше — мир і спокій, прості радості і взаємну підтримку. Я сподіваюся, що ви пам'ятаєте про героїв, які боронили Україну в наші часи — хоробрих і мужніх. Завдяки їм ви тепер можете жити в мирі й насолоджуватися безхмарним дитинством.

Як би мені хотілося, щоб на центральній площі кожного міста стояли пам'ятники героям, героїням і генералам минулої війни, а люди, проходячи повз, зупинялися на хвилинку, читали б імена на гранітних плитах і дякували би кожному, хто віддав власне життя заради майбутнього українських дітей.

Щосуботи до тих пам'ятників будуть водити дітей на екскурсії. І хлопчики та дівчатка, які народилися у мирний час, із завмиранням серця будуть дивитися на голографічні зображення захисників і захисниць, чути будуть їхні голоси в запису. І будуть класти на гранітні плити жовті та блакитні квіти.

І в кожному місті і селищі рівно о дев'ятій ранку, так само, як і нині, буде луhati патріотична музика. Діти і дорослі будуть зупинятися посеред вулиці або встануть на хвилину з-за учнівського або робочого столу і віддадуть шану полеглим співвітчизникам. А після музики із гучномовців луnатиме щоразу нова людська історія мужності і героїзму — так юні і старші херсонці і маріупольці, бучанці і бахмутівці житимуть і далі у наших серцях і думках.

І в кожному місті на п'єдесталах пошани стоятимуть інші пам'ятники — відреставрована техніка Перемоги: танки, хаймарси, залізні «пташки», байрактари та інші.

І мені чомусь бачиться, що найкращою іграшкою на день вашого народження буде робопес Патрон — точна копія нашого героїчного цуцика, який рятує життя людей. Він стане і вашим найкращим другом, порадником і захисником.

Дорогі діти мирного майбутнього. Так вже сталося, що ваше майбутнє залежить від нас, але точно можемо сказати, що ваше «сьогодні» тільки у ваших сильних руках, бо хто, як не ви, будете змінювати Україну на краще?

Нас рано чи пізно не стане, але ми встигнемо вам передати найважливіший скарб — Україну.

Як хочеться поїхати у велику і цікаву подорож по нашій вільній відродженій Україні, побачити рідний відновлений Антонівський міст (у майбутньому — двоповерховий), відбудовані старовинні будівлі Херсона і Чорнобаївки, оновлену рідну школу і свій Таврійський район... Я бачу зелені парки, споруди зі скляними дахами, тому в них багато світла, бібліотеки із зеленими ганками для читання і білі прогулянкові яхти, човни, які снують по нашомулюбому Дніпру і возять туристів і містян на прогулянки і до місць новітньої героїчної слави. Думаю про це — і в моїх очах сльози.

Як кажуть: «Всюди на світі добре, а вдома найкраще», тож подорожуйте, діти, Україною, насолоджуйтеся свободою і мирним життям, живіть, як вільні птахи у небі, розправивши свої білі безжурні крила.

Любіть і цінують Україну, діти, як найцінніше в житті, бо, як писав Тарас Шевченко, «другої нема на світі України, немає другого Дніпра».

Щиро ваша
Марійка з минулого.

Шевченко Альона
12 років
Одеська область
Роздільнянський район
селище Затишшя

Моя Україна — це не просто слова про країну, це моя душа. Тільки вслухаймося, як мелодійно звучить сама наз-

ва «Україна». Вона звучить, ніби пісня. Можливо, це тільки мені так здається. Але чомусь, як чую, зразу ж згадую українські народні пісні. І саме ті, де йдеться про любов до рідного краю, до рідної домівки, до матусі. Хоч я ще і не зовсім доросла, але я тут живу, в Україні, і я — УКРАЇНКА. Я люблю все, що мене оточує. Я радію сонечку, коли прокидаюся вранці, а воно заглядає до мене у віконце і своїми промінчиками пестить мене, я ловлю сонячні зайчики і від цього радісно і весело. Я люблю, коли навесні розквітає бузок у садочку, а влітку — ромашки у полі. Я люблю дивитися, коли мама поливає у нашому садочку свої улюблені квіти і завжди залюбки їй допомагаю. А потім ми разом сідаємо на лавочку, до нас приєднується наш котик і ми милуємося красою цих квіточок. Це і є моя Україна. А я — її часточка, її зернинка. А ще для мене це край, де народжуються мрії, розквітають таланти, де люди здатні на велику любов і самопожертву. Я дуже люблю читати. Особливо книги з історії нашої держави. Мене завжди захоплювали герої, які заради своєї Батьківщини йшли на жертви. Особливо я почала розуміти це зараз, коли в країні йде війна. Сьогодні моя Україна бореться за свою волю, за свою незалежність, за те, щоб бути рівною серед рівних. Хоч я ще дитина, але вже усвідомлюю, що за моє майбутнє стали на захист кращі сини і доньки України. В наших серцях біль і гнів. Нам дуже страшно чути звуки ракет, звуки сирен... І саме тоді зароджується сила, наполегливість і НЕПОХИТНА ВІРА У ПЕРЕМОГУ. Ми бачимо мужність військових, їхню готовність захищати кожен клаптик української землі. Землі, де живемо ми, їхні діти, де живуть їхні батьки, їхні матері...

Я дуже люблю свою Україну, для мене кожен, хто закриває моє життя своїм — ГЕРОЙ. І мені дуже боляче, що за цю любов до своєї Батьківщини вмирають кращі із кращих. Я низенько вклоняюся кожному з них. Я не знаю, як правильно молитися і просити Боженьку, але кожного дня я дивлюся на ікону і кажу йому: «Господи, Боженько

наш, ти напевно є десь дуже далеко, я тебе не бачу, але я знаю, що ти мене почувеш. Боженько, я простягаю до тебе свої рученята і прошу допомогти нам здолати ворога, який увірвався на нашу землю. Він топче наші поля, знищує все красиве навкруги, він убиває нас... Мені хочеться плакати, я дитина і мені страшно. Божечко, захисти нас. Хай не плаче мама, хай не літають ті страшні ракети, від яких гинуть люди і маленькі діточки. А ще я прошу дати сили і витримки тим, хто нас захищає. Захисти їх, адже їм також страшно. Божечко, зроби так, як я тебе прошу, хай знову в нашій країні буде тихо і мирно. Мама збирає посилки для фронту, я їй допомагаю, з надією, що прийде мир і буде Перемога, яку ми всі так чекаємо.

А ще ми зараз відчуваємо, що ми не одні у цій боротьбі. Ми відчуваємо підтримку світу, підтримку тих, хто вірить, що ми переможемо. Це надає нам сили, надихає на боротьбу. Так, час дуже важкий і складний, але ми не здаємося. Ми боремося, ми будуємо, працюємо, вчимося і віримо. Віримо, що наші захисники виженуть клятого ворога з нашої землі. Віримо в щасливе майбутнє, де Україна буде вільною. Те, що ми сильні, наші захисники уже показали. Це наша земля і ми нікому не дозволимо її топтати. У нас є свій гімн і прапор, який треба поважати. У нас є своя мова, яку ми не дамо зневажати. Україна – найкраща у світі країна. Я безмежно люблю свою Батьківщину і щиро вірю у нашу Перемогу. Слава Україні, героям слава!

Теряник Кирило
13 років
Вінницька область
Оратівська ТГ
с. Лопатинка

Мене звати Кирило і мені 12 років. Раніше я жив у Харкові, місті, яке завжди вважав своїм домом. Там були

мої друзі, школа, улюблені місця для прогулянок. Але війна змінила все. Разом із мамою ми були змушені залишити наше місто і переїхати до дідуса в село Лопатинка. Це було нелегке рішення, однак безпека була на першому місці.

Лопатинка — маленьке, затишне село, де час плине повільніше. Тут все інакше, ніж у великому місті. Поля, ліси, тихі вулички, де кожен знає кожного. Спочатку мені було важко звикнути до нового життя, але дідусь завжди підтримував мене, розповідав історії про наше село і про родинні традиції. З часом я зрозумів, що краса України не обмежується тільки великими містами — вона є всюди, де живуть люди, які люблять свою землю.

Щодня я бачу, як селяни працюють на полях, дбають про свої господарства. Вони не втрачають надії і віри, що скоро прийде мир. І це надихає мене. Моя Україна — це сильні і незламні люди, які готові боротися за своє майбутнє. Я вірю, що ми переможемо, бо в нас є дух, який не зламає жодна війна.

Я часто згадую наш Харків. У думках повертаюся до своїх улюблених місць, до нашої квартири, до шкільних занять. Мрію про день, коли зможу повернутися додому, коли знову зустріну своїх друзів і ми разом підемо гуляти вулицями рідного міста. Мрію, що одного дня знову побачу Харків таким, яким він був до війни — жвавим, квітучим і щасливим.

А поки що я роблю все, щоб підтримати свою маму і дідуса. Допмагаю по господарству, вчуся дистанційно і вірю, що наші воїни роблять усе можливе, щоб наблизити день Перемоги. Мені хочеться бути корисним, бути частиною цього великого народу, який бореться за свою свободу.

Моя Україна — це не просто країна. Це моя родина, мої друзі, це поля і ліси, міста і села. Це дух і віра, які живуть у серцях кожного українця. І я вірю, що ми переможемо. Ми повернемося до своїх домівок, відновимо

все зруйноване і будемо будувати нове краще майбутнє для нас і наших дітей.

Віра у Перемогу живе в кожному з нас. Вона допомагає нам витримувати найважчі випробування і йти вперед, незважаючи ні на що. І я знаю, що разом ми подолаємо все. Моя Україна буде вільною, квітучою і щасливою. І я гордий бути частиною цього великого народу.

Карнаух Мирослава
13 років
Запорізька область
Новомиколаївська ТГ
с. Підгірне

ПЕРЕСЕЛЕНЦІ

«Переселенці» — мені так не подобається це слово, але нас часто так називають.

ВПО — це аббревіатура терміну внутрішньо переміщеної особи. Цю ж групу часто називають і коротше — внутрішні переселенці. Менш точне визначення — вимушені переселенці.

Я так давно не була вдома... І мрію якнайшвидше туди повернутися.

Початок війни ми зустріли вдома, був звичайний день, четвер, ми мали йти до школи, але не пішли. На той час я була ученицею шостого класу. Того дня ми ще нічого не розуміли і думали, що скоро все скінчиться, ми чекали, коли все скінчиться. Але цього не сталося, і вже через два дні ми побачили, як нашим селом пішли російські колони техніки. Сказати, що було страшно — нічого не сказати. Інколи ми їх рахували, інколи вони йшли вночі, і ми їх просто чули. Коли почалися перші вибухи на лінії зіткнення з нашими військовими, ми часто сиділи в підвалі. Це було зовсім неподалік, за сусіднім селом, було дуже гучно. Облаштували підвал, знесли туди необхідні речі і

проводили там інколи час, коли було дуже гучно. Інколи ночували в кухні, там немає вікон, спали одягнені, а поряд клали всі необхідні речі, щоб коли бігти з хати, хапати їх швиденько. Більше місяця ми спали в коридорі на підлозі, позатулявши всі вікна, світло ввечері намагалися взагалі не вмикати, щоб на привертати увагу окупантів, тому що вони вже вешталися селом. Інколи ми з мамою ходили до куми в гості, але йшли дуже швидко, і весь час мама озиралася і говорила, що якщо їхатиме машина забігаємо в найближчий двір і ховаємося, щоб нас не побачили. На той час я не розуміла, чому так, мені було лише одинадцять, але зараз я вже подорослішала.

Сусіднє з нами містечко тримали в обороні місцеві більше тижня, але не втримали, орки зайшли. Вже на той час у магазинах було порожньо, я не ходила, але мама говорила: як за часів совка, лишилися деякі крупи, консерви, і те, що ніхто роками не купував, хліба не було, мама пекла сама, але борошна було небагато, тому економили. Інколи в нас одна хлібина була на тиждень. Пізніше щось почало з'являтися в магазинах, завозили з сусідніх складів, які не встигли ще пограбувати.

45-й день нашого перебування в окупації я запам'ятала, як ніколи. В цей день мама нас з братом вивезла у Запоріжжя. Дорога була важка, нас довго тримали на блокпостах, перевіряли. Тато залишився вдома. Той день почався рано, о шостій ми вже стояли в сусідньому містечку в колоні на евакуацію. З речей у нас була одна валіза на трьох і рюкзак із документами та ліками, чому так мало? Тому що ми не знали, куди ми їдемо і на скільки, а ще тому, що перевіряли все, і мама не хотіла, щоб у нас щось знайшли. Зняли навіть мої сережки і хрестик, щоб не привертати зайвої уваги. Отак і виїхали, в нікуди. І вже пішов третій рік нашого невизначеного життя, життя, яке розділилося на до... і після...

У мене була гарна школа, в яку я ходила із задоволенням, були друзі, однокласники, було захоплення, я

займалася в музичній школі. Мріяла влітку поїхати зі школою на відпочинок за кордон, адже учні нашої школи щорічно відпочивали в таборах за кордоном. Але не встигла. Ця клята війна забрала моє щасливе дитинство і зруйнувала всі мої плани.

В селі, де я зараз проживаю з родиною, в мене немає друзів, тому що я не така як всі, я — ПЕРЕСЕЛЕНКА.

Зараз я йду вже в дев'ятий, але знову дистанційно. А так вже хочеться піти в свою рідну школу, сісти за парту, відкрити підручник, поспілкуватися на перерві зі своїми однокласниками і нарешті зняти з себе це клеймо — ПЕРЕСЕЛЕНЕЦЬ.

Я впевнена, що скоро так і буде, адже я цього дуже хочу і дуже в це вірю. Вірю в нашу Перемогу, в наші Збройні сили, в наших сильних і мужніх титанів, які щодня боронять кордони. Допмагаю! Волонтеру! Молося!

**Переможець номінації
у віковій категорії 14–18 років**

Тесцов Микола

15 років

м. Харків

(Луганська область

м. Старобільськ)

Ніколи не думав, що мені прийдеться побачити війну. Що я знав раніше про війну? Соромно пригадувати, як ми підсміювалися над прабабусею, коли вона сушила сухарі і ховала їх у торбинку. У 2014 році мені було всього лише 5 років, тому не міг зрозуміти, чому було так багато біженців і чому вони виїжджали на авто й переповненими автобусами. Не розумів, чому мама стурбована, слухаючи розповідь нашої знайомої, яка гірко плакала, згадуючи свій будинок, який довелося залишити, а повернутися на згарище. Але у 2022 році сам гірко буду плакати, коли авіабомба влучить у наш Кадетський кор-

пус, кадетом якого тоді я вже був, і там під завалами опиняться наші офіцери, які навчали нас любити Україну, розуміти, що таке честь, виховували бути дисциплінованими і порядними. Не можна й досі спокійно дивитися, на що перетворилася затишна будівля. Але мені пощастило і дідусь забрав мене неушкодженого з навчального закладу і, не дивлячись на страшні обстріли, ми змогли дібратися до Старобільська. Тепер уже дуже багато чого, про що раніше читав тільки в книжках і чув з розповідей прабабусі, побачив на власні очі: як люди заривалися просто в землю, щоб урятуватися, тижнями не вилазили з підвалів, ховалися в будь-яку шпарину, виявилось, що поради прабабусі були дуже слухними і навіть допомагали зберегти життя. Тепер добре знаю, як то прокинутися вранці і сказати собі: «Буде ще один день». І вже неважливо, що буде він без світла, газу, води, радіо й ТБ, мобільного зв'язку, без смачної їжі, гарячої ванни і милих любих обличчя твоїх рідних і близьких, які втекли від цієї війни, хто куди. Залишилися немічні, інваліди й ті, кому тікати нема куди, і такі, котрі вирішили бути до кінця на своїй землі, щоб усе запам'ятати і потім розповісти (якщо виживуть), що з нею зробили і ще зроблять уже дорослі, але досі нерозумні хлопчики, які загралися у війну. Але в моєму житті настала ще страшніша пора. У місті з'явилися «зелені чоловічки» й вивісили прапор «ЛНР» на флагштоку біля виконкому. Нам із моїми товаришами це не сподобалося і ми вночі, щоб батьки не знали, пробралися до флагштоку і зняли еленерівську ганчірку і повісили прапор України. Ох, і переполоху було вранці. А як пишалися своїм вчинком, хоч і підлітки, але можемо протестувати по-своєму. Ще вразили очі тих, хто вночі чергував біля мерії, вони не могли зрозуміти, як не помітили, коли поміняли прапор. Цей невеличкий успіх нас надихнув, бо ми вірили і віримо досі, що Україна переможе, тому що по-іншому бути не може! Тому що правда на нашому боці, весь світ на нашому боці! Тому для того,

щоб підтримати мешканців міста, щоб показати нападникам, зрадникам, що в місті їм не раді і тут їх ніхто не чекав, ми знову вирішили скинути ганчірку і повісити прапор рідної країни. Знали, що вартові могли нас спіймати, що вони стали більш обережнішими, але не могли вчинити інакше. Продумували кожен крок, намагалися все зробити обережно, підстраховували одне одного і — знову дивина! Одного дня на площі майорів прапор України! Бачили б ви очі людей у той момент! Ми спеціально спостерігали за цим із різних кутків площі. У вартових очі були опущені додолу, може, соромно було за зраду. Але в більшості мешканців вони випромінювали радість і надію на перемогу України! А ми раділи, бо показали дорослим приклад: можна не боятися окупантів і чинити супротив навіть без зброї в руках. Своїм вчинком хотіли довести, що безстрашність і хоробрість — це не тоді, коли не страшно, а тоді, коли попри цей страх ти не здаєшся, віриш в Перемогу, не зневірюєшся, але знову постаєш з попелу, немов фенікс, і знову щось робиш, щоб повернути Україну у своє місто.

Але через деякий час у місті робили зачистки, почали зникати сусіди, погляди яких не співпадали з поглядами окупаційної влади. Одного дня біля будинку виконкому знайома показала нам із мамою розмиту пляму крові на стіні. Це сліди крові, що залишилася від показового розстрілу мародера. Як його вирахували й заарештували — невідомо. Але напередодні під дулами автоматів зібрали на центральній площі мешканців прилеглих будинків, випадкових перехожих і влаштували страту. Взагалі для тих днів були характерні вбивства бізнесменів і «незгодних», колишніх атошників... Словом, багатьом людям дісталось «по повній». Не кажучи вже про спалені будинки, згорання бізнесу, фінансові втрати тощо. У місті стало дуже небезпечно. Тому батьки прийняли рішення виїжджати в безпечне місце. Звичайно, я поїхав із батьками. Але на сто відсотків впевнений :

Україна була, Україна обов'язково переможе, бо саме українці у протидії агресору показали неймовірну мужність, завзятість і витривалість. Треба пам'ятати, що кожен на своєму місці може стати на захист рідної землі – на фронті, на окупованих територіях, у тилу чи задонатити на ЗСУ. Цим ми щодня наближаємо нашу Перемогу. Тому кожен, прокидаючись зранку, має запитати себе: «Що можу зробити для Перемоги України сьогодні?». Впевнений, що завдяки кожному з нас – омріяний день Перемоги настане.

Руцак Сергій
14 років
Закарпатська область
Хустська ТГ
с. Боронява

У мене часто запитують, що для мене Україна? Що таке Україна, крім того, що це країна, де я народився. А я їм відповідаю: «Знаєш, це як... як улюблена іграшка, яку ти ніколи не віддаси. Або як пісня, що завжди звучить у душі».

Вона, моя Україна, – це не просто карта, що висить у класі. Це не просто назва в паспорті. Це щось більше, щось дуже глибоке і рідне.

Я пам'ятаю свої перші відчуття, пов'язані з моєю Україною. Запах свіжого хліба, який пік дідусь у печі, смачну малину, яку ми збирали разом з бабусею, радісні дні, коли ми гралися надворі, бігали босоніж по травичці і дивилися на зірки вночі.

А ще я пам'ятаю свій перший похід у ліс. Він був такий цікавий і загадковий! Я бачив величезні дерева, що стояли, як воїни, і слухав шепіт вітру в гілках. Я побачив маленьку білочку, що стрибала між гілками, і дивився, як сонячний промінь пробивається крізь листя. В той день я зрозумів, що моя Україна – це не тільки хліб і малина, але ще й краса природи, що наповнює серце радістю і спокоєм.

І раптом усе змінилося. Вибухи, новини про війну, тривога в очах дорослих. Мені було страшно. Але я знав, що треба бути сильним. Бо я — українець. І в моїй душі горить полум'я патріотизму, що не згасне ніколи.

Я дивився на наших військових, що героїчно захищають свою країну. І я хочу бути, як вони. Я хочу бути сильним, сміливим, відповідальним. Я хочу зробити все можливе, щоб допомогти своїй Україні перемогти.

Я зрозумів, що моя Україна — це не тільки красиві краєвиди, але ще й міцний дух її народу. Це люди, які об'єдналися, щоб захистити свою землю, свою віру, свою незалежність. Це волонтери, що допомагають тим, хто потребує підтримки. Це лікарі, що рятують життя. Це вчителі, що навчають дітей і підтримують їх на важкому шляху. Це всі ми, хто вірить у перемогу, хто продовжує боротися за свою країну.

Так, це важко, це страшно. Але я знаю, що ми переможемо. Бо в нас є щось дуже сильне. У нас є віра в себе, у свою країну, у свою перемогу. Ми — українці і ми не здамося!

І я знаю, що після перемоги всі ми будемо ще більше цінувати свою країну. Ми будемо ще більше любити її красу, її людей, її дух. І ми будемо ще більше працювати, щоб зробити її кращою, щоб вона процвітала і розвивалася.

Моя Україно, я вірю в тебе. Я вірю в нашу перемогу. І я роблю все можливе, щоб допомогти тобі. Бо ти — моя рідна країна, і я люблю тебе більше за все на світі!

Кравецька Юлія
16 років
Кіровоградська область
Голованівський район
селище Вільшанка

***

Покладу до «валізи життя» лиш сьогоднішній день,
Із собою візьму лише пляшку простої води,
Пересиплю на решето тисячі знаних пісень,

Залишу лиш одну « Ой у лузі червона калина».
З поміж тисячі мрій залишу перемоги лиш мрію,
Не залишу в наплічнику місця для горя й біди,
А тихенько в кишеню укину шматочок надії.
Загорну в полотничку звичайного хліба шматок,
В сподіваннях залишу молитву для долі і неба.
Тільки думку «Тримаймось!» лишу з мільярда думок,
З нами віра і воля, а більше нічого не треба.
І назустріч прийдешньому ранку робитиму крок,
Побажаю усім, хто на фронті рятує країну:
Ви лиш тільки живіть: для батьків, для дружин, для дітей!
Переможемо, знаю, бо в серці — лише Україна!

***

Якби настав, нарешті, мир,
Якби настала Перемога,
Я б із найвищих в світі гір
В ту ж мить звернулася б до Бога.
Я попросила б за живих
І відмолила б я померлих,
Згадала б поіменно всіх,
Нічого б в пам'яті не стерла.
Бо за усе — цінніш життя,
Своя земля, своя родина,
І чорне пекло — майбуття,
Коли втрачається дитина.
Не треба грошей і майна,
Бо все, тікаючи, лишася,
І за усе страшніш — війна,
І ще, коли своїх втрачаєш.
Коли, воюючи на смерть,
Хоробрі воїни вмирають,
Коли з-під ніг втікає твердь.
Але вони не відступають.
Я хочу так усе вмістити
У вірш оцей...та слів не бачу,

Ні, око в мене не болить...
Я просто ним від горя плачу...
Якби, нарешті, наступив
І мир, і наша перемога,
Я б обійняла всіх захисників
Як справжніх побратимів Бога...

Савчук Софія
14 років
м. Херсон

ЗА МАЙБУТНЄ БАТЬКІВЩИНИ

В очах твоїх лягли тумани.
Анатолій Бахута

В очах твоїх лягли тумани,
Бо чорний сніг лягає взимку
На дерева і на паркани.

Засумувала Батьківщина
За воїнами — за синами,
Що відлетіли, мов пташини.

Ніяк вже їх не повернути!
Тому і сумно на душі:
До серця їх не пригорнути.

Та світло є в кінці тунелю:
Вони боролися за неї —
За рідну батьківську оселю.

Напередодні Великодня
Квітень, а холодно. Де ж та весна?!
Чекаємо довго. Ось знову сніги.
Де ж те тепло, хто його зна.
На дворі є знову замети-горби.

Квітами я розмалюю яйце.
Буде кульбабка, мак і бузок.
(Так, у Херсоні все це цвіте -
Хотіла б туди хоча б на деньок!)

Скоро, я вірю, розтануть сніги.
Природа воскресне — все буде цвісти.
Хай скрізь лунає пасхальний дзвін,
Хай принесе нам хороших новин.

м. Валкеакоскі, Фінляндія

МАЙБУТНЄ МОГО МІСТА (Тавтограма)

Присвячується рідному й далекому зараз Херсону.
Місто моє манить мене мрією про майбутнє. Ма-
люється мені мирним, милим і магічно мальовничим.
Маки, мальви, маргаритки... Мелодійна музика майо-
рить над містом.

- Марна мрія! — мляво мурмоче маловір.
- Могутня! — мовить мудрець.

*Гудименко Марія
14 років
Черкаської області
м. Кам'янка*

РОДИНА

У найвіддаленішій частині вулиці стояв старий зане-
дбаний будинок. У розбитих шибках чорніла п'ятьма,
облущувалася фарба на стінах, а розвалений тин уже
не охороняв порослий густим бур'яном двір. Не луна-
ли веселі вигуки дітей, із вікон не долинали розмови.
Скрізь тихо, лише шелест вітру та гомін пташок із зовні

ніколи не стихали. Птахів не турбував покинутий будинок. Вони, як і завжди, співали про теплий прихід літа. Вітер перелічував листя на деревах, куйовдив килимок трави, неначе пестив свого домашнього улюбленця, так само не звертаючи уваги на зажурений двір, якщо можна так назвати це покинуте місце.

Ніхто з перехожих вже не обертався в бік бездоглядної хатини. Усі поспішали у власних справах. Нікого не цікавила історія помешкання і хто там колись у ньому жив. Так занедбаний дім і залишався самотньо стояти роками, навіть спогади про колишніх господарів поступово розвіювалися.

Будинок кожного дня гірко спостерігав за тим, як навколо палає вогняним цвітом життя, адже в ньому самому полум'я догасало. Він був приречений загинути, зморений зимовими хуртовинами, весняними та літніми дощами, осінніми вітрами. Змирився з тим, що на нього чекає саме такий фінал і більше ніколи не відчуже родинне тепло всередині себе.

Над рядами охайних будинків сходив круглий місяць, зафарбовуючи за собою у темно-синій колір безмежні простори неба. Згодом із поверхні вже чорних небесних вод маленькими іскринками почали визирати дрібні зірочки. Вікна одне за одним спалахували яскравим помаранчевим сяйвом і вже через годину строкаті вогники влаштували парад над містом. Лиш забута всіма стара й неохайна хатина губилася серед краси. У її вікнах, як завжди, зяяла темрява. Навіть заздрощів не лишилося, і дім, з трьома похиленими деревами у дворі, дивився в бік нових гарних споруд, адже знав, що вже ніколи не зможе виглядати так привітно й тепло. Він спостерігав за нічним небом, на яке почали повільно насуватися темні хмари, поїдаючи за собою сяйво зірок. Згодом зловісні химери повністю закрили небесний простір, сповіщаючи негоду. Будинок сумно опустил погляд, зрозумів, що йому знову, з останніх сил, доведеться стримувати важкі потоки зливи на своєму даху.

У небі вже не було видно ні місяця, ні зірок. Тепер місто освічували лише різнобарвні вогники у вікнах людей. Дім заплющив очі та намагався задрімати. Якби ж прокинутись на світанку, коли від дощу залишиться лише слід у вигляді калюж. Згодом, з думками про ясний ранок, він поринув у сон.

Гучний, раптовий удар блискавки стрілою прорізав сновидіння. Старенький відчув, як величезні дощові краплини неприємно розбиваються об його дірявий дах і скраплюють на голу підлогу. Наморщившись від крижаного потоку води, він усвідомив, що навіть природа знущається над ним. Угорі знову страхітливо прогріміла блискавка, та дім більше не розплющував очей, подумки накликав сон, однак у супроводі такої негоди навряд чи зміг би знову заснути. Хоч би як він намагався зосередитись на чомусь давно забутому та приємному, нові спалахи блискавок і барабанний дріб грому знову й знову змушували його стіни здригатися.

Аж раптом у небі пролунав страхітливий удар, зовсім не схожий на блискавку чи грозу. Будинок різко розплющив повіки, наляканий несамовитим вибухом, а в густій хмарі диму побачив яскраві язики полум'я. Він із жахом зрозумів, що новенький і опатний будинок неподалік горів. На вулицю почали вибігати переполохані люди і в паніці тікати.

Старий відчув, як страх крижаними руками впився в його стіни. Він давно перестав боятися за свою долю, але ніяк не міг збагнути, що ж сталося. Ще нещовно нічне небо прорізала звичайна літня блискавка, а зараз здійснюється якась зовсім інша гроза, набагато страшніша та небезпечніша.

Через мить пролунав ще один скажений вибух. Будинок здригнувся і міцно заплющив очі, аби не бачити, як інший красивий дім, що знаходився навпроти нього, знищує полум'я. Найбільше лякала не смерть, а факт того, що скоріше за все старенький ніколи не дізнається-

ся, що ж убило його. Він зникне так, як і його молоді сусіди, в останню мить побачивши язики ненажерливого вогнища, а далі — лише безпросвітну темряву. Від цієї думки будинкові здалося, неначе всередині нього щось обірвалося, ніби у вікно хтось жбурнув величезний камінь, навіть брилу. Він і уявити собі не міг, що ця, здавалося б, звичайна ніч могла принести такі страхіття. І вже навряд чи завтра йому судилося розплющити очі.

Згодом прогриміло ще кілька страхітливих вибухів, які вщент знищили всі будівлі на їхній невеличкій вулиці. Лише одна залишилася самотнім острівцем стояти серед трагічного моря розрухи. В'їдлива хмара кіптяви огорнула старенького повністю і змусила задихнутися від чаду. Будинок довго здригався, кашляв, аж поки вітер не допоміг розвіяти димову завісу. Руїни, які відкрилися на світанку, потрясли дім. Як зачарований, він довго не міг відвести погляду від жахливого видовища.

Вранці люди повернулися з бомбосховища на свою вулицю і не впізнали її. З усіх боків лунали крики відчаю. Від плачу маленьких дітей у душі старенької хатини, ніби обірвалася остання жива нитка. Вперше, відколи пустувала, вона не заздрила жителям вулиці, які ще вчора були щасливими, а тепер горе та відчай заволоділи людьми. Краще вже б і її спіткала доля інших помешкань, аніж стояти тепер тут і споглядати жахливу безпросвітність.

Минуло кілька днів. Люди, хапаючись за будь-яку можливість виїхати у спокійніше місце, покидали край розпачу й жалю. Лише одна родина, в якій була хвора бабуся, не могла їхати. Побачивши, що вцілів тільки старий занедбаний будинок, вони вирішили оселитись у ньому. Старенький став їхньою останньою надією.

Дім різко пробудився від сну, коли щось дуже маленьке і тепле погладило його по одвірку. Це була лагідна дитяча долонька. Старенький так давно не відчував нічого подібного, що мало не розплакався, одначе швид-

ко вгамував хвилювання, боячись налякати маленьке диво, яке переступило його поріг. Коли ж і чоловік із дружиною увійшли до будинку, він вже повністю опанував себе. У глибині душі дім знав, що ці люди стануть його родиною. Серце наповнилось новими почуттями, які раніше затьмарювала заздрість, відчай, песимізм та образа на долю. А тепер його біль не стосувався самого себе, то було співчуття до інших, таких же обездолених, як і він. Тепер вони допоможуть один одному, разом віднайдуть сенс життя.

Так минали дні, й помешкання геть перевтілилося, помолоділо, підлікувалося. Нові господарі прибрали подвір'я від сміття та бур'янів, які увесь час псували настрій. Закрили розбиті вікна шлівкою, від чого всередині стало тепліше й затишніше. Нова черепиця на місцях тріщин у даху, неначе лікувальний бинт, загоїла болючі травми, які старенький терпів довгі роки.

З кожним днем атмосфера навколо все більше й більше наповнювалась родинним теплом і затишком. Звичайна сімейна рутинна стала для дому справжнім скарбом, адже вперше за останні роки йому хотілось усміхатися. Ранкові пробудження, родинні сніданки, обіди й вечері, веселі розмови — усе це теплим відбитком осідало в його душі та давало сенс жити, за можливості допомагати їхній дружній компанії. Зі щоденних розмов людей старенький дізнався їхні імена. Бабусю звали Тетяною, матір — Оленою, батька — Сергієм, а маленьку доньку — Андріаною.

Коли сімейство збиралося разом, будинок прислухався до розмов людей про війну, переживав разом із ними останні події на фронті. Тепер він розумів, що війна страшніша за розбурхану природу й несе загрозу всьому живому.

Справжнє захоплення у хатини викликала хвора бабуся, яка лише за допомогою рідних могла підвестися з постелі, але трималася гідно, ніколи не скаржилася і

не сиділа без роботи — зашивала старий одяг, чистила овочі, лускала квасоллю чи насіння. Чимось старенька нагадувала будинкові його самого.

З великою повагою ставився дім до господаря Сергія, який щодня після роботи лагодив старенького, вкладаючи в ремонт багато сил та енергії. А дружина Олена в усьому допомагала чоловікові, готувала їсти, прибирала найзанедбаніші закутки подвір'я.

Найменшій Андріані було лише п'ять років, коли їй довелося пережити страхіття війни. До цього дівчинка щасливо жила зі своїми батьками й бабунею, ходила у місцевий дитсадочок, гралася з однолітками. Ніхто не знав і не думав, що колись настане такий страхітливий неспокійний час.

Однак тепер, не зважаючи ні на що, будинок вірив — не за горами довгоочікуваний мир, спільно родина переживе найлихіші бурі, адже усі мають одну й ту ж мету, бажання, думки. Разом вони існують один для одного, течуть спільною рікою, звучать злагодженим хором. Люди дарували будинкові добро й тепло, від чого сонце в його серці сяяло яскравіше, зігріваючи натомість своїми променями мешканців. Глибокі душевні рани старенького змогла загоїти лише родинна ласка й турбота. Коли ти знаєш, що не один у життєвій боротьбі, а поряд з тобою є найрідніші люди, проблеми, які раніше здавались бурхливим океаном, умить стають звичайними брижами на березі річки.

Будинок вірив у Перемогу та мирне щасливе життя, підтриманий думками своєї рідні. І це обов'язково стане реальним, адже вони — разом.

Токарчук Любомир
16 років
Рівненська область
Березнівська ТГ
с. Кам'янка

ГЕЙ, УКРАЇНЦІ!

Гей, джавеліні!
Гей, байрактари!
Стогнуть від вас
Мого серця удари...
Скиглить земля,
І темнішає небо...
Скільки ж людині
У світі цім треба?

Скільки те бидло
Ще буде топтати
Землю вкраїнську
Родючу й багату?
Як зрозуміти
Малому дитяті,
Що є такі нелюди —
Орки прокляті!

Свобода у серці
У кожному, у думі,
У пісні у нашій,
В поезії струмі!
Народ нескорений
І непохитний
Очолоє стяг
Жовто-блакитний.

Гей, козаки
І сміливі козачки,
Топчють ту русню,
Як паршиву кузачку!
Ми — діти Шевченка
Творчі й завзяті,
І добре нам тут,
У своїй хаті!

Пельтек Олена
16 років
Одеська область
Ізмаїльський район
Саф'янівська ТГ
с. Каланчак

Батьки розповідають, що коли прабабуся була жива та збирала їх на свята, у неї завжди було тільки одне бажання, вона казала: «Головне, щоб був мир». Коли розпочалася Друга світова війна, їй було 9 років, вона добре пам'ятала цінність мирного існування все своє подальше життя.

Віра у перемогу — це те, що живить наші душі, надає сил і надихає на дії. У складні часи, коли здається, що надії вже немає, саме вона стає нашим світлом у темряві. Це відчуття глибоко вкорінене в серцях людей. В Україні, де боротьба за незалежність і гідність триває, віра у перемогу стає одним з основних рис, які об'єднують нас у нашої спільній справі.

Кожен із нас має свою історію, свої переживання, але всі ми об'єднані одним: любов'ю до рідної землі та бажанням жити у світі, де панує справедливість. Ми знаємо, що труднощі не зламають нас, а, навпаки, укріплять нашу волю. Під час буремних часів наш народ проявляє неймовірну стійкість та єдність, яка стає прикладом для інших.

Я згадую про українських захисників, які стоять на охороні нашої Батьківщини. Їхня сміливість і відвага надихають усіх нас. Кожен день вони борються за нашу свободу, за майбутнє своїх дітей. Їхній подвиг — це не лише вистраждані бої, це також віра у те, що кожна крапля поту, кожна сльоза і кожна жертва не буде марною. Вони вірять у перемогу, тому що знають: за ними стоїть цілий народ, готовий до будь-яких жертв заради мирного майбутнього.

Віра у перемогу — це ще й надія. Надія на те, що не-

зважаючи на всі труднощі, ми зможемо відновити свою країну, відбудувати зруйновані міста, відродити зниклі традиції та культуру. Ми знаємо, що за кожним випробуванням неодмінно буде світлий день. І цей день вже близько — ми в це віримо.

Кожен із нас може зробити свій внесок у цю перемогу. Долучитися до благодійності, підтримувати наших військових, допомагати тим, хто цього потребує. Віра у перемогу не є пасивною; вона вимагає дій, які зміцнюють спільну мету. Коли ми об'єднуємо зусилля, ми стаємо сильнішими, наш голос звучить дзвінкше, а наша мета стає ближчою.

Я знаю тільки одне, що Україна переможе, іншого розвитку подій не існує. Ми з друзями також наближаємо нашу перемогу, беремо участь у благодійних ярмарках. Під час благодійного ярмарку «Дрони для Збройних сил України» було зібрано вісімнадцять тисяч гривень та передано до Саф'янівської сільської ради для закупівлі дронів. Кожен клас нашої школи, який брав участь у цьому заході, намагався не лише вразити оригінальністю та творчим підходом, але й зібрати якомога більше коштів для підтримки захисників. Ми вважаємо, що кожен зараз повинен робити щось для нашої перемоги і кожен воює на своєму фронті.

Протягом травня у нашому закладі освіти проходила акція по збору макулатури. Завдяки активній участі учнів, учителів та батьків, спільними зусиллями нам вдалося зібрати 800 кг макулатури! Кошти, які будуть перераховані за макулатуру, підуть на потреби Збройних сил України. Нами було зібрано та відправлено продукти харчування, засоби гігієни, шкарпетки, пледи та окопні свічки нашим хоробрим воїнам із нашого села, сміливим і мужнім військовослужбовцям, які захищають нас і тримають оборону.

Взяли активну участь у Всеукраїнській дитячо-юнацькій військово-патріотичній грі Сокіл («Джура»),

посівши III призове місце. Метою цієї гри є виховання юних патріотів України на засадах національної гідності, високої самосвідомості та активної громадської позиції здорового способу життя, духовно багатой та фізично розвиненої особистості.

Десять років війни, майже три роки з них повномасштабного вторгнення, змінили світ. Сьогоднішні реалії життя демонструють, що знання військової справи необхідне не тільки дорослим, а й дітям. Тому ми з друзями взяли участь у новому освітньому проєкті, направленому на патріотичне виховання молоді. Під час нього ми зустрілися з військовими, які нам розповіли про види озброєння, ми мали змогу потримати у руках зброю та дрони, дізналися про правила надання першої медичної допомоги в польових умовах, а також стали учасниками майстер-класу з запуску дронів. Емоції переповнювали нас, ми до останнього не хотіли відпускати військових. Залюбки слухали розповіді, робили фото зі зброєю та ставили бійцям все більше питань про їхню відважну роботу із захисту рідної країни, дякували їм за відвагу, мужність за кожний новий день. Вшанували світлу пам'ять, громадянську відвагу і самовідданість, силу духу, стійкість та героїчний подвиг воїнів, полеглих під час виконання бойових завдань із захисту державного суверенітету та територіальної цілісності України, та мирних громадян, які загинули внаслідок збройної агресії проти України.

Віра у перемогу — це культура і освіта, які формують майбутнє нашої країни. Виховуючи нове покоління в дусі гідності, патріотизму та любові до Батьківщини, ми забезпечуємо продовження нашої боротьби. Завжди пам'ятайте: ваша віра, ваша підтримка та ваша любов здатні творити дива.

Отже, віра у перемогу — це не просто слова. Це наш спосіб життя, наша мрія, яка підтримує нас у найскладніші часи. І хоча шлях до перемоги може бути важким,

я вірю, що зусилля, вірність і любов приведуть нас до омріяного світу, в якому спокій і свобода будуть на першому місці. Разом ми здатні подолати всі труднощі. Нехай наші серця завжди будуть сповнені віри у перемогу.

Перемога за Україною! Це буде найважливіший день для кожного українця, бо мрія у нас одна. І побажання «Головне, щоб був мир» — сьогодні мрія кожного, від великого до маленького.

Чикалюк Кіріл
14 років
Житомирська область
селище Черняхів

***

Слова — прості й ясні,
та значень вдосталь мають.
Складаються в пісні,
що наш народ співає.
Душа — у кожній з них,
душа — у кожному слові,
і гнів до орків злих,
і океан любові
до лицарів святих —
героїв наших рідних.
Як без пісень отих?
Без них мети не видно.
Мета одна — любов.
І Перемога, звісно.
А поки ллється кров...
Допоможи нам, пісне!

Католик Дарина
14 років
Волинська область
Володимирський район
Зимнівська ТГ
с. Зимне

ЦИКЛ ПОЕЗІЙ «СИЛЬНІ ДУХОМ»

Пам'яті Олександра Мацієвського

Зчорнілі небеса тумани вкрили,
Затихнув вітер у сухім гіллі.
Ти ж гордо дивишся у вічі очманілих
Катів, що шастають по батьківській землі.
ТВОЇЙ землі, яка ТЕБЕ зростила
Ї готується прийняти назавжди.
У розпачі здригається могила,
В якій спочинуть молоді сини.
Цигарка у вустах ледь-ледь жевріє,
В останнє видихаючи життя.
«Україні Слава!» — в небі височіє,
«Героям Слава!» — озивається земля.

Присвята Богдану Березі, мужньому захиснику «Азовсталі», який понад два роки перебуває в полоні

Дим... Вибухи... Постріли... Жах...
Серце крається, рветься від болю.
«Азовсталь» умирає, в душу сіється страх,
Знову бій, ти ж не коришся долі.
Стукіт серця, вдих-видих, в руках автомат.
І ти дивишся смерті у вічі,
Під завалами «спить» твій соратник і брат,
У молитві запалюєш свічі.
Збоку каска і берці... Погляд втомлений...

Завтра вихід... Твій бій закінчився?
«Нене рідна, молися, з полону чекай!
Ще побачимось, вір!»... Час спинився...

Присвята Саші Паскаль

Маленька дівчинко, закохана в гімнастику,
Ти на паркеті — глядачі мовчать,
І зі сльозами, затамовуючи подих,
Дивуються: «Це Божа благодать?»
Така тендітна і безмежно сильна,
Вразлива і нескорена! Жива!
В твоїх очах відвага, мужність, віра,
Відсутність болю, мудрість, глибина!
Ти — не дитина, ти — маленький кіборг,
Герой, який піднявся із колін.
В твоїх очах уся моя країна,
Що воскресає феніксом з руїн!
Дивлюсь на тебе й бачу Перемогу!
Твоя жага запалює серця.
Українські діти не схилиються додолу,
А впевнено торують майбуття!

Дяченко Єлизавета
16 років
Миколаївська область
Баштанський район,
Березнегуватська ТГ
с. Любомирівка

МОЇ СПОГАДИ. «ЯК Я ПОДОРΟΣЛІШЛА»

23 лютого 2022 року...

То був звичайний день, звичайний вечір... Мама поралась на кухні. Ми з братом додивилися чергову серію улюбленого мульт-серіалу та пішли спати...

24 лютого...

Прокинулася від того, що мама дзвонить татові і, плачучи, промовляє: «Вова, ти чуєш мене, війна! Що ж тепер буде?». Тато на заробітках. Там, де він був — на годину менше, ніж в Україні. Стало страшно, тому що я читала про війну, та й в школі часто розповідали про Другу світову. А ще не зрозуміло... Незрозуміло, як це війна? Що робити?

Мама пішла на роботу і наказала при будь-якій небезпеці бігти до підвалу. Ми з братом до обіду дивилися новини, слухали радіо. Щось прогуркотіло над хатою... Через деякий час прибігла мама, дуже налякана. Виявилось, то дуже низько пролетіла ракета і вона злякалася за нас...

1 березня...

Мама на роботу не ходить, вікна майже увесь час закриті пінопластом. Тому дзвінок від бабусі о сьомій ранку насторожив. Мама сказала їй: «Я зрозуміла», і вже до нас: «Швидко вдягайтеся у тепле і бігом до підвалу, за селом ворожа колона!». Було дуже страшно сидіти майже в темряві. Прийшли сусіди. Мама час від часу виходила на «розвідку», фотографувала техніку та відправляла знайомому із ЗСУ. Незрозуміло... Чому мені досі незрозуміло, як звичайні люди прийшли до таких самих людей і убивають їх... Чому мама майже не спить, я вже зрозуміла, вона боїться не почути небезпеку і швидко не зреагувати. Допмагаю тим, чим можу... Вона каже, я різко подорослішала...

29 березня...

Вокзал. Перон. Як у вірші, соромно, але не пам'ятаю назву і автора. Багато людей. Сирена висі, не змовкаючи. У нас із братом у кишнях листочки з адресами і телефонами родичів. А також суворий наказ мами ні при яких обставинах не розмикати рук, міцно триматися один за одного. У неї самої на руці ручкою написано якісь цифри — то «черга» на евакуаційний поїзд. Десь у далечині чутно гуркіт і постріли... Тепер я розумію, що

таке війна — це ненависть. Ненависть до загарбників, до усього, що гуркотить та літає, стріляє та вибухає. Боюсь цієї ненависті у своїй душі, але нічого не можу зробити. Я ненавиджу їх, отих нелюдей, які забирають моє дитинство, тут і зараз. Я не хочу дорослішати так швидко. Я не хочу думати про щось погане, але не можу.

У поїзді спекотно... Немає де лягти, сісти і це не дуже зручно. Вагон прийняв у себе мабуть десятикратну кількість пасажирів. Темно, тому що вимкнуте світло і, знову ж таки, суворо заборонено вмикати телефони. Довше стоїмо, ніж їдемо. Безперервно плачуть маленькі діти і моляться бабусі. Хоча, моляться усі... Я не знаю молитов, але «Отче наш» нон-стопом крутиться у мозку. Дуже хочеться пити.

Хмельницький... Стоїмо дві хвилини. Чуємо крики і з проходу «пішли» пляшки з водою, пакети з пиріжками — то волонтери відстоюють свій «фронт». Ніколи не пила смачнішої води!..

1 квітня...

Кордон... Якийсь добрий дядечко роздавав цукерки і гарячий чай. Мама сказала, то польський митник. Оті, польські, вони усміхнені, намагаються підняти настрій, якого давно немає. Наші прикордонники не посміхаються, у них похмурий погляд і змучений вигляд; я зауважила, що вони намагаються не дивитися на нас, дітей. Чому? Можливо, колись зрозумію...

Я дійшла висновку, що подорослішала; за тридцять шість днів, здається, подорослішала на ціле життя. У мене з'явилося відчуття відповідальності за себе, брата, маму... Так, саме за неї хочеться піклуватися особливо, людина, яка на своїх плечах тримає вантаж відповідальності за дві сім'ї, за четверо дітей; яка провезла нас через усю країну і не стулила очей. Вона перестала їсти, каже, що не хоче і віддає нам. І зараз стоїть поруч, міцно тримає за руку і віддає свою куртку, бо ми змерзли, сама ж залишаючись у кофтинці...

А ще я зрозуміла, що війна — це і героїзм наших Збройних сил; це допомога та піклування волонтерів; це у скрутний час прийти на допомогу сусідові; це стійкість найрідніших нам людей...

Війна — це наше неспокойне, тривожне і страшне сьогоднішнє, це жах, який так би не хотілося бачити у своєму майбутньому.

Науменко Олександра
16 років
Вінницька область
м. Липовець

Війна в людей зломилa фокус зору,
Чутливе стало серце, гострий слух,
Народ побачив цінності у всьому,
Що виокремлює наш український дух.

Ми близьких стали більше цінувати,
Радіти сонцю, дощику, росі,
В простих речах ми стаємо багаті,
Бо лиш СЬОГОДНІ є у нас в руці!

Ми оцінили усмішку і сльози,
І рідний подих — то є Божий дар!
І проміжок від тиші до загрози —
Це крапля спокою, як кисень, як вода...

І то є цінне нині в українців.
Про мову солов'їну в нас думки,
Що варто вчить її у будь-якому віці,
Бо це коріння прадідів-батьків.

Бо це ознака нашого народу,
Як проба особлива золота,
В ній милозвучність, воля і свобода,

Любов у кожнім слові й чистота ...
Плекаймо мову ревно в кожнім домі,
В знак незалежності нескорених життів,
Тримаймося свого у кожнім слові,
Щоби спаплюжити цього ніхто не смів.

Це в українців у думках, у скронях,
Це в українців нині на вустах,
Спасіння нації, історії та мови
І боротьба ця починається в серцях.

Жертовність, відданість і єдність — то є наше!
Це у крові з народження у нас.
Жага свободи, спрага жити краще
Найбільше проявляється в цей час.

Щасливо жити на своїх кордонах
То мрія кожного! Ідемо до неї всі!
Та рани лікуватимемо довго,
Нанесені народу у війні.

Ми встоїмо, бо в нас і Бог, і віра,
Добро у нас, і правда, і любов,
Мораль і людяність, і чистота, і вірність —
Така тече у жилах наших кров.

Народу нашого не знищити нікому,
І мову з вуст ніхто в нас не зітре.
Ми України є господарі, ми — вдома!
А зло обернеться й творців своїх знайде.

ПРИРОДА – ДЖЕРЕЛО НАТХНЕННЯ ТА КРАСИ

Тут відкриваємо безмежний простір для ліриків, яких надихає природа рідного краю (і не тільки рідного), для тих, хто вміє розрізняти тихенький голос листя у шелесті вітру. Малювати пейзажі без пензля та олівця... Отже, ви зрозуміли – природа і ще раз природа.

**Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років**

Вертиленко Микола

13 років

Дніпропетровська область

Криворізький район

м. Апостолове

ЗИМОВИЙ СВІТ

Сьогодні світ одягнений в кришталь,
І сяє, наче розсип діамантів.

Мов подарунок, вкладений в сизаль,
Від теплих літніх місяців-мігрантів.

Крижинок блискіт – то стоп-кадр дощів,
А сніг пухкий – тополь привіт далекий,
З тих безтурботних гомінких часів,
Як над дахами плыв лелечий клекіт...

І сипле небо срібло на поля,
Насіявши майбутні зливи й грози...
У сні всміхається утомлена земля,
В той час, як світ вдягається в морози...

ПТАШИНА

Тихо крокує весна,
Землю ввібравши в обійми.
Тільки пташина одна
В серці ховає тужіння.

Глянь — все навколо буя,
У чарівнім розмаїтті.
Чом же, пташино моя,
Ти заховалась у вітті?

Вже відійшли холоди,
В марево білих просторів,
І на українській землі
Сяють замріяні зорі.

Тож не сумуй за вікном —
Час розквітати надії.
Щоб розгорнули крило
Найзаповітніші мрії!

ELEGIA

Ступає Осінь тихо на поріг,
З рудого золота розкидавши монети.
Шалених стрілок зупинивши біг,
Прийдешній час складає у сонети.

Хоч Жовтень сумно в вікна загляда,
Та в двоголосній фузі клавесину
Ще гра веселоцями Осінь молода,
Не знаючи ні скону, ні спочину.

Хай Листопад гукає у дверей,
Йї Вересень присвячує канцони!
Вона не втратить влади привілей,
Допоки не лунають Грудня дзвони...

КОЛИСКОВА

...Ось і Вечір — продираючись крізь віти,
Закликає Сонце до долонь.
Стигли сні, мов росами наліті,
Зазирають тихо до вікон.
Понад лісом, наче паляниця,
Сходить Місць, й очі потира...
Щось йому, небозі, досі сниться,

Хоч вже Ніч серпанком огорта.
А пустунки-зорі Місяць дражнять –
То лоскочуть, то женуть хмарки...
З тихим шелестом дощу пройшов поважно
Сам Перун і насварив зірки.
Заспокоєно озера засинають,
Пестити втомившись береги...
Тихо-тихо солов'ї співають,
Й м'яко пісня лине навкруги...
Цілий світ оновлюється ніччю,
Коли ходить казка по землі.
І цілує соняхи в обличчя,
Запаливши досвітні вогні.
Щедро сіє зорі над полями,
На безмежні тихості заплав.
І співають колискові мами,
Про ката, що кицю рятував...

Есаулова Ніка
13 років
м. Київ

КОЛЬОРОВЕ ЛІТО

Дзвеніло літо голосистим співом,
Котилося віддуння від пісень.
Від пахоців і барв земля раділа
Та змінювала одяг день у день.
Малинове, сливове і вишневе –
Ці фарби сад для себе підібрав.
Трояндове і яблучно-грушеве
Майстерно у палітрі все змішав.
Ліси смарагдове наважились вдягнути,
Луки міняли все, як до вінця.
Кульбабка не могла ніяк збагнути:
Чи жовтий їй, чи білий до лиця.
Пшениця заплітала у волосся
Червоні маки і веселий сміх.
Пройдуть жнива, з останнього колосся
Сплетемо дідухи, як оберіг для всіх.

ЛІТО ВЖЕ ЗІБРАЛОСЯ В ДОРОГУ

Літо вже зібралося в дорогу,
Заховало в скриню спекотні дні.
Залишило осені тривогу
І дощі такі плакучі та сумні.
Одягло серпневу вишиванку,
Чоботом ступило на поріг,
Написало сонцю обіцянку
Повернутись на наступний рік.
Прихопило мед смачний на згадку,
Соковиті яблука в саду.
Наче зажурилися без спадку
Гомінливі верби у пруду.
Зашлело останні квіти в коси
І полинуло у небо журавлем...
Багряніють чарівні покоси.
Зранку роси плачуть кришталем.

І ЗНОВУ ДОЩ

І знову дощ у шибку градом б'ється,
І висікає іскри між хмарин.
Вітрами дме, то плаче, то сміється,
Немов сумує, що завжди один.
Він йде собі, блукаючи по світу
Невтомним пілігримом у віках.
Від осені похмурої до літа
Шукає спокою у заливних луках.
Як чарівник, то змішує все в купу,
То за хвилину розмиває до пилин.
Дістати хоче блискавичним щупом
Від хмар у небі до земних глибин.
Він зазирає у дрібні щілини,
Перемиває зілля лісове.
Якби не він, то з жодної зернини
Життя б не народилося нове.

Вітрук Надія
13 років
Рівненська область
Мізоцька ТТ
с. Мізочок

НА ГОСТИНАХ У ЛІТА
/пейзажна замальовка/

Природа мудра. Все створила мовчки.
Ліна Костенко

Чи доводилося вам бути віч-на-віч із природою? Помовчати... і почути, про що розмовляють трави. Прислухатися, як гудуть бджоли, і відчути, як наливається зерном колос. А спробувати помчати назустріч пустотливому вітру й опинитися у безкрайому пшеничному полі, простягнути руки в блакитну вись і крикнути на повні груди: «Це моя Україна!».

Спека літнього дня томить і людей, і природу. Виснажені гарячінню, похилили голівки соняшники, чекаючи прохолоди. Розкинулися та затихли, знесилені сонцем долини, і тільки не замовкають жваві цвіркуни. Лише дрібний дощик робить ще милішим цей тихий вечір. Горять барвами цинії та жоржини, напоєні цілющими краплями. А безмежні краєвиди дарують неймовірну насолоду.

А знаєте, якось на мить здалося, що літо зупинилося і сонце сіло невеличким птахом на моє плече. Там десь, аж ген-ген, калина догорає своїм прощальним вогнем, нагадуючи про осінь. Погубило літо роси у високих травах і вклало спати вечірні зорі. А згодом серпень зібрав у букет яскраві айстри та поклав їх у шкільний рюкзак...

Чи, може, це мене здолав сум за літом, яке вже заглядає в осінь?

Кошель Матвій
12 років
Харківська область
м. Балаклія

Уявіть собі чарівну країну, де дерева сміються, а квіти співають. Це країна Природа, яка живе своїм життям, даруючи натхнення та красу всім, хто здатний її бачити та відчувати.

Одного разу, в самому серці цієї країни, жило молоде деревце на ім'я Дубочок. Дубочок був зовсім маленьким і мріяв вирости великим та сильним, як його старші брати. Він любив слухати, як вітер шепотів листям, розповідаючи казки про далеких мандрівників і неймовірні пригоди.

Поруч із Дубочком жила Квітка на ім'я Ромашка. Вона була білосніжною та тендітною, і завжди усміхалася, навіть коли на неї падали краплі дощу. Ромашка мала душу поета: вона писала вірші, використовуючи краплини роси як чорнило, а пелюстки як папір.

Одного дня до країни Природи завітав маленький хлопчик на ім'я Петрик. Він був сумний і самотній, бо втратив свою улюблену іграшку. Петрик сидів під деревом і плакав. Дубочок, побачивши це, нахилив свої віти, щоб обійняти хлопчика і дати йому трохи тепла. Ромашка тихо шепотіла свої вірші, намагаючись заспокоїти Петрика.

«Не плач, малий», — казав вітер, граючись хлопчиковим волоссям. «Твоя іграшка знайдеться, але ти маєш навчитися бачити красу навколо себе».

Петрик підняв голову і побачив, як сонячні промені танцюють на листі дерев, створюючи чарівні візерунки. Він почув, як співають пташки і як лагідно шумить річка, запрошуючи до своїх берегів. Хлопчик відчув, як його серце наповнюється радістю і спокоєм.

Дубочок і Ромашка раділи разом із Петриком, адже вони змогли поділитися з ним своєю красою та натх-

ненням. З того дня хлопчик часто приходив до країни Природи, щоб послухати казки вітру та співи квітів. Він навчився бачити дивовижні речі навіть у найпростішому камінці та найменшій комашці.

Природа стала його найкращим другом, даруючи йому натхнення та силу кожного дня. А Дубочок і Ромашка завжди залишаються в його серці як вірні друзі, які навчили його бачити справжню красу навколо себе.

Петрик продовжував приходити до країни Природи, і кожного разу його зустрічали чудові пейзажі та нові історії. Дубочок ставав дедалі міцнішим і вищим, його гілки розпускалися, створюючи тінь, де Петрик міг відпочити. Хлопчик часто дивився на Дубочок і відчував чудову гармонію, що панувала в цьому куточку світу.

Одного ранку, коли сонце тільки піднімалося над горизонтом, Петрик прокинувся від чудового співу птахів. Він побіг до свого улюбленого місця під деревом, де його вже чекали Дубочок і Ромашка. Вони усміхалися своїми листочками та пелюстками, радіючи новому дню.

«Дивись, Петрику, який чудовий день сьогодні», — сказав Дубочок, розгойдуючись від легкого подиху вітру. «Сьогодні ми з тобою побачимо справжнє диво природи».

Петрик сів під деревом і слухав розповіді своїх друзів. Раптом небо затягнулося хмарами, і пішов легкий дощ. Петрик спочатку трохи засмутився, але Дубочок заспокоїв його: «Не бійся, дощ — це також частина нашої чудової гармонії. Він приносить життя всьому навколо».

Ромашка усміхнулася своїми білими пелюстками, на яких блищали краплі дощу. «Цей дощ — як мелодія, що дарує красу нашій природі», сказала вона, нахилиючись ближче до Петрика. «Подивись, як чудово він грає на листках та квітах».

Петрик подивився навколо і побачив, як краплі дощу стікають по листям Дубочка, створюючи блискучі до-

ріжки. Він відчув чудову гармонію і красу, яку приносив цей дощ, і усміхнувся. У його серці знову з'явилося відчуття радості та спокою.

«Дощ — це як посмішка природи», сказав Петрик, піднімаючи руку, щоб відчутти прохолоду крапель. «Він нагадує нам, що навіть у похмурий день можна знайти красу».

Час минав, і Петрик все більше розумів, як важливо зберігати цю чудову гармонію в собі. Він навчився бачити красу в кожному моменті життя, навіть коли йшов дощ. Країна Природи стала його другим домом, де кожен день був сповнений натхнення та радості.

Дубочок і Ромашка продовжували допомагати Петрику відкривати для себе нові чудові таємниці природи. І кожного разу, коли хлопчик відчував сум чи тривогу, він приходив до своїх друзів, де дощ, усмішки квітів і гармонія природи нагадували йому про те, як чудово і прекрасно жити в цьому світі.

Фрунза Анастасія
13 років

Кіровоградська область
Кропивницький район
Компаніївська ТТ
с. Водяне

Я закохана в дощ. Я люблю його тиху мелодію, так само і дзвінкий шум, який він створює. Він вірний друг. Він поруч, коли я сумую. Тому, чуючи його незрівнянні весняні або ж літні мелодії, я заспокоююся. Мої думки відходять на другий план. Образи, сварки — все забувається. Це мій друг. Він їх змиває. Змиває і втому, і збентеження. Та бувають такі моменти, коли й дощ не в змозі мені допомогти. Іноді його присутність погіршує ситуацію. Він прагне мене заспокоїти, та це не в його силах. Під час дощу, на самоті, можна і поплакати. Трішки. Хвилин п'ять, десять. Виплакати все, що назбиралось. Дощ змиє сльози. Він допоможе. Але не слід його заван-

тажувати цією роботою, він теж втомлюється. Втомлюється змивати сльози з мільйонів очей.

Тому усміхайтесь. Мрійте, згадуйте все чудове, що сталося з вами. Буде краще. І дощу теж. І тоді його тиха симфонія звучатиме для вас особливо життєрадісно.

Я знаю це. Полюбіть дощ так, як полюбила його я!

Білі хмари пливли так низько над землею, що, здавалось, намагались увібрати в себе пахощі польових квітів і понести їх до свого загадкового царства.

Прозорий тюль все більше накопичувався, поступово перетворюючись на щільну завісу. А там, за лаштунками, невидимий оркестр почав награвати тиху мелодію дощу. Він опустився на землю, подріботів по зеленому листю дерев, постукав у шибки вікон, пробарабанив по дахах будинків.

І раптом вітер-пустунець вихопив із моїх рук квіти, ніби хотів покружляти з ними під чарівну мелодію на суші матінки-природи.

У своїх пахучих обіймах він тримав стрункі молоді берізки, а разом з ними кружляли насушені хмари, крапельки дощу. А мелодія все лунала і лунала. Немов диригентська паличка, з'явилася у небі блискавка.

На якусь мить небесне і земне зустрілося в дотику, заговорило, а потім запанувала тиша. Чарівна завіса розтанула в повітрі, звільняючи заспане сонце. Все стрепенулося і засяяло, посилаючи нам свої теплі промінчики...

Прокидається село. За лісом ледь зажеврілося небо. Доспівував свою пісню соліст-соловейко. У ранковій тиші почувся голос запізнілого півня. Мабуть, заспав, бідолаха. Чулися сусідські голоси біля криниці та брязкали відра. А моя бабуся, зовсім посивіла, з обличчям, помережаним густими зморшками, вже поралася біля печі — виймала спечений хліб.

Своїми натрудженими руками вона вихоплювала високі рум'яні паляниці з форм і клала їх у ряд на довгу лаву. Хліб парував, і цей приємний смаковий дух роз-

носився по всій хаті. Наповнивши всі кімнати, він поплинув далі на подвір'я. Не можна було втриматися від спокуси, щоб бодай маленький шматочок не відламати від сонцесайної паляниці.

— Бабусю, як гарно пахне ваш хліб. Ви, мабуть, секрет тих життєвих пахощів тримаєте в таємниці, бо ваші паляниці — найсмачніші, — спитала я, переступивши поріг кухні.

...Бабуся підняла голову, подивилася на мене своїми лагідними очима й усміхнулася.

— Ніяких секретів немає, онучко. Без хліба, як без життя, людина не може. А я ціну йому знаю. От і вкладаю в нього всю свою душу, силу, працю і вміння рук. Багато паляниць виробили вони. Печу хліб все життя: і для себе, і для інших. Хіба шкода його для доброї людини? Робота ця — не з легких, та беруся за неї із задоволенням. А коли витягаю хліб із форм, то аж душа радіє: ось народилася паляниця. У хаті світлішає, ніби від сонечка.

...Прокидалося село. Сонячні промені пестили ще сонну землю. Знову чувся гомін і брязкіт відер біля криниці. І разом із ранковою прохолодою у повітрі відчувався приємний запах щойно спеченого бабусиноного хліба, відчувався запах самого життя.

**Переможець номінації
у віковій категорії 14–18 років
Шановал Марія
16 років
Полтавська область
Опішнянська ТГ
с. Малі Будища**

У ГАРМОНІЇ ПРИРОДИ

Вранішнє сонечко обіймало землю, сипало навсібіч своїми іскристими промінчиками, відбивалося шматоч-

ками веселки на молодій смарагдово-зеленій травичці, всипаній дрібними кришталевими росинками. Здавалося, якщо ледь-ледь потривожити ті міріади краплинок, вони посиплються на землю з тоненькими передзвонами, сповіщаючи про чудовий ранок усьому світові.

Поміж вкритих тремкими росинками травинок вила-ся стежка, яка тільки-но прокинулася, бо її сон потривожила маленька дівчинка. Немов зрозумівши, що завадила сну стежинки, мала присіла тихесенько, захоплено розглядаючи цю ранкову красу.

На зеленому покривалі трави, тягнучись до сонечка, розпускав свої пелюстки тюльпан. Гілочки яблуні сплелися в якомусь химерному танці з вітром під вранішній спів пташок, які вітали новий день. А над деревами в ритм пташиної пісні гуділи невгамовні бджілки-трудівниці, збираючи мед зі сліпучо-білих та біло-рожевих квіточок.

Дівчинка тихенько підвелася. Блакитне небо відбилося в її широко розплющених від подиву й захоплення очах. Їй здавалося, що потрапила в чарівний неземний світ, де було, мабуть, краще, ніж у раю. І раптом по її щічках потекли щирі дитячі сльози. Вона вже знає, що такий світ є не всюди...

Олеся приїхала із Мар'їнки в село на Полтавщині до двоюрідної тітки, переживши до цього невимовні страхи. Ця війна забрала у неї матусю й дім. З болем і відчаєм покинула своє рідне місто в руїнах, на які не можна було дивитися без сліз.

У селі не чути вибухів і свисту ракет. Тут тільки краса природи, спокій і умиротворення. Серед цих земних чудес дівчинка поступово почала оживати душею. Вона вже не плакала довго й відчайвно, згадуючи маму, не просипалася без причини кожную годину вночі, чекаючи, що от-от почнеться обстріл, а прислухаючись, чула тільки заспокійливий спів пташок, шепіт листочків та тиху казку вітру.

Боячись потривожити цю безмежно дивовижну гармонію природи, Олеся тихенько присіла знову, дмухнула на пухнасту кульбабку і загадала своє найзаповітніше бажання, щоб не ніде не було руїн і горя, повсюди панувала оця краса. Подумки попросила віднести це її бажання до Бога. Здійнявся цілий вихор маленьких невагомих парашутиків. Вона вірила, що на кожному парашутику пасажир — щастя, що розлетяться вони по Україні — і закінчиться війна, а ті, що втратили когось або щось рідне в цьому лихолітті, знайдуть втіху в гармонії природи.

Батіг Вікторія
16 років
Тернопільська область
Чортківський район
Гримайлівська ТГ
с. Товсте

ЗЕМЛЯ — ЦЕ НАШ ДІМ

Земля — це планета привітна,
У космосі чорнім — блакитна,
Бездонні її океани,
А гори стоять, як титани.
Птахів розмаїття крилате,
Див справжніх багато-багато:
Джерела п'янки та медові,
І лікарські трави чудові,
Молочні й духмяні долини,
Закутані в хмари вершини.
Людина, що тут проживає,
Постійно кудись поспішає:
Святкове здається буденним,
А вічне — повік незбагненним.
Спинись! Тільки час топить броди,
Земляни — частинка природи!

І є в тобі розум і сила,
Є навіть невидимі крила,
Щоб думкою в небо злетіти,
З душею у злагоді жити.
Земля — це планета блакитна,
Бо зіткана з радості й світла.
Щоб щастя для себе знайти,
Нам треба її зберегти.

Аміхалакіоас Віолетта
16 років
Чернівецька область
Герцаївська ТГ
с. Хряцька

Кожна пора року приносить із собою нові фарби, звуки і відчуття, які надихають на творчість та споглядання. Весна пробуджує землю від зимової сплячки, розкриваючи тендітні бутони квітів, що ніби змагаються у красі зі співом птахів. Літо дарує золоте сяйво пшеничних полів, що простягаються до самого горизонту, немов неосяжне море золота. Осінь, мов художник, вкриває ліси багряним та жовтим полотном, яке шурхотить під ногами в меланхолійному вальсі вітру. Зима ж, зі своїм білосніжним покривалом, накриває все навкруги тишею, де кожен звук відлунує по-особливому чисто.

Ліси, темні та густі, приховують у своїх надрах таємниці, які зберігають століттями. Могутні дерева, що тягнуться до неба своїми величезними кронами, створюють природний храм, де кожен листок співає свою мелодію в гармонії з шелестом вітру. У таких місцях Іван Франко бачив втілення сили та величі природи: «Ліс — це світ, де кожне дерево, як мудрий старець, зберігає свою історію, і де кожен звук має своє значення».

Річки та озера, тихі й спокійні, як дзеркала, відображають небесні простори. Вода в них, наче жива, то спо-

кійно колихається, то бурлить під впливом вітру. В такі моменти відчуваєш, як природа дихає, передаючи своє тепло через лагідне дзеркало води. Ліна Костенко чудово описує цей стан у своїх віршах: «Річка пливе, як людське життя — тиха, спокійна, іноді шумить, але завжди тягнеться вперед».

Лани з пшеницею, що хвилюються під легким подихом вітру, мов живі істоти, розповідають свої історії. Ці пшеничні поля, що здаються безкрайними, символізують родючість і достаток, нагадуючи про нескінченний цикл життя. Саме на таких полях Григорій Сковорода знаходив натхнення для своїх роздумів про людське буття: «Як тихо довкола... Як дивно співають польові квіти, що ростуть серед пшениці, розповідаючи про вічність у цьому тимчасовому світі».

У зміні пір року втілюється циклічність життя, його постійна оновлюваність. Весна дарує надію і радість від пробудження, літо — зрілість і багатство, осінь — мудрість і вдумливість, а зима — спокій і роздуми. Так природа щорічно повторює свій вічний цикл, нагадуючи нам про непохитні закони життя і про те, що краса завжди поруч, варто лише уважно подивитися навкруги.

Природа завжди була джерелом натхнення для художників, поетів та філософів. Вона дарує незліченні образи, які кожен сприймає по-своєму. Поля з золотою пшеницею нагадують про безмежну міць і щедрість землі. Тут кожен колосок співає свою пісню, переливаючись під сонячними променями. Це той образ, який часто постає у творах українських письменників, таких як Тарас Шевченко. У його поемах природа виступає живим символом рідної землі, носієм національної пам'яті та гордості.

Вечірні поля, вкриті серпанком, здаються казковими, мов би час тут зупинився. У такі моменти кожен звук здається голосом самого Всесвіту. Пісня цвіркуна, шелест трав, далеке каркання ворони — усе це створює не-

повторну симфонію, яку можна почути лише у глибині природи. Ось чому так багато поетів звертаються до теми рідних полів, знаходячи у них спокій.

Осінні ліси вражають своїм багатством кольорів. Жовті, багряні та золоті листя падають на землю, створюючи живий килим, що шелестить під ногами. У цей час ліси стають особливо загадковими, мовби приховують у своїй тиші давні таємниці. Можливо, саме тому осінь часто є улюбленою порою поетів. У їхніх творах осінь символізує не лише завершення життєвого циклу, а й час роздумів та самопізнання.

Річки та озера взимку стають дзеркалами, що відбивають снігові пейзажі. Мороз малює на їхній поверхні дивовижні візерунки, які зникають під першими променями сонця. Зима — це час, коли природа занурюється в глибокий сон, готуючись до нового пробудження. Але навіть у цей час вона продовжує надихати своїм спокоєм та величчю. Так, у творах Михайла Коцюбинського зима часто зображується як час спокою і роздумів, коли людина залишається наодинці зі своїми думками.

Природа — це не лише джерело натхнення, але й невичерпний резервуар краси. Кожна її деталь, від найменшої квітки до величезного океану, несе у собі щось неповторне. У цій красі людина знаходить не лише натхнення для творчості, але й сили для життя. Споглядаючи природу, ми вчимося помічати деталі, насолоджуватися простими речами і цінувати те, що маємо.

Кожен із нас може знайти у природі щось своє, те, що резонує саме з нами. Хтось захоплюється могутніми горами, хтось — безкрайніми степами, а комусь ближче до серця тиша лісових галявин. Але всі ми, без винятку, знаходимо у природі той спокій і гармонію, яких часто не вистачає у сучасному світі. Вона нагадує нам про вічність, про те, що життя йде своїм шляхом, незважаючи ні на що.

Таким чином, природа завжди була і залишається найвеличнішим джерелом натхнення та краси. Її без-

межна краса, дивовижна гармонія і вічний цикл оновлення спонукають до роздумів, творчості та самоусвідомлення. Споглядаючи безкрайні поля, що хвилюються під легким подихом вітру, ми відчуваємо себе частиною чогось більшого, частиною цього великого і нескінченного світу. Кожен колосок пшениці, що колихається у променях сонця, нагадує про маленькі й водночас важливі миті нашого життя.

Ліси, що приховують у собі мудрість століть, вражають своєю величчю та загадковістю. Тут, серед могутніх дерев, що тягнуться до неба, ми відчуваємо єдність із природою, відчуваємо, як кожен листок, кожна гілка співає свою неповторну мелодію. У цих мелодіях приховано щось глибоке й незбагненне, те, що дає нам силу й натхнення рухатися далі.

Річки, що плинуть крізь простори, нагадують нам про течію часу, про постійний рух життя. Їхній спокійний, але потужний плін показує, як важливо вміти йти вперед, залишаючи позаду все зайве. Вода, яка відбиває небо і хмари, є дзеркалом душі, де кожен із нас може побачити своє справжнє обличчя.

Зима, що вкриває все навколо білим покривалом, приносить із собою тишу й спокій. Вона дає нам час на роздуми, на те, щоб переосмислити своє життя і підготуватися до нового початку. У цей час природа здається особливо чистою і невинною, її краса стає ще більш відчутною на фоні білосніжних просторів.

Природа вчить нас помічати прекрасне в простих речах, насолоджуватися моментом і знаходити красу в кожному дні. Вона нагадує нам, що краса не є чимось далеким і недосяжним — вона завжди поруч, варто лише уважно придивитися. Споглядаючи природу, ми вчимося цінувати життя, бачити його в усій повноті і багатстві.

Цей світ, який ми маємо можливість споглядати і в якому живемо, є найвеличнішим твором мистецтва. І

ми, як його частина, маємо навчитися берегти і цінувати його красу, знаходити в ньому натхнення для своїх власних творів. Природа — це не лише джерело натхнення, але й віддзеркалення нашого внутрішнього світу, нашої душі. Вона показує нам, як важливо бути в гармонії із собою і світом, як важливо знаходити красу в кожному дні і ділитися нею з іншими.

Кацарська Софія
14 років

м. Херсон — Одеська область, м. Болград

КРАСА В ОБ'ЄКТИВІ

Я людина-креатор, тому постійно перебуваю у творчому пошуку себе і нових захоплень: музика, хореографія, декоративно-прикладне мистецтво. Нещодавно я відкрила для себе мистецтво фотографії.

Близько року тому я почала відвідувати гурток фотонатуралістики, там і дізналась про тонкощі цього мистецтва і продовжую вивчати його і нині. Наша молода вчителька цікаво і натхненно пояснює, як фотографувати вже з більш професійного боку, як передати момент за допомогою світла та тіні, демонструючи найяскравіші зразки відомих світлин, які давно стали витворами мистецтва.

Пригадую, як з раннього дитинства мене спокушав професійний фотоапарат батьків, з ним я бігала по квартирі і фотографувала все підряд, у чому бачила естетику. Естетика дитячими очима була досить смішною та оригінальною: і посуд, і їжа, і ґрати за вікном, і ручка дверей, і ковдра за допомогою «зуму» ставали наче і дивовижними, але трохи химерними. Тоді я зрозуміла, що світлина і світлярство — це якась неймовірна магія, властива лише тобі і лише короткочасному моменту, який встигаєш зловити.

Сьогодні мене захоплює знімкування природи, мені здається, що це саме те, із чого варто почати свій шлях у фотомистецтво. Природа — це неабияке натхнення для кожного, вона сама без світла і фонів іноді створює такі неймовірні експозиції, «постановочні» фото, де поля і ліси, вітер і світло сонця, а ще неймовірна палітра кольорів є і режисером, і актором, і сценаристом, а ти є лише мовчазним оператором цього дійства. Споглядання природи мене втішає і заспокоює, а її фотографування дає можливість зловити і втримати надовго емоцію, пережиту хоча б один раз.

Два роки я живу у дуже живописному куточку України під назвою Буджак, а як кажуть місцеві, Південна Бессарабія. Улюблене моє місце тут — міський парк біля озера Ялпуг. У ньому кожне дерево, кожна квіточка передає настрій природи, неможливо пройти повз такої краси та не сфотографувати її! Дуже цікаво спостерігати за природою крізь вічко об'єктива зі зміною пір року: як деревце може стати зеленим, вільним та плодовим деревом. А ще я люблю фотографувати одне і те саме дерево у різні пори року і порівнюючи ці світлини, спостерігати за його перетворенням.

Мій улюблений парк пишається столітніми дубами. Якби ви могли побачити, наскільки вони величезні! Аби розгледіти верхівіття, треба закинути голову назад, а стовбур взагалі неосяжний, він вражає своєю міццю, це ніби скеля, взимку темна і вогка, навесні трохи зеленіє, а влітку така нагріта, ніби комин, що дихає паром. Важко потрапити цьому велетню до об'єктива, бо хіба можливо стільки років умістити в одну увічнену мить?!

Пейзажі тут дуже «мелодійні», тож не сфотографувати цю природну красу для мене дуже складно. З ранньої весни до пізньої осені навколо триває якийсь неймовірний показ моди. Парк облаштований лавками та бесідками для відпочинку, але крок у бік — і ти опиняєшся наодинці з недоторканою природою. Навіть взим-

ку, коли природа завмирає, теплий клімат не дозволяє розлучитися надовго з зеленим кольором життя — по-троху завжди де-не-де пробивається травинка. Сфотографувати її — це як з'їсти смужку кавуна узимку, дуже незвично і оригінально.

Дивовижними у парку є «тунелі» міцно сплетених кущів: казково-загадкове архітектурне рішення дозволяє відчувати неймовірне злиття і гармонію, немов це не природа оточує тебе навкруги, а ти, людина, потрапила до неї у полон. Світлини цих місцин завше гріють теплом і затишком. Гортаю їх і бачу: ось дерев'яний місток до озера, а малі каченята ховаються між очерету з мамою качкою, тоді як родина лебедів граційно гойдається на хвилях, ось розмаїття квітів із невідомими мені назвами, а тут купи бурштиново-багрянцевого осіннього листя. І як вам передати цю неймовірну натхненну красу словами?! Важко, та завдяки знімкам можна спробувати вловити момент, тому я рада, що мої глядачі можуть побачити світ природи моїми уважними очима.

Поки я писала це есе, на екрані телефону сплигло повідомлення: «Яким був цей день?». Гугл-фото нагадав про минулорічну подію. Цікаво... І раптом на очі потрапило одне фото, а з ним наринали приємні спогади...

Довгі сонячні промені, ніби мечі, пробіли високе гілля дерев, чудовий день тоді був, чудовий парк — купол-затінок ховає в обіймах усіх охочих, і так світло і радісно у тому затінку! Листя грає соковитим кольором, а оливковий килим ще м'який, але вже міцний. Надихає... це одне з перших моїх фото, які я свідомо зробила в міському парку.

Дивлячись на ці світлини, я зрозуміла, наскільки професійнішими стали мої фото за цей рік, уявляєте, що можна пройти повз одне дерево сотні разів, і не помітити краси, але очі теж вчать і тренуються помічати деталі і тонкощі, гру світла і тіней.

Тож не дивно, що одна з моїх мрій — це мати професійний фотоапарат із ширшим діапазоном можливостей для передачі будь-якого моменту, особливо мікрозйомки. А ще квадрокоптер для відеозйомки — от би хоч одного разу побачити, що за краса на верхівці того височезного дуба! Для мене це як «магія» — бачити цілісну фотокартинку, яка зрештою розпадається на мільйони пікселів, і навпаки, із сотен мікродеталей складається один-єдиний промінь, гілка, листок...

Сьогодні мені цікаво стежити за відомими українськими фотографами у соцмережах — метрами фотосправи, професіоналами, які надихають взяти до рук фотоапарат. Захоплююсь і з нетерпінням чекаю на нові світлини тревел-блогера Олександра Ладанівського і, звичайно, не можу не згадати Костянтина і Владу Ліберових, які починали з чуттєвих історій кохання, а сьогодні стали очима фронту. Це просто мрія робити такі фото, як у них, не фото, а витвори мистецтва, які годинами можна роздивлятися, бо кожна деталь без слів така промовиста, і кожного разу, передивляючись фотографії, можна відчувати цілий спектр емоцій.

Для мене фотомистецтво — це не тисячі знімків (селфі і фотосети з друзями на телефон), серед яких варті уваги максимум світлин п'ять-шість, а інші гігабайти йдуть у віртуальне сміття. Раніше було не так. Я чула від мам, що колись фотографу треба було добре подумати, придивитись, почекати, перш ніж зробити «кляц», адже плівка добре дисциплінувала, дозволяючи зробити обмежену кількість спроб. Сьогодні з «цифрою» це не проблема, однак... за великою кількістю бездумних фотознімків ми, на мою думку, втрачаємо якість цих фото та унікальність. І це підтверджують професійні конкурси всеукраїнського і світового рівнів, в яких перемагає одне фото чи декілька, а не сотні зроблених знімків, які професійно обробив телефон. Мрію взяти у них участь і перемогти!

Кажуть, усе наше життя схоже на фотоальбом із сотнями світлин у ньому: ось ти — немовля у мами й тата на руках, ось ти з букетом гладіолусів стоїш на святковій лінійці у першому класі, ось ти у пишній сукні танцюєш на випускному, ось твій перший поцілунок із коханим на весіллі, а тут ти граєш на скрипці на своєму першому сольному концерті, а тут ти плаваєш посеред океану...

Дійсно, наше життя складається з різноманітних моментів: щасливих і сумних, захопливих і романтичних, і як добре, що є пристрій, який здатен зловити неповторні миті, з яких зіткана наша доля, зберегти натхненні спогади на все життя і навіть передати нащадкам миті нашої життєвої історії і всю увічну красу природи, побачену нами кризь «око» об'єктиву.

Ковальова Єсенія
14 років
Чернігівська область
м. Остер

ВЕСНА ЗУСТРІЧАЄ ЛІТО

Весна зустрічає літо
У сукні кольору неба,
В волоссі квіти калини,
Босоніж зеленим степом...

Колишуться трави в росах,
Співають птахи привітно,
В долонях несе суницю
На зустріч з весною літо...

Навколо краса і тиша,
В хмаринках веселка сяє.
На цьому місточку літо
Красуню весну обіймає...

Максименко Софія
13 років
Чернігівська область
Остерська ТГ
с. Жуківщина

ОСІННЯ СИМФОНІЯ

Скінчилось літо. Струнка осінь
Забігла вправно на поріг,
Швиденько заплітає коси,
Поки не випав білий сніг.
Усе розмалювала стильно
В червоно-жовті кольори,
Перекопати хоче діток,
Що ще далеко до зими.
Подув осінній свіжий вітер,
Достигло жито на полях,
Здається, що казкове літо
Лишилось там, в дитячих снах.
Прекрасна кожна пора року
І кожна, звісно, ексклюзив,
Якщо шукати в ній родзинки
І емоційний позитив.
Хай осінь вправненько крокує,
Плоди даруючи свої...
Та головне – хай бути мирно
На нашій праведній землі!

І В КОЖНОМУ ІЗ НАС УЖЕ ЖИВЕ ФІЛОСОФ

Може, правда, ще зовсім маленький і несміливий, але він так прагне розповісти про власне відчуття світу, про розуміння сенсу та мети життя, поділитися своїми думками вголос. Ласкаво просимо і чекаємо від вас твір (поезію), роздум (можна у віршах) про... А про все, що вас турбує, про все, що не дає вам зоряними ночами спати.

**Переможець номінації
у віковій категорії 11-13 років**

Ковалевська Таїсія
12 років
м. Черкаси

І В КОЖНОМУ ІЗ НАС УЖЕ ЖИВЕ ФІЛОСОФ!

Та й справді, у кожної особи десь глибоко-глибоко, за усіма буденними, інколи дещо дурними думками живе одна (а, можливо, їх і багато) особлива, філософська думка. Здається, інколи вона вириває зовсім нізвідки, у найнесподіванішу мить, як от, наприклад, звичайнісінького ранку наливаючи до філіжанки запашну каву, ми щодня виконуємо цю рутину, що вже стає схожою на ритуал. І от тоді, можливо, закрадається певна думка, летить до нашої підсвідомості теплою тягучою парою і неймовірно швидко росте у нашій голівці здавалося б з крихітної насінини. І це, зазвичай, наштовхує на мудрі роздуми... вони породжують великий, глибокий сенс, що збиває з пантелику під час страшенно важливої справи, коли нам так потрібно зосередитись. Саме так, інколи вкрай важливі думки, бувають дуже нав'язливими і жахливо докучають, навіть попри те, що ми повсякчас намагаємось відігнати їх подалі від нашої свідомості.

І от лише ввечері, коли вже з'являється дрібка вільного часу аби відволіктись від справ, що вже здаються якимись дрібницями, можна детально вивчити думку. На диво, наша пам'ять дуже добре зберегла її сенс та поняття, неначе у неймовірно надійному архіву. Дзвінким чітким голосом вона розповідає свої тривожні припущення. Неначе справжній філософ вона каже, що таке існування тривати далі не може і, наше безцінне життя лише одне. З уст її лунає багато фраз та висловів, що неначе нагадують ті мудрі цитати відомих людей. Це ніби схоже на глибокий транс, коли здоровий глузд витає десь у потойбічних світах, забувши про свого господаря і місце на Землі. Можливо, коли ми поринаємо в глибокий сон, той помисел забувається, але він все ще лежить десь далеко в нашій пам'яті, схожий на філософа, і занедбалий, здавалося б, неважливими справами та словами, що отак поступово, як злі загарбники, забирають такий цінний час аж до скону. А виграють люди ті, яким ще розуму достатньо перетворювати свого мудреця на великі ідеї, зламавши замок темного архіву.

Яценко Віка
13 років
Сумська область
Роменська ТГ
с. Коржі

РОЗДУМИ ПРО ЖИТТЯ

Минуло, відшуміло, віддзвеніло і щезло літечко. Осінь на порі. Школа. А здається, що життя навкруги зупинилося. Завмерло. Заклякло. Стало. Ще тоді, взимку – 24.02.22. Ці цифри навіки врзалися в нашу пам'ять, вогнем обпекли душу.

Ти ніби живеш і не живеш. Все на автоматі, як робот. Зими змінюються веснами, в природі все йде по колу, а

ти наче уві сні. І сприймаєш все не так, як раніше до війни, бо вона чіткою межею розділила життя наше на до і після. І ти прекрасно розумієш, що вже ніколи не буде так, як було до. І не знаєш, що буде після. Ти тільки чекаєш, чекаєш, чекаєш. Життя ніби зіткане з цього чекання. А ще воно зіткане з тривоги.

Якби не війна... Я б оце, як і всі мої однолітки, стрімголов бігла до школи. Раділа і сміялася, і пустувала. Як же я люблю оці перші безтурботні шкільні дні-деньочки вересневі! У школі все таке, ніби нове. Пахне фарбою і все навкруги аж мигтить-мерехтить чистотою і свіжістю. Ні, ви не подумайте, що далі буде брудно, і безлад осяде в шкільній будові. Ні. Просто перші дні все, ніби заново. Бо, виявляється, за літо ти просто скучаєш за всім цим. Ідеш просторим шкільним коридором і прислухаєшся до лункого відлуння своїх кроків. Скільки пережито-прожито серед цих величних стареньких стін. Тут фактично минає наше дитинство. Тут ми вчимося. Вчимося, пізнаємо, досліджуємо. Тут радість наших перших, хай і невеличких, перемог, і перші сльози поразок. Тут уперше пізнається дружба і прищеплюється любов до всього живого. Звідси ми стаємо на широку життєву стежину і крокуємо нею далі в світ. А у цих вже таких рідних аж до болю стінах, ми залишаємо по собі пам'ять у душах наших дорогих вчителів, і ще щось таке, що навіть словами не розкажеш. Може частиночку себе? А поки, я прислухаюсь і вдихаю аромат школи. Це особливий аромат. Найособливіший. Тепер я усвідомлюю і розумію, що так пахне життя.

Якби не та проклята війна. Ми б оце вишикувалися на урочистій лінійці, щоб святково розпочати новий навчальний рік і помпезно зайти вперше після літа в шкільну будівлю. Всі такі гарно вбрані у все новеньке і таке гарне вбрання. Зайти до ошатних затишних класів. Сісти за нещодавно відлаковані запашні парти а потім, обганяючи вчительку і своїх менш заклопота-

них однокласників, гайнути до шкільної бібліотеки по підручники. А там — запах тих книжок. Особливо, коли книжка новенька і ще виразно пахне друкарською фарбою. Гортаєш і вдихаєш той аромат. Можливо, так пахне розум. Бо сама книга і є вмістилищем прекрасного, доброго, вічного. Саме в книзі ми шукаємо відповіді на всі свої чому. І хоча нині час технологій і владарює цифровий контент, мені чомусь саме книга подобається ще більше.

Якби ж... Якби не війна. Я не сиділа б оце вдома перед монитором, що монотонно шумить і навіває сон і не чекала б початку уроку. Онлайн. Я вже ненавиджу в душі і це слово, і його значення. Та треба терпіти. Треба навчатися. Треба вірити в перемогу і знову чекати. Чекати того дня і часу, коли ми підемо до школи. Підемо не боячись тривоги, дронів, шахедів і всякого різного смертоносного начиння. Підемо не здригаючись від виття сирен і страшенного реву літаків, що, мов шуліки, шугають небом. Коли забудемо про наявність, розташування і призначення такого нині актуального елемента нашого побуту як бомбосховище. Забудемо і навіть слово таке зітремо в наших головах.

Коли закінчиться війна, ми заново будемо вчитися все робити, як раніше: жити, радіти, мріяти, планувати і ще багато-багато всіляких приємних речей. Ми знову полюбимо і радітимемо сонечку. Знову купатимемося і ніжитимемося в його теплих промінцях. Отак ми живемо. Наче чорний птах, накриває чорним крилом нашу землю. А нам треба вижити, щоб жити далі. Бо ми майбутнє нашої землі української. Ми її діти. Рідні діти. Ми її надія і опора. І я свято вірю в перемогу добра над злом. У торжество світла над темрявою, і ще защебече наша малеча на сонечку. Ще побіжить по стежинках у школу дівчора. А поки лунає над світом свята і праведна щира мамина молитва. І ми шепочемо за мамою самими губами «Господи, спаси і збережи». І віримо.

Есаулова Ніка, 13 років
м. Київ

ДІТИ У ТАБОРІ СМЕРТІ

Кожна війна для планети — це біль неминучий.
Кожна дитина — майбутнє для світу живих.
Тут охорона і клітка з парканом колочим,
Голод і холод, знущання і смерті для всіх.
Тіні маленькі блукають із сірим обличчям,
Наче легенькі листочки від вітру тремтять.
В їхніх очах — біль і жах, безнадійність і відчай.
В їхніх тілах ще лишилась краплинка життя.
Чим завинили сидіти у страшному пеклі?
Це не примариться й хворому у забутті.
Ви тільки вдумайтесь: «Діти у таборі смерті!»,
Що божевільніше є ще у цьому житті?!
В клятих фашистських печах скільки діток згоріло?
Димом їх душі злетіли назавжди у синь.
Світ завмирає в скорботі на мить шанобливо,
Тільки згадавши Дахау, Освенцім, Хатинь.

ПЕРШЕ КОХАННЯ

Наче знала тебе все життя —
І нічого не знала про тебе...
Заіскрило все без вороття,
Так зійшлися зорі на небі.
Погляд твій крадькома я ловлю.
І не вимовиш все словами...
В забутті, наче сплю і не сплю.
Ти приходиш до мене ночами.
Уві сні ми летимо крізь світи.
Ти тримаєш за руку так ніжно.
І метелики у животі.
Я з тобою щаслива і грішна.
Богу дякую за почуття,
Що зросло навесні первоцвітом.
Ледве стримую серцебиття,
Я з тобою наповнююсь світлом.

Шмега Владислав
12 років
Івано-Франківська область
Калуський район
Болехівська ТГ
с. Сукіль

ЛІТНІ КАНІКУЛИ – ЧУДОВИЙ ЧАС ДЛЯ ВІДПОЧИНКУ, ВІДКРИТТІВ І ПРИГОД

Мої літні канікули розпочалися відразу після закінчення навчального року. Я мав багато планів і бажань, як провести свій відпочинок. Для мене літо — це завжди довгоочікуване свято, яке триває три місяці. У цей час року завжди гарний настрій та дуже багато цікавих занять. Наприклад, можна кататися на велосипеді, грати у волейбол та футбол, ходити на прогулянку до лісу, багато купатись у річці та засмагати під сонечком. Однак найбільше мені подобається проводити час з друзями, ділитися своїми враженнями та милуватися неймовірною природою.

Літні канікули з усіх шкільних канікул мені подобаються найбільше, тому що вони найдовші та припадають на теплий період. Це три чудових місяці, які можна провести, як захочеш. Можна скільки завгодно зустрічатися з друзями, читати будь-які книги, подорожувати. Літні канікули означають, що можна спати стільки, скільки хочеш, а потім ганяти м'яча у дворі або відпочивати на природі. А ще можна кожен день їсти морозиво. Влітку можна просто милуватися красою, як цвітуть дерева та квіти, слухати спів пташок, спостерігати за дикими тваринами. Влітку багато людей весело проводять свій час.

Мені подобається влітку гуляти лісом, милуючись навколишньою рослинністю. Всі дерева навколо зелені, а під ними ростуть квіти та трава. Вони ціле літо цвітуть. Літній відпочинок мені подобається, тому що сонце встає рано і заходить пізно. Дні дуже довгі, а ночі теплі та короткі. Можна ввечері вийти на вулицю і милуватися заходом сонця.

Після того, як сонце заїде, приємно посидіти або походити по вулиці, насолоджуючись теплим повітрям, послухати спів пташок і помилуватися нічним зоряним небом.

Літо прикрашає сади та городи. Стигнуть соковиті вишні, за ними — яблука та сливи. Великі червоні ягоди полуниці. То тут, то там зав'язуються огірочки та помідори на грядці. Чіткі колючі гілки ожини суцільно усіяні солодкими темно-фіолетовими, чорними ягодами. І так всюди — буйння кольору, свято родючості, приємне відчуття тепла і затишку.

У літа чудовий дзвінкий голос — це співають високо в небі або приховані в гілках дерев птахи — соловейко, жайворонок. А ближче до вечора музика літа змінюється — вступає хор цвіркунів, який не замовкає аж до ранку. І навіть дощ влітку — теплий і ласкавий. Під шатром низьких хмар повітря стає гарячим. Прохолодні краплі дощу змивають пил із доріг і листя. Літо — яскраве, різнобарвне...

Червень не схожий на серпень, і у липні є чим порадувати око. Високе чисте небо, тепла прозора вода річок, стиглі фрукти та ягоди, насичені кольори навколо — немає на світі людини, яка б не любила літа! Літо схоже на веселе свято, яке триває три місяці.

Також я завжди влітку знаходжу час для саморозвитку, читання книжок, адже книга — це джерело знань, які потрібно завжди вдосконалювати. Але найбільше я люблю риболовлю та бджолярство. У нас є своя невеличка пасіка, де я допомагаю батькові доглядати за бджолами, також біля хати викопаний ставок, де ми вирощуємо рибок. Для мене це хобі, я багато читаю про те, як доглядати за рибою та бджілками.

Але, на жаль, канікули завжди минають швидко і незабаром знову потрібно до школи. Але я не сумую, а з радістю розповім про пригоди, що відбулися зі мною, своїм однокласникам. А наступне літо чекатиму з нетерпінням, щоб знову насолодитися ним сповна, адже в мене буде більше вільного часу для занять улюбленою справою.

Бенько Аліна
13 років
Чернігівська область
Прилуцький район
селище Срібне

ТОБІ ТУТ ТРЕБА ЖИТИ

Життя — це скарб! Цінуй
І бережи його щомиті.
Подякуй Богові... Себе пильнуй,
Бо ти живеш у цьому світі.

Жорстокий час набрався смутку:
Добро не вводить свій пароль...
Війна все зносить дуже хутко,
Бо грає зло свою ганебну роль.

Тобі ж тут треба жити,
Від вибухів здригатися щодня.
Рости, навчатись і любити...
Ти ж українець! Це — твоя броня!

Ти — українка! Все тобі під силу!
Повітряна тривога — в укриття!
Ти любиш Україну милу,
Тож бережи своє життя.

Остерігайсь, дивись під ноги!
Бо мінами засіяна земля...
Вже скоро! Ідемо до Перемоги!
Дістануться Герої до кремля!

Ти тільки вір і вчися жити.
Учися жити по-новому на Землі!
Тобі Вкраїну треба відродити,
Покласти край оцій війні!

Коломієць Владислава
11 років
Одеська область
Роздільнянський район
Великопосківська ТГ
с. Новосавицьке

Наше сьогодніня примушує замислюватися над життям. Воно спонукає мене цінувати кожний прожитий день на землі, любити рідний край, його неосяжну красу та велич. Я люблю влітку виходити на цілину вранці до сходу сонця з ковдрою та улюбленою книгою. Тут, на цілині, я наодинці розмовляю з нашим прекрасним світом. Тут я роблю для себе якісь маленькі відкриття. Тут добре мріялося під чарівний спів пташок. Народжувалися найтепліші почуття до моєї родини, до цього прекрасного світу, до самого життя. Тут я звідала крихту того щастя, тої радості, яку пронесу через усе своє життя.

Мої мрії летіли у піднебесся до блакитних хмаринок. Сідали та з небесної висоти милувалися чарівними краєвидами, золотистими хлібними полями, зеленими співучими посадками, квітковою цілиною. Радість від краси рідного краю — це вища мудрість життя. Наш світ диво, а життя це найбільше з див, що нам відкрито Богом. Мені потрібно постійно думати про життя до останньої хвилини, до останнього удару серця. Бути моральною, чесною, щирою, реалізувати свій розум, здібності. Постійно йти вперед, долаючи всі перешкоди, не скиглити, а бути стійкою, сміливою, впевненою у своїх силах. Буду навчатися упродовж усього життя, щоб йти в ногу з часом. Читати щоденно художню літературу — невмируще джерело життєвої мудрості, натхнення — найдорожчий скарб нашого народу. Все найкраще від людей брати у свою думку.

Від рідного люблячого батька я перейняла його безмежну працьовитість, витримку, силу волі, любов до

знань, до літератури, до рідної землі. Від матері любов до дітей, до нашої української мелодійної пісні, чесність, правдивість, вірність, у коханні та чимало інших позивних рис характеру. Від дідуся успадкувала любов до життя, до філософії, до народної творчості, до гумору. Від односельчан — віру у світле майбутнє, у завтрашній день, у непереможну силу добра, правди, людяності, дружелюбності. Все село бере участь у моєму вихованні. Всі радять у першу чергу добре навчатися, щоб досягти своєї мети в житті. Я щиро вдячна односельцям за їхні мудрі повчання.

Рідна земля, як магніт, притягує мене до себе. Тільки тут відчуваю себе найкраще. Розумію, що я людина, яка комусь потрібна, яку зрозуміють і дадуть пораду, як жити і що робити.

У рідному селі живе душа мого українського народу, який любить працю, волю, пісню, незалежність, Батьківщину. Цей народ розкрив мені очі на те, що людська душа — цінність, яку потрібно берегти, дбати про її чистоту. Я щодня сповідаюся перед собою, роблю висновки та йду вперед до поставленої мети.

Моя філософія проста — живи по правді та совісті. Бережи честь з молодю, щоб на старості літ тобою пишалися діти та онуки. Своім щоденним життям я пишу книгу свого непростого життя у цей дуже важкий час для мого народу. У нас війна, дуже кривава, жорстока, ненажерлива, яка щодня забирає людські життя. На фронті гинуть найкращі, найславетніші наші воїни — цвіт нашої нації, їм вічна слава та наша пам'ять!

Ми обов'язково переможемо ворога. Україна буде вільною, незалежною, демократичною державою, яка стане членом Європейського Союзу. На нас чекає прекрасне майбутнє після нашої перемоги. Ми відбудуємо рідну країну. Вона стане ще прекраснішою, ніж була раніше. Такий народ як наш зробить усе, щоб ми жили під чистим блакитним небом, бо в кожному з нас живе

філософ. Наша філософія — жити у мирі та дружбі з іншими народами світу. Лежу на цілині й уявляю рідну матусю. Її натруджені руки, розумні очі, кучеряве волосся, лагідну посмішку, її впевнені кроки та неперевершену віру у щасливе майбутнє своїх дітей. Хочеться сісти на блакитну хмаринку, помчати хутчіш вітру до міста Одеси, щоб побачити рідну маму. Це вона разом із батьком перелили всі свої духовні цінності у наші душі. Ми вдячні батькам за все добро, за тепло сердець, за людяність, чесність, за те, що з дитинства привчили до праці. Вони розкрили нам очі на цей прекрасний світ, на рідне село, не цей шматочок землі, що був до нас та буде після нас.

Бачу, як природа змагається у своїй творчості із самим Богом. Заворожена невичерпаною силою, фантазією природи рідного краю. Розумію її велич та красу.

Вбираю в себе красу літнього неба, квітів, трав. Відчуваю серцем, яким дорогим для мене стає рідний край. Час для мене не зникає безслідно. Він живе у моїй душі, яка все пам'ятає та зберігає найкращі сторінки швидкокрилої митті життя.

Цей світ збуджує постійно мою душу, наснажує її енергією життя. Сьогодні моя душа співає:

*Я купаюсь в небі, а у травні ляжу,
Свою любов душу до села прив'яжу.
І на павутинні бабиного літа
Буде душа жити, доки сонця й світу.*

У цій невеличкій поезії уся моя філософія, філософія любові до рідної землі, до життя.

Шенета Анастасія
11 років
м. Херсон

НАПЕРЕДОДНІ ВОСКРЕСІННЯ

Дзвони далекі — тому й загадкові.
Хатинки у сутінках геть бірюзові.
Озеро-блюдне стоїть непрозоре.
У ньому ледь видно тьмяні ще зорі.

Захід малиновий — коник та грива.
То в небі гуляють хмари грайливі.
Ось неслухняний пробігся вітер,
З вишень зірвав біленькі квіти.

Родина готується святкувати,
Писанки будуть вони малювати.
Тягнеться все у житті до небес.
Природа воскресла — і кожен воскрес.

Роздуми у східних жанрах

Танка:

***

Морозний вечір.
Місяць вгорі світить яскраво -
Заважає зорям
Сяяти. Так і в людей буває:
Один одного затуляє.

***

Кінець листопада.
Перший сніг землю вкриває
Та швидко тане.
Так і мій піднесений настрій
Хутко кудись зникає.

Хоку:

***

Дивна картина.
Поміж будинків високих
Бачу я море.

***

Відкладу телефон,
Буду милуватися райдугою -
на склі її сонце малює.

Сергачов Максим

12 років

**Кіровоградська область
м. Олександрія**

ЧОМУ?

«Благослови, Господи, дітей наших, своєю безмежною Божою любов'ю. Проводь і направляй їх на правильну життєву дорогу. Твоя любов, Господи, ніколи не минає (молитва матері за дітей).

Частина I

Серед чорного безмежного простору, безлічі зірок, галактик, планет, комет, космічного пилу пролітає малесенька сяюча блакитна перлина – планета Земля. Це наша домівка, наша колиска, мати всього живого.

Прекрасна, неповторна з безліччю чудес наша Земля.

А ви знаєте адресу, як нам не загубитися в безмежному просторі? Ось раптом захочемо навідатися до сусідніх зірок! Тому потрібно знати, де ми живемо: «Сонячна система, галактичний рукав Оріона, Чумацький Шлях, скупчення Діви, надкупчення Ланіакея, комплекс надскупчень (галактична нитка) Риб-кита».

Бач, як заховали нашу перлину від різних космічних капостей. Щоб життя розвивалося, вирувало різнобарв'ям. Щоб люди, створені по образу Божому, жили без страшних катастроф. А ми? Ми, людство, як цінуємо цей дар божий, дар природи? Як дбаємо про свою Землю? Про все живе? І найголовніше, як про себе дбаємо? На які такі благородні справи витрачаємо свої здібності, життя? Чого прагнемо досягти як цивілізація, як людство?

Можливо, ми єдині на всю нашу Галактику. Як збережемо нашу неповторність і унікальність? От і перше питання.... чому? Чому не вміємо цінувати свою природу?

Частина II

Планета Земля, Північна півкуля, Україна. Десь у центрі країни, в малесенькому містечку. Спекотний день, середина літа. Старенька бабуся із хлопчиком років дванадцяти купує букет квітів. Вони повільно йдуть алеєю, де на банерах портрети чоловіків. Молоді й трохи старші. У військовій формі й у звичайному одязі. Єдне їх одне – вони загинули. Загинули на війні. Загинули чийсь татусі, сини, чоловіки. Чиясь опора й надія. Хлопчик і бабуся підійшли до одного з портретів. Це дядечко Олексій. Простесенька футболочка, сумні очі. До болю, до крику рідне обличчя. А поряд портрет сусіда, це тато Ганнусі. А ще он там тато шкільного товариша. І ще багато знайомих і незнайомих чоловіків.

Жоден психолог, жоден дорослий не може дати відповіді на запитання:

– Чому?

Капають рясні сльози на букет квітів. І десь високо в небесах звучать пронизливо сурми безсмертної і вічної мелодії Чарльза Айвза «Чому»? Питання без відповіді...

Частина III

Людству було дано великих учителів: Ісус, Будда, Мухамед. Усі вони проповідували любов до ближнього. Ми ведемо відлік часу від народження Ісуса Христа, сина Божого, який пожертвував своє життя за гріхи людей. Його Нагорна проповідь мала б слугувати незамінним правилом, законом, за яким повинні жити люди. Та ні ж бо!

Протягом 2000 років не було жодного дня без війни. Жодного дня! Спочатку вбивали камінням і палками. А нині досягли прогресу: за лічені хвилини з нашої планети може залишитися космічний пил.

Війна під різними гаслами. Суть одна – людина вбиває людину. Римська імперія воює з варварами. Варвари з Римом. І в той самий час – одне з одним. Цар Дарій, Чингізхан, Олександр Македонський. Середньовічні Хрестові походи на мусульман

... І навпаки. Сторічна війна. Рицарі. Наполеон. Перша світова. Гітлер... т.д. А ще диктатори Китаю, Японії та інших країн...

Все, що одні будували, створювали, писали музику, картини, геніальні романи, вірші, – інші руйнували й палили. Ти з рівнин, а ти з боліт. Ти білий, а ти чорний. Ти з чубом, а ти лисий... Причин безліч. Без кінця: расові, релігійні, територіальні. Вбивають і вбивають.

У деяких дорослих є імунітет. Наприклад, Януш Корчак. Лікар, знаменитий дитячий письменник. Він разом із 200 сиротами добровільно загинув у газовій камері, жертвовно віддавши своє життя. Розділив долю з сиротами. Світова знаменитість і сироти. Щоб дітям не було лячно самим вмирати.

Жадібність і безумство заповнили світ. Людяність і любов наче ніколи й не були в моді. Скоріше, це шлях мучеників і святих.

Страждає Земля, гине все живе. А людство все не може зупинитися у своєму безумстві. Це моє третє питання:

– Чому?

Дорогі дорослі, отямтесь! Скоріше винайдіть ліки проти цієї страшної хвороби! Врятуйте своїх дітей, свою Матір-Землю. Бо інакше дуже скоро зникне адресат за такою чарівною казково-космічною адресою «Сонячна система, галактичний рукав Оріона, Чумацький Шлях...».

**Переможець номінації
у віковій категорії 14-18 років
Гудименко Марія
14 років
Черкаська область
м. Кам'янка**

СПОВІДЬ БЕЗКРИЛОГО ЯНГОЛА

Як часто ви зазираєте у коштовну скарбницю спогадів, аби віднайти солодку згадку про найщасливіший момент свого життя? Відчуваєте, як проклянулися натхненні крила, а світ навколо розлився десятками нових барв, у вашій душі? Як ви гадаєте, скільки вона важить

— ця небесна сутність, виткана із мерехтливого сяєва дрібних зірочок? Вчені стверджують, що 21 грам. «Напевно, душа така ж легка, як пір'їна сойки», — думають люди. Адже, здавалося б, вона прозора й чиста, як плесо райського озера, а в польоті — вільна та швидка, як миготлива стріла. Але в людському серці вона подібна до грозової хмари, яка, вбираючи все більше й більше води, стає важчою і темнішою. Зрадливі слова, жадливі життєві пастки й море гірких сліз неприємним осадом нагромаджуються на дні душевного колодязя. Цей мул нікуди не зникає, а лиш ховається в глибинах спогадів.

Душа надзвичайно примхлива і вперта. Часто її наполегливий і впевнений голос звучить прихильніше, ніж шепіт розуму. Однак лише вона — талановита художниця, яка вміє розфарбовувати наше життя, дарує солодку нагоду бачити речі крізь світограйну призму. Лиш вона уміє надихати, відчувати, кохати. Тільки душа робить людське життя багатогранним і неповторним.

Мені випала нагода спостерігати за першими польотами кожної душі, адже живу в особливому місці, де зароджуються ці чарівні сутності, — у Небесному саду. Тут завжди ясно світить сонце, а повітря наповнене солодким квітковим ароматом. У такому фантастичному місці ніколи не буває зимно, не завиває хуртовина і не б'є жорстокий град. Тут мій дім — затишна місцина, яку знаю, як свої п'ять пальців.

Спершу — могутня золотава огорожа. Далі білосніжними й розкішними лебедями розпливлись небесні дерева. Серед їхніх пухких хмаринок-метеликів завжди приємно поринати в сон. У Небесному саду на деревах ростуть маленькі хмарки замість листя. А в самому серці саду розкинулася простора, завітчана галявина, поплямована феєричними, строкатими кольорами, наче тут бере свій початок веселковий струмок. Кожна квітка, яка пустила корінець, така ж неповторна, як і людське життя. У однієї — пелюстки круглі, як вушка у

миші, а в іншій — з гострими, як шипи, краями. Одна — яскрава й різнобарвна, а інша — сором'язливо вбралась у сизий колір, як голубка у свій кошушок. Якесь квітка високо виструнчилась над галявою, а якась — маленьким гномиком топчеться побіля неї. Навіть аромат у них не ідентичний — кавовий, лимонний, оливковий, ромашковий, лавандовий, малиново-сунічний чи морський або з нотками призахідного сонця.

Кожна квітка тут — це окреме складне життя, адже в їхніх бутонах зароджується душа — спочатку тендітна й беззахисна. Саме тому вони мають зростати в гармонії, в пухких і родючих небесних землях, в теплих обіймах щедрого сонця. У цьому й полягає моя місія — наповнювати світ вогняними барвами усього живого. Для цього я щодня поливаю грядки, удобрюю землю пташиними трелями і ретельно слідкую за тим, аби ґрунт ніде не поплямували паростки бур'яну. І так вже не одну сотню років.

Жити у прекрасному райському саду, слухати злагоджений хор пташок, спостерігати, як квітнуть новоспечені душі — що ще потрібно для щастя? Щодня, щохвилі споглядати їхній балет у повітрі. Чути тріпотіння тисячі молодих крил.

Однак увесь час мене не полишає одна нездійснена мрія, бо завжди прагнув зіграти ще одну роль. Хотів бути не звичайним садівником, а охоронцем, як усі інші янголи, аби допомагати юним душам пройти свій шлях. Відрізнити, де є добро, а де — зло, оманлива пастка диявола. Та схоже, що у небес були інші плани на мене, адже народився я безкрилим.

Відразу відповім на ваше запитання: так, янголи існували не завжди. Вони народжуються так само, як і душі, але зовсім в іншому місці. Я вже й не пам'ятаю, як воно виглядає, бо не живу там ще з часів Адама і Єви. Проте знаю, що всі інші янголи мають крила, тож можуть подорожувати людським світом. А я лиш маю нагоду слухати їхні розповіді та набиратися досвіду, який навряд чи мені знадобиться. Я не такий, як вони. І місія моя —

інша. Здавалося, що так триватиме вічно. Однак з часом я зрозумів, що все ж помилявся.

Того дня був сонячний тихий день. Маленькі білі хмаринки пропливали повз сад, мов елегантні балерини. Непохитні дерева оточили галявину. Тут, як завжди, все цвіло різнобарвними кольорами, а молоді квіти хизувалися своїми бутонами.

«Кілька з них вже скоро розпустяться», — подумки зробив висновок я.

Сидячи на гілці дерева, легенько куйовдив його м'яке хмаролистя. Аж раптом, у даліні я побачив маленьку напівпрозору темну фігуру. Примруживши очі, силувано намагався її розгледіти. Згодом та перелетіла через золотаву огорожу саду й наблизилася до мене.

«Ворон!» — з подивом зауважив я. — «Душа ворона».

Ще жодного разу до Небесного саду не поверталися душі. Усе відбувалось навпаки. Принаймні, повинно було відбуватися навпаки.

Химерний птах підлетів ближче і глянув на мене своїми чорними очицями-смородинками.

— Добридень, пане. Як ся маєте? Чи можу я присісти тутечки коло вас?

Я отетеріло витріщився на нього.

— Ну... так. — Відповів після довгої паузи. Я знав воронячу мову, однак ще ніколи мені не випадала нагода нею скористатися. Моїми вустами це, напевно, звучало незвично.

— Гречно дякую. Знаєте, сюди дібратися не так вже й легко, — задоволено мовив птах і всівся побіля мене.

Я зауважив, що ворон виявився балакучим.

— А як вас занесло у цей сад? Усі ж смертні істоти після завершення свого земного шляху потрапляють у рай або пекло, — наважився поцікавитись я.

— А чим це місце не схоже на рай? — криво усміхнувся дивакуватий гість, окинувши поглядом мої чарівні володіння.

— Це Небесний сад. Тут народжуються і зростають душі. Моя робота полягає у тому, аби доглядати за ними, — уже впевненіше продовжив розмову я.

Пернатий зацікавлено примружив очі.

— А чому ви працюєте саме тут, якщо не секрет? Живучи на землі, я думав, що усі янголи охороняють живих істот.

Я зніяковіло опустил голову. Аж не вірилось, що птах, якого я знав лише декілька хвилин, ставив такі запитання.

— На відміну від інших янголів, я не маю крил. Тож не можу подорожувати між різними світами.

— І не існує способу, аби жити, як інші?

— Не існує.

Після цього між нами запала довга мовчанка. Я задумливо спостерігав за хитромудрим танцем різнобарвних метеликів. Усі вони нагадували мені молоді душі — такі ж феєричні, особливі, загадкові. Усім їм доведеться пройти складний життєвий лабіринт, і не кожна з них зможе зберегти свою унікальність.

Я знову зловив себе на думці, що хотів би допомогти хоча б одній душі пережити життєві негаразди. І цього разу не став проганяти настирливі мріяння. Відчув, як до моєї руки торкається щось м'яке на дотик. Миттю обернувся і побачив, як мій співбесідник тримає у дзьобі своє перо й лоскоче ним мої пальці.

— Що це означає?

— Я знаю вихід: ми можемо зробити чудові крила із моїх пір'їн.

— А як же ти тоді літатимеш?

Здавалося, що птах зовсім не шкодував утратити можливість ширяти небесними просторами. У його очах не було навіть нотки жалю. Він робив усе це заради мене. Заради моєї мрії.

— Я своє вже відлітав. Тож тепер твоя черга скуштувати перший політ. Так повинно бути. А я залишуся тут, у саду. Можу взяти твою роботу на себе.

Я оторопіло дивився на пишне чорне оперення ворона. І своє розкішне вбрання він готовий був віддати.

Мені здалося, що ціна за таку насолоду була вкрай дорогою. Не міг повірити, що звичайний ворон зважився на такий благородний вчинок.

«Ні, він незвичайний», — подумки заперечив я собі — «душа його чистіша за мою».

— Ні... це неправильно, — зрештою, невпевнено мовив я. — Це не в моєму стилі. Я не міг би спокійно літати, якби знав, що відібрав у когось таку можливість. Чорний птах і далі не зводив із мене погляду своїх глибоких очей. Він і далі тримав у дзьобові перо, наче не погоджуючись зі мною. І тоді я запропонував інший вихід.

— Проте ти можеш жити тут, у саду, допомагати в роботі. Це мені якраз по душі.

Птах всівся на моє плече. Янгол і передвісник смерті. Але в душі ворона я не вчував нічого холодного, химерного чи злого. Навпаки. Він нагадував передвісника життя. Небесний сад міг стати прекрасним домом і для птаха.

Враз над квітковою галявиною здійнялася нова душа — сяйлива, всипана дрібними зірочками. А ворон зачаровано спостерігав за її першим польотом. Схоже, що це його вразило.

— Я житиму тут, — шанобливо мовив птах. — І працюватиму разом із тобою.

Я не зміг стримати щасливу усмішку. У моєму, так би мовити, житті розпочиналася нова глава — особлива і фантастична.

Літвін Ольга
15 років
м. Херсон

БЕЗСОННЯ

Цвіркун час від часу
не дає заснути -
він «висловлюється» вночі,
коли впевниться,

що його почують.
Але мені він спати не заважає,
адже зараз
я відчуваю себе цвіркуном:
вдень навколо гучне життя,
і я не чую своїх думок.

МРІЇ, ЩО МІЦНІШІ ЗА ДУМКИ

Човник мрій моїх пливе.
Море хвилями бунтує,
І вони стають все більші —
Кожна хвиля човен б'є.

Хвилі ті — мої думки -
Заливають мої мрії.
Але човен не розбити -
Він міцний, тож є надія.

Хвилі з часом все тихіші,
Все міцніші крила мрії.
Човен зможе полетіти
Понад морем розумінь.

Танка

***

Втратило дерево
Своє останнє листя.
Так і людина втрачає
Надію на вірне кохання,
Якщо довго на когось чекає.

Рубаї

***

Я тільки почала розгадувати світ.
Не все у ньому дивоцвіт:
Він іноді буває жорстоким,
Не всім, на жаль, весь час щастить.

Сачук Владислава
14 років
м. Рівне

Я – ПРОСТО ТІНЬ

Я – сама по собі. Я – тінь. Моє відображення у дзеркалі вкотре запитує: «Розкажи мені, будь ласка, де твоя усмішка, адже бачу лише посмішку? Де твої грайливі зайчики в очах? Де ж ти справжня?». А й, справді, не знаю, де я?! Щодня безідейно вештаюся вулицями, мій простір сховався за децибелами енергоефективних навушників. Він, начебто осінній листочок, який не обирає свого шляху, шкандибає в унісон вітру, блукає манівцями. А я залишаюся сумна та самотня, начебто порожнє горнятко, яке не пригадує, коли з нього задоволено смакували лате. Я пустилася берега, щоб бути щасливою та відшукати життя – казку, але знайшла туман, що загортає у сутінь місяць та зорі. Вичікую, очікую, а згодом відчуваю, що вже на пів дорозі до літа, тому моя тінь стає довшою, дає мені можливість подолати потрібну дистанцію, щоб знову стати собою.

Максименко Софія
13 років
Чернігівська область
Остерська ТГ
с. Жуківщина

ЗАПОВІТНА МРІЯ

Прилетіли лелеки на обійстя моє,
А навколо війна, як гармата, реве,
Повернулись лелеки в свої рідні краї,
По-лелечому кажуть: «Ми не хочем війни».
Звили тепле гніздечко, завели лелечат
І милуються разом на нічний зорепад,
Доглядають малечу та радіють весні...
І не хочуть, не хочуть, як люди, війни...

Феденко Євгенія
16 років
Полтавська область
Лубенський район
Новооржицька ТГ
с. Лазірки

ЛИСТ МОЄЇ БАБУСІ...

Кожен із нас навчається на своїх помилках. Ой, як особливо в підлітковому віці, не хочеться слухати настанов старших. Пам'ятаєте з мультика слова Буратіно: «Павучат... Повчайте краще ваших павучат». Усі ми в такому віці максималісти. Ми все вже давно знаємо: я що маленька, мені вже 16. Але проходить якийсь час і ти переконуєшся, але ж вона (мама чи бабуся) була права, коли радила те чи інше. І знову набиваємо свої гулі.

Мені пощастило, мабуть, бо найбільше свого вільного часу я проводжу з бабусею. Ну і звичайно, найбільше життєвих настанов я отримую саме від неї. Іноді, каюся, виривається: — Ой, бабуся (так ми іноді лагідно називаємо свою бабуся), не починай. Але ж, якби ми прислухалися до їхніх порад, наскільки б менше отримували гуль.

І от у мене виникла ідея на основі бабусиних настанов написати твір-роздум «Лист моєї бабусі до мене».

...Люба онучко. Я знаю, що ти в черговий раз скажеш: не починай. Бо ти така доросла, ти все знаєш. А бабуся в тебе ще в «совку» жила і в сучасному житті не розуміється. У дечому, можливо, ти і права. Але прописні істини залишаються в усі віки.

Тож, збережи мого листа та іноді перечитай його, щось та й знайдеш цікаве та корисне.

Перше, щоб я тебе попросила — не поспішай дорослішати. Повір, не таке вже й чудове те доросле життя з його викликами та проблемами. Побудь ще маминою дівчинкою, бабусиною внученькою. Побудь ще під нашим крилом. Але на довго теж не затримуйся, щоб ти

навчилася вирішувати свої проблеми сама, як прийде для цього час.

Зараз тобі здається, що ще все життя попереду. І так воно і є, але не живи тільки майбутнім. Багато хто живе так: ось закінчу школу тоді... ось закінчу ВНЗ тоді... ось піду на роботу і стану багатою тоді... Ні, люба моя, від твоїх мрій всього цього не станеться. І щоб досягти чогось у житті, треба працювати над собою, розвиватися. Багато молодих людей, та й не тільки, мріють враз розбагатіти, або виїхати за кордон і там теж розбагатіти. Повір, таке трапляється вкрай рідко. І не потрібно чекати доки виростеш, вийдеш на роботу, і тоді... Якщо ти не працювала над своїм розвитком, над своєю професією, нічого особливого тоді не станеться. У вас зараз більше можливостей, ніж було у нас. Тому користуйтеся ними. Не лінуйтеся, вивчайте іноземні мови, вдосконалюйте навички своєї професії. Якщо не подобається ця професія, яку ти здобуваєш, — отримуй диплом і іди навчайся на іншу спеціальність. Дерзай! Не чекай мільйонів із неба.

У тебе зараз такий вік, що час захоуватися. І це прекрасно. Але пам'ятай одне — ніякий юнак, хоч би який він був гарний, хороший, не вартий твоїх душевних страждань, а тим більше твого здоров'я чи життя. Якщо ти не отримуєш взаємності, то відпусти цю ситуацію — це не твоє. Буде боляче — знаю. Але це треба пережити, бо всі в усі віки це переживають. Так повчала мене моя бабуса: якщо це твоя доля — то вона тебе й на печі знайде. Повір — знайде. Але, як знайде — пильнуй. Ніколи не дозволяй чоловікам себе принижувати, ображати, а тим більше бити. Тільки слабачки і невдахи можуть стверджуватися за рахунок жінки. Навіщо тобі такі. Якщо один раз ударив, буде і другий. І ніякі вибачення не приймай, бо станеш грушою для биття.

Люба онучко, шукай друзів душею, а не розумом. Але життя показує, що іноді й найвірніші друзі можуть зрадити. Намагайся обережно «вивертати» свою душу, щоб не використали це проти тебе.

Настав такий час, що зараз дуже цінуються гроші, достаток. Але повір мені, не все можна купити, і багаті теж плачуть. І гроші, і достаток, і благополуччя потрібні, але не будь-якою ціною. Не намагайся знайти чоловіка, друга, щоб забезпечував тебе матеріально. Якщо ваші відносини будуватимуться тільки на цьому, ти не будеш щасливою. Можна купити сотні сумочок, десятки блузочок, але відчуття щастя від цього не з'явиться. Навіть якщо спочатку все чудово і радісно, згодом це може перерости в незадоволення та докори, що живеш за його рахунок.

Тому, намагайся будувати своє життя і відносини з іншими так, щоб могли бути незалежними. Щоб мати свій рахунок, своє життя, і утримувати себе. Постарайся вибрати собі професію до душі, щоб ти не ходила на роботу як на каторгу. Можливо, вона буде не така високооплачувана, але приємна для тебе. Полюби свою роботу. Бо якщо ти собі в голову візьмеш, що робота тобі не мила, вона така і буде. Іноді ми не вміємо цінувати те, що маємо. Є такі люди, які «порхають» з однієї роботи на іншу все життя, все їм не так. А є навпаки все життя працюють на одній (добре, якщо вона улюблена), але вона їм як тягар. І тоді страждають і самі, і рідні. Тому знайди золоту середину.

Ти неодноразово говорила, що поїдеш за кордон, щоб там працювати, а можливо і жити. Так, часто там більше перспектив, ніж в Україні. Але і за кордон потрібно їхати з перспективою здобути професію, яка там потрібна, вивчити мову, а для цього потрібно потрудитися. Ні, якщо тебе влаштовує збирати полуницю чи щось подібне, то не потрібно турбуватися. Але ти знаєш мою думку. Кращої країни (з її усіма проблемами, корупцією, і всім іншим), ніж Україна для українців немає і не буде. Бо тут наше коріння і воно завжди притягуватиме нас. Тож моя порада вам, молодим. Відбудуйте нашу прекрасну Україну, щоб вона була краща в усій Євро-

пі, в нас для цього все є. Віримо, що скоро закінчиться ця страшна війна, і ми відбудуємо нашу неньку ще кращою, ніж була. І до нас будуть їхати збирати полуницю. Молоді та юні, це ваша країна і вам її відроджувати. Не сидіть і не чекайте якогось месію. Закочуйте рукава і будуйте квітучу Україну.

Люба моя, пам'ятай: ти завжди можеш прийти до мене. Завжди. В будь-якому стані та ситуації. У сльозах і босоніж. З відчуттям найстрашнішої невдачі в житті. І я не збираюся звинувачувати тебе.

Експериментуй, пробуй нове. Нову роботу, нову стрижку, нові види спорту. Нові страви, нові сімейні справи. Чим більше нового ти зможете впустити у своє життя, тим впевненіше ти будеш відчувати себе у відносинах.

І головне, бережи своє здоров'я, бережи себе, щоб у тебе були сили жити.

Пам'ятай, в тебе є місце, де тебе завжди чекають!

Стешакова Софія
16 років
м. Кропивницький

ПРОМІНЬ

Крізь хмари і біль пробивається цей промінь

Яскраво-сліпучо-сонячно-світлий.

І ще не пророщене, кинуте поле

Так свято у нього вірить.

Так свято, що навіть стає трохи лячно.

Де саме проходить межа безнадії,

Яка залишає застиглу нам матчу,

Що холодом літо завіє.

І поки ітиме хронічний цей сніг,

І поки гримітиме це безголосся,

Ти пообіцяй пам'ятати цей гріх,

Збираючи вкінці золоте колосся.

42 СЛОВА ПРО ЧАС

В цей день,
В цю мить...
Не завтра,
І не вчора...
Сьогодні.
Інше не важливо.
Думати про минуле?
Навіщо? Воно вже позаду.
Задумуватись про майбутнє?
Так воно ще не тут.
Навіщо
Ти будуєш
Повітряні замки,
Коли всі вони
Впадуть
В одну мить?

***

Зірки тьмянішають
І це не через вигорання водню
А через щільність атмосфери
Що забита пилом і СО
Світлу все важче пробиватися
Крізь кіптяву війн і стіни будинків
А воно все одно намагається подолати мільйони
кілометрів
Аби розсіятися в атмосфері.

Скуратівська Лілія
15 років
Житомирська область
Коростенський район
м. Малин

СЦЕНА

Дарма, що нікому спостерігати,
Дарма, що зал давно пустий,
Пилукою покрита сцена,
софіти, штори,
стілечики у залі.

Один лиш ти стоїш із капелюхом,
вклоняєшся пустому залу низько-низько,
немов би перед Богом.

І усміхаєшся так щиро-щиро, хоч оплесків не чув дав-
ним давно.

Очі палають та горять вогнем, театр одного актора —
це мистецтво.

І воно десь ближче, ніж здається.
Всі твої цілі, що ніхто не помічає,
і заєць з капелюха перед залом повністю пустим,
всі до єдиного безцінні.

Безцінні! Чуєш?

Все це того варте,
варта свіч ця гра,
до чого б не вела.

Будь-то рай, пекло чи скитання у лиці заблудшої
душі.

Смерть то не є остання зупинка, лиш привід завер-
шити ще один спектакль,

вклонитись низько-низько, і піти.

Піти кудись туди,
де більш нема печалю самоти, нічого,
і полишити нарешті той театр,
що так палав з останками душі,

кісток та почуттів самотнього актора в залі.
Театр одного актора — це мистецтво.
Ніщо інакше — як падіння в прірву в елегантному
плащі із капелюхом,
з надією упасти, отримавши усе чого хотів,
вважаючи, що це не так багато, й розбитись на склян-
них уламків сотню,
де кожному судилося спочити.

Афім'їна Іляна
14 років
Дніпропетровська область
м. Кривий Ріг

ОЧІ

Мовчиш, а вони... Люди однаково все дізнаються про тебе... Усе. Один погляд твоїх очей — і таємниці розлітаються світом. Нічого не приховаєш... Хвороба — погаслий погляд. Самотність — безрадісні очі. Злість — порожні, жорстокі очі. Пригоди — очі світяться. Кохан-ня — очі випромінюють щастя.

А ще очі можуть лізти на лоба, вбирати, бути зави-дющими, колоти, рогом лізти, горіти, вп'ястися, блу-кати, злипатися, бігати, усміхатися, сяяти... Їх можна мозолити, витріщати, дерти, відводити, виплакати, за-туманити, муляти, продати, ховати, в них можна навіть утопитися... Очима можна їсти, пропікати, обмацувати, грати, пускати бісики, спопелити, манити...

Мова очей найпростіша, але водночас і найскладні-ша для тих, хто не вміє відчувати серцем та дивитися в очі. Адже це зможуть зробити лише сміливі, чесні, по-рядні й щасливі люди. Та й не кожен із нас довірить ко-мусь свій погляд. І не тому, що приховує щось чи має заплямовану совість. Кажуть, як тільки зазирнеш в очі, побачиш душу й отримаєш контроль над людиною... Дивитися в очі — справжнє мистецтво і... наука.

Юрків Софія
17 років
Івано-Франківська область
Калуський район
Болехівська ТГ
село Поляниця

Пригадайте, про що ви востаннє мріяли, про що фантазували. І пригадайте, коли це було. Більшість з вас скаже, що це було в дитинстві і мріяти зараз не перспективно. Чесно кажучи, мені вас шкода. А точніше, жаль тих людей, які так думають.

Куди подівся той запал, який вів їх не тільки у доросле життя, а й у широкий, безмежний світ? Чому більшість із нас губить, ту здатність мріяти, уявляти ще по дорозі до дорослішання?

Мені 17 років, і правду кажучи, більшість моїх однолітків уже загубили ту здатність бачити прекрасне в простому та уявляти. Вони, навіть не усвідомлюючи цього, загубили частинку себе. Як її губить більшість людей. І загубивши її, ніхто не вертається, щоб повернути, вони наївно вважають, що можуть прожити без неї. А потім чомусь починають жалітись на вічні депресії, нерви та на те, який світ недосконалий. А та частинка, яка загубилась, вона ж кричить, вона волає «я тут! Пам'ятаєш мене?», а ми ж її ігноруємо, бо вважаємо це слабкістю і виправдовуємось, як от :«Та я вже виріс з цього». Ні. Ти не виріс. Ти ніколи з ЦЬОГО не зможеш вирости.

Про це можна говорити вічно, розписувати про людей і їхні світогляди, про ту загублену частинку. Але тут я розповідаю не про когось чужого, не про сторонніх осіб. Саме тут я розповім про себе, про мою частинку, яку я ще не загубила і щиро вірю, що не загублю.

Мою уяву можна легко порівняти з веселкою. Ми ж бо бачимо її початок, а кінця не видно. Або ж навпаки, бачимо тільки її вершечок чи певну частинку. А де по-

чаток та кінець знає тільки сама веселка. Так, хтось скаже, що веселка це тимчасове явище, яке виникає через дощ та застигли краплини води у повітрі, світло заламується крізь ці краплини і утворюються кольори. Та для мене веселка, це не фізичне явище, для мене — це щось неймовірне, це наче 8 чудо світу, вона вражає своєю красою та, здавалось, безмежністю. Так і моя уява, вона безмежна — це цілий світ, який міститься у моїй голові. І цей світ набагато більший за те, що я можу бачити. І я думаю, що не тільки в мене так, кожна людина має два світи — в якому вона має нагоду жити та безмежний світ своєї уяви. І в кожного вона своя. І в мене вона моя та, можливо, дещо дивна. Але саме в цьому і вся суть.

Тож питання, чи бачили ви колись, як летить пташка? Звісно ж, бачили. А чи уявляли, що ви і є цією пташкою? Тут вже задуматись треба.

Якби раптом мене хтось це запитав. Я б відповіла: «Так! Я уявляла». Буває, йду вулицею і бачу, як сидить птаха на дереві, а потім... розправляє крила та летить. Я заплющую очі та уявляю, що це я — ця безстрашна птаха, яка не боїться впасти для того, щоб злетіти. Я уявляю свій політ: бачу з висока будинки, дерева, відчуваю, як вітер вдаряється в моє обличчя, а крила тримають мене в повітрі. І нехай цей політ триває тільки часточку секунди, допоки мої очі закриті, та він запам'ятається мені вже точно. І ось так, радіючи, я продовжую йти. І та моя частинка наче теплом мене зігріває.

І так з усім. Уявіть себе на місці kota, собаки чи комахи. Щоб ви тоді відчували, щоб ви робили? Кажуть, щоб зрозуміти когось, потрібно поставити себе на його місце. Тож я ставлю себе на місце тварин, квітів та навіть порошинки, мені цікаво, що вони відчувають. Іноді я уявляю, що я кіт, який ніжитьься на сонечку, а іноді, що кінь, який мчить галопом, допоки бачить небокрай, чи квітка, яку розколихує вітер. Можливо, хтось вважає такі думки несерйозними чи якимись дитячими. Але ж

у тому й суть — дитячі. Вони повинні такі бути, адже без них і жити нецікаво.

Якщо б на землі й справді були телепати і вони зазирали в мій розум, вони б здивувались, побачивши там стільки незвичайних мрій, фантазій. Їх настільки багато, що не злічити і не вистачить ні пера, ні чорнила, щоб їх всі записати. Тому й не буду намагатися.

Але не тільки в моїй голові містяться фантазії про щось нездійсненне. Я також мрію про Україну, вільну та без зазіхань на неї. Я мрію колись відвідати всі неймовірні міста України. Той же Львів, Київ, Черкаси, Херсон та ще 21 велике місто України. Я обійду наші гори: Говерлу, Піп Іван, Хом'як, Пікуй та багато-багато інших. І я вже точно знаю, що це колись станеться. Адже наше життя — це як вогонь, у когось це свічечка, а у когось ціле багаття. І тільки ми самі підкидаємо до нього дров, щоб воно не погасло.

Тому потрібно бути іскрою, щоб його запалити. «Будь іскрою, яка розпалить багаття».

МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ

Тут все досить серйозно. Ви вже замислювалися над тим, яку спеціальність оберете у майбутньому? Щоб дійсно вибрати потрібне саме вам? А може якраз у цей момент вирішуєте, що саме стане вашим основним заняттям у дорослому житті? Розкажіть, нам СПРАВДІ дуже цікаво!

Переможець номінації у віковій категорії 11 – 13 років

Частакова Маргарита
11 років
м. Кропивницький

У час, коли в нашій країні йде війна, дуже важливо розуміти, що кожен із нас може бути корисним у наближенні перемоги. Я вважаю, що немає професій неважливих, або не дуже значимих. Бо насправді важливо бути кращим у своїй справі, хоч би ким ти був. Але ще важливіше, на мій погляд, любити те, що ти робиш. Бо все найкраще людина робить із любові й натхнення.

Чимало підлітків замислюються над тим, яку професію обрати, навчаючись ще в школі. Мені вже 11 і я все частіше розмірковую над цим непростим питанням. У мене дуже багато захоплень. Із чотирьох років я займаюсь професійно хореографією. Для мене танець — це мистецтво, що дає змогу передати емоції мовою тіла, а також сприяє підтримці чудової фізичної форми та бадьорого настою. Я обожнюю читати книги і вже чотири роки веду свій ютуб-канал, де роблю огляди прочитаних видань. А ще я пробую писати власні казки, оповідання, вірші. Найчастіше я надихаюсь на власні твори після мандрівок, адже обожнюю подорожувати і любитися природою рідної землі — у цьому сила. Також я

серйозно займаюсь малюванням і мені подобається не тільки створювати власні картини, а й читати щось з історії мистецтв, дивитися фільми про життєписи відомих художників. У їхніх долях було стільки драматизму й поневірянь, а їм судилося стати геніями. Коли я думаю над цим, то розумію, що у кожного з нас є своє призначення, і нам від нього не втекти. І, мабуть, перелік моїх захоплень був би не зовсім повним, якби я не згадала, що обожаю котів. У мене є домашня улюблениця Буся, без якої моє життя було б не таким яскравим.

Зростаючи в учительській родині, я завжди мала підтримку в усьому, до чого тягнулася моя душа. Довго міркуючи над тим, як поєднати всі мої такі різні захоплення в єдиновірний вибір життєвого шляху, я зрозуміла, що хочу бути дизайнером. Дизайн — це творення. Коли я читаю книги, надіслані мені для відеооглядів із різних видавництв, я звертаю увагу на шрифти, картинки, розташування тексту та ілюстрацій. Також я думаю над тим, що часто, на жаль, описи героїв у тексті не відповідають їхнім зображенням, і що дитячі книги варто видавати більшим шрифтом. Не можу не звернути увагу на оформлення обкладинок. Бо обкладинки книжок — це як людські обличчя... Вони з різним настроєм, з різною мімікою та макіяжем. Часом ловлю себе на думці про невідповідність тематики книги її обкладинці... Тому в перспективі я бачу себе дизайнером-ілюстратором книг. Мені би хотілось ілюструвати саме дитячі книжки. Як читачка, у якої є певні вподобання, я завжди звертаю увагу на те, як оформлено книжку, намагаюсь зрозуміти, про що буде сюжет. А ще я хочу бути дизайнером-ілюстратором тому, що кожен із нас може намалювати своє життя. Адже ще Леонардо да Вінчі казав, що намальовані мрії здійснюються частіше.

Коли я приходжу у бібліотеку чи книгарню і бачу книги про війну, мені хочеться їх змінити. Хочеться стерти сльози і страх з дитячих облич, хочеться зама-

лювати кровопролиття, а мінні поля прикрасити рясно квітами. Можливо, колись у далекому майбутті ми будемо змінювати навколишню дійсність силою думки або одним малюнком... Якби це працювало, я би створила світ, у якому до кожної дитини з війни повернуться тата і мами, де людство берегтиме нашу планету від забруднення, любитиме тварин, садитиме дерева, і обов'язково мріятиме... Бо без мрії немає нас. Бо без мрії всі наші бажання порожні й довгострокові.

Я люблю щось придумувати і творити за допомогою власної уяви. І мені би хотілось, аби це хобі в подальшому дозволило стати корисною своїй країні, бо тільки якщо ти робиш СВОЮ справу, ти можеш стати щасливим.

Тимошевський Юрій
11 років
Полтавська область
м. Кобеляки

«Кожна людина повинна знайти своє місце у житті, яке пов'язане з майбутньою професією», — так говорить моя мама. А тато додає, що робота повинна приносити ще і задоволення. Маленьким я мріяв бути лікарем. Граючись іграшками, я намагався бути дуже уважним до своїх пацієнтів, саме таким, як мій сімейний лікар-педіатр.

Я підріс, і на зміну ведмедикам, собачкам, машинкам у моїх іграшках з'явилося LEGO. Я так захопився складанням різних моделей машин, роботів, літаків, човнів, що міг годинами сидіти, добираючи деталі для майбутнього виробу. Спочатку я складав машинки, користуючись інструкцією. А з часом, настільки мені подобалася ця справа, що я почав вигадувати свої моделі машин і навіть зміг прилаштувати до них механізм руху.

На перервах у школі ми з друзями обмінювалися інформацією щодо новинок з LEGO. Я дуже уважно слідкував за новинками і щоразу намагався, обов'язково,

скласти цю модель, чого б це не було варте! Так щороку колекція моїх виробів поповнювалася новими моделями. Це вже не були простенькі машинки, а складні роботи-трансформери. Один трансформер міг поєднувати п'ять, а то й більше, різних окремих технічних засобів.

Мене так захопило моделювання, що зараз я планую здобувати професію інженера-конструктора. Я хочу створювати не іграшки, а справжню бойову техніку, яка б допомагала нашим воїнам ЗСУ. Зараз я навчаюся у шостому класі й розумію, як багато ще треба навчитися, як багато здобути знань, щоб стати класним спеціалістом. Адже для роботи інженеру-конструктору потрібні знання з різних шкільних предметів: інформатики, креслення, математики, фізики, хімії. Я «товаришую» з інформатикою та математикою. Скажу відверто: не все дається мені легко та я наполегливий! З фізикою та хімією ще обов'язково «подружуся» у старших класах!

Я впевнений, що досягну своєї мети і зможу приносити користь нашій рідній Україні. Хочу, щоб закінчилась війна; щоб додому повернувся живим мій дядько — Герой України; хочу, щоб ми всі мали змогу навчатися та здобувати улюблені професії; хочу, щоб ми, українці, підняли із попелу зруйновані міста, посадили дерева та квіти і більше ніколи не плакали.

Все буде Україна!

Рахматов Родіон

11 років

Дніпропетровська область

м. Марганець

Я — Родіон, мені майже 12 років, я звичайний школяр ліцею № 12. Я живу зі своєю сім'єю у невеликому затишному містечку Марганець на березі колишнього Каховського водосховища. Я дуже люблю своє місто, свою рідну школу, своїх учителів. До початку війни моє дитин-

ство було схоже на тихе безтурботне щасливе життя, в якому поряд були мої рідні, друзі та близькі мені люди. Моє місто було схоже на рай, у якому мені здавалося є все: море, пляж, мій улюблений басейн, парки, дитячі кафе з розвагами та ще багато чого, що мені дуже цінно.

Та вже третій рік я не можу про це сказати вголос, у мене немов грудка у горлі, я дивлюсь на своє місто, і мені здається, що я перебуваю у віртуальній реальності, у своїй комп'ютерній грі, де все місто перетворилося на безлюдну пустелю, як після апокаліпсису. Море, яке я обожнював — перетворилося на калюжу (і це не вкладається у моїй свідомості), дамба і всі пляжі перетворилися на небезпечну ділянку, куди не можна ні в якому разі й близько підходити, бо там поряд ворог, Будинок культури й досі стоїть із діркою у боці, парки спорожніли, кафе не працюють, люди сумні.

Так виглядає не тільки моє місто, так виглядає зараз вся моя Батьківщина — вся Україна! Мені дуже боляче, дуже сумно. Я з родичами постійно слідкую за подіями, які відбуваються в Україні, як руйнуються наші міста, як зникають села, маленькі містечка. Хто це все буде відбудовувати? Хто поверне до життя наші міста? Я бачив квітучу Україну, я бачив, яке там було життя! Я хочу, щоб наша ненька-Україна піднялася з колін, загоїла свої рани та стала ще гарнішою, квітучою та неповторною! Я хочу її відбудовувати! Але ж розумію, що я дитина, зараз я не можу нічого зробити, аби допомогти в її відбудові, але, як я вже сказав, я присвячу все своє життя їй. Я мрію навчатися у будівельних ВНЗ різних країн, засвоювати всі будівельні науки, всі особливості будівництва мостів, доріг, залізничних колій. Я хочу повернутися на рідну Землю кваліфікованим спеціалістом, щоб зробити з неї квітучу державу, райським садом! Відбудова України стане однією з трудомістких завдань. Хороші будівельники завжди будуть цінуватися, адже високий професіоналізм будівельника — це запорука якості вироблених

ним робіт. У своїх думках я, на щастя, не один, мене підтримують мої друзі, які теж мріють бачити свою країну квітучою.

Моя вчителька Світлана Анатоліївна каже, що після закінчення війни, професія будівельника буде найпотрібнішою. Я розумію, що мріяти бути будівельником, ще не все, потрібні такі якості, як працьовитість, відповідальність, порядність, і найголовніше в будь-якій професії — щира любов до своєї справи. Людина, що вибирає цю професію, повинна насправді любити її, а також розуміти, що дана професія вимагає повної самовіддачі, і не треба забувати, що будівництво — це щоденна копійка праця.

Не дарма я мрію про цю справжню чоловічу професію, бо вона дуже цікава та вимагає високої кваліфікації. Мені дуже подобається ще й те, що я буду мати змогу бачити реальний результат своєї праці, зможу бачити, що цей результат потрібен людям, що вони радіють красі й зручності будівель, які я збудував.

Моя майбутня професія одна з найтяжчих, бо вона потребує великої витримки та фізичної сили. Коли я вивчусь та спеціалістом повернусь до рідного міста, перш за все я відбудую свою рідну школу, яка постраждала від обстрілів, а також докладу максимум зусиль, щоб моє рідне місто було справжнім європейським із квітучими вуличками, сучасним басейном, затишними кав'ярнями та головне був вихід до моря, яке тоді вже, мабуть, морем не буде. Але зі школи я знаю, що на місті колишнього водосховища, були плавні, які називалися Великим Лугом. Це була святиня нашого краю. Нехай історія повертається і відновить усе, чого ми були позбавлені.

Так, я ще малий, напевно, поки я виросту мою країну вже відбудують, але ж я хочу працювати на її блага, щоб вона була найкраща у світі! Хочу, щоб до неї приїжджали закордонні гості і милувалися її могутністю і красою!

Після закінчення війни кожна професія буде потрібною, бо роботящі руки, це те, що нам буде необхідно для відновлення життя у країні!

Харкоміце Валентина
12 років
Тернопільська область
Чортківський район
м. Копичинці

ВЕТЕРИНАР – МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ

Іноді мене рідні запитують: «Ким ти хочеш бути, коли виростеш?».

Я не знаю, що їм відповісти, щоб не помилитись.

Адже так хочеться якнайшвидше вирости, досягнути мети і стати потрібною людиною у родині, місті, країні.

Рано чи пізно кожен із нас повинен замислюватись над тим, якою справою він хотів би займатися в майбутньому. Але головне, я вважаю, що потрібно вибирати таку спеціальність, яка би приносила радість і задоволення, разом із тим була важливою та корисною.

Коли мені було 4 чи 5 років, я дуже хотіла дізнатися про те, звідки півень знає, коли світанок і час співати своє голосне «ку-ку-рі-кууу!».

Як саме маленькі бджілки годують нас медом? Чому і як?

Багато виникало запитань. Згодом, коли я навчилася читати, дещо дізналася з енциклопедій. Але цього мало! Звідки взялося життя на землі? Як виникли рослини, тварини та усе живе? Навколишній світ незбагнено цікавий.

Поки що я дуже мало знаю про тварин, бо ж світ навколо такий загадковий і цікавий водночас!

Але я впевнена, що ми живемо у неймовірно цікавому світі, а поруч із нами існують інші створіння – наші маленькі друзі. Деякі з них, на перший погляд, такі беззахисні, але насправді наші Мурчики чи Барсики з величезними добрими серцями і відкритою душею. Так-так,

саме з душею, хоч тваринки безмовні, не можуть сказати, що їх турбує, але якщо поспостерігати за їхньою поведінкою, можна багато чого зрозуміти. І якщо поводитись із тваринами лагідно й терпляче, то вони завжди відповідають добром.

Надзвичайно багатий живий світ нашої планети і разом із тим різноманітний. Це і свійські тварини, і хижі звірі, господарі льодовиків, пустель, мешканці тайги чи пустель.

Мені дуже цікаво спостерігати за моїм котиком і дуже довгою шерстю та гарними зеленими очима. У нього лагідний характер і особлива звичка спати в мене на ногах. Але, якщо Мілкі образити, то він одразу тікає на дерево.

А ще в мене є собачка, яку звати Лакі. Вона дуже розумна, знає усі команди. Я її вигулюю кожного дня зранку і дуже люблю свого друга. Сподіваюсь, що вона теж мене любить.

Отже, я вирішила: буду ветеринаром. Бо ця професія потрібна. Правда, вона не нова, а дуже давня, мабуть, існує ще з тих часів, коли людина приручила перших тварин. Їхнім лікуванням колись займався знахар. Ветлікар лікує не тільки котів та собак, а ще і свійських та лісових тваринок.

Лікар повинен бути розумним, грамотним, щоб дослідити природу, характери та уподобання тваринок, а якщо необхідно — допомагати їм. Правда, ветлікарю потрібно бути дуже обережним, щоб не отримати укусу чи подряпини переляканої тварини під час огляду, адже інколи тварина може не зрозуміти добрих намірів медика.

На мою думку, професія ветлікаря важча, ніж звичайного лікаря, адже окуліст лікує очі, стоматолог — зуби, а ось доктор Айболить — усе. Тваринки такі різні: від малесенької бджілки-трудівниці до величезного слона, від рибки до орла. То ж і лікувати їх потрібно вміючи.

Ветеринар повинен бути уважним, освіченим, рішучим, але терплячим. Ветеринар — це універсальна професія, яка вимагає рішучості від людини, уваги, розуму, співчуття. Моя подруга якось мені сказала, що це захоплення, може я зміню свою думку в майбутньому. Але ні... Мені усе більше стає цікавішим світ тварин.

Якось я мала нагоду побувати у бабусі в селі і побачити там... коня. Я не знала, що ці сільські великі тварини такі мирні й ласкаві. Вони відчують господаря за голосом, а ще вони прекрасно бачать уночі. Це вірні друзі і помічники людей. І так про кожну тварину можна багато що сказати, потрібно тільки розуміти її природу, а для цього необхідно багато-багато вчитися. Можна навчатись у коледжі — тоді будеш фельдшером, а можна, закінчивши вступити у вищий навчальний заклад. Ось тоді будеш справжнім ветеринаром!

Пилип Тетяна
13 років
Закарпатська область
м. Хуст

До закінчення школи в мене ще багато часу, але я вже з трьох років знаю, ким хочу стати. Багато з нас у дитинстві мріють бути космонавтом, щоб побачити з орбітальної станції нашу планету, хтось мріє стати аквалангістом, щоб зануритися на дно океану і побачити лайнер «Титанік», інші мріють виступати в театрі або цирку, зніматись у кіно. Але моя мрія — стати дитячим стоматологом. Чому саме ця професія? Мабуть, на мій вибір вплинув похід до стоматолога в ранньому віці, який залишив по собі масу емоцій, цікавості та впевненості в тому, що коли я виросту, то стану найкращим стоматологом.

Після закінчення школи я мрію вступити в Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

на стоматологічний факультет. Там я, сподіваюся, зможу навчитися на найвищому рівні в Україні надавати послуги у сфері саме дитячої стоматології.

А тепер декілька слів про історію виникнення стоматології. Ще з давніх часів у людей були проблеми з зубами. Адже вони не знали, як правильно за ними доглядати, можливо, організм не отримував необхідних вітамінів, які б могли запобігти руйнуванню зубів. Як наслідок у людей боліли зуби і ось тоді почали з'являтися перші «стоматологи». Вони придумали зубні протези, але не такі, як ми бачимо тепер, «стоматологи» використовували зуби тварин. Вже згодом єгиптяни «винайшли» першу зубну пасту, за допомогою якої сподівалися запобігти руйнуванню зубів. А першу зубну щітку придумали китайці, але вона була схожа на маленький віничок.

Найвідоміший стоматолог давнини П'єр Фошар придумав щось на зразок перших брекетів і саме він винайшов коронки і шифти, за допомогою яких зміцнював зуби і можна було встановлювати мости. З часом з'явилися бормашини, потім рентген-апарат, антисептики і різні матеріали для пломбування зубів.

Сьогодні стоматологія дуже стрімко розвивається, вдосконалюється і що найголовніше — кожна людина може бути впевнена в тому, що лікування зубів пройде безболісно, адже нам доступна велика кількість препаратів, яка може загальвувати відчуття болю. А для тих, хто боїться стоматологів, можна проводити лікування зубів уві сні.

Я сподіваюся, що буду хорошим стоматологом. Після закінчення університету я планую відкрити власний кабінет, де зможу приймати своїх маленьких пацієнтів. Ще я планую надавати безкоштовні послуги дітям, батьки яких не мають змоги прийти на платний прийом.

Я хочу подякувати своїм батькам, що дозволяють, а головне — заохочують та підтримують, щоб я і далі йшла до своєї мети, незважаючи ні на що.

Бенеда Катерина
11 років
Хмельницька область
м. Деражня

...Одного разу я прокинулась на сторінках історії, але рядки її були написані кров'ю. Я не одразу усвідомила, що коїться. Мама плаче тихо вночі, тато суворий і мовчазний, а в середині мене розривається страх та купа емоцій, які я не знала, як прожити, що і як правильно сказати. Війна... Це слово чуже, страшне, яке дихає невідомим жахіттям та огорнуте страхом, болем, втратами. Чорний туман огорнув мою країну. Десь щось літає, десь щось падає... Там гинуть молоді й старші люди, невинні діти... Зникають їхні домівки, міста і села... Обпалені дерева... Жахливі картини пропливають перед очима... До міст і сіл час від часу везуть воїна, який ціною свого життя захищав нас усіх. Розпач і біль у рідинах... Волонтерять дорослі і діти... Мене підтримують бабуся і мама. Але не у всіх дітей є така опора. А я? Що я можу зробити для тих, хто потребує допомоги? Я не знаю як бути далі...

Привіт, мене звати Катя, мені 11.

Я вже давно мрію стати психологом, ще до початку цього пекельного часу. Чому саме ним?

Мені подобається слухати незвичайні чи складні життєві історії людей, спостерігати за їхнім розв'язком у спеціальних програмах на телеекрані, у житті, а також аналізувати і запам'ятовувати поради фахівців. І взагалі, психологія людини — це дуже цікаво. Кожній людині час від часу потрібно відкрити комусь свою душу, розказати, що її тривожить, поділитися проблемою... У такому випадку потрібні підтримка і розуміння, а не осуд.

Особливо зараз робота психолога цінна, під час військового стану: і військовим, і простим людям важко проживати щоденні тривоги та складні моменти.

Діти... Їм особливо потрібна допомога. Чому? Я ще дитина і сама не розумію, як правильно реагувати на певні події, що викликають негативні емоції. Потрібне мудре слово дорослого. А коли ти живеш у пеклі, де головне питання — вижити, то мабуть не до розмов. Хочеться простого — можливості погратися без турбот. Але коли важко на душі під обстрілами та вибухами, то про які ігри йде мова? Тому я хочу навчитися просто допомагати кожному за його потребою. Хочу розірвати це коло і відкрити світ легкості, отже, мені потрібно багато працювати, щоб досягти бажаного.

Все це можливе завдяки особливим старанням наших військових: батьків, братів, капеланів... Низький уклін і щира подяка чоловікам і жінкам-військовим, бо їхня праця титанічна і фізично, і психологічно. Який жах щоденно вони проходять! І, опиняючись на передовій чи в тилу, контролюють свої вчинки, думки та емоції. І після травм це дуже важко. Я щиро хочу простягнути руку допомоги таким великим людям. І до кожного з них потрібен індивідуальний підхід.

Війна змінює людей, ставлення до життя, до цінностей та дрібничок. Та я хочу допомогти їм жити далі, хочу, щоб вони змогли впорядкувати свої думки і щоб усі побачили, яке життя прекрасне. Адже нас оточує краса, а головна краса — всередині нас: ми робимо цей світ прекрасним і бачимо красу навіть у мовчазному камінні, чудовому відбитку блакитного неба у калюжці.

А ще у мене є маленька мрія — озвучувати мультфільми. Мультики допомагають переключитися на щось хороше, на певний час забути про турботи. Полетіти з метеликом у гілля крислатого дерева, усміхнутися чарівному принцу, покружляти у танці з первісними людьми, плавати у безкрайньому океані, маючи хвіст русалки. Як це чудово! Все кольорове та чисте.

Я думаю, що за допомогою мультиків можна допомогти маленькій дитині всередині себе, зрозуміти деякі

психологічні тонкощі буття (ого, як я змалювала думку!). Але в першу чергу — це буде допомога самій собі, я ж також людина, а коли ти займаєшся улюбленою справою, то жорстокість цього світу стає нікчемною, бо ти приносиш у цей світ тепло та доброту. Даруєш людям палітру із фарбами, які заховані у них самих, тільки не кожен художник знає, у якій шухляді його фарби.

До зустрічі на сторінках долі.

Глазков Андрій

11 років

Київська область

Білоцерківський район

с. Пилипча

Вітаю усіх!

Моя майбутня професія — архітектор.

Ви, мабуть, запитаете, чому саме а р х і т е к т о р?

Я зараз усе поясню.

Є кілька важливих моментів для мене. По-перше, тому що я добре креслю і малюю.

По-друге, я роблю оригінальні вироби з частин конструктора LEGO і створюю дуже красиві будинки на смартфоні в грі під назвою «MINECRAFT».

І по-третє, тому що зі мною завжди моя безмежна фантазія (так каже моя мама).

Якщо ви їй досі не зрозуміли, чому я обрав саме цю професію, то зараз я поясню додатково і ви все чудово зрозумієте!

Так, коли я включаю смартфон і заходжу в гру «MINECRAFT» та створюю новий світ, я відразу уявляю, який дім я буду будувати.

І саме для цього мені потрібна фантазія!

Буває, що я попередньо малюю уявний будинок на папері, і в мене це виходить відмінно. Іноді мені допомагає мама, ми фантазуємо разом. Мама теж гарно малює.

Саме вона і тато показали мені, який незвичний наш світ: і нічне небо, і хмари, які змінюються щохвилини, і дерева, форми і колір яких ніколи не повторюються!

А ще я дуже люблю LEGO і цього року мені подарували аж три лего-набори.

Змалечку мені частенько робили такі подарунки: спочатку чарівники, потім батьки, в подальшому — знайомі та друзі, і щоразу це були круті моделі-трансформери або вироби, з яких я успішно міг переробити нову модель автомобіля, космічного корабля чи багі.

Один із цих лего-наборів був саме про гру «MINECRAFT». Я не очікував такого подарунка!

У комп'ютерному «MINECRAFT» — я не тільки створюю будинки, а й роблю квести, паркури і проходжу їх із друзями.

У мене є мрія, пов'язана з цією популярною грою: я хочу пройти весь «MINECRAFT», а це означає, що мені потрібно буде створити новий світ, збудувати красивий й оригінальний дім, зробити броню й інструменти, вбити, на жаль, дракона і Vizer-а і наостанок зробити дім колекціонера.

Трохи не забув, слід ще знайти місто під назвою End City і забрати там елітри!

Я — дитина і пишу про дитячу мрію, яка, я маю надію, перетвориться у реальність, і я зможу в цьому, справжньому, житті створити для нас зручні й комфортні будинки, цікаві як дітям, так і дорослим, суперпридатні для життя.

А, як відомо, дитячі мрії та бажання можуть і повинні здійснюватися!

Маю надію, що вам сподобалася моя розповідь.
До нових зустрічей!

Погорєлова Кіра
13 років
Вінницька область
м. Липовець

МОЯ ПРОФЕСІЯ – ХУДОЖНИК

Моя професія – художник,
Принаймні ним я хочу бути.
Я розмалюю все, що можна
В яскраві фарби, щоб забути,
Обвуглені війною стіни...
Тепер на них хай будуть квіти,
Я малюватиму невпинно,
Для того, щоб всміхались діти.
Щоб на фасадах шкiл, садочків,
Щоб на лікарнях і зупинках
В яскравих масляних мазочках
Було і сонце, і хмаринки.
Були ромашки, трави, маки,
Метелики і кошенята.
Сім'ю зображу – маму й тата,
А на руках у них – малята!
Нехай радіє погляд люду,
Заради цього буду вчитись.
Художником відомим буду,
Щоб в цьому ділі розчинитись!
Я ілюстратором до книг
Дитячих теж бажаю стати,
Щоб всю казкову дивовижу
З любов'ю в серці зображати.
У мене ціль! До неї йду я,
Ескізи в голові тримаю!
Я мрії в щастя розмалюю -
І місто рідне, бо його кохаю!

**Переможець номінації
у віковій категорії 14 – 18 років
Загороднюк Нікіта
15 років
Одеська область
Роздільнянський район
Великопосківська ТГ
с. Новосавицьке**

Я живу в селі, люблю серцем і душею цей мальовничий куточок рідної землі. З самого дитинства мої батьки привили мені любов до землі. Я люблю все саджати весною у землю, щоб мати свою городину. Радість охоплює, коли йдеш присадибною ділянкою і милується вирощеним врожаєм. Розумієш, що все це завдяки твоїй наполегливій праці. Ось росте сад, який ти з батьком посадив. Він плодоносний, а виноградник теж красується на городі, промовляє: «Це ти мене посадив. Дякую тобі». Я розумію, що своїми руками творю диво на цьому клаптику рідної землі. Молодші братики удвох несуть кавун, вирощений на ділянці, після ласували ним. А ти розумієш, що це плід твоєї праці. Городини вистачає нашій сім'ї на увесь рік. Ми годуємося з власної земельної ділянки, нічого не купуємо на базарі з продуктів харчування. У нас є все своє.

Величним чистим світлом горить мамина душа у моєму серці. Заради неньки я готовий на все. Тільки вона найбільше розуміє мене, мої помисли та прагнення. Я несу у світ материнську любов до життя, до всього живого на землі, до рідного краю, до найулюбленішого клаптика батьківської землі, що зветься Вітчизною. Моя душа зберігає невмирущу красу українських полів, а світ краси збуджує думку, насичує її добром.

Влітку я постійно йду назустріч сонцю у поле, що за городом. Тут я милуюся золотистою нивою, стиглим хлібом. Тут моя душа співає хліборобську пісню. Я твер-

до вирішив стати хліборобом. Цього прагне моя душа. Україна — хліборобська держава. Тут ми народилися і живемо. Це наша Батьківщина — найрідніша, найдорожча, наймиліша. Стільки в цьому слові тепла, ніжності, любові, як у нашому запашному хлібові.

Люблю квітучі сади рідного села, шепіт вітру, шелест дощу, спів птахів і рожеві троянди за вікном. А найбільше — росяні світанки у полі. Краса рідної землі вражає, захоплює мене та несе у світ. Буває, часом сплуну від краси. Рідна земля — це диво, на серці чисто, незрадливо. Мені найдорожчий той куточок землі, де ріс, де став людино... Ми, люди, надіслані на землю, щоб примножувати добро і красу, творити земний рай. Для мене земний рай — це засіяне хлібом поле, що колоситься добрим врожаєм, над яким виспівує свою невмирущу пісню наш український жайвір, як символ нашого життя на цій прекрасній даній Богом нам землі.

Рідна земля надає мені сили жити, працювати та мріяти. Хліб — це саме життя. Світло, радісно стає на душі, коли бачу золотисті поля достиглої пшениці. Яке велике щастя мати хліб на столі, відчувати серцем його життєдайну силу, смакувати його. Бог послав нас, українців, на цю землю працювати та вирощувати хліб. Ось чому я вирішив стати хліборобом, а ще тому, щоб люди не помирили з голоду. Мені чимало відомо про голодомор в Україні в 1932-1933 роках. Прабабуся розповідала, як її сім'я виживала, як вони їли коржики, зроблені з висівок. Чимало людей померло з голоду в Україні.

Дивлюся на пшеничне поле, як на ікону, що раптом спустилася з неба і сяє тим дивним світлом, що робить мене щасливим. Легкі тонкі пахощі пшеничного поля для мене, немов спогад про мою заповітну мрію стати хліборобом. Ця мрія окрилює моє життя. Пшеничне поле — це не забута мною казка, яку я виношу у своєму серці, у своїй душі. Ця земля увійшла в мою душу із материнським молоком. Можливо, десь є та краща

земля. Все, можливо. Та для мене найкращою є та, де цвіте вишня, посаджена моїми руками. На цю вишню часто сідає соловейко та виспіває на увесь цей прекрасний світ, народжуючи в моїй душі незбагненні почуття любові до рідної землі. Я щасливий тим, що живу саме тут у рідному селі, відкриваю своє серці назустріч сонцю, світлу. Моє серце чує мелодію, яку виспіває навколишня природа і кориться їй, даруючи усьому живому і світло, і тепло. Хочеться довго-довго жити та серцем любити наш дивовижний та прекрасний світ.

Своїм майбутнім дітям скажу таке: «Я став механізатором, щоб вирощувати хліб для людей. Він є основою нашого життя. Мій батько цінував людей праці, сам важко працював і дітей привчив до праці. Тільки праця робить людину — людиною, — казав мені батько. Закоханими очима дивися на світ, люби життя. Живи й трудись у світі прекрасного. Професії хлібороба віддавай серце і душу, і люди цінуватимуть та поважатимуть тебе. У нашій країні є багато чесних порядних людей, які живуть за принципами моралі, працюють із душею на хлібному полі. Хліб — усьому голова. Пам'ятай це, сину мій. Мрій, бо без мрії не буде прогресу. Мрія змушує людину працювати у напрямку її реалізації. Твої два світи — реальний та вимріяний повинні об'єднатися в один прекрасний світ, в якому живе наша віра в перемогу над ворогом та у майбутнє краще життя. Ось так все повинно бути в твоєму майбутньому житті, сину мій. Я вірю в те, що наш народ стане вільним та незалежним».

Після Перемоги над ворогом здійсниться моя мрія. Я стану механізатором і буду вирощувати хліб для наших людей. Хвала рукам, що пахнуть хлібом!

Базай Софія
15 років
Харківська область
м. Лозова

ПРОФЕСІЯ ДЛЯ СУПЕРГЕРОЯ

Ми живемо в буремний час, де з кожним днем наука та техніка крокують уперед, де винаходи для полегшення життя перевершують одне одного, де люди розкривають свої найсильніші сторони...

А ще ми живемо в такий час, коли майже щодня вимикають світло, коли десь поряд чути плач, коли живеш одним днем і не знаєш, що буде далі. Час, коли йде війна...

Війна. Від цього слова мурахи по шкірі, серце завмирає. І, здається, завмирає все.

Насправді ж, кожен продовжує наполегливо працювати, займатися своєю справою і наближати нас до Перемоги. Кожен і кожна працюють з останніх сил, вкладають душу в свою працю, надихають інших. Я пишаюся захисниками, які боронять нашу країну, не знаючи слова «страх». Я захоплююся лікарями, які роблять можливе. Я захоплююся українськими дітьми, які в своєму маленькому віці роблять вчинки на рівні з дорослими. І пишаюся українцями в цілому — їхньою незламністю, силою...

А найбільше захоплююсь ними...

Вчителі — герої всіх часів. Це люди, які не просто навчають. Вони заохочують, зацікавлюють, пропонують, допомагають, підтримують... І роблять із нас людей. Спочатку ми, такі маленькі та безпомічні, наче кошенята на дереві, що бояться впасти з верхівки; невпевнені у собі; у нас ще немає друзів і ми не знаємо, що таке життя. Для нас все таке щасливе та просте водночас, та за мить... Так-так, саме за мить, ми вже летимо, наче птахи, у нове самостійне життя. Ми вже трохи розуміємо,

що воно таке — життя. У нас вже є друзі — справжні, а хтось, можливо, вже встиг і з несправжніми потоваришувати. Ми тепер сильні, впевнені, незалежні та знаємо, чого хочемо. І завдячуємо їм... Тим, хто із нецікавого робив цікаве, хто іноді ночами не спав, щоб перевірити зошити й підготуватися до уроків. Тим, кому не байдужі були наші сльози, хвилювання, образи. Тим, кому можна було довірити свої таємниці, кому можна написати навіть уночі, хто завжди відповідав «не хвилюйся», з ким завжди було спокійно на душі. Тим, хто вмів дотепно жартувати й не говорив «того люблю, а того — ні». Тим, кого ми не вважали головним, ми просто були, наче друзі. Ми їх цінували, поважали, любили, проте й боляче робили... І нерви псували, і домашнє завдання не завжди робили. І словом поганим іноді згадували...

Це — вчителі. У наш час — дуже і дуже особливі люди. Так, саме вчителі віддають себе повністю дітям, шукають індивідуальний підхід до кожного, відповідають на безліч запитань, проводять заняття у школах, укриттях, онлайн. А ще, кожен хвилину намагаються зробити цікавою. Уявляєте? Цілих сорок п'ять хвилин робити так, щоб подобалось усім... Це щось із світу фантастики... Та ні, це все — вчителі.

Немає людини, якою я найбільше захоплююся чи на яку хотіла б бути схожою. Є багато людей. Вони — команда, колектив, знайомі, друзі. Чи навіть сім'я. Дуже міцна сім'я. Вони не можуть існувати поодиноці...

Знаєте, є такі професії, які з часом втраять свою актуальність і щезнуть. Є такі речі, які скоро будуть непотрібні людині і зникнуть із повсякденного життя. Є такі люди, які знецінять роботу чи хобі інших людей. Та навряд чи колись у житті зникне професія вчителя...

Ось такі вони — люди, якими я найбільше захоплююся!

Ось вона — моя омріяна професія!

Ткачук Марія
14 років
Рівненська область
м. Здолбунів

МОЯ ІСТОРІЯ

Перший осінній листок сповістив, що канікули закінчуються. Зазираємо за ПершOVERесень, налаштуємося на навчання. Та приходить усвідомлення, що це переломний період, стоїмо на перехресті свого життя. Куди далі рухатися? Що буде на нашій дорозі? Особливо важко наважитися обрати професію. Це виклик, який лягає на плечі підлітків, бо справа надзвичайно відповідальна, яка здатна перевернути все життя.

Дорослішаючи, я все частіше задумувалась над тим, що ж мені подобається, чому хотіла б присвятити своє життя. Виявилось, про це думала не тільки я. Одні кажуть «Будеш лікарем!». Інші наполягають на професії юриста. А я бачу себе програмісткою! На щастя, моя сім'я підтримує мій вибір та допомагає у досягненні мети. Хоча так таланить не всім. Ох ця вічна проблема дітей та батьків! Не завжди збігаються погляди, якщо мова йде про те, що краще для дочки чи сина. Та все ж нам потрібно дослухатися до власних бажань, щоб не марнувати життя на справу, яку ти терпіти не можеш.

Так чому ж саме програмісткою? У мене є відповідь на це питання.

Людство набирає таких обертів, що сучасні технології за ним не встигають. Біжить, поспішає, здається, що зупинити цей процес неможливо. Та все ж знаходяться люди, які здатні зменшити прірву між тим, що людство хоче здійснити, і тим, що людство може здійснити. Так сталося, що в цю категорію потрапляють і програмісти. Дідусь казав, що все, що ми бачимо довозка, все наше життя — це математика. Я в цьому впевнена! Завдяки

«айтішнікам» з'являється все більше неймовірних винаходів, більше можливостей та інновацій у різних сферах нашого життя. Читаючи твори фантастів минулого століття, починаєш розуміти, що майже все, що вони описували, людство вже здійснило. Тепер навіть можливість колонізації іншої планети не здається такою далекою та неймовірною. Чи будуть потрібні програмісти на Марсі, на Місяці? Так!

Дві талановиті жінки надихнули мене обрати саме цю професію. Я захоплююся Адою Лавлейс, першою у світі програмісткою, та Геді Ламарр, винахідницею технології для Bluetooth, Wi-Fi та GPS. Хто ж вони? Чому саме на них рівняюся?

Ада Лавлейс була дочкою відомого англійського поета, але вона не успадкувала його любов до мистецтва. Натомість захоплювалася математикою, як і її мама. Її життя змінила зустріч із Чарльзом Беббіджем — винахідником тодішнього «комп'ютера». Ада бачила великий потенціал його обчислювальної машини, яка була здатна на більше, ніж арифметичні операції. Саме Лавлейс написала першу комп'ютерну програму та створила ідею мови програмування.

Геді Ламарр була не менш цікавою. Ікона Голлівуду, яка майструвала торпеди, уособлення фрази «краса — зброя», яка своїм розумом втерла носа всім, хто в неї не вірив. Вона руйнувала рамки та стереотипи, а не підлаштовувалася під них. У часи, коли жінок у науці не сприймали серйозно, вона створила технологію, яка допомогла в перемозі Другої світової війни і змінила історію...

На порозі дев'ятого шкільного року... Я маю створювати історію свого життя. Легко? Ні. Та я знаю, якою буде моя професія...

Бровко Артем
14 років
Полтавська область
Миргородський район
Білоцерківська ТГ
с. Красногорівка

МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ – ХЛІБОРОБ

Ким я хочу стати в майбутньому? Це питання вже давно займає мої думки, попри те, що я ще навчаюся у школі. Вибір професії – це вибір мого життя. Немає нічого кращого, ніж кожен ранок підійматися з ліжка і радіти тому, що йдеш на роботу. Кожна професія повинна приносити радість. Людина, яка любить свою професію, мріє бути професіоналом.

Не всі люди працюють із задоволенням, багато хто навіть переживає стрес, коли йде на роботу. Дехто вибирає грошову роботу. Що краще отримувати багато грошей чи отримувати багато радості від улюбленої справи? Більшість виберуть перше, тому що гроші в нашому суспільстві відіграють найголовнішу роль, а деякі живуть тільки заради грошей, стаючи їхніми рабами.

Я вважаю, що улюблена справа так чи інакше буде приносити дохід, і крім них, ще й задоволення у житті. Тому при виборі своєї професії треба розібратися в собі, зрозуміти, що цікаво, що дає настрій до життя, до чого лежить душа. Не варто поспішати з вибором професії. Вибрати собі професію до душі не так легко, тому до цього питання потрібно підходити дуже серйозно і усвідомлено.

Моя майбутня професія – хлібороб. Життя моєї родини пов'язане з хліборобською професією: мій батько та старший брат – фермери. Вони займаються вирощуванням зернових рослин. Я теж мрію про цю роботу. Робота на землі завжди була для мене чимось осо-

блким — вона дарує можливість вирощувати і збирати життєво необхідні продукти.

Від батька я дізнався, що хліборобство — це не лише про вирощування зернових. Це про ретельний вибір сортів, догляд за рослинами, боротьбу зі шкідниками та захист від погодніх умов. Це про вміння обробляти землю так, щоб вона залишалася плідною й здоровою на майбутні роки. Тим більше, хліборобство — це не лише про фізичну працю, а й про знання. Знать треба мати багато, і я розумію, що навчатися потрібно ще зі школи.

У моїй майбутній професії важливою є інноваційність. Сучасні технології дозволяють зробити процес вирощування більш ефективним і екологічно чистим. І вже зараз я багато часу сиджу в інтернеті, знайомлюсь із сучасними технологіями поливу, внесення добрив, щоб забезпечити високий врожай і якість продукції. Інколи навіть щось цікаве можу розказати батькові.

Від старшого брата, який має відповідну освіту та певний досвід роботи, я прагну навчитися деяким питанням агрономії, біології рослин, економіки сільськогосподарського виробництва та управління фермерським господарством.

Україна переживає важкий період — війну. У цей час особливої вагомості набуває професія хлібороба, без якої неможливе забезпечення харчовими ресурсами, тому що несе на собі відповідальність за забезпечення кожної людини важливим продуктом — хлібом.

Україна завжди славилася своєю родючою землею, що є однією з найбільших природних переваг нашої країни, але в умовах війни ця перевага стає ще більш важливою. Хлібороби стають героями, які залишаються на передовій у вирощуванні зернових, незважаючи на небезпеку і труднощі. Від їхньої роботи залежить не лише життя і здоров'я військових і мирних мешканців, але й здатність країни виживати в умовах воєнного кон-

флікту. Хліб — це не лише символ життя, але й безпосереднє забезпечення необхідних поживних речовин для всіх, хто залишився в країні.

Українські хлібороби несуть на собі важливу місію у важкий для країни час. Їхня відданість своїй справі дозволяють українському народу відчувати себе сильним у відповідь на будь-які виклики, що ставляться перед ним. Професія хлібороба в період війни стає не тільки ключовою для економіки країни, але і символом надії і стійкості у важливий історичний момент.

Я хочу швидше вирости, вивчитись, щоб поповнити ряди хліборобів, бути важливим і корисним людям. Моя майбутня професія — це велика відповідальність перед сім'єю, суспільством і навколишнім середовищем. Я хочу бути частиною тієї сили, яка живить світ, зберігає родючість землі і розвиває сільське господарство.

Коваль Софія
14 років
м. Черкаси

ЖИТТЯ – ЦЕ СЦЕНА

На сцені усі емоції несправжні. Ненависть, кохання — лиш маски, які актори на себе надягають. Так само й у житті. Ви думаєте, та втомлена продавчиня справді рада вас бачити і хоче, щоб ви приходили ще? Навряд. Чи, можливо, ви вважаєте, що усі сказані слова — щира правда? Звісно, що ні. Але я б не назвала це брехнею. Усе це — просто вимушена гра у нескінченній п'єсі «Життя», невідомого донині автора. Усі довкола просто вправно відіграють свої ролі. А як тоді щодо щирості справжніх акторів? Тих, чий репертуар не обмежується постановкою буденності, а сягає справжньої сцени?

Коли я кажу, що хочу стати акторкою, багато хто думає, що це одна з тих рожевих юнацьких мрій, які ні-

коли не стануть реальністю, — все одно, що полетіти в космос. Однак для мене це не просто мрія, а цілком конкретна і досяжна ціль. Роздумувати про акторську кар'єру я почала не після того, як надивилася крутих фільмів із голлівудськими акторами. Навіть більше скажу: кіноіндустрія ніколи не викликала у мене інтересу, а зйомки у фільмах зовсім не ваблять, як і Голлівуд із «оскарами». Мої плани сягають сцени. Звичайнісінької дерев'яної сцени одного з театрів України. Попри мою скромність, нічого не вабить мене більше, аніж виступи на публіку наживо. І так ще змалечку.

Колись малою я, зізнаюсь, таки мала безглузді мрії. Хотіла стати рок-зіркою, давати концерти по всьому світу і жити сценою. Однак досі я так і не взялася за жоден музичний інструмент! І навіть поки не збираюся. Проте як же мене вабили записи з концертів, незвичайні образи співаків, їхня популярність, а головне — сцена.

Але я наслухалася від батьків про буремне життя зірок сцени, і вирішила шукати себе подалі від світла софітів. І слухняно «мріяла» про професії касира, археолога, ветеринара, вчительки молодших класів, навіть ученої... Та моя душа шукала іншого.

Аж поки не настав досить сумний період мого життя: я зовсім не знала, ким хочу бути! Он моя подруга Саша точно знала, що хоче стати кінологом, бо неймовірно любить собак! Евеліна й досі тішилася нездійсненими мріями полетіти в космос, а я... Мене зовсім нічого не цікавило! І на питання «Ким ти хочеш стати?» я слухняно відповідала: юристом. Це прибутково, родичі будуть задоволені, а я, за словами батька, стала б хорошим адвокатом, бо «всі дані у тебе є».

А потім я почала писати. І твердо вирішила, що пов'яжу з цим життям. Щоправда, не придумала як. Можливо, я б стала редактором або відкрила власне видавництво. Але з кожним днем мій ентузіазм згасав, натомість сумніви пускали свої корені. А що, як в еру технологій

штучний інтелект та роботи повністю витіснять людську творчість? Навіть зараз більшість моїх однолітків пише шкільні твори за допомогою ШІ! Що буде далі? Та й письменництво — не надто надійна справа. Зараз, на жаль, не кінець ХІХ століття, коли кожен другий письменник (принаймні, за кордоном) входив до лав шанованих і багатих людей. А що, як люди зовсім перестануть читати? Куди тоді подіти свої твори? На ці питання я й досі не знайшла відповіді, тому вирішила писати для себе — як доповнення до основної праці.

І тоді я пішла на театральний гурток. Вирішила почитись акторській майстерності просто так, заради культурного розвитку і щоб зайняти себе у позашкільний час. Були навіть моменти, коли хотіла кинути все це, бо до пуття не розуміла, навіщо гаяти свій час на такі справи. Саме тоді наш гурток позвали зіграти масовку у прем'єрній виставі обласного театру. І в той момент я зрозуміла, що кидати театральний гурток зовсім не збираюся. Чомусь акторська метушня за кулісами почала здаватись безмежно цікавою, самі актори — надзвичайними особистостями (хоча, як пізніше виявилось, актори це такі ж люди, як і всі). Мені подобались репетиції у драматичному театрі, ну і самі виступи, звісно, теж. Гул аплодисментів, дерев'яна сцена під ногами, яскраве світло, що сліпило очі... Ось воно. Те, що змусило моє серце битись швидше, а душу радіти. Так я і повернулася до думок про сцену, саме думок, а не мрій. Довго зважувала, чи зможу я стати актрисою. Маю талант. Хочу вчитися. І мій досвід не обмежується масовкою: у виступах нашого гуртка я грала і головні ролі, й епізодичні. І навіть на маленькій сцені, коли в залі лише батьки та друзі учасників дійства, я відчувала себе щасливою. Кожне слово, промовлене зі сцени, кожний різкий порух відгукуються в серці радісним трепетом.

Тепер я часто ходжу в театр, цікавлюся нашими акторами-професіоналами.

Мені вже не хочеться гаяти час у стінах офісу чи щось досліджувати. Ні. Я хочу творити. Хочу слухати аплодисменти залу, відчувати на собі сотні захоплених поглядів! Хочу поринати у цю дивну суміш втоми й радості після вистав. Хочу пізнати те, чого не може зрозуміти більшість. Хочу грати не саму себе у рамках реальності, а бути щораз іншою.

Хтось рятує життя людей, хтось створює умови безпеки й комфорту. Має бути і той, хто дбає про людське задоволення. Найкраще з цим можуть впоратись митці. Для себе і для людей пишуть твори, малюють картини, співають чи грають на сцені. Знаю, це емоційно важко, заробітки невеликі, та й у театр зараз ходять усе менше. Та попри все — хочу бути актрисою. Мої однокласники впевнені, що театр — це пережиток минулого, і сучасний американський серіал кращий, ніж жива вистава. Але, я впевнена, більшість із них навіть не були в театрі й не розуміють цього мистецтва. Як стану акторкою, буду відроджувати у серцях людей любов до спектаклів, до живого дійства. Хоча, можливо, у майбутньому театр стане просто розвагою для багатих старомодних людей. Нехай так. Та доки я отримую задоволення від виступу, доки хочу, щоб глядач був щасливий, доти мені буде все одно: сидить у залі одна людина чи триста одна. Я буду творити для кожного з них. Бо життя — це сцена, і я обираю роль актриси.

Танасой Марія
17 років
Чернівецька область
Острицька ТГ
с. Цурень

На мою думку, професія — це одне з найважливіших рішень у житті кожної людини. Бо саме це рішення впливає на майбутнє нашого життя. Мене ще з дитинства цікавило викладання. Мені подобалося вчити щось та пояснювати, розповідати, ділитись з іншими. От я і

зупинилася на своєму виборі ще три роки тому, вступивши на педагогічний факультет...

Вибираючи свою майбутню професію, я навіть не сумнівалась, бо мріяла про це з дитячих років.

У нашій родині освіта, навчання є дуже важливим і пріоритетним.

Отже, обираючи професію, почала одразу ж думати, якою ж учителькою я буду, тобто – якого предмету. І зупинилася на виборі «викладач іноземних мов». Змалечку захоплювалась іноземними мовами, і зрозуміла, що це дійсно дуже круто та корисно. Мені подобалося слухати пісні англійською мовою, під які я танцювала і, не знаючи слів, підспівувала (звучить трохи смішно), а потім – уже фільми, книги. Саме тоді я зрозуміла, що хочу оволодіти кількома мовами.

І коли постав переді мною вибір професії, я точно знала, чого хочу. Адже я була впевнена, що можу сама вивчити і потім передати знання та натхнення учням на уроках. Наразі я одночасно вчусь і на педагогічному, і на факультеті іноземних мов. Спочатку було важко, але зараз я отримую насолоду від нових знань і вивчення англійської та французької мов...

З кожним роком я відчуваю, як зростає моя любов та бажання бути гарним педагогом. Я мрію стати тією вчителькою, яка розуміє дітей на інтуїтивному рівні, з першого погляду, тією вчителькою, яку діти будуть обожнювати і любити... Моя мета – показати, що навчання може бути цікавим і захоплюючим процесом.

Оскільки мені ще трохи залишилось вчитися, то я вже почала мріяти про свій особистий клас. Уявляю, як заходжу до аудиторії, де на мене з нетерпінням чекають маленькі дітки... Я розумію, що моя професія на даний момент може бути нелегкою, може бути складно, але я вірю, що зможу подолати все.

А ще мрію про те, щоб крім буденного шкільного викладання організувати для дітей щось цікаве, напри-

клад, поїздки до Європи, де вони могли б попрактикуватися, спілкуватися з носіями мови та багато-багато ще інших ідей у моїй голові.

Я щодня, щохвилини впевнено крокую до своєї мети, постійно вдосконалюючись і розвиваючись! Щиро вірю, що все незабаром здійсниться не тільки у мене, але й у всіх!

Федченко Ольга
15 років

Одеська область
Ізмаїльський район
Саф'янівська ТГ
с. Комишівка

Мене звати Ольга Федченко. Я живу в чудовому селі Комишівка. Мені зараз п'ятнадцять років, я закінчила дев'ятий клас і перейшла в десятий. Моє село має свої особливості, свою історію та культуру, які формувалися протягом багатьох років. Найбільше в моєму селі мені подобаються люди. Вони доброзичливі та завжди готові прийти на допомогу. У кожній хаті тут панує тепло та затишок, а вечорами сільські вулиці наповнюються дитячим сміхом та розмовами дорослих.

Ставши дорослішою, я почала замислюватися над тим, чим буду займатися у майбутньому, ким стану, коли закінчу школу та університет. Вибір професії є важливим і відповідальним кроком у житті кожної людини. Розмірковуючи над цим, я почала враховувати свої інтереси, здібності та бажання допомагати іншим. Замислилася, чим зможу допомогти своїй країні у майбутньому. Моя мрія – стати перекладачкою.

Перекладач – це не просто людина, яка володіє декількома мовами, це – професіонал, який здатний передавати думки, емоції та культурні особливості. Моє захоплення іноземними мовами почалося ще у дитин-

стві. І це заслуга моєї мами, яка вирішила влаштувати мене на додаткові заняття з англійської. І ось, з восьми років я стала поглиблено знайомитися з іншою мовою. Вивчення іноземної мови відкриває переді мною нові горизонти. Це дозволить розуміти інші культури та спілкуватися з людьми з різних куточків світу.

Я хочу стати перекладачем з різних причин. По-перше, матиму нагоду вивчати мову, а вивчення мов відкриває нові горизонти, дозволяє краще розуміти світ і людей навколо. Перекладач має нагоду безперервно вдосконалювати свої знання і навички, що робить цю професію захоплюючою та динамічною. По-друге, перекладач є мостом між людьми різних націй і культур. Завдяки своїй роботі, перекладачі допомагають людям зрозуміти один одного, сприяють міжнародному співробітництву, торгівлі, науці та культурному обміну. Мені подобається думка про те, що я зможу сприяти встановленню діалогу та взаєморозуміння між різними країнами та культурами. По-третє, професія перекладача дозволяє працювати в різних сферах: від художньої літератури до технічної документації, від дипломатичних зустрічей до кіноперекладу. Це надасть мені можливість обирати напрямок, що найбільше відповідає моїм інтересам та здібностям, і постійно розширювати свій кругозір.

Окрім того, перекладачі часто мають можливість працювати дистанційно, що відкриває ще більше можливостей для розвитку кар'єри. Можливість працювати з клієнтами з усього світу та виконувати завдання, незалежно від географічного розташування, дуже приваблює мене.

Загалом, бажання стати перекладачем базується на моїй любові до мов, прагненні до міжнародного взаєморозуміння, можливостях професійного розвитку та творчому підході до роботи. Я впевнена, що ця професія дозволить мені реалізувати свої здібності та зробити свій внесок у світову спільноту.

БЕЗМЕЖНИЙ СВІТ МОЄЇ УЯВИ

Тут ніби все зрозуміло? Це все — ваша уява! Казки, фентезі, вигадки. Ніяких меж. Ваша сміливість, ваші світи, ваші найпримхливіші мрії можуть здійснитися у ваших оповіданнях.

**Переможець номінації
у віковій категорії 11 – 13 років**
Чепіжко Поліна
12 років
**Хмельницька область
селище Летичів**

ЗАВДАННЯ, ЯКІ КРАЩЕ НЕ ВИРІШУВАТИ

Надворі була пізня осінь. Ми з друзями вирішили прогулятися після школи, але зрозуміли, що ідея не вдала, адже почало моросити. Повітря стало мокрим та неприємним. Найближчими будівлями, де можна було перечекати дощ, були магазин та бібліотека.

— Слухайте, у бібліотеці є безкоштовний WI-FI. Гайда туди, позависаємо, а там і дощ закінчиться? — запропонувала я. Напрочуд швидко усі погодилися.

Ми були не частими гостями бібліотеки, тому коли нашу гамірну компанію зустріла бібліотекарка, досить жвава, кумедна жіночка, низенька, але активна, схожа на попригунчик, ми трішки оторопіли.

— Проходьте, проходьте. Я — Світлана Анатоліївна, — весело та привітно повернула нас у реальність.

— Ми хочемо перечекати дощ і все, — обізвалася Ірка, яка у нашій компанії найхоробріша.

— Добре. Вмоцуйтеся зручніше, адже ця пісня із дощем надовго.

Ми посідали на м'яких пуфах та десь на півгодини поринули у світ соціальних мережах.

— Дивіться, які цікаві книги нам нещодавно передав Український державний центр. — Ми неохоче підняли голови. Бібліотекар розповідала про книги, які тримала у руках.

— А це що за книга? — забігаючи наперед запитав Максим.

— Ооооо, це дуже цікава книга для допитливих всезнайок. Вона нещодавно у нас. Її ще ніхто не читав. Ви будете першими. Погортайте, впевнена, що вам буде дуже цікаво. Бібліотекарка залишила книгу та пішла.

— Та ну її, ту книгу, — прошепотів Андрій.

— А мене зацікавила назва, — заперечила Іра.

— Мене теж.

— І я хотів би одним оком глянути, — підтримав нас Максим.

— Ну добре, але швидко.

«Завдання, які краще не вирішувати» — назва книги була багатообіцяючою. На обкладинці зображений космос та декілька планет. Коли ми подивилися всередину книги, то побачили там планети, яскраві зірки. Зображення ми пролистали швидко, а на останній сторінці нас чекали три завдання.

У першому завданні потрібно було змайструвати космічний корабель.

— Дурня якась, — обурливо сказав Андрій.

Максим дістав із «тривожної валізки» пусту пляшку з води та паперовий стаканчик і нашвидкуруч зробив макет корабля. Він був кривий та недолугий. Ми довго сміялися.

У другому завданні потрібно вибрати дві речі, які візьмеш із собою у космос, — зачитала уголос Іра, звертаючись до друзів.

— Гроші та їжу, — першим відповів Андрій.

— Я розумію навіщо їжу, а гроші тобі нащо? — серйозно запитала Іра.

— Хтозна, — Андрій знизив плечима. — Я просто сказав.

— Я б узяв інструменти та воду. Без їжі людина може прожити до семи днів, а без води і трьох не протягне, — обгрунтовано сказав Максим.

— Я б узяла ліки та змінний одяг, — висловилося я.

— А я, мабуть, телефон та косметичку, — засміялася Іра. Ми глянули на неї із подивом. — Космос — не привід бути не накрашеною, — якимось по-філософськи продовжила Іра.

— Останнє завдання. Потрібно просканувати код.

— Зараз перекине нас на якийсь нудний фільм про космос. Так і знав, що це лажа, — зневірливо озвався Андрій.

— Та чекай ти, — перебив його Максим. Він дістав із кишні телефон та відкрив програму зчитування кодів. — Вічно ти бурчиш — злісно продовжив. — Усе тобі негода.

Ми усі із цікавістю спостерігали, як Максим наводить екран телефону на QR-код. Наші рюкзаки засвітилися.

— Що за чортівня? — злякано запитав Андрій.

— Подивіться, — перебив його Максим. Ми усі із якимось азартом поглянули на екран. — Це бінарний код.

— І що з того? — якимось протягнуто та кволо втрутилася я.

Мене здивував мій голос. Але не так сильно, як Ірчине обличчя, що розпливалося у мене на очах. «Бачила б вона себе» — подумала я. І свідомість вимкнулась.

Коли я прийшла до тями, почувла противний та писклявий голос Іри. Як розплющила очі, на декілька хвилин втратила дар мови.

— Віка, отямся, — трусила мене за плечі Ірка.

— Де ми?

— А я звідки знаю? Не в бібліотеці.

— Дівчата ви тут? — почувли зляканий голос Андрія.

— Тут, тут, — проторохтіла подруга. — Де Максим?

— Я є, — спокійно обізвався Максим.

Навколо нас була скеляста та з крутими горбами поверхня, жодної рослинності, лише дрібний камінь під

ногами. На перший погляд здавалося, що тут взагалі немає ніякого життя, окрім нас.

— Що робитимемо? — розпочав Андрій.

— Перевіримо рюкзаки, — відповіла Іра.

Ми усі кинулися до наших «тривожних валізок» і оторопіли.

— У нас ті речі, що ми обирали у другому завданні, — підсумувала я.

— Ви на це гляньте, — здалеку почувся голос Максима. Ми усі побігли до нього. За першим пагорбом у низовині ми побачили щось химерно-незрозуміле.

— Що це?

— Це макет космічного корабля, що я будував, щоб пройти перше завдання.

— От тобі й маєш! Теж мені книжечка. Зроду не читав книг, а тут тобі й маєш... — істерично бубнів Андрій.

— Заспокойся. Принаймні нас не перекинуло на посилення із нудним фільмом — саркастично і, на диво, спокійно сказав Максим. Андрій скривився. — Давайте оглянемо місцевість поблизу корабля. Звідси треба якось вибиратися. Це лише завдання, нам потрібно його вирішити і ми повернемося додому. Я кивнула ствердно, Ірка теж.

— Ви як хочете, а я і кроку не ступлю.

— Окей, жди нас тут, — спокійно відповів Максим. — І оглянь корабель, може зрозумієш, що не так.

Я, Ірка та Максим рушили вперед, щоб піднятися на пагорб, із нього гарний огляд.

— Зачекайте мене, — кричав услід Андрій.

З висоти пагорба ми побачили якусь ніби дитину, але підійшовши, зрозуміли, що це інопланетянин. Він був маленький, зелененький, з кумедними вушками і здивованими оченятами. Коли ми підійшли до нього, то він почав закриватися руками. Мабуть, він злякався нас.

— Хто ти такий, — запитав Максим. Андрій сховався за Іриною спиною. Істота заторохотіла щось незрозуміле.

— Зачекайте, — Іра дістала телефон. За декілька секунд торохкотіння стало зрозумілою мовою. — Програма розпізнавання мов, — пояснила вона.

— Круто, — оцінив Максим.

— Хто ви? Що хочете з мене? Я нічого не брав. Ідьте геть, — швидко та злякано, але уже на зрозумілій нам мові говорив інопланетянин.

— Стій! Заспокойся. Ми прийшли з миром. Ми тебе не скривдимо, — заспокоював Максим. — Дістань зі свого рюкзака щось із їжі, — звернувся до Андрія. Той заметушився та протягнув пачку із печивом. — На, це тобі.

Маленька істота трішки повагалася, але взяла дарунок.

— Спробуй, — порекомендував Максим. — Як тебе звуть?

— Аллін, — відповів, жуючи печиво.

— Ти сам?

— Ні. Я зі своїм другом пішов на заборонену територію. Він травмувався та не може йти, а я не знаю як йому допомогти.

— Проведи нас до нього, — запропонувала я.

Ми йшли услід за Алліном, поки не дісталися до місця призначення. На землі лежав маленький інопланетянин, схожий на Алліна, але дещо більший за розміром.

— Що трапилося? — запитав Максим.

— Я упав і мою ногу завалило камінням.

— Зачекай, я допоможу, — озвався Максим, дістаючи із «тривожної валізки» невеличкий ящик із інструментами. Діставши молоток, Максим декілька разів ударив по найбільшому каменю. Потім дістав викрутку та скористався нею, як важелем, щоб припідняти камінь, який тис на ногу. — От і все, — переможно мовив Максим. — Ти як?

— Тут болить, — друг Алліна показав на коліно. Я дістала аптечку зі свого рюкзака. Обробила ногу та замотала еластичним бинтом.

— Твій одяг геть змок. Одягни мою спортивну куртку.

Щасливі маленькі інопланетні істоти дивилися на нас, як на рятівників.

— Хто ви такі і звідки ви? — запитав урятований.

— Я — Максим, а це мої друзі Віка, Іра та Андрій. Ми із планети Земля. Незрозумілим способом потрапили на вашу планету і шукаємо спосіб вибратися.

— Я — Лео. Це планета Нео, Другої Сонячної Галактики. За вашу доброту ми допоможемо вам повернутися додому.

— Але як? — втрутився Аллін, ми не можемо завести їх у наше поселення. По-перше, не можна цим істотам показувати наш дім, — Аллін показав на нас своєю невеличкою зеленою ручкою. — По-друге, якщо батьки дізнаються, що ми на забороненій території — нам будуть непереливки.

— Стоп. Стоп. Стоп, — заспокоїв їх Максим. Ми не заподіємо вам зла.

— Аби вони хотіли скривдити нас, то не стали б допомагати, — як аргумент навів Лео.

— Давайте заспокоїмося і поміркуємо логічно. Як діти із планета Земля можуть вам зашкодити? — продовжила я. — Ми хочемо знайти спосіб повернутися додому. Стоп! — задумалася я. — Чому ви взагалі пішли на заборонену територію?

— Мій тато нездужає. Йому зле. А у нашому селищі є легенда, що в ущелині на забороненій території росте квітка, яка лікує усі недуги: і духовні, і тілесні. Я хотів знайти цю квітку, а Лео пішов зі мною. Ми дуже довго в дорозі, уже і пити, і їсти хочемо, а ущелини не видно.

— Андрію, дістань із рюкзака їжу, — велів Максим, дістаючи пляшку води.

— Беріть! Поїжте, — Андрій дав інопланетянам круасани. Слідом за ним Максим протягнув воду.

Аллін та Лео похапцем їли. Мабуть, вони дійсно були дуже голодні.

— А чому ця територія заборонена? — поцікавилася я.

— Бо тут трапляються дивні речі. Неоніанці звідси ніколи не повертаються. А якщо комусь вдалося залишитися живим, верзуть нісенітниці, тому їх виселяють із селища.

— А ви чого сюди подалися? — обурено запитав Андрій.

— За квіткою, — стримуючи сльози, відповів Аллін.

— Щоб урятувати тата.

— Вас самих уже треба рятувати, — після короткої паузи Максим продовжив. — Ходімо шукати ущелину.

— Ви нам допоможете? — запитав Нео. У відповідь ми лише ствердно кивнули.

— Думаю, нам потрібно йти в сторону нашого космічного корабля, — розмірковуючи сказав Максим.

— Чому?

— Мабуть, справа в енергетичному колі, що випромінює квітка. Вона притягує інші енергетичні поля.

Ми рушили тією ж дорогою, що йшли сюди. Коли у низовині побачили свій космічний металобрухт (кораблем те важко назвати) піднялися на інший пагорб, щоб оглянути з висоти іншу місцевість. Вдалині ми побачили щось схоже на ущелину.

— Нам туди, — мовила я, показуючи напрям.

Ми йшли не поспішаючи, адже у наших зелених приятелів маленькі ноги, тому їм важко йти, а у Лео ще й травмована нога.

Діставшись до потрібного місця, декілька хвилин постояли перед спуском, щоб перевести дух. Так як у Лео болить ніжка, ми його залишили, щоб у разі потреби привів підмогу. Хтозна, яка дивина з нами ще може трапитися.

Спуск був досить крутим. Ірка дістала свій телефон та увімкнула ліхтарик. Ми спускалися все нижче, поки не дійшли до входу у вузький коридор. Нарешті ми дісталися просторої печери, схожої на кімнату. Посеред неї був невеличкий ставочок, у який із поверхні печери скрапували краплини води — конденсат. А посеред ста-

вочка росло латаття із дрібними квіточками. Аллін аж затамував подих.

— Знайшов, — прошепотів він та рушив до ставка.

— Погляньте сюди, — із темряви почувся голос Андрія. Ми підійшли до стін печери і побачили, що вони розписані незрозумілими ієрогліфами та малюнками.

— Що це за знаки?

— Це їхні предки таким чином залишили інформацію для нащадків. Думаю тут щось важливе, — прошепотіла я.

Ми повільно рухалися вздовж стін печери.

— Стійте, — голосно викрикнув Максим, аж відлуння здійнялося. — Погляньте, — Іра підсвітили ліхтариком.

— Це схоже на QR — код. Спробуй зісканувати.

Ірка злякано тикала по екрану телефону.

— Не ловить. Не може зафіксувати.

Ми посідали на землю, втомлені та зневірені.

— Ану, стривайте. Ірка, тягни косметичку, — першим порушив тишу Максим.

— Зараз не до твоїх зарозумілих повчань та дорікань, — огризнулася Іра.

— Тягни кажу, — Максим підвівся на ноги. — Чому телефон не може зафіксувати? Бо картинка не чітка. Від давнини стіни печери трішки розмило. Іра дістань туш та наведи чорнилом основні лінії.

Іра квапливо виконувала вказівку друга, адже це їхній чи не єдиний спосіб урятуватися.

— Якщо це спрацює, — Максим звернувся до Алліна.

— Нікому, чуєш, нікому не кажи, що з вами трапилося. Ні слова про нас. Чуєш мене. Запитають, де взяв квітку?

Скажи знайшов, і все. Розповіси більше — виселять. Ти мене зрозумів? — швидко та емоційно говорив Максим.

— І Нео скажи, щоб мовчав. — Аллін ствердно кивнув.

— Ти далі впораєшся сам? — інопланетянин якимось розгублено знову кивнув. — От і добре. Ти дуже сміливий малий, — посміхнувся до нього Максим. — Але, благаю, мовчи про все, що з тобою трапилося. Пообіцяй.

— Обіцяю, — обізвався зі слізьми на очах Аллін. —
І дякую вам за все.

Ми посміхнулися та відчули безмежну радість.

— Все! Закінчила, — мовила Іра.

— Скануй.

Подруга навела екран на стіну печери.

І... на екрані телефону з'явився бінарний код. Перед очима знову усе змішалось. Свідомість вимкнулась.

— Ну як книга? — веселий голос бібліотекарки привів нас до тями. — Дощ скінчився. Робочий час закінчився. Ви виспались. Час розходитись.

— Як виспались? — аж писнув Андрій. — Та ми...

— Ми й не спали зовсім, так, подрімали. Дякуємо вам за гостинність. Нам уже пора. — Максим швидко закінчив речення за Андрія і вишхав нас із бібліотеки.

— Це що був сон? — розчаровано запитала я по дорозі додому.

— Ні. Погляньте. У печері в мене трусилися руки від хвилювання, тому я випадково натиснула не ту кнопку. Ось!

Ми здивовано дивилися на екран мобільного телефону, де було зображено скріншот тієї стіни у печері зі скальним малюнком QR-коду.

— А давайте завтра ще якусь книгу прочитаємо? Про інків, наприклад, чи про динозаврів, — запропонував Максим.

Сопрун Тетяна

13 років

Вінницька область

м. Могилів-Подільський

УЯВИМО СОБІ...

Уявімо собі, що у Всесвіті є у нас друзі,
Кольорові, незвичні, що на інших планетах живуть.
Хтось на Марсі, Венері, Юпітері, Сатурні,
Нам до їхніх домівок зорі вказують путь.

І коли ми зустрінемося — точно не буде нам нудно,
Помандруємо по різних планетах у пошуках зір.
Тож знайдемо пригоди на Марсі, Венері, Сатурні,
Й на Землі ми зустрінемо пригод немало, повір.
Побуваєм в Парижі, у Лондоні і у Берліні,
Там побачимо різних країн ми дива.
Як цікаво нам з друзями разом шукати пригоди,
Разом з ними нам сумно ніколи в житті не бува.
Граймо разом в квача і стрибаймо ген аж до хмарок,
Заспіваймо гарних пісень й протанцюймо всю ніч.
Разом з вами зустрінемо в зорях світанок,
Й помандруємо знову ген-ген десь за очі у світ.

ЦЕ НЕЗВИЧАЙНИЙ СВІТ

Це незвичайний світ... Це диво — чудо-світ!
Для нас завжди цікавий й наймиліший.
Тут кожен колір шле палкий привіт,
А кожен звук щоразу голосніший.
І мрії й витівки — це норма існування.
Цей світ є зовсім-зовсім без обмежень.
Здійсниться будь-яке твоє бажання
Без різних там повчань і застережень.
Тож жити в цьому світі я бажаю,
Той світ — «Моя палка уява» зветься.
У дивних снах я часто прилітаю,
Туди, де з неба тихо щастя летиться.

ЯК ЖИТИ БЕЗ УЯВИ

Як жити без уяви? Не розумію я.
Як уявляти людям, яка наша земля?
Наука — це все нудно! Ну що вона несе?
Уява — це вже круто! В ній кольорове все.
В уяві кожен має свій колір чарівний,
У когось — це рожевий, у когось — золотий.
А ще в уяві можна літати, наче птах,
На дно морське спуститись, заснути у житах...

Скажу вам по секрету: там розмовляє все,
Шухлядка, і газета, і кріселко старе.
Говорять, наче люди, там овочі усі.
В уяві — ніби в казці, немовби уві сні.
Туди не кожен, друзі, спроможний завітати.
Щоби туди потрапить, мрійливим треба стати!

Я ВІРЮ

Я вірю: закінчиться вже війна!
Які щасливі будуть наші діти,
Що чашу горя випили до дна,
Зібрали у вінок тернові віти!
У мирний Крим поїдуть вже вони.
Де світить сонце і немає диму.
В Херсоні зможуть їсти кавуни
І пригостять усю свою родину...
Повернуться герої в сивині,
Обіймуть, як в дитинстві, маму й тата.
І пустять в небо чарівні пісні,
Земля українська так на них багата!
І буде Харків усміхатись щиро,
Бахмут розчеше Волновасі коси...
...Нам зараз так не вистачає миру,
А сонце плаче у кривавих росах...

Кім Софія
12 років
Дніпропетровська область
м. Самар

ПАРАСОЛЬКА

/казка/

Жила на світі парасолька. Вона належала самотньому дідусю, у якого нікого не було. Дідусь купив парасольку, коли був молодим. З тих пір ніколи не розлучався з

нею, тому брав її не тільки, коли йшов дощ, але й коли світило пекуче сонце. Він ховався під нею, а коли постав, то ще й став спиратися на парасольку, як на ціпок. Вона була його вірною супутницею і думала, що вони ніколи не розлучаться. Але, на жаль, дідусь покинув цей світ, і парасолька опинилася на смітнику.

— Ох, який щасливий час був, коли я була зі своїм вірним супутником, — промовила парасолька вголос, думаючи, що ніхто її не чує.

— Це завжди відбувається, коли ми стаємо старими, немодними. Нас викидають.

— Хто це? — запитала парасолька, озируючись навколо.

— Це я — стара валіза, яку теж брали скрізь. Я бачила стільки країн і міст, але потім людина купила більш містку модну валізу, я стала не потрібною і мене викинули.

— Так, так, — почулося багато голосів, і викинуті старі речі стали переповідати, коли і як опинилися на смітнику.

— Коли стаємо старими, ми — непотрібні. Нас безжально викидають, — сказав контейнер.

— Ні, — рішуче відповіла стара парасолька, — якби мій господар не вмер, то нізащо б мене не викинув.

— Ха-ха-ха, — засміялася праска, — рано чи пізно це б сталося з тобою.

Щойно парасолька хотіла заперечити, піднявся сильний вітер, парасолька розкрилася й полетіла.

Вона летіла й думала: «Нехай вітер віднесе мене куди завгодно».

Раптом бац — і парасолька опинилася на землі, серед дерев у сквері. Гримнув грім, і пішов сильний дощ.

— Няв, няв!

Парасолька побачила, що під нею сховалося маленьке кошенятко.

У цей момент вона відчула щастя, бо зрозуміла, що комусь ще може бути корисною.

— Ось воно, щастя!.. Бути потрібним і корисним!

Дощ поступово припинився. Сквером бігла дівчинка,

яка нахилилася, взяла кошенятко на руки і сказала:

— Маленьке, я заберу тебе до себе, тепер ти моє.

— Щастя тобі, крихітко, — сказала парасолька дівчинці з кошеням.

Раптом парасолька зрозуміла, що вона летить. Це великий пес ніс її в зубах. Він довго біг... Раптом вони опинилися десь у темному провулку, де було ще кілька бездомних псів, які почали тягнути парасольку в різні боки, і в цей момент парасолька подумала: «Ось і настав мій кінець».

— Відійдіть! Фу-фу, — почула вона чийсь голос.

Голос належав старому дідусю. Він обережно склав її й поніс.

— Нічого, зараз ми полагодимо тебе, і ти знову будеш, як нова, — знову почула голос дідуся парасолька.

Через деякий час вона потрапила у світлу кімнату, де було багато різних предметів: стільці, лампи, вази, скриньки, книги та багато інших речей.

— Де я? — здивовано запитала парасолька.

— Привіт! — це сказала лампа в красивому абажурі.

— Ти в антикварному магазині.

— А що таке антикварний магазин?

— Це місце, де продаються рідкісні та цінні речі. Тільки люди, які по-справжньому цінують старовину, приходять у цю крамницю.

— О, так я теж цінна?

— Звичайно, інакше ти б не потрапила сюди.

— Як приємно усвідомлювати, що я не тільки корисна, але й маю цінність.

Стара парасолька подумала, що хотіла б назавжди залишитися в такому чудовому місці, серед таких рідкісних і цінних речей, адже їм було про що згадати й розповісти один одному: про події, свідками яких вони були, поки не потрапили до рук доброї людини.

«Адже справжнє щастя — це жити за призначенням. А моє призначення — бути потрібною і корисною», — щасливо подумала парасолька.

Коба Марія
13 років

Кіровоградська область
Новоукраїнський район
Новомиргородська ТГ
с. Пурпурівка

ПОДРУЖЕНЬКИ

/притча/

Був звичайний день. По дорозі, у стоптаних капцях, у простенькому одязі, бігла вся заклопотана у справах жіночка, яку звали Доброта.

То там ще треба посіяти добро, а то до того в душу зазирнути, чи бува не оминула кого.

Аж тут назустріч іде поважною ходою у модних чобітках на великих підборах модно вдягнена красуня, ну чисто тобі панянка. А звати її Піддлість. І, примруживши так одне око, думає хитро: — Та щоб ще такого «зробити». І до Доброти:

— Ой, добридень, подруженько! І куди це ти так поспішаєш? Ти така заклопотана, давай хоч поговоримо! Дивись, я прикупила собі одягу модного, а ти так і ходиш у своєму одязі, ну, чисто лахміття. Є в мене добрі знайомі, ходім, і тебе вони вдягнуть, будеш, як та краля.

— Та куди там мені до тебе: то там справи чекають, то до того треба забігти, підтримати.

— І навіть вони тобі здалися, ті люди, нехай товчуться, як хочуть. Я ось своїх швиденько обійшла, посіяла свої зернята в їхніх душах, то й робота зроблена, і зі спокійним серцем гуляю світом. От одягнешся так як я, то й не захочеться бігати, модні черевики топтати. Поїдеш десь на курорт, відпочинеш.

І подумала Доброта: — «Так ось, що ти весь цей час хотіла, щоб я припинила працювати, облиш голубко, не виїде це в тебе!».

— Та ні вже, дякую чемно за пропозицію, — відповіла Доброта. — А давай-но, ліпше я тобі подарую своїх зернят, і...

Та не встигла доказати Доброта, а «подруженьку» ніби вітром здуло.

— Ось тобі, вже й робота є, — подумала сама про себе Доброта, — треба бігти чим хутчіш, чи в стоптаних капцях, а чи вже й без них, а людей потрібно рятувати.

І, спотикаючись об колючі сходи-паростки пані Підлюсті, вириваючи їх руками, що аж мозолі на них полопали, заходилася проста жінка Доброта засівати свої золоті сходи.

І на тому місці, в тих душах, засяяло таке яскраве світло, що стало враз спокійно і тихо. І зітхнула Доброта: — Тут я впоралась, а скільки ж ще по світі сходів тієї пані. Та й побігла стурбована собі далі.

Люди! Плекайте, бережіть мої сходи в душах своїх і тоді ми разом врятуємо увесь світ!

Стебайло Карина
13 років

Полтавська область
Кременчуцький район
селище Градизьк

Я НЕ СТАНУ НУДЬГУВАТИ, ЯК ЗАЛИШУСЯ САМА

Я не стану нудьгувати, як залишуся сама.

Варто книгу до рук взяти, як трапляються дива.

Попелюшка у кареті мчить на бал в Країну див.

А у гості до Матильди Капелюшник приїздив.

А Аліса разом з Пеппі, заховавшись від усіх,

Кришталевий черевичок приміряють до панчіх.

Мумі-троль, Малий і Карлсон йдуть на чай до
Фрекен Бок,

А від неї з підвіконня втік до лісу Колобок.

Ось Еміль із Льонеберги з Томом Соїєром удвох
Йдуть у ліс до Робін Гуда, але там вже Колобок!

Пітер Пен, Дінь-Дінь і Венді змайстрували зореліт,
Запросили Мері Поппінс і вирушили в політ.

Де в цей час був Гаррі Поттер, я сьогодні не скажу.
Бо про нього — дуже довго, іншим разом напишу.

Та не встигла я сторінку вже останню розгорнути,
Як прокинулась, і бачу: до книжок герої йдуть.

Кожен — на свою полицку повернувся відпочивати,
Бо невдовзі знову книжку я захочу почитати.

Камінська Вікторія
12 років
Рівненська область
м. Острог

ЛЕВ ТА КОШЕНЯ

Левко завжди виділявся серед інших дітей. Чим? Якби ви хоч раз його побачили, то зрозуміли б і вже ніколи не забули цього хлопчину. Справа у його палаючій рудій чуприні. Може, це не було б комплексом для Лева, якби не жорстокі підлітки... Вони насміхалися з нього, називали «Левеням». Ви тільки уявіть, як це принизливо, коли могутнього звіра зменшили до рівня кошеняти! Так ще й низький зріст тільки підсилював насмішки. Кожного дня після школи Левко приходив додому і одразу ж вдивлявся у дзеркало, ніби чекаючи, що його волосся потемнішало чи він виріс хоча б на сантиметрик. Але відображення не змінювалося.

Ще було дещо особливе у хлопця — зелені очі. Присягаюся, ви навіть не уявляєте, які вони зеленющі! Такі, наче

сонячний промінчик скаче на смарагді. Або як шовкова весняна хвиля трави. Чи як непрохідний старий ліс, який щось тихо шепоче небесам. Але всі звертали увагу лише на волосся, а не на смарагд, траву чи ліс у його добрих дитячих очах. Тому школяр ненавидів своє відображення у дзеркалі. Він не помічав, який він унікальний. Дивлячись на себе, Лев бачив тільки чужу думку про себе.

І ось одного квітневого дня з ним сталася пригода. Тоді мала бути контрольна з математики. А ще варто додати, що Лев був найкращим учнем у сьомому класі. Ну, як ви могли подумати, цим і користувалися його «приятелі». Списували, погрожуючи побиттям. А Лев уже давно зрозумів: краще мовчати і підкорятись, інакше, як кажуть, буде гірше. Тому знав, що має робити завдання за своїх кривдників.

Настала ця неприємна мить. Хлопець ретельно пише, вирішує складні задачки, списує сторінку за сторінкою. Аж раптом, у голову прилітає зім'ятий папірець із не дуже граматично правильним змістом: «Дай списати а то мині лень мислити сьогодні». Звісно, це була записка від одного з класних задирак — Івана. Тільки важкий подих встиг зійти з уст Лева, як вчителька вже стояла над його головою, а на обличчі була невдоволена посмішка.

— Що це таке? Дай-но поглянути... З цими словами вчителька витягнула з рук записку і прочитала вголос...

— Це як?! Ти — найрозумніший учень класу — даєш списувати? Я так розумію, ти робиш це не зі своєї волі. Іване! Лишаєшся після уроків на серйозну бесіду!

І тут рудий Левко боязко повернув голову і побачив розгніваного однокласника, який провів пальцем по горлянці. Всередині Лева щось поворухнулося і враз похололо. «Що ж це буде?», — промайнуло у нього в голові. Навіть дзвінок на перерву не зміг вивести хлопця з думок про кінець його життя.

Іван швидко встав і пішов до коридору. Чомусь стихив ходу біля парти Лева, кинув ще одну записку і враз

зник з поля зору. Там було написано: «Ти і я. Шкільний двір. Чикаєш мене після втику від училки».

Діватися нікуди. Решту уроків Лев взагалі не відповідав і старався ніби зникнути з цього світу, потрапивши у свій уявний затишний куточок.

Настав найстрашніший момент з усього життя рудого. Він чекав під школою, а думки ніяк не вгамовувалися. «Можливо, мене занесуть до книги рекордів Гіннеса за найганебнішу смерть в історії...», — Левку навіть здалося, що ця думка має сенс.

Із дверей школи вийшов насуплений Іван. Почав наближатися. А ж раптом Лев подумав: «А чому це я маю приймати удар першим?». Замахнувся і вдарив кулаком прямісінько в щоку свого кривдника. Той похитнувся, але не впав. Лише сплюнув трохи крові з ясен на нагрітий сонцем асфальт. В Іванових очах запалав ще дужчий гнів. Тоді рудий зрозумів: цей удар був зайвим. Не встиг Левко навіть подумати про контратаку, як в очах потемніло і він упав наче в чорну безодню. Перед очима наче все життя пролетіло. Левко почув лише швидку ходу. Вона почала стихати. Іван злякався і втік, адже він здорово розбив носа своєму однокласнику!

Стало дуже тихо, лише дзвін у вухах ніяк не припинявся. Левко думав, що вже не спроможеться підвестися та так і буде лежати на твердому асфальті. Але веселий сонячний промінь впав прямісінько хлопцеві на очі. Лев важко підняв повіки. Перше, що побачив, це пухнасті хмари в небесах. Так пролежав ще кілька хвилин, вгадуючи, на що схожа та чи інша хмаринка. Та все ж треба було зібратися з силами і піднятися. З носа, наче річка, текла кров.

Левко вдавав ніби цього не помічає і наче нічого не сталося поплентався додому. Перехожі злякано оглядалися, авжеж, не кожен день побачиш учня в крові. Вперше хлопець відчув справжнісінький гнів. Був злий на всіх: на Івана, за те, що носа розбив; на вчительку, за те, що забрала записку і насварила задираку; на пе-

рехожих, за те, що всі погляди були сфокусовані на ньому; навіть на свою маму, за те, що так дивно його назвала.

Думки про кінець світу перервав звук із кущів. Це був такий приємний і ніжний звук! Що таке могло заспокоїти розлюченого Лева і припинити пожежу в його душі? Він проліз крізь кущі, але спочатку нічого, крім чийогось саду та городу, не побачив. Але приємний звук повторився, уже під ногами хлопчини. Це було кошеня! Воно так ніжно дивилося на нового гостя. Лев тихо присів навколішки і погладив це божественне створіння. Щось було у нього самого споріднене з котом. Може, руда м'якенька шерсть? Або зелені-зелені очі, наче гудзики. Чи свіжий шрам на котячому рожевенькому носику?

Кошеня ласкаво потерлося об коліна хлопчика. «Воно, напевно, голодне», — подумав він і витяг бутерброди з ковбасою і сиром із рюкзака. У Лева в школі ніколи не було апетиту, тому він віддав свій обід кошеняті, аби хоч хтось його з'їв. Котик одразу ж взявся за знищення смаколиків. Старався розтягнути задоволення, але все одно канапки швидко зникли. Не встиг Левко помітити, як кошеня вже лежало і дрімало у нього під ногами. Поглядаючи на це миле створіння, хлопець відчув, як у нього навернулися гарячі сльози.

Через шок від бійки справжні емоції і почуття нахлинули на нього доволі пізно. Чомусь сонячний день враз перетворився на дощовий і похмурий. Темні хмари закрили все небо і поволі почав накрапати дощик. Хлопець не стримався і розплакався. Холодний дощ, гіркі сльози і пекуча кров змішалися на обличчі школяра. Котик наче відчув біль і страждання, прокинувся і почав лизати обличчя щедрого незнайомця, спершись м'якими лапками об його груди. Вони просиділи так під дощем, поки Лев не заспокоївся.

Тоді він зрозумів: новому знайомому треба дати ім'я.
— Хм... — міркував уголос, — як щодо Смарагда?

Котик миттю зіскочив і почав бігати по мокрій траві.

— Значить, будеш Смарагдом!

Хлопцю дуже не хотілося йти від нового друга.

— Я вже піду... Але обов'язково прийду завтра з гостинцем! Смарагд на останок підійшов до нього і потерся об ногу.

Дощ вшухнув. Дороги були мокрі, а з дерев падали чисті і тихі краплі. Нарешті Лев відчув солодкий смак радості. Додому він не йшов, а просто летів, наче на крилах. На лиці була задоволена усмішка. Вперше в житті, коли він прийшов додому, не заглянув у дзеркало, наче йому байдуже, чи змінилося щось.

Мама дуже бідкалася через розбитий ніс. Трохи покричала, трохи пожаліла і заспокоїлася. Лев, як завжди збрехав, сказавши, що ходив по мокрому асфальту, випадково послизнувся і впав. Мама наклала пластир, з яким йому ще довго довелося ходити.

Наступного дня хлопець, як ніколи раніше, з радістю пішов до школи. Йому було все одно, чи отримає він ще одного стусана чи ні.

На щастя, все було добре і ніхто навіть не чіпав його. Левко кожного дня пригощав смаколиками Смарагда. А взамін кіт вислуховував усе наболіле. І в один такий день несподівано почулися кроки з хатинки біля саду, в якому сидів принишклий Лев. Спочатку було незрозуміле буркотіння, а потім до саду зайшла старенька бабуса з кошиком. Вона не одразу розгледіла хлопця.

— Ой! Тут хтось є? — запитала вона.

— Вибачте! Я випадково сюди потрапив... Але зараз же піду! — почав виправдовуватись Лев.

— Ні-ні. Якщо вже прийшов, то залишайся. Я завжди рада гостям!

— Та якось незручно... І мені вже додому час.

— У мене якраз варенички з сиром щойно приготівлені. Проходь до хати.

— Дякую, тоді вже залишуся, — відповів Левко.

Смарагд хотів показати новому другові, ніби він тут господар: підточив кігті об кору дерева, провів до входу і пішов курчат ганяти.

Хатинка була дуже затишна. Кругом розвішані вишиті рушники, а на столі витав аромат вареників. Хлопець сів і чекав на хазяйку. Бабця прийшла не з порожніми руками, а з банкою пряженого молока. Налила у склянку, подала миску, ложку і сметану.

— Дякую за смачний обід, бабцю, — сказав Левко.

— Називай мене просто Марія Петрівна.

— Добре, Маріє Петрівно. А я — Лев. Я вже буду йти, — з ввічливості промовив школяр.

— Посидь ще трохи, Левку, скоро прийде мій онук. Познайомитесь. Я впевнена, що з вас вийдуть хороші друзі.

— Ну, посиджу ще трохи. А то мама турбуватися буде, — відповів Левко.

Довго чекати не довелося. Десь через хвилин десять із хвіртки почулося:

— Ба! Я прийшов!

— Заходь, тут відчинено! — крикнула у відповідь Марія Петрівна.

Лев сидів за столом, чекаючи зустрічі з новим знайомим. Тихо скрипнули двері і на великий подив Левка в них опинився Іван! Так, той самий, хто розбив йому носа! Очі аж розширилися від подиву. Теж саме відчув й Іван. Хотілося просто взяти і чкурнути через вікно, але це якимось невічливо. Хлопці позавмирили, дивлячись один на одного з огидою і гнівом. «Хто б міг подумати, що у такої доброї бабусі онук ще той тип!», — майнуло у голові Лева. Марія Петрівна порушила мовчанку:

— Іванку, а у нас гість. Знайомся: Левко. Лево, це Іван — мій онук.

— Приємно познайомитись, — крізь зуби просичав Іван, вдаючи, ніби не знає бабусиного гостя, — Можна на хвилинку ми відійдемо?

— Звісно! Веселіться, хлопці, — відповіла бабуся.

Рудому аж в очах потемніло. Це ж треба так вляпатися! Вибору все одно немає. Вони вийшли на сонячне подвір'я, де Смарагд досі розважався з курчатами. Довго в повітрі стояла напружена мовчанка. Іван оглянувся, чи немає бабусі поблизу і сказав:

— З якого дива ти тут!? Чи ти вже слідкуєш за мною?

— Та не слідкую я. Це випадковість... Я зараз піду і більше не буду з'являтися тобі на очі, — з цими словами Лев хотів чкурнути куди далі, не оглядаючись, але Іван його зупинив.

— Ти так і не сказав, чому тут? — наполегливо запитав Іван.

— Це все через кошеня. Я його полюбив і не зміг залишити. Та й він до мене прив'язався. У нас багато спільного.

— Серйозно? Боже, ну що ще від тебе можна очікувати? І як ти його називаєш?

— Смарагд. Через очі.

— Пф... Він у нас простий Рудик. А в тебе є клепка в голові. Я б не додумався до такої клички.

Довго вони мовчки дивилися на кошеня. Аж поки Іван не заглянув у зелені-зелені очі Лева і промовив:

— Вибач мені за все... Товариші?

— Ну... — на мить Левко завагався, — згода!

Після цього вони довго говорили, а котик ніби усміхався, походжаючи поруч.

Хто б міг подумати, що маленька тваринка може зробити з найзапекліших ворогів справжніх друзів.

Переможець номінації
у віковій категорії 14 – 18 років
Янушак Ірина
15 років
м. Луцьк

ТАНЕЦЬ ЖИТТЯ

Десь на далекому обрії, де золотаве руно стиглої пшениці зливається з ніжною блакиттю погожого неба, видніється околиця невеликого містечка. Там у самотній хатині живе дівчина неймовірної вроди. Сукня її рясніє мальвами та волошками, хустина вишита барвистими квітами та строкатими орнаменами, на шиї – коралі та дукати. У пасмах волосся розвиваються червоні маки, колосся пшениці та листочки м'яти. Це надає їй легкого аромату, який вона несе поміж люди. Ну така вже красуня!

Щоранку із першими лагідними променями дівчина виходить у поле, дивиться на чисте блакитне небо, вдихає на повні груди аромат польових квітів і трав. Вона обожає запах волі, такий глибокий, п'яний і жадакий... Її погляд щоразу із вдячністю лине високо за хмари, летить думками до самого Всевишнього. Дівчина простягає руки та в німій молитві благає небеса про порятунок і захист... не для себе... для того, хто дорогий і любий її серцю...

Красива та горда, сильна та незламна, як і її славна земля, що родить святий хліб та оберігає все живе від мороку та зла. Дівчина примружує очі, дослухається до шелесту ниви, що в унісон уплітається в золоту пісню жайворонка, наспівує тиху ніжну мелодію. Красуня плавно рухається по золотому полю в такт пісні, її танець граціозний, кожен рух так і вабить стати до неї в пару, підхопити цю чарівну мелодію.

Глибока, бездонна блакить милує око та заворожує душу. Мабуть, немає нічого кращого, як МИРНЕ небо!

По ньому пливають білі пухкі хмаринки. Оця така гарна! Вона обрисиами геть, як наша Україна! Дивлячись на хмаринку, красуня згадує свого коханого, молиться, аби швидше зустрітися з ним, та щиро вірить, що він обов'язково повернеться і разом із нею закружляє в танці.

Ой, хто це? Ластівка?! Як же це знаково! Дівчина помічає над головою пташку, тому серце ще більше наповнюється вірою в те, що її народ буде вільним та щасливим, адже він сильний та непереможний.

Час від часу смуток безжально огортає її серце й душу, вона зовсім одна, без підтримки та втіхи, але не здається, не впадає у відчай, бо вірить, що все буде добре! А поки щоранку дівчина танцює у пшеничному полі під блакитним ясним небом, вдихає п'янки пахощі ниви й разом із вірою та надією думками лине до Всевишнього, аби Бог захистив і зберіг її коханого, дав йому наснаги, наповнив тіло енергією сонця та підживив соками рідної землі, бо її наречений — воїн світла, що міццю тіла та духу свого боронить святу землю від чорної орди зла...

Минав час, а воїн все не повертався; на жаль, не було від нього й жодної вісточки. А в золотому полі все частіше почали проростати квіти маків, червоними цяточками пробиватися серед дозрілого колосся та блакитнооких волошок. Сусіди із сумом дивилися на красуню, тихо перемовлялися між собою, казали, що він, мабуть, вже ніколи не повернеться, бо так довго про нього нічого не чути. Та дівчина не слухала їх, адже, коли вона його проводжала, то обіцяв, що повернеться і обов'язково станцює з нею найкращий у житті танець. Тож дівчина не переставала вірити та день у день, посилаючи благальні молитви в небо, повторювала свій життєдайний танець. І кожного ранку над нею пропливала біла хмаринка та кружляла та сама ластівка...

Нарешті одного ранку під час дівочого танцю, весело цвірінькаючи, прилетіла пташка, вона тріпотіла крильцями, ніби несла радісну звістку. Тепле лагідне проміння ніжним дотиком лягло на ще не скошені ниви, дмух-

нув свіжий вітерець, настояний на ароматах лугових трав. Дівчина наповнила ним груди — і ніби ожила від чарівного сну, неначе вдихнула ЖИТТЯ.

Та раптом бачить, як із краю поля йде її наречений, якого вона так віддано чекала, у якого так вірила! Дівчина, щаслива, побігла до коханого, він обома руками обхопив її тонкий стан та закрутив у неймовірному танці. Вони танцювали серед стиглого жита під спів радісних пташок, а над ними ясніло мирне блакитне небо.

«Я знала, я вірила, він повернеться, він зможе...» — думки пурхали білими метеликами, а до неба знов линули її щирі молитви вдячності.

Хлопець згодом розповідав, що кожного ранку, дивлячись на схід сонця, він згадував кохану, і в ті моменти в нього ніби з'являлися нові сили, гаряча кров закипала в жилах, тіло й дух набирали сили, міцніли та знову були готові до бою та надлюдських випробувань. Це, виявляється, кохана своїм життєдайним танцем і молитвами давала йому таку силу та міць.

Воїн промовив: «Ми вільні, ми перемогли!». «Я знала, що так буде, -подумала дівчина, — наш народ сильний, незламний, ми переможемо кожного, хто прийде до нас з мечем! Українські співи та життєдайні танці залишаться на віки і століття не тільки в пам'яті поколінь, а й у нашому житті».

* * *

Ця чарівна історія, звісно, має щасливий фінал. Я щиро вірю, що й у реальному житті та жорстока війна, яка зараз точиться на моїй рідній землі, теж закінчиться ПЕРЕМОГОЮ, бо добро завжди долає зло, а світло бере верх над темрявою.

Тож благословенні будьте, українські жінки, що маєте могутню силу духу, вмієте віддано чекати, плекати надію, линути думками за тисячі кілометрів до своїх коханих та міцно обіймати їх молитвами, бо тільки ваша безмежна любов для них є найсильнішим оберегом!..

Саченок Максим
15 років
Кіровоградська область
м. Олександрія

ДАВНО ТЕ БУЛО...

У незвіданих горах, далеких від людського ока, існувало велике поселення чарівних істот. Це місце було приховане від сторонніх очей магією, і тільки обрані могли знайти шлях до нього. Поселення розвивалося й процвітало, але багато століть тому між його жителями виник конфлікт, що розділив їх на дві окремі країни.

На заході поселення розташувалася країна світлих сил, де мешкали лицарі, ельфи та фенікси. Вони жили в гармонії, підкоряючись своїм королям та магічним стрільцям, що володіли неймовірною силою та мудрістю. Лицарі славилися своєю відвагою, ельфи — своєю мудрістю і довголіттям, а фенікси були символом відродження та нескінченного життя. Їхні королі правили з мудрістю та справедливістю, підтримуючи мир і процвітання у своїй країні.

На сході, за горами, що вкривалися густими лісами і непрохідними трясовинами, знаходилася країна темних сил. Там жили міфічні тварини, які втілювали силу і могутність природи: грифони з гострими кігтями, кентаври, що поєднували силу людини і коня, недовірливі циклопи, хитрі русалки та дракони, чиє полум'я могло спопелити все на своєму шляху. Ця країна була сповнена магії, але темної і небезпечної.

Дві країни ворогували між собою століттями. Вони забули про своє спільне минуле і про те, що колись були єдиним поселенням. Проте мудрий правитель Фівар розумів, що протистояння виснажують і хотів об'єднатися з країною темних сил, щоб разом знайти шлях до миру та гармонії.

У мудрості сила

Фівар, вождь магів світлої країни, був мудрим і далекоглядним. Він був впевнений, що настав час покласти край багаторічній ворожнечі. Разом з принцом Фрідріхом, молодим і відважним спадкоємцем трону, Фівар вирішив вирушити в небезпечну подорож до темного королівства, аби запропонувати примирення та дружбу.

Фівар і Фрідріх взяли з собою велике військо, що складалося з найвірніших і найсильніших воїнів. Лицарі з блискучими обладунками, ельфи з магічними луками та фенікси, які вмгли відроджуватися з попелу, стали їхньою охороною. Вони вирушили в дорогу, не знаючи, що чекає їх попереду.

Шлях мужності та честі

Дорога була довгою і небезпечною. Їм довелося долати круті гірські стежки, темні ліси та глибокі ущелини. Одного дня, проходячи через вузьку ущелину, вони потрапили на дракона, що застряг між скелями. Дракон, на вигляд величезний і грізний, викликав страх у воїнів. Усі подумали, що він злий, і хотіли його вбити, але звір голосно закричав:

— Будь ласка, допоможіть мені! Я застряг між цими скелями і не можу вибратися.

Фівар відчув щирість у голосі дракона і вирішив допомогти. Він підняв свою магічну паличку і направив її на скелі. З яскравим спалахом каміння розсипалося, звільняючи бранця. Дракон вибрався на свободу, розправив свої величезні крила і вдячно схилив голову перед Фіваром та Фрідріхом.

— Дякую вам за допомогу, — сказав дракон. — Ви врятували мене, і я обіцяю віддячити, якщо у вас будуть якісь проблеми. Я розповім про вашу доброту Темному Володарю.

Фівар і Фрідріх подякували дракону за його слова, прощалися та продовжили свій шлях. Незабаром вони перейшли на інші землі, які були позолочені сонячни-

ми променями. Пейзажі цієї місцевості зачаровували своєю красою: золоті поля, величні гори і кришталево чисті озера.

Мандрівники зупинилися, милуючись красою навколишнього світу. Фівар і Фрідріх відчували, що ці землі мають особливу магію, яка наповнює їхні серця миром і спокоєм. Вони зрозуміли, що навіть у найтемніших куточках світу є місця, де можна знайти красу і гармонію.

Нечисть злітає вгору

З новими силами і вірою в успіх своєї місії, вони вирушили далі, знаючи, що їх чекають нові випробування і пригоди. Але тепер вони мали не тільки відвагу і мудрість, але й підтримку могутнього дракона, який бачив їхню доброту і готовий був прийти на допомогу в потрібний момент.

Раптом, під час милування краєвидами позолочених земель, вони почули різкий звук, який нагадував крик крилатої тварини. Звук був настільки гучним і несподіваним, що всі відразу зупинилися, намагаючись зрозуміти, що сталося. У паніці вони почали шукати джерело цього звуку.

І раптом перед ними з'явився величезний золотий орел. Зло в його очах відразу дало зрозуміти, що це не проста тварина. Орел стрімко спікірував вниз і своїми потужними кігтями схопив магічну паличку Фівара. Змахнувши крилами, він миттєво злетів високо в небо і полетів до найвищої вершини гори, що піднімалася перед ними, за темними лісами.

Фівар відчув, як його серце стислося від розпачу. Його магічна паличка була унікальною і незамінною. Без неї він не міг використовувати свою магію на повну силу, і це могло поставити під загрозу їхні плани.

— Ми повинні повернути мою паличку, — сказав Фівар, дивлячись на принца Фрідріха і їхнє військо. — Без неї я не зможу повністю захистити нас, аби виконати нашу місію.

Пастка

Фрідріх кивнув, усвідомлюючи важливість цього завдання. Вони негайно вирушили в напрямку гори, де зник орел. Їхній шлях пролягав через густі і темні ліси, сповнені небезпеками, але вони впевнено крокували вперед, сподіваючись, що небезпека залишилася позаду.

Раптом земля під їхніми ногами почала хитатися, і вони провалилися у глибоку яму. Навколо пролунали звуки натягнутих луків, і вони зрозуміли, що потрапили в пастку. Фівар, Фрідріх і їхнє військо були готові боротися, але перш ніж вони встигли зробити будь-який рух, з лісу вибігли ельфи.

Ельфи, підійшовши до краю ями, побачили, кого зловили. Серед ельфів був старий друг, лідер ельфів Аріан.

— Фіваре, Фрідріху! Що ви тут робите? — здивовано запитав Аріан, простягаючи руку, щоб допомогти їм вибратися з ями.

Фівар усміхнувся, піднімаючись разом з іншими. — Ми йдемо до темного королівства, щоб запропонувати примирення і дружбу. Але схоже, що ми потрапили в пастку.

— Вибачте за це, — сказав Аріан, допомагаючи останнім воїнам вибратися з ями. — Ми встановили пастки, щоб захиститися від ворогів, але не очікували побачити вас тут.

— Не турбуйтеся, — відповів Фівар. — Головне, що ми знову зустрілися. Ваша допомога нам стане в пригоді.

Аріан кивнув.

— Якщо ви шукаєте шлях до темного королівства, ми проведемо вас. Лісові стежки можуть бути небезпечними й наші провідники знають безпечні маршрути.

Ельфи взяли на себе роль провідників і повели Фівара, Фрідріха та їхнє військо через ліс. Вони рухалися швидко і обережно, уникаючи пасток і небезпек. Аріан розповів їм про новини в лісі і про те, як темні сили останнім часом стали агресивнішими.

Нарешті, вони дісталися до межі лісу й перед ними відкрився краєвид на найвищу гору. Коли Фівар, Фрідріх і їхнє військо піднялися, перед ними знову з'явився золотий орел. Поруч із ним стояли одноокий циклоп і русалка з темним поглядом. Від їхньої присутності повіяло небезпекою, і всі відчули, як напруження зростає.

Фівар і його супутники знали, що вони не можуть відступити. Вони розуміли, що ці істоти не чекали такого стрімкого нападу, і це був їхній шанс. Без зайвих вагань вони вирішили діяти.

— Вперед! — крикнув Фрідріх, піднімаючи свій меч.

Воїни, ельфи та фенікси кинулися в атаку. Золотий орел спробував злетіти, щоб уникнути нападу, але ельфи влучно вистрілили зі своїх луків, змушуючи його змінити напрямок. Циклоп махнув своєю величезною рукою, намагаючись збити ворогів, але лицарі спритно уникали його ударів і завдавали своїх.

Русалка намагалася використати свою магію, щоб зупинити нападників, але Фівар встиг зняти закляття, захищаючи своїх друзів.

Бій був запеклим, але раптовість нападу дала їм перевагу. Нечисть, не очікуючи такого опору, почала відступати. Зрештою, орел, циклоп і русалка втекли, залишивши позаду свою здобич. Магічна паличка Фівара залишилася на землі, сяючи в променях сонця. Фівар підняв її, відчуваючи, як магічна сила знову наповнює його.

— Ми це зробили, — сказав Фівар, озираючись на своїх супутників. — Завдяки нашій єдності та рішучості ми змогли перемогти.

— Це тільки початок, — додав Фрідріх. — Попереду ще багато випробувань. Але я вірю, що ми зможемо досягти миру.

Вони зібралися разом і, піднявши голови, впевнено крокували до замку. Їхні серця були сповнені надії та рішучості. Вони знали, що тільки спільними зусиллями

зможуть досягти своєї мети і принести мир і гармонію до чарівних земель.

Фівар і Фрідріх, сповнені рішучості, вирушили до замку. Вони знали, що попереду їх чекають випробування, але з підтримкою друзів і вірою в мир вони були готові подолати будь-які перешкоди.

Країна Темного Володаря

Коли Фівар, Фрідріх та їхнє військо наблизилися до воріт темного замку, перед їхніми очима розкрився велетенський розріз у землі. Вони завмерли, дивлячись униз, де розташувалася країна темних воїнів. У центрі цього зловісного королівства стояв величний чорний замок, оточений кентаврами, грифонами та іншими міфічними істотами, які, здавалося, були готові до будь-якого нападу.

— Це їхнє серце, — тихо сказав Фівар, спостерігаючи за рухами темних воїнів. — Ми повинні бути обережними.

Фрідріх кивнув, відчуваючи, як напруження зростає. Вони розуміли, що вступити до цього королівства було найризикованішим кроком, але необхідним для досягнення миру. Вони обговорили свій план і вирішили спуститися у розріз, використовуючи магічні сили Фівара та спритність ельфів, щоб залишитися непоміченими.

Під прикриттям ночі вони почали свій спуск. Ельфи допомагали їм рухатися безшумно, а Фівар використав свою паличку, щоб створити ілюзії, що приховували їх від патрулів. Принц Фрідріх вів своє військо з упевненістю і рішучістю, знаючи, що успіх залежить від кожного з них.

Коли вони досягли дна розрізу, перед ними відкрився ще більший вид на королівство темних воїнів. Вони бачили, як кентаври патрулюють територію, а темні маги проводять свої ритуали. Грифони літали в небі, спостерігаючи за будь-яким рухом.

— Нам потрібно знайти шлях до замку, — шепнув Фрідріх. — Це наш єдиний шанс на зустріч із Темним Володарем.

Вони рухалися вперед, уникаючи патрулів і використовуючи всі свої навички, щоб залишитися непоміченими. Кентаври і грифони не бачили їх, адже Фівар створював ілюзії, що приховували їхні сліди. Вони наближались до замку, крок за кроком.

Нарешті вони досягли воріт чорного замку. Перед ними стояли два могутні кентаври, озброєні до зубів. Фівар підняв свою паличку і використав магію, щоб знерухомити їх на кілька хвилин, достатніх, щоб пройти всередину.

Коли вони увійшли до замку, перед ними відкрився величний тронний зал. У центрі зали сидів Темний Володар, оточений своїми найвідданішими слугами.

Темний Володар, сидячи на троні свого чорного замку, виглядав вражаюче і містично. Він був високим і струнким, з довгим чорним волоссям, що спадало на плечі. Його очі, глибокі, як бездонна прірва, випромінювали холодну байдужість і владу. Обличчя мав бліде, майже мармурове, з виразом завзятості і розсудливості.

Темний Володар був одягнений у чорну панцирну броню, що відбивала світло, а замість корони над його головою виднілися величезні чорні крила, що виходили від його спини і спускалися вниз, нагадуючи темний силует ластівки в полі під час сутінків. Він мав на собі також плащ, який спадав до підлоги з кількох шарів тканини, виготовленої з тонкого матеріалу, який був би надійно захищений.

Він підвівся, побачивши гостей, і його погляд був пронизаний цікавістю та недовірою.

— Фівар, принц Фрідріх, — сказав Темний Володар, його голос був глибоким і гучним. — Що привело вас до мого королівства?

Фівар зробив крок вперед, тримаючи паличку в руці.

— Ми прийшли запропонувати мир і співпрацю. Ми віримо, що наші країни можуть об'єднатися проти спільних ворогів і побудувати краще майбутнє для всіх істот.

Темний Володар задумався, його очі блищали в темряві. Після кількох хвилин мовчання він сказав:

— Ваші слова цікаві. Але чи готові ви довести свою щирість?

— Так, — відповів Фівар. — Ми готові зробити все необхідне, щоб досягти миру.

Темний Володар посміхнувся.

— Тоді покажіть свою рішучість і доведіть, що ви дійсно хочете об'єднати наші сили. Якщо ви зможете виконати мої умови, я погоджуся на переговори.

Жага миру

Так почалося нове випробування для Фівара, Фрідріха та їхнього війська. Вони були готові ризикнути всім заради миру і гармонії в чарівному світі.

Фівар, Фрідріх та їхнє військо прийняли виклик Темного Володаря з рішучістю. Вони знали, що завдання не легке, але вони готові пройти через будь-які перешкоди, щоб досягти своєї мети — миру між світлом і темрявою.

Темний Володар висунув умову: вони повинні подолати страшне випробування. Він велів їм пройти через лабіринт загадкових катакомб, що були сповнені жакливими істотами. Лицарі, ельфи, фенікси та інші чарівні створіння стояли перед важким вибором, але були готові ризикувати задля великої мети.

Шлях у лабіринті був напруженим. Фівар використовував свою магічну паличку, щоб знешкоджувати пастки і змушувати страшних істот тікати. Фрідріх і лицарі стояли на сторожі, готові захищати одне одного. Ельфи майстерно використовували свою складну стратегію, щоб обходити небезпечні зони.

Під час долання лабіринту вони зустрілися з великими викликами, але справилися і вийшли цілими й нешкодженими.

Після успішного виконання першого випробування Темний Володар поставив перед Фіваром, Фрідріхом і їхнім військом нове завдання. Цього разу вони мали довести свою відданість та здатність пройти через випробування морального і внутрішнього характеру.

Темний Володар велів їм вирушити до віддаленого вулканічного острова, де, за його словами, знаходиться джерело магічної енергії, потужного достатньо, щоб змінити весь світ. Однак, щоб досягти цього джерела, їм потрібно пройти крізь небезпечні сили природи, повз міфічні створіння та спроби духовного виклику.

Підступні русалки та злі циклопи створювали великі проблеми для Фівара, Фрідріха та їхнього війська під час їхнього шляху до вулканічного острова. Русалки використовували свою чарівну пісню, щоб сплутати їхній розум і змусити збитися зі шляху, а циклопи використовували свою силу, щоб спробувати знищити їхню групу.

Фівар, Фрідріх і їхнє військо зустріли ці виклики зі сміливістю і винахідливістю. Фівар використовував свою магічну паличку, щоб створювати бар'єри проти чарівних впливів русалок і відволікати їхніх воєвод, тим самим забезпечивши, що їхнє військо залишиться разом і не буде знищено. Фрідріх і лицарі використовували свої військові вміння та стратегію, щоб протистояти нападам циклопів, а також власні магічні здібності та могутність.

Незважаючи на всі випробування, Фівар, Фрідріх і їхнє військо змогли подолати всі перешкоди.

Темний Володар і його нечисть, побачивши сміливість і добрі наміри Фівара та його супутників, вирішили припинити ворожнечу. Після всіх випробувань Темний Володар зрозумів, що вони готові до миру.

Таким чином, вони уклали договір, який заклав основу для майбутнього співіснування їхніх країн. Договір включав умови про взаємне непорушення територій, спільні заходи проти загрози від зовнішніх сил, а також культурний та торговий обмін між їхніми народами.

А магічну паличку, як символ довіри та визнання, вирішили використовувати тільки в цілях захисту своїх королівств. Так почалася нова ера в історії чарівного поселення. Світлі і темні істоти працювали разом, підтримуючи і захищаючи один одного.

Як з'ясувалось, це був не кінець, а початок. Початок нової історії про честь, гідність, підступність і зраду. Але то вже зовсім інша історія...

Бондар Платон
14 років
м. Одеса

ЧОРНА ДІРА

Глава 1 *Темрява*

Астронавт, на ім'я Лукас Джей Одді, зосереджено дивився у дверний отвір, який був наполовину закритий. Не ворущаючи губами, в голові, він повторював одну й ту ж саму фразу: «Все буде добре...». Мозок Одді, за допомогою очей, намагався розібрати жести та емоції людей, що стояли за дверима, по їхнім тіням. На превеликий жаль, розмову Одді почути не міг. Усі вже давно могли передавати думки з голови в голову, завдяки прогресуючій техніці. Але жести та емоції нікуди не пропали, їх розгадувати й залишалося молодому астронавту.

Справа була в тому, що вже третій день поспіль, командування їхнього космічного корабля XR92 перебувало у безнадійному відчаї зі сльозами на очах. А сьогодні вранці, за чутками, навіть телефонували своїм сім'ям. Цей смуток на додачу зі страхом невідомого, передалися вниз по чинам команди. І Одді не був винятком. Він сам від нудотного жаху хворобливо зблід і ледве пересувався кораблем. А колись небесно блакитні очі перетворились у два неживих скельця, що відображали його ду-

шевний біль. Донедавна пишна шевелюра поріділа та частково посивіла. В результаті двадцятишестирічний Одді став схожий на сліпого безпорадного старого.

У своїх хворобливих перетвореннях астронавт був неодиноким. Наприклад, Джейн, космічний біолог, згризла собі нігті настільки, що вони почали кровити. А двоє бортінженерів не підводилися з ліжка вже двадцять шість годин, хтось збирався перевірити, чи вони живі, але всім було не до цього.

Коли настав час сну, смертельна метушня забарвилася невдалим поєднанням машинного холодного світла і глухої пітьми безкрайнього космосу. Освітлення спеціально було приглушеним під час сну, одночасно, щоб не заважати і не давати загубитися. Наразі, Одді було все вже зовсім байдуже, і він сконцентрував залишки своєї свідомості на тіні, що падала в цю кімнату. Чітко було видно лише одну людину, точніше містера Доу, що можна було вважати за удачу, так як саме він завжди яскраво жестикулював і емоції також не приховував. По обрисам фігур було видно, що він тремтів і часто пив воду (хоча, більш вірогідно, це було щось міцніше). Він намагався заспокоїтися та тримати руки на столі, але вони, наче невгамовний механізм, раз за разом піднімалися до його обличчя. Він діяв дуже інтенсивно — то закривав очі, то рота, то в розпачі тягнув себе за волосся. Вся пластика його тіла видавала одне почуття — йому не подобається тут знаходитись і він віддав би дуже багато, щоб його тут не було. Містер Доу брав участь у процесі, який був непідвладний йому. Раптом об'єкт стеження різко підвівся. Серце Одді на мить завмерло та потім перейшло на стрімкий галоп. Розмовна тиша раптом перервалася невпевненими кроками, що йшли в бік каюти. Двері стрімко відкрилися, вдарившись об стіну. Гучний залізний звук знаменував появу виснаженого представника командування, за яким слідував Одді. Сумно озирнувшись навкруги, він відкрив рота для оголошення, на яке всі чекали...

Глава 2

Сварка

Маленький Лукас Одді, зі сльозами на очах дивився у відкритий дверний отвір, що виходив у коридор, куди падала тінь із кухні. Звідти доносилися крики його батьків, які бурхливо сперечалися про щось неважливе, та і не дуже зрозуміле для Лукаса. Але, все ж таки, він дуже злякався, тому що був вразливий та не любив агресії. Так його вчили вихователі, так він вчив себе сам. Мама з татом не приділяли багато часу Лукасу, від чого той проводив своє дитинство в самотності. Єдиними друзями хлопчика були його іграшки і власна кімната, де він проводив більшу частину свого життя. Хлопчик мріяв, що в майбутньому буде борознити простори космосу. У нього навіть була своя колекція іграшкових космічних кораблів. Один з них він саме зараз тримав у руці, стиснувши його якнайсильніше, намагався опинитися не тут, а у далекому космосі. Він розривався між цікавістю та страхом. З одного боку він хотів абстрагуватися від конфлікту, а з іншого — боявся втратити зв'язок із реальністю і пильнував, щоб батьки не дійшли до рукоприкладства. Не дивлячись на те, що все життя сім'я Лукаса працювала далеко від дому і в його вихованні участі не брала, а перекладала усі зобов'язання на нянь та вихователів, він інстинктивно жалів їх і хотів лише миру. Але дорослі ніяк не могли заспокоїтись, і було відчуття, що градус сварки тільки підвищується. В гучних криках Лукас зміг розібрати одну фразу батька: «Мені набридло це терпіти!».

Після точки кипіння напруга трохи спала і родичі, почали приходити до тями і вирішення конфлікту. Але краще не стало. Лишень відкрити злість змінила порожнеча, прикрість та морок. Промовивши щось спокійно-нейтральне, батько вирушив у кімнату Лукаса. Хлопчик здригнувся. З червоним обличчям і стиснутими кулаками батько увімкнув світло в кімнаті сина. В ту

ж мить шпалери кольору океану та шорсткий старий килимок залилися теплим світлом, це не гармоніювало зі зловісною атмосферою, що панувала в будинку. Батько підійшов до сина, нахилився впритул та подивися йому прямо в очі. Він зовсім не хотів говорити те, що збирався і до чого так довго йшов. Але після невеличкої паузи все ж промовив...

Глава 3

Діра

— Шановні колеги, наш корабель рухається прямо в чорну діру, дві доби тому відбулося раптове розширення поля її тяжіння і всі спроби вийти з нього виявилася марними. Повний контакт із центром відбудеться за 22 години. Подібних випадків ніколи раніше не було, але, скоріш за все, ми усі помремо. У кожного з вас є можливість зателефонувати своїм рідним. Як компенсацію ваші родини отримують по 10 мільйонів доларів, дякую за увагу.

Після цих слів містера Доу на мить запанувала моторошна тиша, а потім залунали крики та плач, а в самопроголошеного глашатая полетіли різні предмети — від дрібного сміття до предметів одягу. Вся ненависть до безпомічного керівництва вилилася на містера Доу. Не дивлячись на трагічну ситуацію, напруга дещо спала, тому що для отримання замовчуваної інформації екіпаж готував бунт. Але в ньому вже сенсу не було. Прийняв на себе шквал злості худий містер Доу:

— Ми намагалися покликати рятувальний корабель +R56, але було вже запізно.

Нікого це, звісно, не задовольнило, але, виконавши свою місію, містер Доу вийшов. Опинившись у коридорі, він пнув стіну ногою і крізь зуби щось невиразно процідив. Йому теж було дуже погано і він сам хотів би в себе чимось кинути. Перші кілька годин кают-компанія просто не могла повірити в те, що відбувається. Якщо вони ще могли прийняти цю реальність, але точно не

те, що це відбувається саме з ними. Але, коли це усвідомлення прийшло, всі взялися до справ. Як найперше, вони вишукувалися в чергу в кімнату для зв'язку, з великими апаратами для дзвінків. Одді почув багато слізних розмов, але сам нікому телефонувати не збирався. Екіпажу виділили двадцять хвилин кожному, щоб всі встигли. З часом, години три потому, повітря помітно стало важчим, тому що його почало сильно здавлювати. З кожною хвилиною ситуація ставала все гірше. Чорна діра все наближалась і її тиск можна було вже легко відчувати. Після відчаю всі трохи прийшли до тями та почали багато розмірковувати. Наприклад, частина екіпажу стала стверджувати, що після падіння в чорну діру, вони опиняться в іншому всесвіті. Хтось думав простіше — вважав, що сингулярність відправить їх кудись у межах нашої галактики. Але все зводилось до того, що пройти живим крізь горизонт подій у них не вийде, а повернутися назад тим паче. Одді в дебатах участі не брав і сидів осторонь від усіх. Дивлячись в ілюмінатор, він зрозумів, що більше не відчуває біль, а скоріш суцільне відчуття безсилля. Прийняти свою смерть виявилось важче, ніж прийняти свою смертність. Незабаром дихати стало зовсім нічим. Через великий тиск, повітря стало непридатним для дихання. Було доручено видати всім балони з киснем, і порекомендували не використовувати його надмірно, ніби це мало якийсь сенс. Серед членів екіпажу стало помітно більше віруючих у Бога, їдальня наче перетворилася на церкву. Звідусіль линув молитовний шепіт. Команда космічного корабля була інтернаціональною, тому в скрутну хвилину всі заговорили на рідних мовах і згадали своїх богів. На превеликий подив, людей це тільки згуртувало — вони взяли за руки і разом чекали на смерть, але, звичайно, в їдальні зібралась не вся група, дехто вештався кораблем, дехто — дрімав у ліжку. А ще була велика група людей, котра вже хвилин сорок конфліктували з керівництвом.

Вони були сильно розлючені й готові мститися за таку смертельну небезпеку.

Аж раптом Одді остаточно стало зле і його м'язи обличчя почали тремтіти, а тіло — потроху німіти. Він відчував запаморочення і хотів прибрати геть кисневий балон, але вже було запізно, без нього він дихати не міг. Обриси предметів навкруги стали зникати, а ноги вже не тримали. Все розмилось і перетворилось у кашу з кольорів. Він похитнувся і відчув сильну лихоманку, очі мимоволі закривались. Одді здалося, що в ілюмінаторі пролітають штурмани їхнього корабля. Він востаннє подивився на свої руки і впав.

Глава 4

Ящірка

— Синку, ми тут поговорили с твоєї мамою і вирішили розлучитися...

Спочатку Лукас не зовсім зрозумів, що відбувається. Батько щось довго бубонів і намагався пояснити все своєму шестирічному сину. Але усвідомлення приходило поступово. Спочатку, коли додому став часто приходити незнайомец — юрист. Цей високий худий чоловік заливав монотонним тенором холодну квартиру сімейства Одді. Лукас його одразу незлюбив, і коли він приходив — забивався в куток. Пізніше, йому довелося побувати у великій просторій будівлі, де дорослі збирались, сиділи, кричали і стукали молотком. Після одного з таких ударів його тато заплакав, ніколи раніше він його таким не бачив. Лукасу стало не по собі. Після цього батько вже ніколи не приїздив додому. Тільки зрідка Лукасу дозволяли його відвідувати. Близьких відносин у хлопчика з батьком не було, і все що він знав про нього — що той дуже впливовий і знає всіх у місті. І все це дуже вдарило по Лукасу, так як цей час він почав ходити до школи. Так, йому було непросто — десятки нових знайомств, нові місця, нові друзі. Але більше за всіх йому запам'ятався вчитель Лизнорд. Чоловік се-

редніх років, який спочатку здавався похмурим та відлюдькуватим, але при більш близькому знайомстві — навіть дуже милим. Він був у довірі у сім'ї, і, в якомусь сенсі, замінив Лукасу батька. Більш за все хлопчику в Лизнорді подобалося те, що він відносився до Лукаса, як до дорослого. Разом вони проводили багато часу, а на вихідних вдома у вчителя вони дивилися дивакуваті, не завжди зрозумілі дитині, фільми. Їх сюжети не дуже подобались Лукасу і єдиний, який він трохи запам'ятав, із релігійною назвою, був про сім'ю, що переїхала в замських будинок. Після таких зустрічей Лукас якось дивно себе відчував — ніяково та гидливо. Але загалом вони непогано проводили час, допоки не трапилося дещо. Лукас йшов додому зі школи, вона знаходилася недалеко, близько двохсот ярдів, і раптом побачив величезну мертву ящірку, доволі бліду, контрастуючи з кров'ю. Знайома машина зникла за рогом, а хлопчик заплакав і побіг додому. Мама ще довго його заспокоювала і розповідала про ящірок. А чи була то ящірка взагалі? Принаймні так йому сказали дорослі.

Глава 5

Сон

Одді зімкнув пожовтілі від втоми повіки. Він неприємний лежав на холодній підлозі, допоки залишки його свідомості чіплялися за останні відблиски життя. І все, що витало поруч із ним усі ці роки отримало втілення уві сні, хоча це і важко було назвати сновидінням. Бачив він це все ніби наяву. Зовсім поруч із ним була величезна діра, сповнена безмежної порожнечі. Вона була в мільйони разів більша за нього, але страшно не було. Одді не міг поверухнутися, а темрява все наближалася і наближалася. Він озирнувся навкруги і побачив сотні таких же людей, яких він знав, але не назвав би ім'я жодного. У деяких ледве було видне лице, але Одді знав, що це свої і що всі вони летять разом із ним. У кожного на носі була гиря і її ніяк не можна було позбутися. Вона

повинна була їх тримати на місці, але всі вони не припиняли рухатися. Трохи згодом, Одді помітив, що це не все, що рухається в діру. Поруч із ними летіла ящірка, його дитячий самокат, колекція зорельотів, дипломів. Він не міг осягнути, що все це піде в забуття. Діра була все ближче в той час, як у Одді перед очима вплив батьківський дім, його місто і всі супутні спогади. Світлі, темні і навіть ті, які він ніколи не хотів би згадувати. І раптом усе заграло фарбами — краї діри проявилися гламурно фіолетовим. Люди в різнобарвних футболках стали схожими на феєрверк, що застиг у небесах. Космос розлився небувалими відтінками, а зорі засяяли. Одді знав, що космос не дуже й то яскраве місце, але зараз постав перед ним таким, яким він уявляв його в дитинстві, коли читав казки. Наче у святковій одежині, котру він беріг на особливий випадок. Діра почала поглинати все, що було поруч, люди, речі, спогади зникали в непроглядній безодні. Така ж доля спіткала Лукаса Одді. Він нічого не бачив, не чув, не відчував. Він більше не існував. Діра його поглинула.

Глава 6

Круги

Чоловік у білому халаті ненав'язливо мучив Лукаса поглядом. Він одночасно випромінював пильність і удавану доброту, наче кричав хлопчику — «Я свій!», хоча це зовсім було не так. Дивлячись на нього, кидалися в очі тонкий довгий ніс, сухі губи і дивна краватка-метелик. Лікар сухо сказав:

— Малпою однакові круги, доки я не скажу «стоп».

У Лукаса не було вибору. На кожний круг було по дві секунди і він почав. Перший круг вийшов найкращим. Коли він малював другий, його рука сіпнулася. Він зібрався та сконцентрувався. Третій і четвертий вийшли більш солідними. Але олівець у його руці ставав усе більш важким і незручним. Минуло трохи часу, а йому вже все набридло — рука валилася на стіл і в голові тіль-

ки те й було, що круги, круги, круги. Сил ставало все менше — останні круги виходили більш схожими на квадрати. Все, що йому було потрібно це жадане слово «стоп», котре ніяк не могло вирватися з вуст лікаря. Терпець уривався і фігури перетворилися на каракулі. І раптом він почув омріяне слово.

— Стоп.

Хлопчик був щасливий, а лікар із цікавістю оглянув списаний аркуш і багатозначно сказав.

— Зрозуміло.

Лукас ковзнув поглядом на нього і витріщився у вікно. В кабінеті запанувала тиша, яку обірвав низький голос.

— Мінняй руку.

Глава 7

Дотик

Після мороку Джей побачив світло, а замість тиші — почув голос. Не жіночий і не чоловічий, не дитячий і не дорослий. Він навіть не лунав, а був в голові Джея, наче існував там завжди. Оповідь не була схожа ні на одну мову, не потрапляла до будь-якого тембру, але сенс він уловлював і автоматично перетворював у людські слова. Джей був безтілесний і відчував себе так, ніби він ніколи не народжувався. Турботи зникли, і він перестав бути матеріальним. Звуки злилися в єдине ціле.

— Цікавий випадок.

Людська цікавість Джея заграла, і він, дивуючись своїй сміливості, запитав:

— Хто ви?

Йому було нічим говорити, тому, він, скоріш за все, про це подумав. Відповідь не забарилася:

— Все.

Джей почув це так, ніби то мільярди людських голосів промовили це в унісон. Сказати, що цікавість Джея це тільки розпалило — нічого не сказати. Але щось уточнювати він уже не став. Час, як такий — не існував.

Діалог тривав і мить, і мільйон років, і безкінечність, і наче він не відбувався зовсім.

— Хотів би ти прожити це життя знову?

Цього Джей очікував менш за все. Він відповів коротко і не роздумуючи:

— Ні.

На цьому діалог закінчився. Джей почало оточувати яскраве світло, сяйво було всюди. Джей герготнув й дістався фантазійно химерного доброго світла.

Семенівська Анастасія

16 років

Київська область

м. Біла Церква

ДРУЖБА БЕЗ ІНСТАГРАМА

Яна з Діаною дружили ще з дитячого садочка. Разом ходили до школи, разом готували уроки й проводили вільний час.

Але це тривало поки Діаніні батьки не подарували доньці смартфон. І раптом дівчатка почали менше спілкуватися. Діана ні на мить не випускала з рук свою нову забавку, весь час її очі були втуплені в екран — і на шкільній перерві, й дорогою зі школи додому. На Яніні запитання вона відповідала неухважно, часто просто мовчки кивала, і Яна розуміла, що подруга її навіть не чує.

Яні було дуже прикро. Виходить, із гаджетом подрузі цікавіше, ніж із нею? А як же їхні колишні спільні секрети? Хіба Діана забула, як ділилася з подругою всіма своїми проблемами, до неї бігла по втіху й розраду, коли щось ішло не так. І що ж — тепер оцей яскравий екранчик замінив їй найкращу подругу?!

— Ді, а ми що, вже не бест френд? — запитала вона одного ранку, коли дівчатка за звичкою ішли разом, хоча Діана, як завжди останнім часом, дивилася в екран.

— Янцю, звичайно! — відповіла вона й на мить підняла здивовані очі. — А чому ти питаєш?

— Ти ж навіть не дивишся на мене, весь час втуплена в свою мобілу. Що там такого цікавого? Чи нам уже немає про що поговорити?

— У мене 154 фоловери в інсті, й усім треба відповісти на повідомлення в директі, — гордовито пояснила Діана.

Яна нічого не сказала. По-перше, всі ті слова нічого для неї не значили, вона їх тільки чула на перерві від тих, хто, як і Діана, не випускав із рук телефонів. А по-друге, просто образилася. Вона пішла швидше й випередила Діану, але подруга цього навіть не помітила. Вперше дівчатка зайшли до класу не вдвох. На перерві цього дня зовсім не говорили. Яна тяжко переживала свою образу, а Діана й далі не відривалася від смартфона.

Та на великій перерві Діана таки на кілька хвилин залишила телефон у сумці. Яна сиділа поряд із книжкою в руках, але читати не могла, погляд постійно звертався до тієї сумки. Раптом вона почула сигнал про повідомлення й не витримала. Озирнулася, чи ніхто не бачить і простягнула руку до Діаниної сумки. Дістала смартфон, зайшла в інстаграм, швиденько пробігла очима есемески. Нічого цікавого, навіть смішно стало: яку ж дурню там пишуть, та з якими помилками! І невже оці дужечки, крапочки, смайлики замінили Діані їхні колишні щирі розмови, мрії? Знову відчула себе скривдженою, аж руки затремтіли. Почула чийсь кроки й хотіла мерщій сховати телефон у сумку, та випадково натиснула якусь кнопку. І саме тут вбігла захекана Діана.

— Ти не чула, телефон сигналив? — схвильовано запитала вона, — мабуть, хтось уже прислав повідомлення, а я забула в сумці...

— Я що — твій секретар?! — огризнулася Яна. Не піднімала обличчя від книжки, але відчувала, що червоніє. Якби мама знала, що вона чіпала чужу річ — що сказала б?

І раптом Діана вигукнула:

— Хто чіпав мій телефон?! Хто видалив інстаграм?!

— Не знаю... — пробурмотіла Яна.

— Зате я знаю! Це ти! Тобі заздро, що в мене стільки друзів! — Діана зі слізьми вибігла з класу.

Яна ще нижче нахилилася над книжкою. Сльоза капнула на сторінку. Ось і кінець дружбі. Їй вона сама винна — навіщо було чіпати чужу річ?! Тепер подружка думає, що вона видалила їй інстаграм навмисно, через заздрощі! Від сорому й горя їй хотілося забігти на край світу.

На уроці математики вона написала подрузі записку, намагаючись пояснити, що зробила це випадково. Але, як можна виправдати те, що взагалі взяла чужий телефон? Яна мучилася так, ніби вона злодійка. Та й Діана, мабуть, вважала її такою, тому що не прочитала жодної записки з вибаченнями, просто зім'яла їх і крихітні паперові кульки на перерві, і демонстративно викинула в сміття.

Чотири місяці дівчатка не спілкувалися. Ходили до школи окремо. Діана, як і раніше, дружила зі смартфоном, йому посміхалася, з ним розмовляла на перервах, а Яна просто страждала. Сумувала за часом, коли вони могли говорити годинами, ділитися мріями і фантазіями, розповідати одна одній про книжки й фільми, або разом щось читати й дивитися, сміятись із різних історій... Невже вона назавжди втратила подругу?

Нарешті Яна не витримала й подзвонила в Діанині двері. Дівчинка відчинила.

— Чого приперлася? — пробурчала у відповідь на Яніне привітання.

— Вибач мені, будь ласка, — знову попросила Яна. — Іди звідси! — кинула Діана й зачинила двері.

Але того ж вечора вже Яна почула дзвінок у двері. Мама не було вдома, й вона сама пішла відчиняти. Серце в неї тьохнуло: на порозі стояла Діана з пакуночком кексів.

— Це ти мені пробач, — пробурмотіла вона зі слізьми на очах. — Я була така дурна з тим своїм телефоном...

Знаєш, ми переїжджаємо до іншого міста, тож можемо з тобою більше ніколи не побачитися... І мені доведеться тепер з тобою спілкуватися тільки в інстаграмі.

— Ні, я не хочу, — похитала головою Яна, — не хочу бути твоїм 155 фоловером. Я — твоя подруга. Жива, справжня. І ти приїдеш до мене на канікулах. І ми знову будемо говорити про все-все на світі! Правда ж?

— Правда, — прошепотіла Діана.
Дівчатка обійнялися й заплакали.

ЧАРІВНІ ПОГОРІЛЬЦІ

/казка/

1

Якщо заглибитися у нічні чагарі, сповнені різних дивовиж, а звідти старими сходами зійти на пагорб, можна побачити внизу під ним широкий пустир, зарослий бур'яном і чагарниками. Ночами тут ніхто не ходить, тому в цій занедбаній місцині збираються химерні примари, що називають себе Погорільцями.

Колись так називали людей, які через пожежу втратили дах над головою. Їх усі жаліли, намагалися допомогти, часом збирали толоку, щоб збудувати для них новий дім... Але ніхто не замислювався не тільки про те, з чиєї провини сталася пожежа, а й про те, куди зникає домашній дух згорілого будинку, якого наші предки звали Домовиком. Чи оселяється він у новому домі? А до того, як нове помешкання знайдуть чи збудують — де він блукає?

Якби ми, люди, могли розуміти таких неземних істот, то побачили б їх на отому сумному пустирі біля підніжжя пагорба.

Колись там стояла красива біла будівля з низкою струнких колон на широкому ганку. До неї під'їжджали карети, з них виходили панянки в білих сукнях і браві кавалери. В яскраво освітлених залах тієї будівлі грав оркестр, кружляли у вальсі пари...

А потім часи змінилися, спочатку будівлі знайшли нове призначення. Туди прибігали діти, які любили казки. Їх вони знаходили в тих залах із високими вікнами, серед книжкових полиць. Минуло ще трохи часу — в місті з'явилося багато нових будинків, і про стару будівлю забули. Довго стояла вона в кінці зарослої чагарями паркової алеї, самотня, занедбана, облуплена... І однієї ночі згоріла. Чому це сталося — теж не надто замислювалися в місті. Може, хтось кинув недопалок у сухий бур'ян, а може, десь замкнуло електричні дроти й лиха іскра підпалила порохняві крокви на горищі? Ясно одне: люди не подбали про той будинок, забули про нього. Та будинок не забув про людей...

І в місячні ночі ми могли б його побачити на пустирі, якби вміли бачити по-справжньому. І не тільки його. Ось, виявляється, куди приходять весняними ночами домовики з будинків-погорільців. Вони дивовижно схожі на людей. Домовик із будинку колишнього Дворянського зібрання — витончений і шляхетний, як ті, що колись танцювали в його залах. А домовик іншої старовинної міської будівлі, зараз відновленої, у якої колись згорів дах, носить смішний капелюх. Такі носили колись місцеві купці, які тримали крамнички під білими склепіннями збудованого на віки торговища.

2

— Навіщо ти натягнув цей безглуздий капелюх? У тебе дах поїхав, чи що? — запитав третій домовик, маленький, худенький, у полатаній вишитій сорочці.

— Дах у мене просто згорів, — спокійно відповів привид. — А колись же я був однією з найцінніших споруд в Україні, містив у собі купу магазинів і складів, але клятий 1963 рік перевернув усе догори дном...

Цю сумну розповідь багато домовиків-погорільців слухали на пустирі в такі особливі ночі. І хоча знали її напам'ять, все одно затамували подих, не наважувалися щось доповнити чи зробити зайвий рух, адже

за облізлим виглядом і рубцями, які ще більше спотворювали примару, ховався не зовсім доброзичливий дух.

— Так ось, одного разу люди помітили, що в одному з моїх приміщень проблеми в електродротах, — вів далі свою повість дух торговища. — Ще разів зо два згадали, що потрібно негайно відремонтувати, але це «негайно» перетворилося на «ніколи». І зрештою я залишився без голови... Звичайно, згодом дах полагодили, але колишнього вигляду вже не матиму довіку. Тому не запитуйте про мої дивні капелюхи...

Обвислі криси його старої шапки й справді кидали тінь і хоч трохи прикривали глибокі шрами...

Усі зітхнули.

— Тепер моя черга розповідати, — за кілька хвилин відгукнувся дух дворянського зібрання. — Я пишався своєю красою, був видатною пам'яткою, належав колись тутешньому графові. Служив я людям і як танцювальний зал, і як ігровий дім, і ресторан, були в мене й адміністративні служби, навіть називався графським «бюро»... А потім чого тільки не було в мені: школа, госпіталь, будинок культури, бібліотека...

— Тихіше, не розмахуй руками, туману наженеш! — намагалися заспокоїти його інші привиди, та він не зважав.

— У тебе фатальний рік 1963-й, — звернувся він до привида з торговища, — а в мене 2003-й! Уночі зайшли безхатки в пустку погрітися... Я з радістю прийняв їх, бо знувдився за людськими голосами. Не знав, що вони стануть моїми останніми гостями. Вони розвели маленьке вогнище просто на прогнилій підлозі, зігрілися та й заснули... І тоді я обвалив поряд із ними трухляву крокву — щоб розбудити. Та було вже пізно — вогонь дістався стін і стелі... Нещасні встигли втекти, а мені подітися було нікуди... Отак буває, коли люди залишають будинок напризволяще на багато років. Рано чи пізно він мусить загинути... Запустіння, руйнування, навіть

пожежу ще можна було пережити, якби хоч хтось доклав рук до мого порятунку... Але мене зрадили... Тобі хоч дах відновили, — звернувся він до сумного духа торговища, — а мої обгорілі руїни просто знесли дощенту, щоб не морочити собі голови з дорогим відновленням...

— Ось чому ти прозоріший за нас! — вигукнув той худенький дух у полатаній сорочці. — Коли вогонь нищить, це не так боляче, як руйнування від людських рук...

— Якщо на цьому місці збудують сучасний ресторан або ігровий дім, я й зовсім розтану, — тяжко зітхнув дух Дворянського зібрання.

І тоді примара в латаній сорочці почала свою розповідь:

— Навіть не знаю з чого почати свою історію, адже я не видатна пам'ятка, а звичайний будинок. У мене завжди було весело, мої мешканці були дружною родиною, в сім'ї росли двоє діток: братик і сестричка. Вони поважали своїх батьків і старалися в усьому допомогти. Одного весняного дня у них з'явилася ідея зробити сюрприз батькам — приготувати пиріг. Взяли з полицки книжку з рецептами й почали готувати; якщо не було потрібних інгредієнтів, замінювали іншими. Залили липку масу в форму для випікання, й ось тоді черга дійшла до сірників. Сестричка взяла місію розпалювання духовки на себе: запалила сірник, але не очікувала, що вогник так швидко дістанеться її руки. Від несподіванки відкинула сірник, і він влучив у штору, тканина загорілася, вогонь перекинувся на інші речі... Дітей врятували сусіди, які побачили дим, вибили вікно й винесли їх, а ось від мене майже нічого не залишилося...

До кола сумних привидів приєднувалися нові й нові прозорі Погорільці. Кожен розповідав свою історію, і в кожній звучало слово: «люди» або «діти». І виявилось, що домовик із будинку, який згорів, уже не зможе знайти собі нового помешкання, бо в нових будинках оселяються нові домовики. Ось і блукають вони пустирем та діляться один з одним своїми сумними історіями. І люди навіть не здогадуються, скільки образ на їхнє не-

дбальство й жалю через їхню необережність накопичилося в цьому місці.

3

Весняне повітря пахло неочікуваністю та загадковістю, ніч обіцяла інтриги й ще багато чогось нового. Та ось порідшала темрява, впав вогкий туман, на сході з'явилася рожева смужка зорі — й сумні примари почали танути, поки не розчинилися в мороці перед світанком.

А ледь розвиднілося — повз пустир пройшли перші перехожі, заклопотані своїми справами. Хтось, заглиблений у власні думки й турботи, кинув недопалок, у торішній бур'ян під старим дощаним парканом, хтось ніс каністру з бензином, збираючись підпалити суху траву на своїй ділянці й не замислюючись про те, що в тій траві вже, мабуть, вивелися малі зайченята. А якийсь рибалка вже чиркав запальничкою, щоб підпалити сухий очерет, звідки вивів свого човна, й не згадав про те, що дикі качки вже могли звити там гніздечка й із розпачливим криком закружують над ними, коли вогонь покотиться гарячим валом...

Люди як люди. Вони не дбають про свій земний дім і не замислюються про те, що роблять із ним, аж поки він не згорить.

ВЕСЕЛКОВА ІСТОРІЯ

/ не дуже весела /

Червоні серденька

Як приємно отримувати листи від рідних!

У нас із бабусею традиція — відсилаємо одна одній листи, на яких намальовані червоні серденька.

Але останнім часом я почала знаходити на сходовому майданчику клаптики порваного паперу, а потім виявилось, що замок нашої поштової скриньки зламаний.

Помаранчевий світшот

Я здивувалася і, мабуть, трішки налякалась. Та вирішила неодмінно дізнатися, хто це зробив.

Одного дня, поспішаючи на студію малювання, я почувла на сходах дивне порипування і таємничий шурхіт. Спустилася на другий поверх — нікого. Ще за кілька сходинок, якими спускалася нечутно, встигла помітити, як унизу промайнуло щось помаранчеве. Я навшпиньки спустилася ще нижче — і нарешті впізнала не лише помаранчевий світшот, а й до болю знайому постать біля поштових скриньок. Кинулася туди, але там уже нікого не було, тільки на підлозі знову лежали клаптики порваного конверта з намальованими сердечками.

Тепер я знала, хто це зробив — Богдан із восьмого поверху.

Жовтий колір помсти

Я дістала зі скриньки лише жовту безплатну газету, яку розкладають усім. А листа від бабусі вже не було.

З газетою у руці я вийшла у двір. Богдан безтурботно грався з дітьми.

Я скрутила газету в трубку й покликала Богдана. Він знехотя підійшов. Я розмахнулася й щосили ляснула його газетою по потилиці.

— Приємно? — запитала і не очікуючи відповіді, рвучко розвернулася й пішла геть. Почувалася гордою, але знала, що так просто все це не скінчиться.

Зелений день

Наступного дня було сонячно й тепло, дерева випускали крихітні листочки, і в повітрі, немов завис прозорий зелений туман. Я вийшла з самокатом, але покататися не встигла. Кутиком ока помітила, що до мене наближається мама Андрійка з нашого будинку. Обличчя в неї було сердите, і я про всяк випадок поїхала швидше. Але вона таки наздогнала мене.

— Добрий день, — привіталась я, розуміючи, що жінці чогось потрібно від мене.

— Привіт, привіт, — глузливо озвалася вона. — То це ти в нас така розумна?

- А що таке? — розгубилась я.
- А ти не знаєш? Створила в інстаграмі групу «Дебіли БЦ» й записуєш туди дітей? Коли твоя мама приходить із роботи?
- О п'ятій, — розгублено відповіла я, хоча нічого не зрозуміла. Настрій зіпсувався, і я пішла додому.

Блакитний колір не заспокоює

Я зателефонувала мамі й про все розповіла, тому що завжди про все розповідаю мамі. Мама сказала, що не треба хвилюватися, все з'ясується, вона скоро прийде, а поки що я не маю відповідати ні на чії дзвінки. І краще домалювати той етюд у блакитних кольорах — це мене заспокоїть. Але блакитний не допоміг, і я перейшла до синього.

Синій етюд

Я його зовсім зіпсувала, додаючи щораз більше й більше фарби після кожного дзвінка у двері. Так, у двері дзвонили буквально кожні 5-10 хвилин. Але я зіцпила зуби й не відчинила.

Нарешті прийшла мама. Виявляється, вона вже поговорила з мамою Андрійка і все з'ясувала. Хтось справді створив сторінку від мого імені й обзивав дебілами всіх дітей із нашого будинку.

- Ти точно нічого такого не робила? — запитала мама.
- Звісно, невже ти мене не знаєш?! — образилась я.
- Тоді я здогадуюся, хто це зробив, — замислено мовила вона. — Думаю, це помста Богдана.

Фіолетова мені така дурнувата помста!

Назавтра все з'ясувалося, хоча я про всяк випадок у двір не виходила. День минув у неприємних роздумах. Але мама зателефонувала і розповіла, що її співробітник написав на ту фейкову сторінку й дізнався, що автором справді був Богдан. Коли його таким чином спіймали,

він довго не зізнавався, що сам усе придумав, але врешті пообіцяв усе видалити.

І я додала до етюдю фіолетових барв, тому що колись чула, як хтось казав: «А мені це фіолетово!».

Чому Правильно Жити Завжди Гірко, Складно, Фіолетово?

Мамій Дар'я

15 років

Житомирська область

Бердичівський район

м. Андрушівка

Зелена галявина віддавала всіма кольорами веселки — оксамитова, соковита, що пахне здоров'ям трава, купа волошок, маків, тюльпанів, барвінку, плодових дерев із різнобарвними їствами.

У центрі весняної території сиділо четверо дівчат. Абсолютно різні, але схожі між собою — всі вони були стихійниці. Колір шкіри у дівчат личив силам — у одної темна, майже шоколадна, у іншої бліда, немов зроблена з льоду, у третьої вона свіжа і рум'яна як трава, а останню не було видно — стихія повітря дарувала їй силу розчинятись, при цьому лишаючись на тому ж місці.

Дівчата тихенько собі про щось говорили, шепотілись, а хлопці, які сиділи з осінньої сторони галявини, розминалися. Для кожного з них цей день особливий, для кожного він вирішальний — хто піде далі розвивати свою магію, а хто залишиться ні з чим, бо після невдачі у них забирають усі можливі сили. Це щорічний ритуал, який ніхто не міг змінити. Ну звичайно, хто зможе обманути природу?

Завдання для кожного було індивідуальне, а розповідати про нього комусь — це вже справа студента. Сьогодні випробування проходили учні Ранньої Осені та Пізньої Весни, що мали стихійну магію.

Нарешті Сія, так звали стихійницю повітря, виріши-

ла показатися, і саме в той момент на галявину з усіх сторін почали вилітати феї і маленькі феїрі – кожному студенту по одній такій істоті. Якщо вірити розповідям старших, то вони, підходячи до тебе, подумки передають тобі завдання.

Ніхто не знає що повинні були зробити ці підлітки, але всі вони, окрім Сії, прийшли набагато більш виховані, витривалі, усвідомлені та сильні духом. Це неймовірно порадувало їхніх професорів, і вони перевели студентів на вищий рівень навчання. Кожен із тих, хто проходив ритуал, сприймав його по різному – хтось зламався, хтось став морально сильнішим, хтось помирав, хтось приходив з глибокими ранами, і тільки ті, хто йшов на випробування, повертались такими ж як і були (як пишуть Архіви – це неймовірна рідкість, тому що феї і феїрі знають твої страхи. Саме тому діти приходять абсолютно заново перевиховані).

Минають роки, а підлітки усіх шкіл магії проходять через це. Летять роки, а я все ще спостерігаю за ними. Йдуть століття, і війни з'їдають мою країну заживо... Йдуть тисячоліття, і навіть мене знищує час. Ні... я не зникла, я просто переродилась в інший світ, де є дивні штуки, які люди називають «телефони». Я все ще пам'ятаю, як сама померла на тій галявині. Я все ще пам'ятаю, як чула плач своєї рідні. Я все ще чую жахливі крики своїх друзів.

P.S. Від Сії: я недавно згадала саме це життя і рада, що змогла про нього розказати.

Хаблак Анастасія
16 років
Полтавська область
селище Опішня

КОСМОС

Я бачу всесвіт незрівнянний,
Я відчуваю світ зірок

І космос..., він багатогранний,
Міцний енергії потік.
Я вдень дивлюсь у синє небо,
Пухкеньку ковдру для землі.
Веселка грає серед хмарок,
Здається, ми такі малі.
Вночі, звичайно, все інакше,
Відкриті вікна в небеса
Я наче бачу всесвіт наскрізь,
Я в цьому світі не одна!
Земля! У всесвіті без краю,
Наче перлина в небесах.
І я, іще маленька, знаю,
Та світ зірок в моїх руках.
Його впіймала я рукою,
Впіймала його серцем я.
Не тільки я, і він зі мною,
Мій всесвіт — мрія і душа.
Я думкою літала всюди,
Була на всіх планетах я,
Де пил, вулкани або бурі
І гострі кратерів края.
Планет у всесвіті не мало,
Нехай не всі відомі нам,
Але палітра їх вражає
І кольорів немало там.
Чорнильно-темним є Меркурій,
Залізне серце має він,
З блакитно-світлою Венерою
Шепоче він для неї спів.
Земля — блакитна королева,
Як скарб, життя несе в собі,
Убралась білими стрічками
І сяє в космосі усім.
Холодний Марс світло-червоний,
З залізним пилом замість трав.

А помаранчевий Юпітер
Завжди барвисті хмари мав.
Сатурн жовтенький, як курчатко,
Але великий, наче кит.
Льодові кільця все кружляють,
Так, наче то окремих світ.
Уран — зелений, як цікаво,
Насправді з льоду він цілком.
А цар Нептун, льодово-синій,
Вражає він, красою й силою.
А ось Плутон, як мишенятко,
Сіренький колір має він.
Хоч крижаний і кам'янистий,
Але маленький і один.
Ось так у космосі не мало
І невідоме ми знайдем,
І розфарбуєм всесвіт миром,
Любов у пошуки вкладаем.
Можливо, я маленька дуже,
Та до зірок я доторкнусь.
І сонечко мене зігріє,
Я з хмаркою ніжно обіймусь.
І мріяти не перестану,
І космос як небесну книгу
Читатиму і досягну.

Мережка Аліна
17 років
м. Черкаси

ЯК МЕТЕЛИК УЧИВ СВИНКУ ЛІТАТИ

Свинка Химка з дитинства була дуже допитливою та мрійливою. Ніколи не сиділося їй у хліву з батьками. То на город утече, то до річки, то до на гостину до хазяйки ба-

бці Шури в хату. А що цікавого у тому тісному душному хліву? А тут такий великий світ, такий розмай! Маленькій свинці хотілося дослідити все-все! Бабця Шура спочатку протестувала проти таких прогулянок, але після сотої невдалої спроби загнати Химку в свинарник здалася і дозволила улюблениці гуляти у дворі і ходити всюди. Окрім городу і клуби з квітами. Старенька переживала за свій урожай, а квіти — то взагалі святе. Химка нахабніти не стала.

Тепер щаслива маленька свинка цілими днями досліджувала двір, ганялася за курками, час від часу по-доброму дражнила гусаків та вела бесіди з котом. Кожен день дарував їй нові дива.

Якось, розглядаючи хмари, Химка помітила у небі невідому їй прекрасну істоту: візерунчасті бузкові крила були схожі на квіткові пелюстки, блискучі вусики і тонке чорне тільце робили це створіння таким вишуканим і досконалим, що свинка аж рота роззявила. А небачений досі гість обережно підлетів ближче і сів Свинці на рильце. Ой, як це лоскотно!

— Апчхи! — пирхнула так, що незнайомиць аж упав на землю. — Йой! Вибачте, я не хотіла! Хто ви?

— Метелик я, — невдоволено буркнув той, підводячись і обтрушуючи крильця.

— Хто? Мемелик?

— Та не мемелик, а метелик. Невже ти ніколи не чула про метеликів?

— Ні, не чула, — скромно зізналася Химка. — Але тепер знаю і ніколи не забуду, бо ви такі гарні і так красиво літаєте!

— Дякую, — запишався метелик.

— А розкажіть мені, пане метелику, як вам це вдається?

— Що саме?

— Літати!

— Ну, це дуже старовинне і складне мистецтво.

— О, навчіть мене! Будь ласочка, навчіть мене літати так само легко, як і ви! Прошу!

— Е ні, мала. Ти така тяжка й незграбна. Тобі ніколи не піднятися у небо, — виніс вирок пихатий метелик.

— Допоможіть мені! Молю вас. Це так захопливо — ширяти поміж хмарами! Я все, що завгодно готова для вас зробити! Пане Метелику, ощасливіть маленьку Свинку. Тут, на землі, часом стає до божевілля нудно.

— Кажеш, зробиш усе що завгодно? — хитро всміхнувся гість. — Ну що ж, гаразд, я навчу тебе літати, якщо ти дістанеш мені он тих ромашок із клумби бабці Шури. Хочу поласувати нектаром.

— Але... бабця Шура не дозволяє мені потикатися на клумбу.

— А я думав, що заради мрії ти готова на все, Химко. Якщо ж ні, то бувай! — крутнувся на місці і приготувався летіти. — Я з боягузами жодних справ не воджу.

— Я не боягузка! — свинка тупнула ратичкою. — Я дістану вам ті квіти!

Вона роззирнулася навкруги. Бабці поруч не було. Кинулася до клумби і стала рвати ромашки, а метелик тим часом вмостився на паркані, задоволено підсміювався і спостерігав за цим диво-дійством. Аж раптом, як грім серед ясного неба, нагодилася бабця Шура з величезною лопатою!

— Ах ти ж, Химко!

Господиня горлала на все село і дала свинці такого копняка, що та аж підскочила.

— Скільки разів я казала не потикатися до квітів, га?! Скільки?! Ану киш звідси! Киш! Киш!

Химка втікала від бабці так швидко, що ледве не погубила квіти. Ратички заплутувалися, подих переходило, перед очима туманіло, серце калатало, голова йшла обертом, але цілеспрямована маленька мрійниця усе ж принесла подарунок гостеві, котрий сміявся так, що мало не впав із паркану.

— Ось! — Свинка поклат ромашки на землю.

— Ой, дякую, мала! — Ледве заспокоївся метелик. — Таке шоу ще треба вміти влаштувати!

Він спустився, присів на одну з пелюсток і став ласувати смачним солодким нектаром. Навмисне повільно, навмисне довго, адже дуже вже кумедно було спостерігати, як рожевобока панькається з ним, мов із королем. Свинка ходила навколо метелика і все допитувалася: «А коли ми вже підемо вчитися літати? Ну коли? Коли? Коли?!». Метелику дуже лестила така увага. Він із задоволенням потягнув би час іще. Але раптом зрозумів, що урок літання може бути ще смішнішим, аніж втеча від бабці Шури.

— Ну гаразд! Ходімо, — і полетів в інший кінець двору. Химка побігла слідом.

— Зачекайте!

— Так. Зараз тобі треба злетіти. Значить дивися, зараз добряче розженися, і коли відчуєш, що готова, стрибай. Все зрозуміло?

Свинка кивнула і побігла так швидко, як ніколи до того ще не бігала, а коли підстрибнула, неочікувано заплуталася у власних ратичках і впала на землю.

Тоді повернулася до метелика і спробувала ще раз, але підскочити не встигла, бо коли розганялася, врізалася в дерево і набила собі гулю. Подивитися, як свинка учиться літати, зібрався весь двір. Під насмішки наставника і своїх сусідів маленька мрійниця пробувала знову й знову, доки не застрягла у дірці у паркані! Кури, кіт, гуси та метелик розсміялися і стали тикати в свинку своїми лапами і дзьобати дзьобами! Химка розізлилася, вивільнилася з парканового полону і нумо плакати так гірко й голосно, що сусідам аж вуха позакладало, і вони розбіглися, хто куди!

— Чого ти рюмсаєш? — Метелик вмостився поряд із Химкою.

— Я стараюся, стараюся, а ви всі з мене смієтесь!

— То вже не будеш учитися літати?

— Буду, — свинка витерла рильце і шморгнула. — То що робити?

— Ходімо за мною. Зараз спробуємо інакше.

Він привів свою ученицю до високого-високого дерева, лукаво всміхнувся і звелів:

- Залазь на верхівку!
- Але я не зможу.
- Ти хочеш навчитися літати чи ні?
- Хочу!

Почала вперта свинка видиратися на дерево. Знов заплуталася у власних ніжках, з'їхала донизу і розтеклася по землі, немов розтале масло. За другим разом підкорила одну з нижніх гілок, але та підступно тріснула і рожевобока мрійниця полетіла, тільки не вгору, а вниз. І ось нарешті вона на вершині, гілка ніби міцна. Витримує її.

— Ставай на задні ратички, як людина! — кричав Метелик, ледве стримуючи сміх. — Передніми махай, наче крилами!

Свинка почула, виконала усі вказівки і полетіла. Тільки не між хмари, а в колючі зелені бур'яни.

Ще їй десь зовсім близько почулися людські кроки. «Ні! Тільки не це! Зараз знову дадуть на горіхи або ще гірше — знов почнуть сміятися. Вона притисла вушенята, скрутилася калачиком і зажмурилася. Кроки все ближче, малій усе страшніше.

— Ти чого боїшся, крихітко? Я тебе не ображу, — Зоряна, онучка бабці Шури, взяла Химку на руки. — Що з тобою? Ти уся якась обдерта.

Мрійниця глянула на дівчинку і крізь сльози пояснила:

— Пан метелик учив мене літати, але в мене нічого не вийшло. Я вже і розганялася, і на дерево вилазила, і стрибала. Весь двір це бачив і сміявся з мене.

— Кепський учитель із метелика, якщо він виставив тебе на посміховисько. Як же ти полетиш, коли в тебе навіть крил немає? — обурилася Зоряна. — Знаєш, а в мене є ідея. Літати я тебе навряд чи навчу, але... Ходімо!

Дівчинка разом зі свинкою забігла в хату:

— Бабцю, ми зараз зі свинкою будемо пробувати літати. Можна?

— Та можна, тільки щоб у город і на клумбу не залетіли, глядіть мені! І не попадайте там, щоб лоби були цілі!

Спершу маленька Зорянка намастила хімці гулю, потім обробила ранки йодом, вирізала для мрійниці пару паперових крил, прив'язала їх до Хімчиної спинки двома бузковими стрічечками.

— Ну все, тепер ти готова! Мерщій літати разом!

Дівчинка підхопила свинку на руки, узяла під рожеві ратички так, щоб та вместилася «літачком», і побігла двором! Паперові крильця розвівалися за спиною крихітки, вітер гладив пісок, а кругом було так блакитно-блакитно! Хімка і справді відчула, як воно — літати, і час від часу радісно вигукувала «Куіііі!». Вона веселилася разом із Зоряною на зло усім земним кепкуванням.

Гонтарик Марта
16 років

Львівська область
Яворівський район
Новояворівська ТГ
селище Шкло

ПРО ЩО МОВЧАТИМЕ МОРЕ

/новела/

*Життя іде і все без коректур,
І як напишеш, так уже і буде.
Але не бійся прикрого рядка.
Прозрінь не бійся, бо вони як ліки.*
Ліна Костенко

Шалений вітер крутив темними водяними масами та проливним дощем. Через зливу, яка вже тривала понад годину та все більше наповнювала об'ємом царство Нептуна, морські хвилі наважились викочуватись на пляж на набагато більшу відстань, ніж зазвичай. Вони боязко досліджували прибережну зону, але все ще не познайо-

мились із смарагдово-зеленою травою, яка де-не-де починала прокльовуватись з-під піску. Залишалось лише здогадуватись, як вона прижилась між камінням у такому солоному несприятливому середовищі, подібно до людей, котрі тримаються навіть за найменшу можливість для існування, коли, здається, втрачають усе.

У дощову погоду Анаре ніколи не могла всидіти на одному місці, мусила займатись корисними справами. Саме тому зараз жінка у боязкому очікуванні грому піднімалась сходами на горище замиської вілли. Скільки себе пам'ятала, тут завжди панував небачений хаос.

— Час покласти цьому край, — подумала вона і прискіпливим поглядом окреслила приміщення.

Насправді тут було усе: і старі меблі, і десятки коробок з особистими речами, і павутина, і гори пилу... Речі біля протилежної стіни приміщення виглядали найпривабливішими, туди і покрокувала Анаре. Відкривши одну з коробок, жінка наосліп витягнула звідти річ. Це була дерев'яна рибка жовтавого кольору. Примітивну іграшку ще багато років тому змайстрував покійний батько. Щось всередині болісно защеміло, але плакати жінка не збиралась. Лише мовчки поклала рибку на місце та заходилась чимшвидше покинути горище. Походи туди завжди закінчувались однаково — так, як сьогодні.

Поспішаючи до своєї кімнати, жінка перестріла власницю будинку — пані Кароліну.

— Ти вже закінчила роботу? — з подивом поцікавилась та.

— Ні, йду у кімнату по мийні засоби, — відбила ворожу атаку Анаре та, пришвиддивши крок, попрямувала далі.

Власниця лише підозріло зміряла її поглядом.

— Ця дівчина пережила багацько горя та невдач і до кімнати так швидко прямує точно з іншою метою. Не варто було її пускати на те кляте горище... — бурмотала собі під ніс жінка.

Хотіла було наздогнати дівчину, але з вестибюля раптом залунав дзвінок зі стаціонарного телефону.

— Гаразд, доведеться відкласти втішальну промову на потім...

***

Двері до кімнати Анаре зачинились одночасно зі звуком грому, що досі час від часу лунав знадвору. Жінка упала навколішки перед ліжком, яке стояло посеред кімнати, та витягла з-під нього плетену з лози валізу, опісля зручно примостилась на м'якому килимі та почала зосереджено поратись над замком. Ключ від нього жінка завжди носила на нитці, прив'язаній, ніби кулон, до шиї. Тримати таку цінну річ при собі було спокійніше, ніж залишати її навіть під тим самим килимком у кімнаті. Одежа ж, ніби вірний воїн, захищала ключик від недоброго ока.

Всередині валіза була вцент забита фотографіями... На трохи вицвілих від плину часу світлинах можна було розгледіти щасливу сім'ю — мама, тато і дві доньки, які, очевидно, були близнятами, адже мали чимало спільних рис. Саме на тому фото, що потрапило до рук жінки, батьки та одна з доньок стояли на палубі вітрильника, що, схоже, вже готувався відчалювати.

Сім'ю Анаре справді можна було назвати ідеальною... Батьки були затятими дослідниками морських глибин, які, попри десятки років, проведених на кораблі, вирішили вести осілий спосіб життя, адже Ельвіра (Анарина мати) завагітніла двійнею. Джеральдо (батько) був на сьомому небі від щастя, коли почув, що його люба дружина при надії. Він всіляко опікувався Ельвірою, купив гарний будинок, влаштувався на добре оплачувану роботу, при цьому умів поєднувати її з домашніми обов'язками. На світ з'явилася довгоочікувана двійня — милі дівчатка. Щастю не було меж... Але щастя та нещастя — близькі сусіди. Батька звільнили з роботи через скорочення кадрів, і грошей зовсім не вистачало.

Ельвіра влаштувалась на роботу, щоб хоч якось закрити «дірки» в родинному бюджеті. Джеральдо тим часом зовсім занепав духом та захопився азартними іграми, зароблені на новій роботі гроші танули на очах. Анаре та її сестра Альба, яким вже було десять років, ніби відчували весь трагізм сімейного становища та всіляко намагались допомагати одна одній. Чи то спрацював сестринський інстинкт, чи то виникли якісь особливі біологічні та емоційні зв'язки, але між ними дуже рідко виникали суперечки. Сестри справді були просто нерозлийвода. Згодом тато нібито взявся за голову, покинув азартні ігри, вдома почали з'являтися гроші. Як на американських гірках, життя вдруте полетіло вгору: батьки знову закохались одне в одного, вдома частіше почали з'являтися свіжі букети квітів, спільний відпочинок на природі, похід у кіно, смаколики щоп'ятниці — це те, що гуртувало щасливу родину.

І ось на шістнадцятиріччя доньок батьки на цілий місяць орендували розкішний вітрильник із кількома каютами, кухнею та навіть імпровізованою вітальнею. Джеральдо та Ельвіра задумали повезти дочок у ті місця, які здавались для закоханих найпривабливішими. Вони хотіли, щоб дівчата полюбили море та подорожі так само, як і вони свого часу. Але сталось непередбачуване...

За декілька днів до від'їзду вся сім'я вирушила на огляд судна. Не завадив і вихід у відкрите море. Після цієї «пробної» мандрівки виявилось, що Анаре не може переносити морські подорожі: вона декілька днів пролежала у ліжку з розладом травлення. Сім'я вже й готова була відмовитися від запланованої мандрівки, але Анаре запевнила, що вони мусять поїхати, а вона насолоджуватиметься відпочинком вдома, чекаючи листів від найрідніших. З невеликою охотою Джеральдо, Ельвіра та Альба все-таки вирушили у подорож, але жодного листа від них Анаре так і не отримала... Вже через декілька днів до неї завітали представники морського па-

труля з сусіднього містечка та сповістили про цілковиту трощу судна та загибель її рідних.

Так в одну мить дівчина стала самотньою. Біль неможливо поставити на таймер — і з тим болем Анаре жила, ні — існувала. Продовжувати жити — не означає забути про втрату. Анаре зберігала пам'ять про найрідніших у сповитку своєї душі, нікого туди не пускаючи. Ні! Це не було забуття! Вона відчувала сум, страх, злість, навіть ненависть. Ніколи не плакала, але це не було ознакою сильної людини, скоріше — слабкості. Намагалася знайти пояснення: «Чому?». Чи могла вона чимось зарадити, запобігти? Відповідей не знаходила... Звідси — почуття власної провини, відчаю, безсилля... З тим і жила.

А тепер єдиним спогадом про них була вирізьблена з дерева рибка жовтого кольору — доволі безглуздий подарунок від батька для дочки-підлітка перед від'їздом, як тоді встигла подумати Анаре. Знала б вона, якою знаковою виявиться звичайна дитяча забавка...

Тим часом життя стрімко і остаточно знову котилось у безодню. Спочатку у дівчини забрали величезну суму грошей у вигляді компенсації за розтрочене судно, потім її накрило раптове усвідомлення, що вона мало що тямить про самостійне життя, а згодом і розуміння, що обслуговування такого великого будинку вартує немало. Але, можливо, ці труднощі вона б переборола завдяки вольовому характеру, але останньою краплею стало ось що.

За декілька тижнів після звістки про смерть близьких, яка вже встигла облетіти заголовки чи не усіх газет рідного міста, на порозі будинку з'явилась пані у строкатому костюмі. На кінчику носа висіли окуляри з гострим, як і вона сама, обрамленням. Жінка із вдаваним жалем заявила, що будинок тепер належить її компанії. Грунтувалась така заява на тому, що Анарин батько, буцімто, так і не сплатив заборгованість її банку. Найжахливішим у цій ситуації було те, що достовірність такої заяви

перевірити було просто неможливо, адже всі батькові документи, в тому числі і виписки з банку, лежали десь на дні Тірренського моря... Тож не залишилось нічого кращого, ніж очікувати на прихід потенційного покупця дому та вже з ним домовлятися про свою подальшу долю.

На щастя, покупцем виявилась Анарина односельчанка — та сама пані Кароліна, з якою жінка живе й досі. Родичів Кароліна не мала, тому погодилась не виганяти Анаре на вулицю, лише попросила від тої слідкувати за чистотою у будинку, адже тоді на такі речі вона часу не мала, а зараз її узагалі почало підводити здоров'я.

Звісно, не такого життя хотіла дівчина, але нічого не вдієш: грошей на здобуття освіти вона не мала, а влаштуватися на роботу до цеху, де ні диплома, ні досвіду не вимагали, означало поставити на собі хрест. До того ж, пані Кароліна глибоко співчувала сироті і виплачувала кошти за, хоч і не офіційну, роботу прибиральниці. Ці гроші повністю покривали витрати жінки, тому життя не було таким вже й поганим.

Але чого вартує людина без мрій та сподівань на краще. Понад усе Анаре хотіла вступити до університету, знайти своє життєве покликання. Незважаючи на скрутне становище, вона добре закінчила школу та успішно склала іспити. Саме тому останньою річчю, яка лежала у валізі, були документи на вступ до університету у Болоньї.

— От ти — мрія... Ніби так близько, але так далеко.

Жінку гризли сумніви. Вона переймалася, чи не запізно наважилася на втілення мрії. Позаяк, гроші на навчання у такому престижному закладі Анаре відкладала все життя.

Втерши сльози чи то смутку, чи то радості, жінка попрямувала до дверей, що вели на терасу. Тільки там їй вдавалося віднайти спокій та впоратись з усіма думками.

Надворі вечоріло. Прохолодний порив вітру неабияк контрастував із задушливою атмосферою в приміщенні,

тут навіть дихалось легше. Тепер вже будинок пані Кароліни розташовувався на морському узбережжі, тому й вид із тераси був просто неперевершеним: спокійне море ніби насміхалось з усіх тих проблем, які до нього зносили люди. «Хлюп-хлюп...» — лише й було чути від нього. Нещодавня гроза закінчилась, проте сильний вітер не давав забути про негоду. Через нього хвили невинно наростали десь глибоко, у морських глибинах, але поступово втрачали свою велич, наближаючись до берега. Коли й зовсім близько познайомились із білим пісочком, то лагідно розповзались по ньому та знову спішили туди, де зародились, — до глибин.

Анаре відчувала незрозумілий зв'язок із цією руйнівною силою — морем. Можливо, жінка мала б ненавидіти бурхливі пінні хвилі, адже вони забрали найцінніше, що у неї було — рідних, та саме після цієї втрати здобула нерозривний зв'язок із водною стихією. Вона була вдячна, що вся ця криштално-крихка завіса оберігає родинні таємниці, наче зіницю ока, підтримує та заспокоює серце у найтяжчі моменти, відчуваючи провину за скоєне.

Анаре навіть не встигла зауважити, куди поділась вся тривога. Риси її обличчя знову набули рішучості, а рука міцніше стиснула стос паперів з університету.

— Я так зрозуміла, знахідки на горищі не потішили тебе, — почувся раптом голос Кароліни.

Анаре спрямувала погляд управо, де стояла жінка. Схоже, море сьогодні справді бурхливе настільки, що вона не почула, як до неї приєдналась господиня будинку.

— Бачила фото на підлозі у спальні... — не зважала на мовчанку Кароліна. — Ти ж знаєш, вони були прекрасними людьми і потішились би з того, яка ти вольова.

Жінка лише сумовито усміхнулась та заговорила:

— Інколи мені здається, що я це роблю не стільки для себе, а для них... Це якийсь спосіб самоствердження,

спроба довести, що я не слабачка, не збираюся опускаєти руки, живу і за них. І це життя має бути повноцінним.

— А хіба це погано? — лише й усміхнулась Кароліна. — Коли маєш причину ставати кращою, мотивація діяти стає невпинною силою, яка рухає людину вперед. Пропоную терміново вирушити на горище та завершити те, що ти розпочала. З жахами минулого не можна вирушати у майбутнє!

— Дякую, ви завжди намагаєтесь підтримати мене. Таких людей справді дуже мало, мені з вами неабияк пощастило, — сказала Анаре, а сльози знову мимоволі зарясніли у куточках очей.

Жінки обійнялись та ще довгенько просиділи так, поки не пішли до гвинтових сходів для виконання задуманого.

Надворі тим часом уже не було й сліду нещодавньої грози. Море заспокоїлось та вже готувалося до вечірнього сну, але мало ще одну важливу місію: привітатись із веселкою, яка тьмяно виднілась десь вдалині...

ДАЛІ БУДЕ? НІ, ДАЛІ – ВЖЕ Є!

Тут ми чекаємо на справжніх книгоманів, які так вживаються у літературні сюжети та книжкові пригоди своїх улюблених героїв, що перегортаючи останню сторінку книжки, зітхають — а як же так?! Хочу ще...! Хочу більше пригод, хочу знати, що сталося далі з моїми улюбленими героями! Отже, улюблена книга, улюблені герої... і ваше продовження!

Переможець номінації у віковій категорії 11-13 років

Аксьонова Марія
12 років
м. Херсон — Польща

А ТИ ЛИШ МРІЙ!

/присвячується героям книги
«Пес на ім'я Мані, або Абетка грошей»
Бодо Шефера/

Здається, парк — це найтихіше місце в Харкові, як і в будь-якому іншому місті. А насправді, це найголосніше місце, тому що ніхто не знає, які війни гримлять у душах людей, які непомітно сидять на лавочках, та ще й під час зливи — зі сльозами на очах. Одним словом, парк — це місце, де можна побачити як радісних людей, так і сумних мрійників, які шукають сенс життя.

Дванадцята година дня, дзвінко пробив міський годинник. У ту ж хвилину з-за паркану навпроти пролунав шкільний дзвінок. Бачили б ви цю картину! Скажені діти повибігали зі школи, ніби провели там двоє діб. У метушливому натовпі одразу було помітно рудоволосу дівчинку в окулярах, яка ішла повільно і спокійно. Поглянула ліворуч, праворуч — і перейшла дорогу. Вже

веселою зайшла до парку і запримітила одну із лавок, на якій відпочивала кожен день після школи. Двірник упізнав її за рудим волоссям (яке він подумки називав «багаттям»), адже таку яскраву красу важко було не помітити. Дівчина усміхнулася та підійшла.

— Привіт, Анжеліко, — промовив двірник. — Я бачу, що ти вже ідеш зі школи.

— Добрий день. Так, сьогодні нарешті понеділок. Я люблю школу, на відміну від інших дітей, — промовила милозвучним голосом Анжеліка. — А як ваш день минає?

— Знаєш, до того, як зустрів тебе, мені було самотньо. А тепер я почуваюся потрібним завдяки тобі, Анжеліко! — сказав двірник.

— Мені приємно чути, що я покращую вам настрій, — посміхнулася дівчинка. — Коли я вдома, я часто думаю про різні речі, що навіть забуваю про час. Одного разу я зрозуміла, що, мабуть, я з'явилася на світ для того, щоб давати людям радість своєю присутністю. Це немов моя місія, яку мені Бог дав виконувати, — вже серйозно промовила.

— Так, твоя правда. Взагалі, кожному людину Бог створив для певної мети, кожна людина потрібна. От тільки я собі забороняю думати, що я потрібний цьому світу лише як двірник, — промовив із сумом.

— Не потрібно вам так думати, в жодному разі. Ви потрібні сім'ї, — сказала Анжеліка.

Двірник посміхнувся справжньою щирою усмішкою.

— На жаль, мені час іти додому. Гарного вам дня.

— І тобі. Бувай.

Дівчинка розвернулася і повільним кроком пішла додому, де з великих вікон її п'ятого поверху було видно улюблений парк. Опинившись у квартирі, миттю забігла на кухню, з якої долинали голоси батьків, які пили запашний чай. Першою обійняла маму.

— Як у школі? — спитала вона і поставила чашку на стіл.

— Все чудово! Мені сьогодні було цікаво на всіх уроках, — удавано спокійно відповіла Анжеліка. — А і ще... мій клас їде в червні до Праги, аж на чотири дні. Я б хотіла теж поїхати, ви знаєте, що я давно мрію про поїздку.

Мама подивилася на тата, а тато — на маму.

— Анжеліко, ти не зможеш поїхати, — сказала мама, дивлячись їй прямо в очі.

— Але ж чому? — сумно спитала Анжеліка, її плечі миттю осунулися.

— Це дуже дорого, доню. В нас немає таких коштів. На жаль, на жаль... — озвався тато.

Анжеліка опустила голову, намагаючись не розплакатись. Нічого не сказавши, пішла до своєї кімнати. Татові було її шкода, і він не менш від Анжеліки засмутився.

— Нічого, вона вже доросла, зрозуміє, — сказала мама і спокійно підлила собі чаю.

— Це її мрія... з дитинства, — жалісливо мовив тато.

— А я мрію жити в палаці, і що тепер! — жорстко відповіла чоловіку.

Тато легесенько постукав у зачинені двері доччиної кімнати.

— Це ти, тату? — спитала вона.

— Так... — відповів тато. — Я звідду?

Хоч у відповідь він нічого не почув, але зрозумів, що може увійти. Тато присів на краєчок дивану і поглянув на дуже сумну дочку.

— А ти знаєш, що Прага — столиця Чехії? — спитав він, щоб відволікти дочку від складної ситуації.

— Так, тато, знаю...

Тато не знав, чим ще можна обрадувати дочку.

— От чому мама така... така нечуйна до всіх, а ти — інший? Коли мені сумно, тільки ти, тато, заходиш до мене в кімнату і веселиш. Чому ж ви такі різні? — спитала Анжеліка.

Тато подумав деякий час і сказав у відповідь:

— Мама бачить світ таким, яким він є. І якщо розуміє, що щось неможливе для неї, вона не намагається це змінити. А я вірю весь час, що ти поїдеш одного разу в подорож, побачиш інші місця і будеш найщасливішою дитиною у світі. Це непомітно, може, але в душі я щиро вірю...

— Ти — ніби кольорова фотографія, а мама чорно-біла, — додала дівчинка.

— Точно! — підтвердив тато.

Тато міцно обійняв Анжеліку і сказав:

— Я тебе люблю, моя зіронька.

— І я тебе, — всміхнулась дочка.

Тато вийшов, зачинивши за собою двері. А тим часом Анжеліка намагалася не думати про ту поїздку.

Наступного дня рано-вранці Анжеліка пішла до школи. Вона вийшла раніше, ніж зазвичай, щоб встигнути поговорити з паном Павлом — двірником в її улюбленому парку.

— Добрий день, як ваші справи? — поцікавилася вона.

— Привіт, в мене все чудово.

— У мене теж, хоча бувало і краще. Справа в тому, що наша школа запланувала на червень круту поїздку до Праги, аж на чотири дні. Чи розуміє пан, як це класно?! Я з дитинства мрію про подорожі, але... я не поїду, бо мама каже, що це занадто дорого для нас...

— Мені дуже шкода... — пожалів її двірник. — Але ти не сумуй, до червня ще є час, щось, можливо, зміниться.

— Він стурбовано поглянув на годинник. — Тобі вже, мабуть, час бігти?

— Ой, так. До побачення.

— Бувай.

Переїшовши через дорогу, Анжеліка побачила однокласників. Це була трійка хлопців, які весь час любили жартувати зі всіх, з кого можна. На щастя, з Анжеліки хлопці ніколи не жартували. До сьогодні.

— Що, Анжеліко, немає з ким ходити в школу, і ти вирішила з двірником поговорити? — осміхнувся Сашко — один із трійки. — Цікаво розмовляти з двірником? — тепер сміялася вся трійка.

Анжеліка розгубилася і не знала, що робити. Прикрила обличчя долонею і пришвидшила кроки, щоб більше не чути образливі слова. У школі вона весь день намагалася уникати токсичної трійки. Коли нарешті настала класна година, діти швидко сіли по місцях. На задніх рядах лунали тихі розмови, а потім сміх. «Анжеліко», — покликав хтось. Дівчина обернулася і побачила, як на неї всі дивилися, ледь стримуючи сміх. Вона опустила очі і відвернулася.

— Тихо, діти! — озвалася вчителька. — Наша з вами поїздка відбудеться в червні, тобто через чотири місяці. За два тижні перед поїздкою я маю отримати підписаний бланк дозволу на поїздку від ваших батьків. І ще, обов'язково їм передайте, що сума поїздки — 3000 гривень, — вчителька для наочності вивела суму на дошці. — Сподіваюсь, що всі учні поїдуть, бо всі добре вчать і заслужили на відпочинок, — щиро усміхнулася вона. — Поки що це вся інформація.

Класна година невдовзі завершилася, і Анжеліка повернулася додому.

Вихідні проминули швидко. Анжеліка не сумувала, але знаходила час, щоб поміркувати про те, як їй все ж таки поїхати до Праги. А що, як вона зможе заробити гроші, підпрацьовуючи після школи? За недільною вечерею вона розповіла про свою ідею батькам:

— Я подумала і зрозуміла, що сама можу спокійно оплатити цю поїздку, — впевнено і серйозно сказала вона.

— Люба, що ти знову придумала? — спитала у неї мама.

— Я можу працювати після школи. Наприклад, прибирати у парку. І цим зароблю потрібну суму.

Мама одразу похитала головою, що означало — «Ні».

— А я не проти, кохана. Я вважаю, що наша дочка дуже розумно міркує. А праця і перші самостійно зароблені гроші чудово навчать її самостійності — промовив тато. — Ми просто дамо їй шанс проявити себе. Тим паче, в мене є знайомий, який може працевлаштувати тебе на неповний робочий день.

Мама подумала і вирішила:

— Добре, добре... Я дозволяю.

Анжеліка дуже зраділа і побігла обійняти матусю.

Наступного дня тато домовився з тим самим знайомим із міського управління, щоб той узяв його дочку прибирати парк. Анжеліка дуже засмутилася, дізнавшись, що не буде працювати в тому ж парку, що і Павло. Але найголовнішим було те, що їй, можливо, вдасться заробити потрібну суму грошей! Вона працювала по буднях після школи, а вихідні були вільні. Час ішов, а зароблені гроші все збільшувалися і збільшувалися. Вона працювала добре і якісно, не соромлячись перехожих, не зважаючи на незручні велетенські мітли, бо у неї була чітка ціль, пов'язана з мрією.

Однієї теплої і сонячної п'ятниці, коли змучена працею Анжеліка поверталася з парку додому, вона присіла, щоб міцніше зав'язати шнурки на кросівках, і не помітила, як з її кишені випала зарплатня за цілий тиждень, яку вона щойно отримала від шефа. Анжеліка пішла, а банкноти так і залишилися лежати на запиленій доріжці.

Надвечір тато спитав:

— Нам із мамою надзвичайно цікаво, як у тебе справи на роботі? Ти не дуже втомлюєшся? Якщо так, то...

— Ні, все дуже добре, адже коли є мета, то і є сили до дій, які приведуть до успіху! — вимовила радісна Анжеліка.

— Насправді ти молодець, — вперше похвалила її мама відтоді, як її донька почала працювати. — Ми віримо, що твоя вершина скоро буде підкорена. Може, тобі потрібна допомога? — поцікавилася мама.

— Дякую, але поки що я добре справляюся, — відповіла щаслива від маминої уваги Анжеліка.

Батьки пішли до себе, а Анжеліка взяла дочитувати цікаву книжку Жуля Верна про навколосвітню подорож. Але думки не давали їй повністю поринути у текст. Точно! Вона і досі не знає, скільки заробила, тож треба порахувати зарплатню.

— Ні, не може бути! — захвилювалася вона. — Не вистачає зарплатні за цілий тиждень!

Вона побігла в коридор і пошукала в кишені куртки. Нема. Мабуть, по дорозі загубила. Повна розпачу, присіла на диван і похитала головою.

— Щось сталося? — з кімнати вийшов тато. Вона поділилася з ним своєю журбою. — Не хвилюйся, доню, все буде добре, — тепло обійняв її. Хочеш, ми тобі доплатимо за цей тиждень, щоб тобі було легше?

Взявши себе в руки, дівчинка вже не так засмучувалась. Що ж, вона попрацює ще більше, от і все.

— Я думаю, якийсь слабак погодився б на це, але не я. Тому, я сама ще попрацюю. Добре, татку?

— Добре, як хочеш, — він злегка поплескав доньку по плечу.

Понеділок у школі минав цілком добре, але перерва перед останнім уроком все змінила. Анжеліка сиділа на лавочці з найкращою і найвірнішою подругою — Лесею. І тут до них підійшла та сама трійка хлопців. Сашко дістав із кишені телефон і показав відео, на якому було видно Анжеліку, яка, орудуючи величезною мітлою, прибирає парк від торішнього листя.

— Що ж це виходить, ти і з двірником дружиш, та ще й парки допомагаєш прибирати, — сказав Артем.

Анжеліка не розгубилася, швидко й гордо відповіла:

— По-перше, я не допомагаю йому. По-друге, так, я прибираю, тому що хочу підзаробити кишенькових грошей, бо, в порівнянні з тобою, я хочу в майбутньому сама себе забезпечувати, а не сидіти на шиї у батьків.

Та й що там, на шії, от ти так і будеш із мамою жити в одній квартирі, — відповіла йому Анжеліка.

Він не знав, що й відповісти. Тоді він надумав, що сказати у відповідь, щоб показатися друзям ще крутішим.

— Ой, якою ти постанеш невдахою, якщо вся школи про це дізнається, — сміливо озвався. Трійка загиготіла.

У ту мить подруга взяла її за руку і повела звідси, але Анжеліка зупинилася і сказала:

— Що б ти не зробив, я буду йти своїм шляхом. І не буду зважати на думку інших.

Після цих слів дівчата пішли до класу. Коли вони трішки пройшлися, Олеся здивовано спитала у Анжеліки:

— Я тільки одного не розумію, як ти могла так відповісти найвідомішій трійці хуліганів школи?

— Навіть не знаю, — посміхнулася Анжеліка. — Мабуть, моя мрія додала мені сміливості.

— А якщо серйозно, чому ти парки прибираєш? — спитала Леся.

— Як найкращій подрузі, я можу розповісти. Просто я все своє життя мрію поїхати в подорож. Ось де ти була за все життя?

— Ну... Я була в Польщі, Німеччині... Хорватії, — розказувала подружка з усмішкою на обличчі, яка швидко зникла, коли Леся почула слова Анжеліки.

— Отож, а я ніде. Ти, мабуть, питаєш чому? Та тому, що фінанси моїх батьків не дозволяють поїхати, а я готова на все, розумієш, на все заради своєї мрії. Ось тому я прибираю парки, щоб заробити потрібну суму.

— Це не привід сміятися з тебе, я в тебе вірю, чесне слово, — Леся поклала руку на серце, показуючи, як вона вірить у неї.

— Я тобі вдячна за те, що ти не смієшся з цього, а навпаки підтримуєш, — Анжеліка міцно обійняла подружку.

Зі школи вони пішли разом і розмовляли про все, що приходило в голову. Вони ніяк не хотіли розходитися додому, але і Лесі, і Анжеліці потрібно було йти. Тріш-

ки пізніше вона пішла до парку на роботу. І попрацювала 3 години. Повернулася додому змучена і втомлена. Але, згадавши, що вже зібрала пів суми, одразу повеселішала. Її батьки постійно її підтримували, але, попри все, її більше мотивувала поїздка в Прагу, яку вона постійно уявляла. В неї була величезна уява, і якщо кожна здібність людини була якоюсь кімнатою, то у випадку Анжеліки кімната уяви була би найбільша.

Щодня перед своєю підпрацьовкою вона встигала поговорити з Павлом і розказати про плани. От і сьогодні.

— Добрий день, — привіталася вона. — Як ваші справи?

— Привіт. Усе нормально.

— Ви, мабуть, не повірите, якщо я розповім про те, що коїться в моєму житті, — мовила жартівливим голосом. — Через те, що немає можливості поїхати у Прагу, я вирішила після школи прибирати сусідній Шевченківський парк і заробляти гроші.

Круглі очі і брови дашком видали здивування Павла.

— Справді? — перепитав він.

— Так.

— То що, удачі тобі. Ти молодець.

— Дякую за підтримку — усміхнулася у відповідь вона. — А яка ваша мрія? — насправді, це питання її цікавило давно.

— Мрія? Навчитися грати на фортепіано! Все життя я був у захваті від мелодій і атмосфери, яка створюється завдяки грі на фортепіано. Колись я провчився у музичній школі рік, але теж через відсутність грошей батьки забрали мене звідти, — Павло гірко зітхнув. — Розумію, що вже запізно вчитися, моя мрія ніби цукор у чашці чаю — швидко тане і розчиняється у буднях.

— Я розумію вас, — сказала дівчина, яка йшла за своєю мрією. — Хочу ще побути з вами, але вже час іти. До побачення. І не сумуйте — стільки радості є в житті, якої ми і не помічаємо.

— Дякую, Анжеліко. Бувай.

Протягом двох місяців у житті Анжеліки нічого цікавого не коїлося, не рахуючи, що вона вже збрала майже повну суму. І проблему із загубленими грошима швидко вирішилась — її колега взяла лікарняний, тож тепер дівчина тимчасово прибирала і на вихідних. Раніше вона не могла собі уявити, що так швидко назбирає всю суму. На щастя, і хлопці, мабуть, злякалися її рішучості і так нікому і не надіслали відео з її працею в парку.

Небагато залишалось Анжеліці, щоб дійти до мети. Тому вона плідно працювала, і ніколи не лінилася. Хоча за цей час вона чимало отримувала критики і насмішок від знайомих та від відвідувачів парку, але для неї їхні прикрі слова були нічим — повітрям.

І ось настав час, який чекала Анжеліка понад усе (і ви, читачі, теж). Анжеліка нарешті отримала останню зарплатню — решту потрібної суми. І ось вона тримала її в руках. Безмежне щастя переповнювало її душу і тіло. Вона до кінця не розуміла, що відчуває, чи то була радість, чи щастя, це було важко розрізнити. Але точно можна сказати, що Анжеліка поставила мету і дійшла до неї через всі труднощі на шляху. Коли вона прийшла додому, то закричала на всю квартиру: «Я зробила це, я назбирала потрібну суму на поїздку». Мама не повірила, була вкрай здивована, а татко усміхнувся без жодних здивувань. То єдина людина, яка була впевнена в успіху Анжеліки. Ну, може, ще її подруга Лєся та двірник Павло.

— Як це... всю суму? — невпевнено спитала мама.

— Так, я зробила це. І це означає, що я можу поїхати в подорож, — відповіла донька.

А тим часом тато обняв доньку та енергійно промовив:

— Збираємо валізу, давайте, давайте... Всі дружно.

— Чекай, — засміялася Анжеліка. — Через тиждень тільки.

— Сподіваюсь, ти витримаєш — сказала мама.

— Так, але це буде важко.

Перед поїздкою Анжеліка завітала в парк до Павла.

— Вітаю, Анжеліко. Дивлячись на твоє щасливе обличчя, я розумію, що ти прийшла не просто так, — сказав він.

— Так, ваша правда! Ви уявляєте, іще тиждень очікувань — і я їду в Прагу! — радісно відповіла дівчина.

— Це ж чудово! Вітаю тебе. У мене теж є новина! Я записався на курс навчання гри на фортепіано! Завдяки тому, що ти робила все, щоб досягти мрії, я зрозумів: мрії не мають залишатися чимось нереальним — вони мають бути здійснені. Щоб я без тебе робив! — засміявся Павло.

Тиждень минув швидко, Анжеліка вже зібрала валізу. Збираючи її, вона відчувала, яка вона молодець. Для людини в житті дуже потрібна не лише підтримка батьків і друзів, а й віра в самого себе, адже насправді нікому в цьому світі не потрібні твої перемоги і досягнення, окрім тебе самого.

Наступного дня у вікні Анжеліка побачила теплий, неперевершений і особливий схід сонця. І цей день він був надзвичайно особливий. Вона добре поснідала і випила смачну каву з молоком. Вдягнута, взяла валізу і попрощалася з батьками.

— Удачі, люба, бережи себе! — промовила мама, обіймаючи. — Пробач, що не вірила в тебе.

— Люблю тебе, добре відпочивай! — побажав тато і простягнув їй триста гривень. — На морозиво і магнітики має вистачити.

Анжеліка поволі взялася за ручку дверей і, переступивши поріг дому, помахала батькам на прощання.

Час у дорозі минув швидко. Майже весь час вона мовчала, вдивляючись у краєвиди за вікном, хоча Леся сиділа поруч і смикала подругу за руку при нагоді, із захватом щось розповідаючи. Анжеліка і досі не могла усвідомити до кінця, що вона і справді їде в довгоочікувану подорож, на яку заробила сама.

Прага була чудова і могутня. Їй сподобалася кожна вуличка, кожен магазинчик із сувенірами на вітринах, кожний мостик і кожен фонтан. І навіть, якщо б Анжеліка колись і втратила пам'ять, приміром, через струс мозку в аварії, то все одно вона пам'ятала би кожную хвилину у Празі.

Коли Анжеліка повернулася додому і за вечірнім чаєм показувала світлини і з подробицями розповідала про кожную мить своєї подорожі, мама несподівано сказала:

— Доню, ти навіть не уявляєш, як мене змінив твій приклад. Я згадала свої дитячі мрії і нарешті зрозуміла, що за них треба боротися!

Багато, багато років по тому Анжеліка стала дуже успішною людиною, багато подорожувала, і поверталася в улюблену Прагу і добре знайомі місця.

Гадаю, час завершувати цю чудову історію однієї мрії, але наостанок я б хотіла сказати: «Мрійте! Мета на те й існує, щоб мотивувати йти далі, не зупиняючись перед перешкодами на шляху».

*Залізник Владислава
12 років
м. Херсон*

**АНТИГРІНЧ,
АБО ЯК ЗЕЛЕНИЙ ГРІНЧ СТАВ РОЖЕВИМ**
/за мотивами книги Доктора Сьюза
«Про Грінча, який украв Різдво»/

Грінч, як ми знаємо, зелений. Та ось одного разу він прокинувся і поглянув у дзеркало.

— Ти хто?! — скрикнув він, побачивши у дзеркалі рожеву пухнасту істоту.

— Чнірг, — чемно представився рожевий чоловічок і навіть вклонився.

З цими словами він плигнув на підлогу. Грінч впустив горнятко з кавою і щодуху побіг із печери на вулицю. Віддихався та й міркує вголос:

— Чи захворів я, чи що?

Він оглянув себе — його хутро було звичайним, зеленим. Рожевий Чнірг тим часом теж вийшов на вулицю. Грінч видихнув і позадкував дуже невдало — оступився й покотився зі своєї гори аж донизу.

Разом із ним донизу котився сніг, тож Грінч опинився всередині снігової кулі. Чнірг своєю чергою обережно спустився з гори. Викопуючи Грінча з кулі, він говорив:

— От якби не я — став би ти крижаною зеленою людиною. Тобі б точно ніхто не став допомагати, адже від тебе саме лихо та зло.

Грінч струсив із себе залишки снігу та питає:

— То хто ти такий і чого до мене причепився?

— Я — твоя хороша половина. Хоча ні — четвертина, мабуть... Тому я значно менший за тебе і взагалі виглядаю, як дитина.

Грінч ще раз оглянув себе і побачив, що він до коліна рожевий.

— Це ти зробив? — запитав він, насуваючись на чоловічка.

— То ти ще не зрозумів?! Я — це ти, тобто частина тебе. Краща!

Грінч пішов до міста, міркуючи, за звичкою, вголос:

— Я ж цілий, як це частина від мене може ходити окремо?!

У місті багато людей — усі щось купляють, несуть красиві пакунки, сміються. Грінч роздратований — занадто гарний настрій у цих людей! Невдовзі помітив відчинені двері і прокрався у дім. Поки в кімнаті нікого не було, він перевернув ялинку догори дригом і причепив її до стелі. Зробивши шкоду, він швидко вибіг і навіть не помітив, що Чнірг, котрий ішов за ним, як прив'язаний, затримався у кімнаті. Рожевий чоловічок

підняв кульки, що впали, розвісив їх і навіть встиг засвітити вогники під стелею.

Грінч спостерігав за господарями будинку — заздалегідь радів, що вже точно зіпсував гарний настрій. Люди, побачивши ялинку під стелею, зраділи:

— Хто це зробив? У кого це така вдала ідея?! Скільки вільного місця тепер маємо! В нас виїде незабутнє свято!

Грінч не позеленів ще більш від злості, як це раніше траплялося, а тільки трохи засмутився.

Він проходив повз замерзлу річку — з мосту побачив, що він тепер до плечей рожевий. Грінч озирнувся — за ним тінню йшов Чнірг.

— Тобі личить, — посміхнувся Чнірг.

— А ти значно виріс, — зауважив Грінч.

Рожева людина із зеленою головою виглядала дійсно супер! Грінч пішов далі. Йому все ще кортіло хоч трохи зіпсувати чийсь настрій. Попереду він помітив чоловіка з величезним пакетом. Грінч заглянув у пакет і не побачив нічого, окрім апельсинів. Він підштовхнув чоловіка плечем. Дорога йшла під уклін і була доволі слизька. Чоловік впав та покотився. Разом із ним впали та покотилися у різні боки апельсини. Чоловік котився як на санчатах і зі сміхом кричав людям: «Пригощайтеся на здоров'я! З Новим роком!».

Перехожі раділи, ловили апельсини й кричали у відповідь: «Дякую, з прийдешніми святами!». Грінч і сам засміявся, побачивши цю картину.

Пізно ввечері Грінч дістався своєї печери. Він усю дорогу обертався, але рожевого чоловіка ніде не було. Вдома Грінч подивився у дзеркало і побачив, що він увесь рожевий. Він спитав у дзеркала:

— Це ти, Чнірг, чи це я?

Але дзеркало, звісно, мовчало, лише повторювало його рухи...

Переможець номінації
у віковій категорії 14-18 років
Афім'їна Іяна
14 років
Дніпропетровська область
м. Кривий Ріг

/за повістю Григора Тютюнника «Климко»/

Климка-а-а! Кли-и-мка-а! — почув Климко з гарячої п'їтьми і нічого вже більше не чув. Від переїзду, піднявши руки, спотикаючись і падаючи, біг до Климка Зульфат...

Климко лежав на дорозі, у теплій від сонця пилюці. Сіль із пробитого мішка тоненькою білою цівочкою набігла вже невеличку купку.

Крізь сльози Зульфат погано бачив, але біг до Климка і шепотів: «Ні... ні.. він живий... зараз я підійду, допоможу йому підвестися і ми разом підемо до Наталії Миколаївни...». Зуль декілька разів спотикнувся, упав і роздер коліно. Раптом хлопцеві здалося, що хтось покликав його... Здалося? Він розмазував по обличчю сльози і щодуху біг...

Вкотре Зуль протер очі й скам'янів, бо Климко... зник, а тонесенька цівочка солі вела до байраку. Хлопець повернув туди і побачив, як «свій» чоловік обережно, але швидко несе Климка до виселку.

Зульфат наздогнав чоловіка і, стримуючи сльози, запитав:

— Що з Климом? Він живий?

Чоловік не відповів. Він просто нахилив до Зуля Клима. Хлопець торкнувся зап'ястя друга і відчув ледь уловимі поштовхи. То добре і неспокійне Климкове серце, як поранена пташка, намагалося битися. Хлопчак згадав, що раніше серце Климка билося так само, як ФД, яким управляв дядько Кирило. Він знову хотів було зашпакати, але оговтався та промовив:

— Дядьку, не туди несете.

— А куди ж треба? Я чув, що тут є непоганий аптекар, то й подумав, що може він щось порадить...

Зульфат одразу уявив, як дід Бочонок з усіх сил намагається врятувати Климка, а позаду стоїть зла Бочончиха і пронизує бідолашного товарища смертоносним поглядом, який завершує справу ворожої кулі. Зуль одразу ж замахав руками й хитнув головою:

— Ні! Тільки не туди! Давайте я покажу правильний шлях.

Зульфат схопив клунок і повів чоловіка, який дуже обережно тримав виснаженого та блідого Климка, до маленької кімнати на шахтній сортувальні, де колись була вагова. Він згадав, як колись, колисаючи Олю, Наталія Миколаївна розповідала, що проходила курси медичної допомоги, тому її можуть забрати. Зуль тоді пообіцяв, що він і Климко, коли той повернеться, будуть разом наглядати за маленькою, але сам був впевнений, що вони так і далі будуть жити учотирьох.

Подорожні вже підійшли до вагової, як Зуль знову торкнувся руки Климка і злякано поглянув на чоловіка. Серце-пташеня не тріпотіло.... Хлопець затарабанив у двері.

— Хто там? — запитала Наталія Миколаївна. — Заходьте, будь ласка...

Зуль заскочив у кімнатку та закричав:

— Наталіє Миколаївно, тут Клим! Його поранили... прямо у груди!

На останніх словах маленька Оля розплакалася. Вчителька похитнулася та обперлася на спинку стільця. Але швидко опанувала себе та сказала:

— Кладіть прямо на підлогу! Заспокой дитину! У нас мало часу!

Зульфат ніколи не бачив Наталію Миколаївну такою серйозною та зосередженою. Від цього на її щоках виступали червоні троянди. Вона гріла воду і шукала

щось по шухлядах, розрізала одяг та обробляла рану... Зуль та чоловік, що так і стояв біля дверей, були заворожені тим, як вправно жінка робила свою роботу. Вона, як мати-пташка, клопотала над своїм пташенням. Коли вчителька закінчила, вона попросила чоловіка допомогти перекласти Кліма на матрац. Жінка сказала:

— Куля пройшла навиліт біля ребра. Але Климко виснажений... Втратив кров... Не знаю... Дуже хочу сподіватися, що він видряпається...

— Він врятував мене, а сам постраждав. Я б хотів віддячити йому! — сказав чоловік і простягнув Наталії Миколаївні невеличкий мішечок солі.

— Це він ніс для Вас. Я лише зібрав. На це можна багато чого виміняти. Я мушу йти...

— Дякую! Дякую, що допомогли йому! — зніяковіло мовила жінка...

Зульфат погойдував на руках Олю, а сам прислухався, як дихає Климко і дуже хотів, щоб серцебиття друга знову нагадувало стукіт крапель дощу та цокотіння коліс ФД...

За п'ять днів Клим розплющив очі. Він не одразу зрозумів, де знаходиться. Хлопець підвівся, у голові загуло, як у вулику. Знову ліг, подивився у стелю. Боліло зліва... Знадвору щось клацнуло, як постріл... Кулі!.. І спогади занурили хлопчину у вир минулих подій... Він усе згадав... Зрозумів, що зараз у ваговій, у якій жив до того, як пішов по сіль. Але як він тут опинився? Треба знайти Зулю та Наталію Миколаївну! А де ж маленька Оля? Климкова голова ще більше загула від перенавантаження і він знову впав на матрац.

— Кліме, чуєш мене?

Климко розплющив очі, побачив перед собою Зульфата, поряд із ним сиділа Наталія Миколаївна з Олею на руках. Хлопець нічого не встиг зрозуміти, як його заточили в обійми. І в ту ж хвилину розпочалася довга бесіда.

Напевно, у більшості людей уже відсохли б язика та повідпадали б вуха від розмов, але ця трійця гомоніла і гомоніла. Клим розповідав про те, як знайшов картоплю, яка вона була смачна разом із сіллю. Як довго йшов. Як пішов на ринок, знайшов побратима, що дав йому взувачку. Як допоміг дівчині та як тітка Марина лікувала, коли він хворів. Як пообіцяв їй приїхати, як їхав у вагоні, як у нього влучила куля. Потім вже Зульфат розповідав, як якийсь чоловік ніс його на руках, як вправно Наталія Миколаївна лікувала його. Клим дуже довго дякував учительці, і на її щоках знову з'явилися троянди.

Коли вони вже вмостилися спати, Климко замислився, а хто ж той чоловік, що врятував його? Як віддячити йому. Хлопець не міг спати, бо його уяву все не покидав образ того загадкового чоловіка.

Наступного дня Клим із Зульфатом пішли шукати дикої вишні. Хлопець розповів другу про наміри посадити дерево біля могили дядька Кирила. Вони пройшлися повз залізничну станцію, там чомусь було багато чоловіків. Враз Зуль промовив:

— Дивись, Климко, це той дядько, що тебе врятував.

Клим одразу побіг до чоловіка, на якого вказав товариш. Чолов'яга був схожий на дядька Кирила, бо усміхався добрими очима. Взагалі-то, від дядька у нього була тільки усмішка, але Климку було байдуже. Він підбіг до нього і сказав:

— Дякую!

Той усміхнувся й обійняв Климка. Хлопець припав обличчям до його грудей і відчув, що сорочка пахла простим чорним милом.

— Вас викликали? — запитав Клим, показуючи на військову форму.

— Ні, сам пішов, щоб не гинули такі хороші хлопчачки, як ти.

— Повертайтеся до нас, ми чекатимемо...

— Мене звати Павло, — чоловік кивнув і пішов.

Климко так і дивився йому услід. Дивився, як той заходив до вагону, як поїзд їде і зникає за поворотом... Клим підвів погляд на Зульфата, що стояв поряд.

— Ходімо, — мовив він.

І вони пішли, знайшли дику вишню, посадили поблизу могили дядька Кирила. Постояли там. Кожен думав, що вони друзі, яким усе під силу, що вони товариші, які завжди допоможуть один одному, врятують від біди...

Хлопчаки ще не знали, що тепер вони, Оля, Наталя Миколаївна та дядько Павло — родина...

Ольга Літвін
15 років
м. Херсон

ЯКЩО ВІРИТИ

/за мотивами серії книг Вільяма Джойса «Хранителі»/

Знов наближалось Різдво. Вартові пакували дарунки для дітей і вигадували нові пригоди для них. Джек Фрост працював разом зі всіма і був у піднесеному настрої, поки до його рук не потрапила дивна лялька у в'язаному вбранні й червоному шалику. Усмішка щезла з його обличчя, адже саме такий одяг носила його маленька сестричка. До того ж очі ляльки були карими, як і у Мері.

Джеку завжди кортіло проводити такі свята, як Різдво, у родинному колі. Відтоді, як він згадав свою родину, йому було сумно зустрічати свята не з нею. Настрій Джека помітив Санта і звернувся, поклавши руку на його плече:

— За родиною сумуєш?

Джек здригнувся від несподіванки, та, побачивши Санту, відповів засмучено:

— Можна і так сказати. Це вже котре моє Різдво без побачення з близькими.

— То навідай їх!

— Але ж вони знов мене не побачать! Вони не вірять у справжнє існування Джека Фроста.

— То змушуй їх повірити. Ось і зі мною таке — теж не всі вірять, але ж я є! — посміхнувся у відповідь Санта.

Джек летів над будинками й відчував знайомий з дитинства запах диму від печей, що топилися дровами. Ось озеро, з якого він колись врятував сестру. Він проганяв сумні спогади, від яких ставало холодно на душі. Хлопець спустився на засніжену землю і зазирнув у рідну хату. Родина вечеряла. Мері щось казала і сміялась, а поряд із нею сиділа незнайома дівчина. Очі зелені, виблискують, наче смарагди, волосся русаве, довге. Вона теж усміхалася, але Джеку здалося, що не дуже весело. Джек залетів у кімнату крізь прочинену кватирку.

— Можна закрити вікно? — спитала незнайома зеленоока дівчина. — Якось зимно стало.

— Будь ласка, Аделіє, — відповіла мати Джека.

Хлопець влаштувався якомога далі від столу біля комина.

— Не сумуй, сонечко, — ласкаво звернулася до Аделії мама Джека. — Вони неодмінно повернуться!

— Їх вже майже тиждень немає, — тихо зауважила дівчина.

— Ніхто не знає, що з ними сталося, але треба вірити, що все буде добре, — сказав батько Джека.

«Що ж в тебе сталося, красуне?» — зацікавився Джек. Він не зводив погляду з Аделії.

— Я намагаюсь вірити, — промовила Адель і раптом в її очах промайнув страх. Це думки Джека задзвеніли в її голові.

— Я не розумію — це був всього лише звичайний наш сімейний відпочинок. Ми каталися на лижах. Я тільки на хвилинку затрималася — здивилася на білочку... Вони просто як крізь землю провалилися!

— Так вони і провалилися! — скрикнув Джек, але його ніхто не почув, тільки Аделія покачала головою, наче хотіла чогось позбавитися.

Джек знав цю печеру — вхід до неї був зовсім непомітним, просто діра у землі. Люди зазвичай оминали те місце, але снігу цього року так багато, що не дуже впізнаєш місцевість.

Джек розумів, що сам він не впорається, йому знадобиться допомога людей. Поки він нервував, Аделія відчувала тривогу, мов здогадувалася, що хтось ходить туди-сюди по кімнаті. Вона куталась у свій шарфик.

— Аделіє, ти не захворіла? — маму Джека бентежила поведінка дівчини.

— Ні, все добре. Тільки трішки холодно, та й все.

Жінка знову ласкаво усміхнулася до дівчини. Аделія намагалася відповісти, але усмішка вийшла нещирою і швидко зникла з обличчя.

Нарешті Джек згадав про Джеймі. Як ми пам'ятаємо, цей хлопець був майже єдиною у світі людиною, котра його, Джека Фроста, бачить, через те що вірить в його існування. Джек рвучко відкрив вікно і швидко вилетів.

— Звідки в нас такі протяги? — здивувалась Мері.

Джек акуратно постукав у віконце Джеймі. Колись врятований ним хлопець зрадив:

— Джек! Я за тобою сумував, я стільки всього зробив, поки тебе не було!

Джек усміхнувся, але він хотів якнайшвидше перейти до справи. Затримка могла стати питанням життя та смерті для батьків Аделі.

— Так, друже, але розповідати будеш не зараз. Немає на те часу. Вкрай потрібна твоя допомога!

Джеймі спочатку навіть образився:

— Це так важливо? Що за справа така термінова?

Джек виклав суть справи скоромовкою:

— Є одна дівчина (до речі, виключна красуня!). З нею сталося горе, пропали її батьки. Я вже розвідав, де вони

знаходяться... Сидять у печері у темряві. Мене не бачать і не чують, звісно.

Джек зітхнув, перевів дихання і продовжив:

— В мене є ідея. Треба, щоб ти пішов зі мною, погукав їх, допоміг вийти назовні. Можеш покликати когось, якщо сам йти вагаєшся.

Обличчя Джеймі стало серйозним, усім своїм виглядом він показував, що готовий до справи.

— Я допоможу! Як туди потрапити?

— Бери свої санчата та одягайся тепліше, бо буде той ще вітер!

Джеймі обожнював, коли Джек катав його на своїх льодяних гірках, але зараз він не думав про розваги. Тим часом Джек уже прокладав крижану путь по великому озеру. Треба дістатися на інший бік, до печери.

— Заплигуй, поїхали!

Джеймі все ж засміявся, коли ледве не звалився з санчат. Джек теж усміхнувся, але не став робити різних поворотів. Джеймі вперше бачив, які великі гори зблизька. Він, мов опинився в середині між порожнечою і небом.

— Це тут, — сказав Джек, коли вони заїхали у ліс біля підніжжя гори.

— Мені трохи страшно... Ти впевнений, що все буде добре?

— Так, адже я поруч, ти ж бачиш. Єдине, що від нас потрібно — вивести з печери батьків Аделії. Ми повинні повернути їх додому.

Джеймі кивнув і почав обережно спускатися униз. Слабке світло зверху падало на камені, що утворювали щось на кшталт сходинок. Хлопець дивився під ноги, намагаючись не впасти.

— Погукай, як можна голосніше, — сказав Джек.

— А кого гукати. Як звуть тих людей?

Джек цього не знав. Джеймі закричав у темряву:

— Є тут хто-небудь?

— Молодець, друже, — схвально відгукнувся Джек.
— Я полечу вперед, а ти пам'ятай, що я поруч, час від часу кричи, а потім слухай.

Джек заглядав у кожну щілину. Нарешті він почув голоси дорослих людей.

— Джеку, я їх почув! — закричав у ту ж мить і Джеймі.

Батьки Аделії сиділи біля невеличкої водойми зовсім недалеко від входу. В них не було сил піднятися назустріч рятівників. Вони, звісно, бачили тільки Джеймі і спитали, як хлопець сюди потрапив.

— Я прийшов за вами. Все це завдяки Джеку Фросту, — відповів хлопець.

Джек швидко зорієнтувався:

— Джеймі, повідом цим людям, що ми повинні покликати на допомогу дорослих.

Джеймі подивився на Джека — кого кликати?

— Покличемо моїх батьків, — відповів на німе запитання Джек. — У мого тата є снігохід.

Аделія плакала від щастя, обіймала то батьків, то Джеймі, без зупину дякувала йому.

— Це не я рятівник — це Джек Фрост, — пояснював Джеймі.

— Але це казковий персонаж! — заперечували всі.

Джеймі вже майже втратив надію щось довести, як кілька сльозинок Аделії впали на Джека. Вони перетворилися на сніжинки, але не це головне. Джек дивився на дівчину і розумів, що вона його бачить!

— Він тут! — рішуче сказала Аделія. — Мері, ти повинна цьому вірити! Це твій рідний брат.

— Це не смішний жарт, Аделіє, — тремтячим голосом сказала мати Джека і поправила на столі тарілку, яку вона завжди ставила на стіл у святкові дні на згадку про сина.

Джек був збентежений, він усміхався до Аделії та Джеймі:

— Я такий радий, що ви мене бачите! Але мені вже час повертатися до Санти. Ми ще зустрінемося...

Сіразетдінова Дана
14 років
Волинська область
Ковельський район
селище Стара Вижівка

/продовження книги Галини Манів «Викрадач почуттів»/

Минуло вже шість місяців із того моменту, коли Тарас, Гнат і Богдан поїхали захищати країну. І ось, одного холодного лютого дня вантажівка, вкрита брезентом, зупинилася на окружній дорозі. З неї вийшли три юнаки, попрощались із побратимами та рушили до своїх домівок.

— Гнате, ти підеш до Ксені? — запитав Тарас.

— Так, — усміхнувся, дуже скучив за нею.

— Що ж любов з людьми робить, а? — засміявся Бодя.

Хлопці дружньо реготали. Згодом Тарас відлучився від гурту. Прийшовши додому, він постукав у двері.

— Іду-іду — з поспіхом мовила мама. Відкриваючи темно-сірі двері гостю, жінка не могла стримати емоцій:

— Тарасику, синку, ти повернувся! — по її щоці потекла сльоза. — Костю, глянь-но, хто приїхав!

— Тарасе! Невже? — радо підбіг хлопець і кинувся брату в обійми. — Нарешті я тебе дочекався!

У квартирі була святкова атмосфера. Тарас розбирав речі, а мама з Костем готували на стіл.

Тим часом Гнат із Богданом завітали до квіткового магазину.

— Я хочу подарувати Ксені букет, які вона квіти любить? — сказав Гнат, придивляючись на вітрину за склом, де було безліч квітів.

— Чесно, я не знаю, але, гадаю, троянди підійдуть.

— Ну тоді беремо їх, — всміхнувся. Заплативши, хлопці пішли до будинку.

— Друже, — рішуче повів Гнат. — Можна я перший зайду?

— Та без проблем, думаю, сестра моя буде на сьомому небі від щастя, — відповів Бодя.

Піднявшись на третій поверх, Гнат натиснув на дзвінок. З дверей виглянув чоловік і запитав:

— Чого тобі, хлопче?

— Можете покликати Ксеню, будь ласка?

— Ксеня! Тут до тебе прийшли, — трохи підвищивши тон, покликав доньку.

Через декілька секунд Гнат міцно-міцно обіймав свою кохану. А тим часом Богдан вітався з батьками.

— Гнатусю, любий, я не могла дочекатися тебе! — гірко заплакала дівчина. — Чому ти не попередив?

— Сюрприз, горобчику, сюрприз, — також ледве стримуючи сльози радості відповів хлопець. Гнат подавав Ксені букет червоних троянд.

— Ой, Гнате, вони ж дорогі, — радо, проте з тривогою мовила дівчина.

— Для тебе хоч і зірку з неба. — Всміхаючись, вона знову обійняла юнака і подякувала.

Через деякий час Гнат йшов додому, на душі йому було весело — він нарешті обійняв Ксеню. Увійшовши в квартиру, він почув ніжний і солодкий аромат маминого пирога. Хлопець тихенько закрив двері і помалу, як мишка, підкрався до кухні.

— Мамо, — озвався той.

Жінка обернулася й охнула, — перед нею стояв її син у військовій формі.

— Гнате, ти повернувся! — щасливо підбігла в обійми.

— Так, — відповів. — А де мої сестри?

— В кімнаті, синку. Ти йди вітайся, а я поки їсти тобі щось приготую, впевнена, голодний.

Гнат усміхнувся і пішов у кімнату. І він зі своїми молодшими сестричками радів, що вони знову разом.

***

Четверо друзів вирішили зустрітись у кав'ярні «Літо», щоб відсвяткувати повернення хлопців. Ксеня сіла біля

Гната, і вони чекали на Бодю та Костя. Через деякий час всі сиділи за круглим столиком і про щось розмовляли.

— А ви надовго приїхали? — запитала Ксеня.

— Я з Гнатом — так, а Тарас лише на два місяці.

— Ох, сумно, — відповіла дівчина.

— Мене, до речі, знову Тарас розпитує, звідки ми взяли ліки, ха-ха, — засміявся Кость.

— А мені.., — помовчала. — Сниться Ден...

У колі друзів запала мовчанка. Ніхто не міг вимовити ні слова, аж поки Богдан не виніс свою теорію:

— Послухайте, а якщо ми зможемо його врятувати?

— Він не Ісус, не воскресне, — прискіпливо сказала Ксеня.

— Ти мене перебила, сестричко, — продовжив семінарист, ніби і не чув свою сестру. — А що, як його тіло і душа у володаря таємного світу? І якщо потрапити туди, то ми зможемо оживити Дена? Якщо там є курдупелі, які їдять емоції, думаю, є і храми воскресіння, наприклад.

— Мало ймовірно, та навіть, якщо й так, то як ми потрапимо туди без Фелана?

— Я ще не думав про це...

— Отож бо, — відповів Гнат. — Проте це дуже небезпечно, я не хочу наражати вас на таке.

Через годину роздумів та балачок друзі покинули кав'ярню і пішли по домівках.

Ввечері кожен із гурту думав про слова Боді. Найбільше вагався Гнат:

— А якщо я не зможу вести нашу команду? А якщо я не справлюся? Це ж небезпечно! — крутилось у його голові. Хлопець дедалі більше сумнівався в собі. Але згодом він зміг поринути в глибокий сон...

Кость спав, доки не почув, як щось впало. Хлопець встав і пішов на звук. Відкривши двері Тарасової кімнати, він був шокований, коли побачив на вікні Фелана!

— Ей, — закричав. — Зупинись!

Від його крику прокинувся Тарас.

— Хапай його! — наказав Кость.

Тарас ледве зрозумів «що» і «як», але схопив коротуна за його мізерний тентакль.

— Хто це, до біса, такий?! — вигукнув Тарас.

— Це винуватець, через якого ти захворів! — перелякано говорив Кость.

Тарас не зовсім повірив брату, але Костеві це і не треба було. Головне, що маленький диявол у його руках.

— Що ти хотів від мого брата? — Кость був розлючений.

— Я, я... провідати прийшов.

— Не бреш мені, — сказав Кость.

— Та я клянусь!

Кость не став його слухати, він узяв ремінь і міцно прив'язав руку Фелана, сказавши:

— Нікуди не підеш, поки не скажеш правди.

— Я — Фелан-9343, ти не смієш мені погрожувати!

Кость мовчав до тих пір, поки коротун сказав:

— Ох, добре, володар, тобто колишній володар наказав мені спостерігати за цією нікчемою, твоїм братом — він показав рукою на стіну.

— Отож, за нікчемою ти відповіси! — зверхньо мовив.

— У вашому світі можна «підняти мертвого?».

— Не скажу — вперто відповів Фелан.

— Скажеш, а якщо ні, — ти позбудешся тентаклю.

— Можна, та ти зі своєю жалюгідною командою не впораєтесь! — з острахом сказав Фелан.

— Ми самі розберемось, давай окуляри!

— Ти поплатишся за це! — з розпачем простягнув темно-коричневий аксесуар.

— Хороший хлопчик, — а тепер селфі.

Коротун не зрозумів відразу, але фото вмить було зроблено. Кость спокійно розв'язав Фелана і той хутко зник.

***

— У мене навіть фото є, — виймаючи мобільний телефон, сказав Кость.

— Вау, Косте, ти геній, — сказав Богдан, плескаючи друга по плечі.

— План дій такий, — рішуче сказав Гнат. — Беріть їжу, воду і все інше. Зустрічаймося о 17.00 біля ущелини. Всі погодилися і через три години вже зібрались на місці.

— Дай окуляри, будь ласка, — попросив Гнат.

Кость простягнув Гнату руку з аксесуаром.

— Гнатцю, тобі ж буде боляче! — дівчина засмутилася.

— Не переживай, люба, все буде добре, що ж, рушаймо!

Долаючи той довгий шлях, друзі розмовляли, згадуючи їхні приходи. І ось, через декілька неземних днів команда прибула до палацу володаря.

— Я вже забула, який цей палац великий, — сказала здивовано Ксеня.

— Ага, — відповів Кость. — Ну що, заїдемо?

Друзі презирнулися і водночас сказали:

— Так!

Величезний замок був побудований в стилі рококо. Уважність до деталей, гострі верхівки іноді лякали команду друзів. Зайшовши, вони почали думати, як потрапити до самого володаря, аж поки не почули шум у котрійсь із кімнат.

— Що це? — злякано запитав Бодя.

— Не знаю, можливо це якийсь сорбірак?

— Якщо він нас побачить, нам будуть непереливки, — ніби попереджаючи, сказала Ксеня.

— Ні, я думаю навпаки. Якщо все вийде, то ми дізнаємося, де знайти володаря, — спокійно мовив Гнат.

— Гнат має рацію, — сказав Бодя. — Нумо перевіримо.

Друзі помалу пішли на шум. Відкривши потужні дерев'яні двері, вони побачили коротуна. Зовсім іншого від Фелана-9343. Він був у брунатному плащі, який ледве-ледве торкався підлоги та з кумедним капелюшком на голові.

— Кхм, — прокашлявся Гнат.

Сорбірак обернувся і від несподіванки підстрибнув.

- Хто ви? — прокричав.
— Заспокойся, не кричи, — спокійно сказала Ксеня,
— ми прийшли з добром.
— Добре, вимітайтесь негайно!
— Ей, ми лише запитати. Чому ти такий грізний? — продовжував Гнат. — Отож бо, як нам знайти володаря?
— Ну... — подумав Фелан-0369 — спочатку прямо, а потім третій «кабінет» на право.

— Добре, дякую, — відповів Кость.

Друзі рушили по маршруту. Їм пощастило: Фелан не збрехав. Вони зайшли у велику темну кімнату. В дальньому кутку, в який не потрапляло світло, стояв він — грізний чоловік, який забрав життя Дена. Володар повернувся і сказав:

— Ви знову прийшли, по що цього разу?

— Як повернути до життя Дена? — рішуче запитав Гнат.

— Ха-ха, — розсміявся, — я вам його поверну, тільки ти знову битимешся зі мною. Без помічників. Готовий?

— Так, я приймаю виклик, — погодився юнак.

— Гнате! — дівчина підбігла до хлопця і вхопила його за руку. — Ти знову будеш битися із цією потворою? Ти що, збожеволів?

— Ні, золотце, я погодився добре подумавши, — пригорнув Ксеню до себе і запитав у володаря:

— Коли битва?

— Через годину. Прощайся зі своїми друзями, хлопче.

Юна команда вийшла з палацу, обдумуючи слова Гната.

— Брате, — звернувся Бодя, — ти готовий битися з ним заради Дена? А якщо щось піде не по плану?

— Не переживай, — відповів Кость. — Гнат у нас машина, він його перемаже!

— Дякую Костя. З вашою підтримкою я й гори переверну, — посміхнувся Гнат.

Через годину на полі бою зустрілися противники: Гнат та володар. Осторонь стояли Кость, Бодя та Ксеня. Дівчина гірко плакала, дуже сильно переживала за коханого. І ось битва розпочалася. Величезна сокира раз за разом гупала в землю. Гнат іноді ледь-ледь відхилявся від удару. Боротьба тривала майже 10 хвилин. Перемога була за 16-річним юнаком.

— Ура! Гнате! Боже, дякую, що вберіг його!

Гнат міцно тримав Ксеню в обіймах, потім підняв підборіддя дівчини і поцілував її пухкі губи.

Через декілька секунд хлопці підійшли до закоханих.

— Гнате, — мовив Кость, — ти наше все!

— Погоджуйсь, ти молодець, — приєднався Бодя.

— Що ж, ти переміг мене випадково, — зненацька звернувся володар до гурту, — але свого друга отримайте. Радійте.

Чоловік привів друзів до палацу мертвих, де напоїв емоціями тіло Дена і він отямився. Всі були дуже щасливі бачити свого побратима. Наспівуючи свій гімн, друзі поверталися додому. Вони згадували усі пригоди, які трапилися з ними.

***

— Нарешті наша вулиця, — сказав Кость.

— Як я скучив, — зітхнув Ден, — повірте, бути мертвим не дуже добре. Всі розсміялися.

Через деякий час Гнат проводив Ксеню. Бодя пішов іншою дорогою з Костем і Деном. Загублений підліток віднайшовся, Ден благополучно повернувся додому.

Життя налагодилося, міцна команда друзів часто зустрічалися у кав'ярні «Літо», разом ходили на тренування та до школи. Ось так і закінчилась історія про щирю любов, віру в Бога та вічну дружбу, міцну, як сталь.

Базай Софія
15 років
Харківська область
м. Лозова

З УКРАЇНОЮ В СЕРЦІ, АБО П'ЯТДЕСЯТ ВІДТІНКІВ ШЕВЧЕНКА

Передмова

Звичайно, я знаю, що таке «фанфік». Це продовження вже написаної історії, але... Якщо поміркувати, то, на мою думку, продовжувати можна не лише сюжетну лінію. Куди важливіше інколи продовжити думки, мрії, прагнення, які за життя так плекав митець!

Сьогодні я спробую переокреслити на модерний лад ідеї Шевченка. Так-так, того самого Тараса Григоровича, якого багато хто з моїх однолітків вважає нудним та несучасним, а уроки української літератури жартома чи зі сарказмом називають «50 відтінків Шевченка».

Колись давно... Він жив на цій землі, створював шедеври, писав, малював ... Він був істинним українцем. Але не тому, що тут народився. А тому, що любив рідний край. Чи любив хтось так, як він? Важко сказати. Навряд чи...

Видатний український поет, художник, громадський діяч, перекладач, автор «Кобзаря» — хто він? Авжеж, Тарас Григорович Шевченко — символ української нації. Можна навіть не боятися стверджувати, що він — найвідоміший український поет... Чому так?

Час рухається вперед, історія розвивається, набирає нових обертів. Здавалося б, світ змінився, наука і техніка прогресує, люди вже зовсім інші. Вже інші проблеми, інші поети, інша мода, популярність, інші правила, закони. Чи не минув час нашого культового письменника? Чи не втратили актуальність у XXI столітті твори Тараса?

Очевидно, відповідь лежить на поверхні. Будь-хто в цьому світі замислюється, що було раніше, що є зараз і що буде завтра. Будь-хто шукає себе, пізнає, вивчає. От і Шевченко, як будь-хто, замислюється, шукає, пізнає... І передає свої думки та почуття іншим. Його мова залишається доступною і сьогодні.

Сучасне покоління знаходить у Шевченкові надійного союзника у питаннях прав людини і гідності. Його вірші, що прославляють силу духу і вольові риси, надихають нас долати труднощі та боротися за ідеали. Шевченко — це також заклик до патріотизму, пам'яті про минуле та шанобливого ставлення до своєї культурної спадщини.

Чи справді все це так? Можливо, це лише пусті слова?

Хм, а щоб нам порадив Шевченко, якби ми опинилися в його часі? А це ідея. Розберімося з усім, здійснивши подорож в минуле...

Ми мчимо назустріч правді, справедливості, щирості. Оминаємо красу, що милує око. Повз нас пролітають кольорові квіти, зелені дерева, сині ріки. Десь там поодаль розкинувся широкий золотий степ. Здається, немає йому кінця-краю! А зверху синє небо, пухнасті білі хмаринки і листя, що кружляє від сильного вітру. Ще трохи і ми будемо на місці...

Зупинка 1. Думка ВАЖЛИВА. «Свою Україну любіть. Любіть її... Во время люте. В останню тяжкую минуту За неї Господа моліть...».

Чи не час нам, молодії люди, відкласти свою сучасну техніку, себто телефони чи планшети, і вийти на свіже повітря? А що ми побачимо? Це ж наша мальовнича Україна, наш рідний край, знайомі місця. Зараз триває страшна війна, в якій ми можемо втратити своє сокровенне. Чи можемо ми щось зробити? Любити. Любити всім серцем, любити душею, любити, як любив Тарас...

Зупинка 2. Думка МУДРА «Якби ви вчилися так, як треба, то й мудрість би була своя...».

У чому цінність справжньої людини? В її почуттях, любові до рідного краю — це все, безперечно, так. Але й не буде зайвим додати в цей перелік мудрість людини. Що може бути цінніше за розум людський? Лише людина наділена здатністю мислити, думати, аналізувати. Втрачати цю здатність все ж не дуже хочеться, чи не так? Тож, час відкласти свій «цифровий непотріб» і звернутися до «книжкового скарбу» — там знайдемо відповіді на всі тривожні запитання. Свідоме навчання дає шанс знайти себе, самовизначитися та самореалізуватися!

Зупинка 3. Думка ОСОБЛИВА «І возвеличимо на диво. І розум наш, і наш язик...!».

Возвеличення народу, підняття рівня розуміння та цінування власної культури та мови — головне завдання сучасності. Ми повинні пам'ятати, що ми — українці! Наша мова — важлива! Наша культура — важлива! Пам'ятаймо і цінуймо це...

Зупинка 4. Думка МУЖНЯ «Боріться — поборете, Вам Бог помагає! За вас правда, за вас слава, і воля святая!».

Боріться — поборите... Хіба в сучасному світі не актуальна проблема справедливості? Хіба не потрібно боротися, захищаючи інтереси своєї країни? Потрібно! Це наша рідна земля, ми тут народилися і живемо. Тут наша чарівна природа, неповторна культура — про це вже говорили на минулих зупинках, так? Ну ось, зрозуміти — просто, почати діяти — важко, але НЕОБХІДНО!

Зупинка 5. Думка СВІТЛА «Вчіться, читайте, і чужому научайтесь, й свого не цурайтесь».

І ось наші думки знову в плутанині. Ми вивчаємо, читаємо, пізнаємо. Ми можемо знати багато мов, вивчати традиції інших народів, захоплюватися людьми інших країн, возвеличувати їх — все це чудово! Ми маємо змогу знайомитися з культурним досвідом усіх людей, що мешкають на нашій планеті! Ділитися і обмінюватися з ними своїми традиціями! Дружити та співпрацювати! А

головне — поважати інших, шануючи себе, дбаючи про МИР та процвітання!

Наша подорож добігає кінця. Ми повертаємося додому з новими думками, враженнями, але чи залишилися питання? Звичайно, вони будуть. Але тут нехай вже кожен особисто для себе вирішить, а що він хоче і що є насправді важливим.

Життя Шевченка — життя сьогоднішнього. Його творчість — це виклик для нас, сучасних молодих людей, не тільки зберегти спадщину, але й активно будувати світле майбутнє. Він навчає нас гідності, правдивості та самопожертві. В кожному вірші, в кожному кроці свого життя Шевченко залишив нам заповіт — бути свідомими, сильними та вірити у свої сили.

У світлі нових викликів, з якими стикається сучасне покоління, Шевченкові ідеали залишаються актуальними. Він вчить нас, що творчість — це не лише форма самовираження, але і інструмент змін. Його спадок надихає нас бути активними учасниками суспільного життя, боротися за справедливість та створювати краще майбутнє.

Кобзареве слово живе!

P.S. Не претендую на велич Кобзарєвої популярності, але, сподіваюся, мій своєрідний фанфік відгукнеться у серцях сучасних українців.

ЗМІСТ

ГОРДІЄНКО АЛЛА	СЛОВО ДО УЧАСНИКІВ	3
ЧЛЕНИ ЖУРИ КОНКУРСУ		4
ЗНАЙОМТЕСЯ – ЦЕ МИ!		
Яцюк Дарина <i>м. Львів</i>	ПЕРЕДРІЗДВЯНИЙ ВЕЧІР	17
Одарчук Софія <i>Рівненська обл.</i>	РІЗНИМИ БАРВАМИ ВИГРАЄ ПОДВІР'Я ШКОЛИ...	22
Бортіка Марія <i>Чернівецька обл.</i>	ЗНАЙОМТЕСЯ – ЦЕ МИ!	24
Гамоцька Ірина <i>м. Херсон</i>	ЗБЕРІГАЄМО СВОЄ	27
Кушнір Дмитро <i>Кіровоградська обл.</i>	ВСІМ ПРИВІТ!	28
Кушнір Христина <i>Чернівецька обл.</i>	РОЗПОВІДЬ ПРО ГЕРОЯ- ЗАХИСНИКА	30
Дяченко Ілона <i>Київська обл.</i>	В ОКУПАЦІЇ	35
Буняк Віталій <i>м. Харків</i>	ДІТИ КАРАНТИНУ І ВІЙНИ	44
Петрик Любов <i>Полтавська обл.</i>	НЕТЛІННА ВИШИВКА РОДУ	54
Векленко Катерина <i>Сумська обл.</i>	ДІДУСЬ	57
Ковальова Єсенія <i>Чернігівська обл.</i>	ЖИТТЯ В ТЕЛЕФОНІ...	63
МОЯ УКРАЇНА. З ВІРОЮ У ПЕРЕМОГУ		
Солоненко Софія <i>Кіровоградська обл.</i>	НАЙБІЛЬШЕ БАГАТСТВО НА ЗЕМЛІ – БАТЬКІВЩИНА	64
Шопіна Надія <i>Харківська обл.</i>	ЖИТТЯ ДО І ПІСЛЯ... МОЯ ІСТОРІЯ	67
Карпець Вікторія <i>Тернопільська обл.</i>	МОЯ УКРАЇНА...	69

Штефаньо Тетяна <i>Закарпатська обл.</i>	МОЯ УКРАЇНА	73
Солодар Соломія <i>Черкаська обл.</i>	РОСІЯНОЧКО, ПРИВІТ!	73
Аксьонова Марія <i>м. Херсон</i>	ЛИСТ ДО ДІТЕЙ МАЙБУТНЬОЇ УКРАЇНИ	74
Шевченко Альона <i>Одеська обл.</i>	МОЯ УКРАЇНА – ЦЕ МОЯ ДУША	76
Теряник Кирило <i>Вінницька обл.</i>	МЕНЕ ЗВАТИ КИРИЛО...	78
Карнаух Мирослава <i>Запорізька обл.</i>	ПЕРЕСЕЛЕНЦІ	80
Тесцов Микола <i>м. Харків</i>	НІКОЛИ НЕ ДУМАВ, ЩО ПОБАЧУ ВІЙНУ...	82
Руцак Сергій <i>Закарпатська обл.</i>	ЩО ДЛЯ МЕНЕ УКРАЇНА...	85
Кравецька Юлія <i>Кіровоградська обл.</i>	ПОКЛАДУ ДО «ВАЛІЗИ ЖИТТЯ»...	86
Савчук Софія <i>м. Херсон</i>	ЗА МАЙБУТНЄ БАТЬКІВЩИНИ	88
Гудименко Марія <i>Черкаська обл.</i>	РОДИНА	89
Токарчук Любомир <i>Рівненська обл.</i>	ГЕЙ, УКРАЇНЦІ!	95
Пельтек Олена <i>Одеська обл.</i>	БАТЬКИ РОЗПОВІДАЮТЬ...	96
Чикалюк Кіріл <i>Житомирська обл.</i>	СЛОВА – ПРОСТІ Й ЯСНІ	99
Католик Дарина <i>Волинська обл.</i>	ЦИКЛ ПОЕЗІЙ «СИЛЬНІ ДУХОМ»	100
Дяченко Єлизавета <i>Миколаївська обл.</i>	МОЇ СПОГАДИ...	101
Науменко Олександра <i>Вінницька обл.</i>	ВІЙНА В ЛЮДЕЙ ЗЛОМИЛА ФОКУС ЗОРУ...	104

ПРИРОДА – ДЖЕРЕЛО НАТХНЕННЯ ТА КРАСИ

Вертиленко Микола <i>Дніпропетровська обл.</i>	ЦИКЛ ВІРШІВ	106
Есаулова Ніка <i>м. Київ</i>	ЦИКЛ ВІРШІВ	108
Вітрук Надія <i>Рівненська обл.</i>	НА ГОСТИНАХ У ЛІТА	110
Кошель Матвій <i>Харківська обл.</i>	УЯВІТЬ СОБИ ЧАРІВНУ КРАЇНУ...	111
Фрунза Анастасія <i>Кіровоградська обл.</i>	Я ЗАКОХАНА В ДОЩ...	113
Шаповал Марія <i>Полтавська обл.</i>	У ГАРМОНІЇ ПРИРОДИ	115
Батіг Вікторія <i>Тернопільська обл.</i>	ЗЕМЛЯ – ЦЕ НАШ ДІМ	117
Аміхалакіоас Віолетта <i>Чернівецька обл.</i>	КОЖНА ПОРА РОКУ ПРИНОСИТЬ ІЗ СОБОЮ НОВІ ФАРБИ...	118
Кацарська Софія <i>м. Херсон</i>	КРАСА В ОБ'ЄКТИВІ	122
Ковальова Єсенія <i>Чернігівська обл.</i>	ВЕСНА ЗУСТРІЧАЄ ЛІТО	126
Максименко Софія <i>Чернігівська обл.</i>	ОСІННЯ СИМФОНІЯ	127
І В КОЖНОМУ ІЗ НАС УЖЕ ЖИВЕ ФІЛОСОФ		
Ковалевська Таїсія <i>м. Черкаси</i>	І В КОЖНОМУ ІЗ НАС УЖЕ ЖИВЕ ФІЛОСОФ!	128
Яценко Віка <i>Сумська обл.</i>	РОЗДУМИ ПРО ЖИТТЯ	129
Есаулова Ніка <i>м. Київ</i>	ЦИКЛ ВІРШІВ	132
Шмега Владислав <i>Івано-Франківська обл.</i>	ЛІТНІ КАНІКУЛИ – ЧУДОВИЙ ЧАС...	133
Бенько Аліна <i>Чернігівська обл.</i>	ТОБІ ТУТ ТРЕБА ЖИТИ	135

Коломієць Владислава <i>Одеська обл.</i>	НАШЕ СЬОГОДЕННЯ...	136
Шепета Анастасія <i>м. Херсон</i>	ЦИКЛ ВІРШІВ	139
Сергачов Максим <i>Кіровоградська обл.</i>	ЧОМУ?	140
Гудименко Марія <i>Черкаська обл.</i>	СПОВІДЬ БЕЗКРИЛОГО ЯНГОЛА	142
Літвін Ольга <i>м. Херсон</i>	ЦИКЛ ВІРШІВ	147
Сачук Владислава <i>м. Рівне</i>	Я – ПРОСТО ТІНЬ	149
Максименко Софія <i>Чернігівська обл.</i>	ЗАПОВІТНА МРІЯ	149
Феденко Євгенія <i>Полтавська обл.</i>	ЛИСТ МОЄЇ БАБУСИ...	150
Степакова Софія <i>м. Кропивницький</i>	ЦИКЛ ВІРШІВ	153
Скуратівська Лілія <i>Житомирська обл.</i>	СЦЕНА	155
Афім'їна Іляна <i>Дніпропетровська обл.</i>	ОЧІ	156
Юрків Софія <i>Івано-Франківська обл.</i>	ПРИГАДАЙТЕ, ПРО ЩО ВИ ВОСТАННЄ МРІЯЛИ...	157
МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ		
Частакова Маргарита <i>м. Кропивницький</i>	У ЧАС, КОЛИ В НАШІЙ КРАЇНІ ИДЕ ВІЙНА...	160
Тимошевський Юрій <i>Полтавська обл.</i>	КОЖНА ЛЮДИНА ПОВИННА ЗНАЙТИ СВОЄ МІСЦЕ...	162
Рахматов Родіон <i>Дніпропетровська обл.</i>	Я – РОДІОН...	163
Харкоміце Валентина <i>Тернопільська обл.</i>	ВЕТЕРИНАР – МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ	166
Пилип Тетяна <i>Закарпатська обл.</i>	ДО ЗАКІНЧЕННЯ ШКОЛИ...	168

Бенета Катерина <i>Хмельницька обл.</i>	...ОДНОГО РАЗУ Я...	170
Глазков Андрій <i>Київська обл.</i>	ВІТАЮ УСІХ!	172
Погорелова Кіра <i>Вінницька обл.</i>	МОЯ ПРОФЕСІЯ – ХУДОЖНИК	174
Загороднюк Нікіта <i>Одеська обл.</i>	Я ЖИВУ В СЕЛІ...	175
Базай Софія <i>Харківська обл.</i>	ПРОФЕСІЯ ДЛЯ СУПЕРГЕРОЯ	178
Ткачук Марія <i>Рівненська обл.</i>	МОЯ ІСТОРІЯ	180
Бровко Артем <i>Полтавська обл.</i>	МОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ – ХЛІБОРОБ	182
Коваль Софія <i>м. Черкаси</i>	ЖИТТЯ – ЦЕ СЦЕНА	184
Танасой Марія <i>Чернівецька обл.</i>	НА МОЮ ДУМКУ...	187
Федченко Ольга <i>Одеська обл.</i>	МЕНЕ ЗВАТИ ОЛЬГА...	189
БЕЗМЕЖНИЙ СВІТ МОЄЇ УЯВИ		
Чепіжко Поліна <i>Хмельницька обл.</i>	ЗАВДАННЯ, ЯКІ КРАЩЕ НЕ ВИРІШУВАТИ	191
Сопрун Тетяна <i>Вінницька обл.</i>	ЦИКЛ ВІРШІВ	199
Кім Софія <i>Дніпропетровська обл.</i>	ПАРАСОЛЬКА	201
Коба Марія <i>Кіровоградська обл.</i>	ПОДРУЖЕНЬКИ	204
Стебайло Карина <i>Полтавська обл.</i>	Я НЕ СТАНУ НУДЬГУВАТИ, ЯК ЗАЛИШУСЯ САМА	205
Камінська Вікторія <i>Рівненська обл.</i>	ЛЕВ ТА КОШЕНЯ	206
Янушак Ірина <i>м. Луцьк</i>	ТАНЕЦЬ ЖИТТЯ	213

Саченок Максим <i>Кіровоградська обл.</i>	ДАВНО ТЕ БУЛО	216
Бондар Платон <i>м. Одеса</i>	ЧОРНА ДІРА	225
Семенівська Анастасія <i>Київська обл.</i>	ЦИКЛ ОПОВІДАНЬ	234
Мамій Дар'я <i>Житомирська обл.</i>	ЗЕЛЕНА ГАЛЯВИНА ВІДДАВАЛА ВСІМА КОЛЬОРАМИ...	244
Хаблак Анастасія <i>Полтавська обл.</i>	КОСМОС	245
Мережко Аліна <i>м. Черкаси</i>	ЯК МЕТЕЛИК УЧИВ СВИНКУ ЛІТАТИ	247
Гонтарик Марта <i>Львівська обл.</i>	ПРО ЩО МОВЧАТИМЕ МОРЕ	252
ДАЛІ БУДЕ? НІ, ДАЛІ – ВЖЕ Є!		
Аксьонова Марія <i>м. Херсон</i>	А ТИ ЛИШ МРІЙ!	260
Залізник Владислава <i>м. Херсон</i>	АНТИГРІНЧ, АБО ЯК ЗЕЛЕНИЙ ГРІНЧ СТАВ РОЖЕВИМ	271
Афім'їна Іляна <i>Дніпропетровська обл.</i>	ЗА ПОВІСТЮ Г. ТЮТЮННИКА «КЛИМКО»	274
Літвін Ольга <i>м. Херсон</i>	ЯКЩО ВІРИТИ	278
Сіразетдінова Дана <i>Волинська обл.</i>	ПРОДОВЖЕННЯ КНИГИ Г. МАНІВ «ВИКРАДАЧ ПОЧУТІВ»	283
Базай Софія <i>Харківська обл.</i>	З УКРАЇНОЮ В СЕРЦІ, АБО П'ЯТДЕСЯТ ВІДТІНКІВ ШЕВЧЕНКА	290

«Творчі канікули»
Всеукраїнський
дитячий літературний конкурс

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко.
Укладач Н.А. Хльобас.
Літературний редактор В.В. Зеленська.
Підписано до друку 25.12.2024 р.
Зам. № 23. Тираж 110 прим.

Видавець та виготовлювач
НБУ для дітей
вул. Я. Корчака, 60, м. Київ, 03190
Тел./факс.: 400-65-87, тел.: 400-39-96, 400-41-44
www.chl.kiev.ua
mail: library@chl.kiev.ua

засяяло **Океанська** майбутнє подорож кохання
мелодія дивовижна **заіскрило**
вирішуєш **працьовитих** професія
вишневі люди **АНГЕЛ** блакитне
ВОЛЯ літо рудоволосе громадяни
майбутнє мрійниця
омфортно вирішуєш
беріг майбутнє
пригода край
вітуча мир
расуня

НБУ для дітей
вул. Я. Корчака, 60,
м. Київ, 03190
Тел/факс. 400-65-87,
тел. 400-39-96, 400-41-44
www.chl.kiev.ua
library@chl.kiev.ua

легенда **талант** мелодія хмаринка
матуся повернись живим
усміхнулось **Садок** **совість**
ми — українці Усмішка
Лелека пригода майбутнє
оберіг **щаслива** **Калина**
босоніж шепіт трав
квітуха промінцями **красуня**
розайомимось давайте **сім'я**

